

خصوصات زبان طبری

پر اسas نسخه خطی ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدم

جعہ الاسلام دکتر عباسی ابراهیمی

زبان و گویش طبری که متعلق به جغرافیای وسیعی از میهن ما و تاریخ با قدمت طولانی، قطعه‌ای و گنجینه‌ای در خاک مانده از رگه‌های فرهنگ و تمدن این مرز و بوم است که هر قدمی در جهت شناختن و شناساندن آن برداشته شود، خدمتی به فرهنگ و تمدن بشری و گامی در ادامه کار کسانی است که محققانه با صرف عمر به کاوش آثار گذشتگان پرداختند و در تلاشی خاموش و در جو اتهام به بیهوده کاری، بزرگترین دست آوردهای علمی و فرهنگی را ره توشه و دست مایه دیگر محققان ساخته‌اند.

در این کتاب استفاده از متن موجود نسخه خطی ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم بیش از ۲۵۰۰ واژه استخراج شده و معادل عربی و معنای فارسی آیات قرآنی آورده شده و به تحقیق، تحلیل خصوصیات آوایی صرفی، نحوی، واژگانی و معنایی پرداخته گردید.

ISBN: 978-964-04-4654-6

978-964-04-4654-6

اُمّارات عصرِ امداد

دستور
تبرستان

www.tabarestan.info

تبرستان

www.tabarestan.info

خصوصات زمان طبری

تبرستان

www.tabarestan.info

پلیاس نجفی در حمد لله کلم پیشین طبری فتح

جمعۃ الاسلام دکتور عباس علی ابراهیمی

سرشناسه: ابراهیمی، عباسعلی، ۱۳۴۵، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: خصوصیات زبان طبری قدیم / عباسعلی ابراهیمی.
مشخصات نشر: ساری: عصر ماندگار، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۳۱۶ ص: مصور (رنگی).

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۴۴۶-۵۴-۶

وضعیت فهرستنوبیسی: فیپا

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: مازندرانی

موضوع: مازندرانی - - ریشه شناسی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۳۲۶۹/م۲۱ ۱۲الف PIR

رده‌بندی دیوبی: خ/۴۹/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۰۲۴۷۱

عنوان: خصوصیات زبان طبری براساس نسخه خطی ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

مؤلف: عباسعلی ابراهیمی

ناشر: عصر ماندگار

نوبت چاپ: اول

سال: ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰ ریال

لیتوگرافی و چاپ: مجتمع چاپ افست زارع - ساری

فهرست

۹	پیش‌گفتار
۱۳	نکات مهم
۱۳	۱. تحولات و تغییرات زبانی
۱۴	۲. پیشینه آثار به زبان طبری
۱۴	آثار قبل از ترجمه قرآن به زبان طبری
۱۶	آثار بعد از ترجمه قرآن به زبان طبری
۲۱	۳. شیوه تحقیق
۲۴	۴. لهجه طبری
۲۴	۵. شناسایی اثر و مؤلف آن
۲۹	۶. ابوالفضل بن شهردویر و خاندان او
۳۰	۷. ساختار و عنوان اثر و گرایش مذهبی مؤلف
۳۳	۸. نسخه‌های شناخته شده اثر
۳۵	فصل اول: خصوصیات آوایی
۳۷	۱. وجود «ج» به جای «ز»
۴۱	۲. وجود «و» به جای «گ»
۴۳	۳. وجود «و» به جای «ب»
۴۶	۴. وجود «و» به جای «پ»

۵. وجود «د» به جای «ت»	۴۷
۶. وجود «م» به جای «ن»	۴۷
۷. وجود «ون» و «وم» به جای «آن» و «آم»	۴۸
۸. وجود «ی» به جای «د»	۵۳
۹. وجود «همزه» به جای «ی»، «گ» و «و»	۵۳
۱۰. وجود «ی» به جای «الف»	۵۵
۱۱. فرآیند «حذف» بعضی از صداها	۵۶
۱۲. جابه‌جایی صداها در بعضی از واژه‌ها	۵۹
۱۳. وجود «ل» به جای «ر»	۶۰
۱۴. وجود «س» به جای «ز»	۶۰
۱۵. نمونه‌های آوازی دیگر	۶۱
فصل دوم: خصوصیات صرفی	۶۳
۱. کاربرد پیشوند «م» به جای «ن» برای فعل نهی	۶۵
۲. پیشوندهای فعلی	۷۱
۳. استفاده از «آ» در آخر بعضی از افعال	۷۵
۴. استفاده از فعل مرکب به جای فعل ساده	۷۷
۵. علامت‌های جمع	۷۸
۶. استفاده از اسم مصدر شینی	۸۷
۷. استفاده از پیشوند «ب» برای ساختن صفت	۸۹
۸. استفاده از پسوند «ی» برای ساختن «اسم»	۹۰
۹. استفاده از پسوند «آسا» برای ساخت صفت	۹۰
۱۰. استفاده از میانوند «آ» و «و»	۹۱

۹۳	فصل سوم: خصوصیات نحوی
۹۵	۱. تأثیرپذیری از ترتیب اجزای جمله در عربی
۹۶	۲. در هم آمیختن جملات عربی با جملات طبری
۹۷	۳. مقدم داشتن مضاف‌الیه بر مضاد
۱۰۵	۴. مقدم داشتن صفت بر موصوف
۱۰۷	۵. آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم
۱۰۹	فصل چهارم: خصوصیات واژگانی
۱۱۱	۱. استفاده از واژه‌های عربی
۱۱۴	۲. استفاده از واژه‌های فارسی
۱۱۴	۳. استفاده از چند معادل برای یک واژه
۱۱۶	۴. استفاده از واژه‌های طبری
۱۲۰	۵. استفاده از جمله و عبارت به جای واژه
۱۲۳	فصل پنجم: خصوصیات معنایی
۱۲۵	۱. استفاده از واژه «خیاوند»
۱۲۶	۲. استفاده از واژه «وزرگواری»
۱۲۷	۳. استفاده از واژه «خندیدن»
۱۲۸	۴. استفاده از فعل «دانستن» و مشتقات آن
۱۲۸	۵. استفاده از کلمه «راستی»
۱۲۹	۶. استفاده از کلمات خویشاوندی
۱۲۹	۷. استفاده از کلمه «نامه»
۱۳۱	فصل ششم: خلاصه و نتایج
۱۳۳	۱. خصوصیات آوایی
۱۳۴	۲. خصوصیات صرفی

۱۳۶	۳. خصوصیات نحوی
۱۳۶	۴. خصوصیات واژگانی
۱۳۷	۵. خصوصیات معنایی
۱۳۸	۶. نتایج
۱۴۲	هزار واژه مربوط به کتاب
۱۹۱	دیگر واژه‌های استخراج شده
۳۰۱	چند نمونه از صفحه‌های کتاب ترجمه قرآن کوییم به زبان طبری قدیم
۳۱۱	فهرست منابع و مأخذ

پیش‌گفتار

از دیرباز برای فهم و برداشت آیاتی از قرآن کریم که نص صریحی از آیات و روایات معصومین(ع) در تفسیر آن وجود ندارد و با معلومات و اطلاعات موجود به راحتی قابل توجیه نیست، تلاش‌های فراوانی شده است. در صورتی که امروزه با توجه به تبعات اندیشمندان علوم اسلامی توجیه و تفسیر می‌شود و از موارد اعجاز قرآن به حساب می‌آید. در جستجوی تفاسیر قدیمی بودم تا بدامن در قرون پیشین که خبری و اثری از این صناعات و ابداعات نبود، مفسران چه نکاتی را مطرح کردند. به عنوان نمونه آیه ۸ سوره نحل «والخیل والبقال و الحمیر لترکبوها و زینه و يخلق ما لا تعلمون» (اسبها و استرها و الاغها تا سوار شوید آنها را و باشد آرایشی و می‌آفرینند آن‌چه را نمی‌دانید).

این امر یعنی خلق و ایجاد چیزهایی که وسیله سواری و تجمل هستند و در آینده خواهد بود و ما را فعلًا از درک وجود و تصور آن ناتوان و ناآگاه توصیف می‌کند، چیست؟ مفسران عصر حاضر آن‌ها را حمل بر وسائل نقلیه جدید مثل قطار و اتومبیل و هواپیما و ... نموده‌اند که وعده به وجود آمدن آن‌ها و تسلط بشر بر چنین امکاناتی و رام کردن قوای مربوط به آن‌ها را داده است و آیاتی از این قبیل که امروز آن را از اعجاز

قرآن به حساب می‌آورند. در آن ادوار که خبری و اثری از چنین ابزاری نبود مفسران چه احتمالاتی می‌داده‌اند و آیات را چگونه تفسیر می‌کرده‌اند. که در این مورد برداشت‌ها بسیار جالب و گاهی عجیب و غریب بود. فعلاً در این مقام کاری به آن برداشت‌ها و احتمالات نداریم. بلکه آن‌چه این‌جا متذکر می‌شویم این است که این تفکر انگیزه‌ای شد برای یافتن تفاسیر قدیمی و قدیمی‌تر و سیر و غور در آن برای پاسخ به سوال‌هایی نظیر سوال فوق. تا این‌که در پی مطالعات با نسخه خطی ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم آگاه شدم.

پس از مدت‌ها پی‌گیری و تلاش بحمدالله این گنجینه گران‌سنگ را یافتم و با اعتقاد احساس تکلیف نمودم تا با اغتنام فرصت کار تحقیقی با بضاعت مزجات روی واژه‌های طبری این کتاب انجام دهم که هم به لحاظ قرآن‌پژوهی و هم به جهت تاریخی خاصه تفحص و تعمق در زبان و گویش طبری با هدف احیا و معرفی جایگاه و غنای فرهنگی آن مطالعاتی را انجام دهم. این اثر به حق نه تنها ارزش آن را داشت تا به عنوان پایان‌نامه دوره دکترای تخصصی قرار گیرد، بلکه خدمتی ماندگار و پناه‌جستن به دریای بیکران قرآنی و ارج نهادن به خدمات صادقانه نیاکان و حراست از ذخیره پر بهای تاریخی این مرز و بوم برای آیندگان خواهد بود. چرا که آثار مکتوب گذشته زبان طبری بسیار کم است.

زبان و گویش طبری که متعلق به جغرافیای وسیعی از میهن ما و تاریخ با قدمت طولانی قطعه‌ای و گنجینه‌ای در خاک مانده از رگه‌های فرهنگ و تمدن این مرز و بوم است که هر قدمی در جهت شناختن و شناساندن آن برداشته شود، خدمتی به فرهنگ و تمدن بشری و گامی در ادامه کار کسانی است که محققانه با صرف عمر به کاوش آثار گذشتگان

پرداختند و در تلاشی خاموش و در جو اتهام به بیهوده‌کاری، بزرگ‌ترین دست‌آوردهای علمی و فرهنگی را ره‌توشه و دست‌مایه دیگر محققان ساخته‌اند.

در این ترجمه واژه‌های قرآنی می‌توان به بسیاری از واژه‌ها و ترکیب‌ها دست یافت که در روزگار گذشته رایج بود و کاربرد داشت و امروز یا از بین رفته و یا تغییر یافته است. این پژوهش برای مطالعات زبان‌شناسی زبان طبری دست‌مایه بسیار خوبی می‌باشد.

برای ریشه‌شناسی واژه‌های طبری دریافتند این حقیقت که در این مدت چه تعداد از واژگان زبان طبری به گروه واژه‌های تاریخی پیوسته و کاربرد خود را از داده است و جای آن‌ها را واژه‌های فارسی گرفته، چه تعداد از آن‌ها دگرگون شده و تغییر یافته و یا صیقل و تراش پذیرفته‌اند؛ مخصوصاً برای کسانی که در زبان‌شناسی تاریخی تحقیق می‌نمایند به نظر می‌رسد بسیار ارزشمند است. ترجمه و توضیحات این کتاب به صورت ترکیبی به عربی، فارسی و طبری است و حکایت از تبحر و تعمق نظر نویسنده دارد. اگر چه اطلاعات زیادی در ارتباط با شناسنامه این نسخه خطی موجود نیست. به قول مشهور: «اول و آخر این کهنه کتاب افتاده است». با این وجود با استفاده از متن موجود نسخه خطی بیش از ۲۵۰۰ واژه طبری را استخراج کرده و معادل عربی و معنای فارسی آیات قرآنی آورده شد و خصوصیات آوایی، صرفی، نحوی، واژگانی و معنایی هم مورد تحقیق قرار گرفت.

در این مطالعه از میان واژه‌های استخراج شده حدود ۱۰۰۰ واژه مورد تحلیل قرار گرفت. مطالب را در پنج فصل ارائه کردیم. پس از ذکر نکات مهم در معرفی اصل نسخه و موارد قابل توجه درباره آن، در فصل اول

ویژگی‌های آوایی این اثر، فصل دوم ویژگی‌های صرفی، فصل سوم ویژگی‌های نحوی، فصل چهارم ویژگی‌های واژگانی و در فصل پنجم به ویژگی‌های معنایی پرداخته‌ایم. همچنین خلاصه‌ای از کل کتاب و نتیجه مباحث و در پایان منابع مورد استفاده را هم آورده‌ایم.

در خاتمه از همه بزرگوارانی که در تدوین این مجموعه مشوق و یاورم بودند صمیمانه سپاسگذاری نموده و اجر اخروی را برای آنها مسئلت می‌نماییم.

یقیناً نظرات و راهنمایی‌های صاحب‌نظران ارجمند علاوه بر رفع نواقص قرین پاداش الهی است.

اللَّهُمَّ وَفِقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضِي

عباسعلی ابراهیمی

۱۳۹۲

نکات مهم

۱) تحولات و تغییرات زبانی

قبل از بیان خصوصیات نسخه خطی ترجمة قرآن به زبان طبری قدیم لازم است به چند نکته در مورد این کتاب اشاره کنیم: در این کتاب ما با متنی روبه رو هستیم که مربوط به دوره‌ای از تاریخ گذشته یک زبان است. بنابراین مثل همه متون تاریخی، اولین نکته‌ای که در این متن به چشم می‌آید «تفاوت» آن از نظر زبانی با زبان متون قبلی و بعدی است. به همین خاطر، ما در این فصل برای بیان خصوصیات زبان طبری بیشتر به «تفاوت‌های» زبانی این کتاب با زبان قبل و بعد از آن خواهیم پرداخت. به عبارت دیگر کار ما در این تحقیق، بیان «تحولات و تغییرات زبانی» زبان طبری است.

برای بررسی تحولات زبانی، یکی از بهترین روش‌ها، «مقایسه» و «تطبیق» است. برای این‌که نشان دهیم زبان این کتاب دچار چه تحولاتی شده است باید مواد زبانی موجود در آن را با زبان قبل و بعد از آن مقایسه کنیم. برای این کار لازم است بر ادبیات طبری

مروری داشته باشیم تا جایگاه کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» در تاریخ ادبیات این زبان مشخص‌تر شود.

بسیاری از زبان‌های ایرانی فقط جنبه گفتاری داشته‌اند و هیچ منبع نوشتاری‌ای ندارند؛ اما زبان طبری در میان زبان‌های ایرانی از محدود زبان‌هایی است که فقط در «گفتار» به کار نمی‌رفت و جنبه «نوشتاری» هم داشت. به همین دلیل، از دیرباز این زبان ادبیات غنی و پرباری داشته که در میان زبان‌های ایرانی، کمنظیر است.

(۲) پیشینه آثار به زبان طبری

آثار قبل از ترجمه قرآن به زبان طبری

- «مرزبان‌نامه»، اثری از «مرزبان بن رستم» در قرن چهارم ه.ق است، اما متأسفانه متن طبری آن از بین رفته و تنها دو ترجمه از آن به زبان فارسی باقی مانده که عبارتند از: «روضه‌العقول» اثر

«محمدبن‌غازی ملطیوی» و «مرزبان‌نامه» اثر سعدالدین وراوینی.

- «تیکی‌نامه» نوشته مرزبان بن رستم که در واقع دیوان شعر اوست. باز هم مربوط به قرن چهارم ه.ق است که تاکنون اثری از آن یافت نشده است.

- «باوندنامه» که گویا تاریخ منظوم طبرستان و مربوط به قرن پنجم و ششم ه.ق بوده است. نویسنده کتاب نامعلوم و متن آن نایاب است.

- «ترجمه مقامات حریری به زبان طبری» که «صادق کیا» (۱۳۶: ۱۳۲۶) زمان نگارش آن را قرن ششم ه.ق حدس می‌زند؛ ولی

«فضل الله پاکزاد» (۱۳۸۴: ۱۲۵) آن را به حدود قرن نهم و دهم هـ.ق مربوط می‌داند. این ترجمه بزرگ‌ترین نوشته به زبان طبری است که از نظر نوع، سبک و دوره نگارش بسیار به «ترجمه قرآن به زبان طبری» نزدیک است و بسیاری از خصوصیات آن با این کتاب مشترک است.

- علاوه بر این چهار کتاب که کامل‌به زبان طبری نوشته شده، در بعضی دیگر از کتاب‌ها بهویژه کتاب‌های تاریخی هم به صورت پراکنده، واژه‌ها، عبارت‌ها، جمله‌ها و شعرهایی به این زبان وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

«قاموس‌نامه» نوشته «کیکاووس بن اسکندر بن قابوس وشمگیر»؛ «تاریخ طبرستان» نوشته «ابن اسفندیار»؛ «تاریخ طبرستان و رویان و مازندران» و «تاریخ گیلان و دیلمستان» نوشته‌های «میرظه‌hirالدین مرعشی» و «تاریخ رویان» نوشته «اولیاءالله آملی».

این‌ها مهم‌ترین متونی است که قبل از کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» به این زبان نوشته شده است. از بین آن‌ها تنها «ترجمه مقامات حریری به زبان طبری» و «جملات و اشعار پراکنده موجود در کتاب‌های تاریخی» در دسترس قرار دارد و از کتاب‌های دیگر تاکنون اثری نیافتیم.

آثار بعد از ترجمه قرآن به زبان طبری

این متون، نوشتۀ‌هایی است که بعد از «ترجمه قرآن به زبان طبری» به این زبان نوشته شده است. مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

- «کنزالاسرار مازندرانی» که دیوان اشعار امیرپازواری است و زمان سرایش شعرهایش بعد از دوره صفویه است. البته جلد اول این کتاب بیشتر به نثر و شامل ترجمۀ داستان‌هایی از بعضی از کتاب‌های فارسی مثل گلستان سعدی به زبان طبری است. سروده‌های امیر پازواری را «برنهارد دارن» به کمک میرزا شفیع مازندرانی گردآوری و در مجموعه‌ای دو جلدی با عنوان «کنزالاسرار مازندرانی» در سنت‌پترزبورگ از سال ۱۲۷۷-۱۲۸۳ ه.ق منتشر کرد.

- «نصاب مازندرانی» یا «نصاب طبری» سروده «امیرتیمور قاجار ساروی» معروف به «امیر مازندرانی» است. این کتاب در واقع کتابی برای آموزش لغات طبری به کودکان است که ۸۰۰ واژه دارد و در زمان محمدشاه قاجار پسر فتحعلی شاه نوشته شده است.

- «شکوفه‌هایی از ادبیات مازندران» تألیف فتح‌الله صفاری که در سال ۱۳۴۷ هش جمع‌آوری شد؛ در واقع گلچینی از شعر شاعران قدیم و معاصر مازندران است.

- «روجا» مجموعه اشعار طبری نیما یوشیج، شاعر بزرگ ایران و پدر شعر نو فارسی که شامل ۴۵۶ دوبیتی محلی است.

- «توج» برگزیده‌ای از شعر ۲۰ تن از شاعران معاصر مازندرانی به همراه شرح و توضیح واژه‌ها و لغات مهم آن‌ها است.
- در کنار این چند مجموعه، انبوھی از کتاب‌های تحقیقی، تاریخی و مجموعه سروده‌های شاعران معاصر قرار دارد که نام بردن از تک‌تک آن‌ها در این‌جا ممکن نیست. به خصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، موجی از «بومی‌گرایی» در ایران ایجاد شد که به دنبال آن زبان‌ها و فرهنگ‌های محلی ایران بیشتر مورد توجه قرار گرفت. در همین راستا کتاب‌های زیادی به زبان مازندرانی چاپ و منتشر شده است.

همانگونه که متون بازمانده از زبان طبری قدیم بسیار محدود است، به همان نسبت تحقیق بر روی این متون نیز بسیار کم و محدود است. با این توضیح تحقیقات دیگری که در زمینه متون طبری قدیم نوشته شده است عبارتند از:

واژه‌نامه طبری: این کتاب پایان‌نامه دانشگاهی است که در آن زبان طبری قدیم بررسی شده است. صادق کیا در این پایان‌نامه، واژه‌های کتاب "نصاب طبری" نوشته امیر تیمور قاجار ساروی معروف به "امیر مازندرانی" را شرح و توضیح داده و ریشه‌های آنها را بررسی کرده است. اگرچه خود نصاب طبری در واقع جزو "زبان طبری نو" محسوب می‌شود ولی "کیا" در مقدمه‌ی این کتاب در بخشی تحت عنوان "بازمانده‌های زبان طبری" تعدادی از متون "طبری قدیم" را معرفی کرده (کیا، ۱۳۲۶: ۹-۲۳) و سپس در

پایان کتاب در "پیوست ۲" (کیا، ۱۳۲۶: ۲۲۵-۲۴۶) این متون را شرح داده و معنی شعرها و جمله‌ها و واژه‌های آنها را بیان کرده است.

این کتاب در سال‌های گذشته یکی از منابعی بوده که همیشه مورد مراجعه محققین زبان مازندرانی بوده است.

- صادق کیا در مقاله کوتاه دیگری به نام "ترجمه‌ای از مقالات حریری به زبان طبری" یکی از متون طبری قدیم یعنی "ترجمه طبری مقالات حریری" را که تا آن تاریخ در مطبوعات مطرح نشده بود معرفی کرده است. او معتقد است این کتاب، بزرگترین اثر زبان طبری است و به تنها ی می‌تواند وضع این زبان و تحول آن را پس از اسلام و حتی از دوره میانه آن روشن سازد.

این مقاله در سال ۱۳۲۳ در نشریه‌ی "آموزش و پرورش" شماره ۱۴ در دو صفحه به چاپ رسیده است.

ملک‌الشعرای بهار دو کتاب دارد که هر دو عنوانی مشابه دارند: یکی سبک‌شناسی یا تاریخ تطور "نشر" فارسی در سه جلد و دیگری سبک‌شناسی یا تاریخ تطور "شعر" فارسی در ۱ جلد که برای اولین بار در سال ۱۳۴۲ منتشر شده است.

از میان این دو کتاب اولی معروف و مفصل است ولی دومی کمیاب و مختصر می‌باشد. این دو کتاب را می‌توان به‌طور خلاصه به ترتیب "سبک‌شناسی نثر" و "سبک‌شناسی شعر" نامید.

در کتاب دوم یعنی "سبک‌شناسی شعر" بخشی وجود دارد تحت عنوان "اشعار طبری و فهلویات و مثلهای بعد از اسلام که به طرز قدیم گفته شده است" این بخش که از صفحه ۵۳ تا ۶۳ این کتاب را شامل می‌شود به بررسی اشعار طبری نقل شده در کتاب "تاریخ طبرستان" ابن اسفندیار اختصاص دارد "بهار" در این بخش به دنبال اثبات این موضوع است که اشعار طبری موجود در تاریخ طبرستان که دارای وزن "هجائی" است در واقع بازمانده اشعار پیش از اسلام است.

- در سال ۱۹۶۳ میلادی، پروفسور "الول ساتن" نسخه‌ای از ترجمه قرآن به یکی از زبان‌های خزری مربوط به قرن ۱۲ هجری را که در کتابخانه‌ای در اسکاتلندر نگهداری می‌شد مورد بررسی قرار داد. در این کتاب ۱۷۰۰ واژه وجود دارد که حدود ۶۰۰ واژه به صورت گویشی و بقیه به فارسی است.

"الول ساتن" این متن را از دیدگاه تحولات آوائی، صرفی، نحوی و واژگانی مورد بررسی قرار داده است.

- در سال ۱۹۶۹ میلادی، "داود منشی‌زاده" مقاله‌ای را تحت عنوان "گام‌هایی به سوی گویش‌شناسی ایرانی: توضیح شعرهایی به زبان طبری قدیم" منتشر کرد. او در این مقاله ضمن نقد نظرات صادق کیا در مورد اشعار طبری که در "واژه نامه طبری" آمده (کیا ۱۳۲۶) اصطلاحاتی را در مورد قرائت و معنی اشعار طبری قدیم مطرح کرده است.

- در سال ۱۳۸۳ "بهار مختاریان" در یکی از دانشگاه‌های آلمان به نام "ابرهارد کارلز" در توبینگن، پایان‌نامه‌ای با عنوان "ترجمه طبری مقالات حیری" نوشته است. در مقدمه این پایان نامه، از صفحات ۷ تا ۲۷ توضیحات کوتاهی در مورد زبان طبری و مازندرانی داده شده و سپس متن طبری مقامات حیری جمله به جمله "حرف‌نویسی شده، به آلمانی ترجمه شده، ترجمه طبری آن آورده شده و بالاخره برگردان آن به فارسی آمدند است.

- در سال ۱۳۸۴ "فضل الله پاکزاد" مقاله‌ای تحت عنوان "ترجمه طبری مقامات حیری" در جمله زبانشناسی به چاپ رسانده است. او در این مقاله براساس ترجمه مقامات حیری به زبان طبری به توصیف مختصر دستور طبری قدیم پرداخته و در پایان تعدادی از واژه‌های مقاله اول این کتاب را شرح و توضیح داده است. همچنین در این مقاله نمونه‌هایی از کتاب "ترجمه قرآن به زبان طبری" هم آورده شده است.

- مفصل‌ترین و بهترین تحقیقی که تاکنون در مورد زبان طبری قدیم انجام گرفته، مقالات "حبیب برجیان" است. بعضی از این نوشهای تاکنون در مجموعه‌ها و نشریات مختلف داخلی و خارجی به چاپ رسیده است اما برجیان در سال ۱۳۸۸ همه آنها را در مجموعه‌ای تحت عنوان "متون طبری" به عنوان ضمیمه فصلنامه "آینه میراث" جمع‌آوری و منتشر کرده است.

این مجموعه شامل ۱۲ مقاله است که ۴ مقاله اول آن مربوط به بررسی زبان طبری قدیم است. مقاله اول، اشاراتی به ترجمه‌های قرآن به زبان طبری دارد، ولی مقاله چهارم تحت عنوان "ترجمه زیدی قرآن به زبان طبری" در واقع مفصل‌ترین تحقیق در مورد کتاب "ترجمه قرآن به زبان طبری" است. برjian در این مقاله ابتدا نسخه مورد نظر خود را معرفی کرده و سپس فرضیاتی را در مورد علت ترجمه قرآن به زبان طبری مطرح کرده است.^{۱۰} در ادامه این مقاله، ابتدا ۲۰ سوره‌ی آخر قرآن با ترجمه طبری قرآن را نقل کرده و سپس لغات و ترکیبات موجود در آنها را مورد بررسی قرار داده است. اگرچه نسخه‌ی مورد نظر برjian با نسخه‌ای که نگارنده در این تحقیق مبنا قرار داده، یکسان نیست، ولی نگارنده از یافته‌های او بسیار بهره برده و امیدوار است تلاش‌های او در زمینه بررسی متون طبری ادامه یابد.

(۳) شیوه تحقیق

با مروری بر تاریخ ادبیات طبری مشخص شد در حال حاضر تنها متنی که آگاهی‌های مشابهی در مورد خصوصیات زبان طبری قدیم در اختیار ما قرار می‌دهد «ترجمه مقامات حریری به زبان طبری» است. با توجه به شواهد و قرائن، تقریباً با «ترجمه قرآن به زبان طبری» همزمان است. متأسفانه منابع دیگری به زبان طبری قدیم در دسترس نیست که قابل مقایسه با «ترجمه قرآن به زبان طبری»

باشد. البته در مواردی از کتاب «کنزالاسرار مازندرانی» که با آن فاصله کمتری دارد برای مقایسه می‌توانیم کمک بگیریم. غیر از این دو کتاب، در صورت نیاز از «زبان مازندرانی امروز» کمک می‌گیریم که در واقع گونه تحول یافته «زبان طبری قدیم» است.

راهی دیگر برای بیان تحولات زبانی این کتاب، مقایسه آن با زبان فارسی است. زبان فارسی و طبری از خانواده زبان‌های ایرانی هستند و اشتراک زیادی با هم دارند. بنابراین بهترین راه برای بیان تغییرات زبان طبری، مقایسه صورت‌های موجود در این کتاب با صورت‌های مشابه آن در زبان فارسی است؛ چه با فارسی کهن و چه با فارسی امروز. بهخصوص که این کتاب بسیار تحت تأثیر «متون کهن فارسی» بوده است.

اگر کتاب‌ها را به اعتبار این که بر مبنای کتاب دیگری نوشته شده باشند یا نه، به دو دسته کتاب‌های «مستقل» و کتاب‌های «وابسته» تقسیم کنیم، هر نوع «ترجمه» طبعاً جزو کتاب‌های وابسته محسوب می‌شود. در این نوع کتاب‌ها، چون نویسنده مجبور است بر مبنای زبان اصلی کتاب پیش برود، طبعاً تحت تأثیر زبان اصلی کتاب خواهد بود. بنابراین زبان کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» هم تحت تأثیر زبان قرآن یعنی زبان ریشه‌دار و فاخر عربی قرار دارد.

هم‌چنین این کتاب، اولین کتاب در زمینه ترجمه قرآن محسوب نمی‌شود. قرآن، کتابی است که در طول ۱۴۰۰ سال گذشته صدھا بار به زبان‌های مختلف، از جمله فارسی ترجمه شده است. بنابراین

مترجم این کتاب طبعاً از ترجمه‌های قبلی قرآن به زبان فارسی نیز تأثیر گرفته است.

ترجمه‌های قرآن به دو دسته اصلی تقسیم می‌شوند: ترجمة «کامل»، ترجمة «منتخب». این ترجمة، ترجمة کامل قرآن محسوب نمی‌شود. چراکه مترجم تنها جملات کوتاه یا کلماتی را در هر صفحه به دلخواه خود انتخاب کرده، درزیز همان جملات و کلمات یا در حاشیه کتاب، معادل آن‌ها را نوشته است. بنابراین ما یک متن کامل ترجمه را در دسترس نداریم تا بتوانیم زبان طبری را از جنبه‌های مختلف آن بررسی و تحلیل کنیم. این‌گونه بیان خصوصیات و ویژگی‌های این زبان در این تحقیق محدود می‌شود.

زبان ساختار ساده و واحدی ندارد. اجزاء و جلوه‌های مختلفی چون: آواها، صرف، نحو، واژگان و معنا ویژگی‌های زبان هستند. بر همین اساس، زبان‌شناسان، این اجزاء و جلوه‌های مختلف زبانی را در سطوح مختلفی مطالعه می‌کنند که عبارتند از: آواشناسی، ساخت واژه، نحو، واژگان و معناشناسی. در واقع بررسی هر زبانی در صورتی کامل می‌شود که به همه این اجزاء و سطوح پرداخته شود. بر این اساس ما نیز در این مجموعه خصوصیات زبان طبری قدیم را در پنج فصل در زمینه‌های: آوایی، صرفی، نحوی، واژگانی و معنایی بیان کرده‌ایم و در پایان، خلاصه و نتایج به همراه فهرست منابع و مأخذ را آورده‌ایم.

۴) لهجه طبری

لهجه طبری که در حال حاضر جای خود را به زبان مازندرانی داده بعد از زبان فارسی جدید کلاسیک دومین زبان منطقه‌ای از شمال ایران است که از لحاظ دوره زبانی، این لهجه را به دوره کلاسیک طبری و دوره کهن طبری تقسیم کرد و علت عدم دوام زبان طبری، تأثیر بسیار زیاد زبان فارسی^{تبرستانinfo} رسمی دولتی بوده است و الان هم متاسفانه تهدیدی برای زبان مازندرانی شده است.

۵) شناسایی اثر و مؤلف آن

مرکز انتشارات کتابخانه مجلس این اثر را به صورت تصویری در دو مجلد به قطع سلطانی و به صورت نفیس با عنوان «كتاب الله» منتشر کرده است. بر این اثر آقای سید محمد عمادی حائری مقدمه‌ای محققانه درباره زیدیه و باورها و آثار آنان و شناسایی این اثر و مباحث تفسیری آن نوشته‌اند. به لحاظ اهمیت، استفاده از اهم مطالب مربوط به این کتاب و مؤلف آن خالی از لطف نیست.

این تفسیر از مؤلفی زیدی مذهب است با نام ابوالفضل بن شهردویر بن بهاءالدین یوسف، از علمای منطقه دیلم در اوخر قرن هشتم. نسخه‌های این اثر که همگی در شکل، ساختار و حتی در اندازه همانند یکدیگرند، در فهرست‌ها به عنوان تفسیری از دانشمندی زیدی بر قرآن به زبان عربی، همراه با ترجمه آیات قرآن به زبان طبری قدیم معروفی شده‌اند. زمان و مکان این اثر و

نام و نشان مؤلف آن در هاله‌ای از ابهام قرار داشت، تا آن‌که از حاشیه برافزوده نسخه‌های از نسخه‌های اثر گرده کار گشوده شد و نام مؤلف این تفسیر، هویت او و زمان و مکان تألیف معلوم گردید. پیش از شرح موضوع، به‌جاست به پیشینهٔ شناسایی اثر در دوره معاصر اشاره شود.

از جملهٔ معاصران که دربارهٔ این تفسیر سخن گفته است، آیت‌الله سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی است که با رؤیت نسخه‌های از اثر (که اینک به شماره ۱۷۹۸۲ در کتابخانه مجلس در تهران نگهداری می‌شود) طی یادداشتی بدون تاریخ در معرفی آن نوشت: «بسمه تعالیٰ. آنچه بنظر حقیر آمد -پس از ملاحظه بسیار مختصر- در حواشی آیات شریفه تفسیری ملتقط از کشاف و بیضاوی و تفسیر ناصر کبیر (از ائمهٔ زیدیه، جدّ امی سید مرتضی) و تفسیر ثعلبی و تفسیر سدّی رازی. و کسی که [این نسخه از] تفسیر به امر او نوشته شد از اعلام زیدیه می‌باشد اسمش ملا حاجی پسر فقیه مازندرانی دیلمی. و آنچه بنظر حقیر می‌رسد تفسیر تألیف علامه بحاثه شیخ مجدادلین مازندرانی است که از اعلام زیدیه [است] و در حدود سنّه ۷۰۰ فوت شده- والعلم عند الله- و نفاست نسخه از حیث قدم و مشتمل بودن بر لغات مازندرانی است و علاوه [بر آن] مشتمل است بر کلمات بعضی از علمای زیدیه در تفسیر آیات شریفه قرآنیه. شهاب‌الدین الحسینی النجفی المرعشی.»

در سال ۱۳۴۵ه.ش محمدتقی دانشپژوه با رؤیت میکروفیلم نسخه‌هایی از این تفسیر (نسخه مغنیسا و نسخه‌های شماره ۱۲۲۷۸ [شماره قدیم: ۵۶۵۷] و ۴۰۸۲ [شماره قدیم: ۵۶۵۷] کتابخانه مجلس) و با آگاهی از همانندی آن‌ها با نسخه محفوظ در کتابخانه ملک به معرفی آن پرداخت. دانشپژوه با توجه به یادداشت‌های تاریخی موجود در نسخه مغنیسا از سویی و نقل از تفسیر کشاف زمخشri (م ۵۳۸) در متن از دیگر سو، تاریخ تألیف آن را «میان سده ششم و سده نهم» تخمین زد. وی همچنین به تعلق این متن به زیدیه اشاره کرد، ویژگی گویشی آن را یادآور شد، و ضمن اشاره به این‌که در میان عبارات عربی و تفسیر عباراتی به طبری وجود دارد، بخش‌هایی گویشی از متن تفسیر را (از روی نسخه مغنیسا) در فهرست میکروفیلم‌ها نقل نمود. دانشپژوه به منابع این تفسیر نیز توجه داد و اشاره کرد که در این متن از کشاف [زمخشri] یاد شده و از المؤید بالله، ابوبکر رازی، واحدی و تفسیر خواجه بانصر نیز نام برده شده است.

سال‌ها بعد، سید محمدباقر حجتی با نقل آغاز و انجام دو نسخه از این متن (نسخه‌های ۲۷۷ ملک و ۴۰۲۸ مجلس) چنین نوشت که نسخه‌ای از این کتاب را با چند تفسیر مهم و معروف مقایسه کرده و این تفسیر را مطابق با هیچ کدام از آن‌ها نیافته است. حجتی نیز - ظاهراً بر اساس نسخه‌های برجامانده از این تفسیر و نوشته

دانش پژوه در فهرست میکروفیلم‌ها - تاریخ تألیف آن را «قرن ۹ و ۱۰ و قبل از آن» یاد کرده است.

باری از آن جا که نسخه‌های شناخته شده از جلد نخست اثر افتادگی داشت، نامی از مؤلف و اثر او در اختیار نبود. اما به هنگام تهیه این مقدمه، نگارنده به عبارتی در میانه تفسیر توجه یافت که مؤلف در آن از جد خود بهاءالدین - بیاد می‌کرد و مطلبی را از او نقل می‌نمود: «قال جدی‌الامام بهاءالدین...» در حاشیه این مطلب، توضیحی به خط کاتب نسخه افزوده شده بود: «آنما قال: جدی؛ لأنّ صاحب الحاشیه ابوالفضل بن شهردویر بن یوسف و بهاءالدین لقبه». بدین ترتیب آشکار شد که نام و نسب مؤلف این تفسیر زیدی «ابوالفضل بن شهردویر بن بهاءالدین یوسف» است. با کشف نام و نسب مؤلف و در جستجوی اطلاعاتی در باب او مشخص شد که سالیانی پیش از دیگران (یعنی در سال ۱۳۲۰ه.ش) آقابزرگ طهرانی در ذریعه از این تفسیر با عنوان «تفسیر ابی‌الفضل الدیلمی» یاد کرده و بر پایه اطلاعات مندرج در مطلع‌البدور (که خود برگرفته از کتاب یوسف حاجی دیلمی است)، نام و نسب مؤلف تفسیر و زمان زندگانی او را تعیین نموده و بر اساس نسخه‌ای کامل از اثر که در نجف رویت کرده بود، از تفسیر وی سخن گفته است. طهرانی درباره ابوالفضل دیلمی و خاندان او می‌نویسد:

«هو العلامه المفسر ابوالفضل بن العلامه شهردوير ابن الفقيه العالم بهاءالدین یوسف بن ابی‌الحسن بن ابی‌القاسم الدیلمی

الجیلانی المرقانی (المرکالی) من قری دیلمان. کان هو و ابوه و جده و اخوه من علماء دیلمان و جیلان من اوائل القرن الثامن الى اواخره؛ و قد ذکرهم القاضی احمد بن صالح بن ابن ابی الرجال الیمنی (المتوفی بصنعاء ١٠٩٢) فی الحرف الفاء من مطلع البدور بعنوان المشهورین بآبی الفضل من علماء العراق؛ و حکی عین ما ذکر المولی یوسف الحاجی الدیلمی کتابه فی ترجمتهم: فذکر بالفضل هذا و ذکر من تصانیف والده العلامه شهردویر کتابه لوایح الاختیار فی بحث النور و الروح و عذاب القبر - و هو متاخر عن شهردویر علی المذکور فی حاشیه الإبانه فی باب الوقف و عن شهردویر بن الشیخ ابی ثابت قوریه قیر (قوریقیر) بن محمد- و ذکر أخاه اسماعیل بن شهردویر لكن لم یذكر له تصنیفاً و إنما وصفه بالعالم الكبير؛ وعدة من تصانیف جده بهاءالدین یوسف بن المرقانی - المدفون بگیل- التفسیر الآتی بعنوان تفسیر المرقانی و سند ذکر آن من مشایخ بهاءالدین یوسف من توفی ٧٢٧ و منه یظهر أنّ بالفضل المؤلف لهذا التفسیر کان من اهل اواخر القرن الثامن» [الذریعه، ٤: ٣١٤-٢٥٦].

وی سپس در توصیف ساختار ظاهری تفسیر، نسخه‌ای از اثر که مبنای گزارش وی بوده است، گرایش‌های مذهبی مؤلف و منابع او مطالبی بیان کرده است.

مطابق نسخه محفوظ در نجف، دیلمی نام خود، پدر و جدش را در پایان تفسیر آورده است («الفقیر المحتاج الى رحمه مولاہ ابوالفضل بن شهردوار بن یوسف»)، اما در نسخه کاملی که ما از مجلد دوم اثر در دست داریم این عبارت دیده نمی‌شود. انجام نسخه‌های دیگر مجلد دوم نیز افتاده و از این رو عبارت مذکور را در آن نمی‌توان یافت. در هر حال آقابزرگ به نسخه‌ای کامل از اثر دسترسی داشته و به شناسایی مؤلف توفیق یافته است. با این همه طهرانی به زیدی بودن مؤلف تصريح نکرده و به جنبه گویشی متن نیز اشاره ننموده است. شاید اگر چنان تصريحی و چنین اشاره‌ای در نوشته طهرانی می‌بود، کشف هویت این تفسیر و مؤلف آن برای دیگران نیز ممکن می‌گشت (عمادی، ۱۳۸۸: ۱۵).

۶) ابوالفضل بن شهردوار و خاندان او

نوشته طهرانی حاوی بیشترین اطلاعات درباره ابوالفضل بن شهردوار است: ابوالفضل برخاسته از خانواده‌ای از علمای زیدی دیلمان است که برخی از ایشان اهل تألیف نیز بوده‌اند. نسب او چنین است: «ابوالفضل بن شهردوار بن بهاءالدین یوسف بن ابی الحسن بن ابی القاسم». در اواخر قرن هشتم می‌زیسته و موطنه اجدادی او روستایی است از روستاهای دیلم با نام مرکال (یا: مرقان). صاحب تفسیری است بر قرآن و هم‌چنین کتابی کلامی با نام دلائل التوحید؛ پدرش شهردوار کتابی با عنوان لوايح الاختيار

تألیف کرده، و جدش بهاءالدین یوسف نیز تفسیری بر قرآن نوشته است.

بنا به نقل طهرانی، مؤلف مطلع البدور از ابوالفضل بن شهردویر در شمار آن دسته از علمای عراق که لقبشان ابوالفضل بوده یاد کرده است. نمی‌دانیم که یا ابوالفضل شهردویر به عراق عجم سفر کرده و دست کم مدتی در آنجا اقامت گریده، یا مؤلف مطلع البدور دیلم را توسعه در زمرة عراق عجم به شمار آورده است؟ (عمادی، همان).

۷) ساختار و عنوان اثر و گرایش مذهبی مؤلف

نسخه‌های این تفسیر همگی در حاشیه متنی کامل از قرآن کتابت شده‌اند. چنان‌که از نسخه‌های موجود پیداست، این تفسیر در اصل در دو مجلد تدوین و تألیف شده است: مجلد نخست با سوره کهف (سوره ۱۸) پایان می‌پذیرد، و مجلد دوم با سوره مریم (سوره ۱۹) آغاز می‌شود. در حاشیه متن قرآنی از سه طرف تفسیر و توضیح آیات نوشته شده است.

در هر نسخه، چند سطر از متن قرآن در صفحه‌ای آمده، و در ذیل هر سطر، ترجمه برخی آیات یا واژه‌ها یا عبارات قرآنی به گویش محلی، و به ندرت به زبان فارسی، درج شده و در حواشی نسخه (از سه جهت) تفسیر آیات کتابت شده است. تفسیر هر واژه قرآنی را با خطی به واژه قرآنی در متن قرآن متصل کرده‌اند. توصیف دانش‌پژوه از نسخه‌های مغنیسا و دو نسخه مجلس، کما بیش در باب دیگر نسخه‌ها نیز صادق است. او می‌نویسد: «نسخه‌ها هر صفحه در

سه یا چهار ستون است: یک ستون آیات است با ترجمه طبری کلمات یا عبارات زیر سطور، یک ستون تفسیر است و هر بندی با خطی به کلمه مربوط به آن از قرآن می‌پیوندد، ستون سوم و چهارم حواشی توضیحی این تفسیر است و آن هم با خط مربوط می‌شود.» آقابزرگ طهرانی نیز نسخه‌های تفسیر دیلمی در نجف را تقریباً همین‌گونه توصیف می‌کند. زبان نخست اثربخشی است و بیشتر مطالب تفسیر به زبان عربی نوشته شده، اما بخشی تفاسیر قرآنی در حاشیه به گویش محلی است. در میانه سطور قرآن، ترجمه برخی واژه‌ها و عبارات قرآنی به گویش محلی درج شده است و در مواردی نیز در حاشیه برگ‌ها برگردان آیات قرآنی پراکنده است و چنان‌که پیداست به منظور توضیح لغات و عبارات نوشته شده و نه به قصد ارائه ترجمه‌ای کامل از قرآن؛ هم‌چنان‌که در لابه‌لای سطور قرآنی عباراتی توضیحی به زبان عربی نیز دیده می‌شود. با توجه به اختلافاتی که در ترجمه‌های قرآنی میان نسخه‌ها هست، دور نیست که دست کم برخی از این افزوده‌ها و یادداشت‌ها در ترجمه قرآن، حاصل ذهن و قلم علمای طالبان علم زیدی دیلمی و طبری باشد که نسخه‌های این تفسیر را به مطالعه یا به درس می‌خوانده‌اند و این توضیحات را به گویش محلی خود به نسخه‌ها افزوده‌اند. در این میان، در حواشی یا در میان سطور قرآنی عباراتی را نیز، هرچند اندک، به فارسی معیار می‌توان یافت. برخلاف ترجمه‌های قرآنی میان سطور که ظاهراً نمی‌توان همه آن‌ها را از مؤلف تفسیر دانست،

تفسیری که در حواشی به گویش محلی درج شده و آمیخته با زبان عربی است، قاعده‌تاً باید تراویده قلم ابوالفضل دیلمی باشد.

همان‌گونه که از نسخه‌های اثر به خوبی پیداست، ساختار تفسیر دیلمی شرح در شرح است، چنان‌که نمونه‌های متعددی هست که متن عربی تفسیر خود با واژه‌ها و عبارات گویشی شرح داده شده است.

آن‌گونه که طهرانی به نقل از مؤلف یادآورشده و متن تفسیر نیز گواه آن است، ابوالفضل دیلمی بیشتر در نقش یک گردآورنده و گزینش‌گر از تفاسیر گذشته ظاهر می‌شود تا یک مفسر مستقل؛ با این همه گرایش‌های هر گردآورنده و گزینش‌گری را از منقولات گردآوردهای او می‌توان شناخت؛ چنان‌که نمی‌توان انکار کرد که دیلمی در تألیف این تفسیر به منابع متعددی مراجعه کرده و تبعات نسبتاً گسترده‌ای انجام داده، و برخی از نظرات خود را در تفسیر گنجانیده است. نام تفسیر دانسته نیست و همان‌گونه که از نوشته طهرانی نقل کردیم، ظاهراً مؤلف نام معینی برای تفسیر خود انتخاب نکرده است.

اما گرایش‌های زیادی مؤلف از سراسر تفسیر دیلمی آشکار است: از تبجيل خاص زیدبن علی(ع) و نقل آرا و روایات او گرفته تا تخصیص امامت به یکی از فرزندان حسنین(ع) که جانشین پیامبر(ص) در احیای دین باشند؛ از یاد کردن از ائمه شیعیان دوازده امامی بدون عبارت ع (=علیه السلام) و ذکر ائمه زیدی با نشان ع (=علیه السلام) گرفته تا رد اعتقادات امامیه در مسائلی

همچون رجعت و خالی نبودن زمانه از حجت؛ و... . با توجه خاص دیلمی به آرا و اقوال ناصر اطروش (م ۳۰۴؛ از ائمه زیدیه شمال ایران و مؤسس فرقه‌ای که به نام وی ناصریه خوانده شده است) - که دیلمی در همه جا با عنوان مشهور او در میان زیدیه و با تعبیر «ناصر للحق ع» از او یاد می‌کند- و نقل گسترش از آثار او می‌توان حدس زد که ابوالفضل دیلمی از زیدیان ناصری بوده، که پایگاه آنان در منطقه دیلم بوده است.

۸) نسخه‌های شناخته شده اثر

سوای نسخه دو جلدی کاملی که آقابزرگ طهرانی در نجف دیده (کتابت شده در سال‌های ۸۷۱ تا ۸۷۶) و در ذریعه آن را توصیف کرده، تاکنون پنج دستنوشت دیگر از متن دو جلدی تفسیر دیلمی شناسایی شده است؛ به ترتیب زیر:

الف) نسخه شماره ۱۲۲۷۸ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی -
تهران: تاریخ کتابت: قرن ۹-۱۰؛ خط: نسخ؛ تعداد برگه‌ها: ۳۱۹؛ اندازه: $۱۶/۵ \times ۲۷$ س.م.

ب) نسخه شماره ۲۷۷ در کتابخانه ملی ملک - تهران: تاریخ کتابت: آغاز قرن ۱۰؛ خط: نسخ؛ تعداد برگه‌ها: ۳۶۵؛ اندازه: $۲۱/۷ \times ۲۹$ س.م.

ج) نسخه شماره ۱۷۹۸۲ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی -
تهران: تاریخ کتابت: قرن ۹؛ خط: نسخ؛ تعداد برگه‌ها: ۳۹۰؛ اندازه:
۲۸/۵ × ۲۲ س.م.

د) نسخه شماره ۱۲۷ در کتابخانه مغنیسیاگنل - مغنیسا:
تاریخ کتابت: قرن ۹؛ خط: نسخ؛ تعداد برگه‌ها: ۴۱۲؛ اندازه:؟.

ه) نسخه شماره ۴۰۲۸ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی
ایران - تهران: تاریخ کتابت: قرن ۹-۱۰؛ خط: متن به نسخ و تفسیر
نوعی نستعلیق؛ تعداد برگه‌ها: ۳۷۵؛ اندازه: ۲۸×۲۰ س.م.

نسخه‌های الف و ب جلد اول (از آغاز تا پایان سوره کهف)، و
نسخه‌های ج، د، ه جلد دوم (از سوره مریم تا پایان قرآن) از متن را
دربردارند. شاید روزی نسخه‌هایی دیگر از این اثر و یا مجلد اول یا دوم
برخی از این نسخه‌ها -که اینک تنها یک مجلد از آن را در اختیار
داریم- یافت شود. این پنج نسخه، همگی کهن و نفیس‌اند و در
اندازه‌هایی همانند و با یک ساختار کتابت شده‌اند.

تبرستان

www.tabarestan.info

فصل اول

خصوصیات آوایی

تبرستان
www.tabarestan.info

خصوصیات آوایی

در اولین نگاه به هر متن تاریخی، این نکته به چشم می‌آید که بسیاری از واژه‌های این متون از نظر «تلظ» با متون دیگر تفاوت دارند. گاهی این تفاوت‌ها تنها نشانه‌ای از نوعی «گرایش» به تحول است که به فرد یا زمانی کوتاه محدود می‌شود و هنوز جنبه «همگانی» و «همیشگی» پیدا نکرده است.

برای این‌که بتوانیم این تفاوت‌ها را به عنوان «تحول آوایی» یک زبان بهشمار آوریم تنها وجود این تفاوت‌ها کافی نیست، از آن مهم‌تر، «بسامد وقوع» این تغییرات است. یعنی میزان وقوع آن‌ها و همچنین «تنوع نمونه»‌های آن تحول آوایی را نشان می‌دهد. بنابراین با در نظر گرفتن عامل «بسامد» در تغییرات آوایی، مهم‌ترین خصوصیات آوایی موجود در «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

۱. وجود «ج» به جای «ز»

این یکی از خصوصیاتی است که در فارسی میانه وجود داشته و اثرات آن در فارسی جدید در دوره «تکوین» زبان فارسی و همین‌طور بعضی از زبان‌های ایرانی از جمله زبان طبری قدیم باقی

مانده است. نگارنده در میان واژگان این مجموعه، ۵۸ نمونه را با این ویژگی یافته است. بعضی از این نمونه‌ها در متن این کتاب چندین بار تکرار شده است. در اینجا به بعضی از این نمونه‌ها اشاره می‌کنیم:

نماج = نماز (۲۲ / ۹۳۹ / ۳۹۱ / ۳۴۵ / ۲۴ / ۵۱۲)

نماجها = نمازها (۵۴)

نماج کن = نمازخوان (۹۳ / ۱۱۷)

نماج گاه = مسجد (۲۷۵ / ۷۳۴)

نماج کدن گاه = مصلی (۲۲)

پیش نماج = پیش نماز (۱۷۷)

روج = روز (۳۵۵ / ۴۹۵ / ۷۳۳ / ۷۵۳ / ۸۶۱ / ۸۹۴ / ۸۹۷ / ۹۰۵) (۹۱۳)

امروج = امروز (۹۱۹)

روجهدار = روزه دار (۸۶۷)

روجی = روزی (۲۷ / ۴۲۹ / ۵۳۹ / ۵۵۵)

پیروجی = پیروزی (۷۹۴)

انداجه = اندازه (۷۹ / ۷۳۹ / ۴۵۶ / ۷۶۶ / ۸۷۱)

^۱ انداجش = اندازه‌اش (۲۴۴)

بسوجه = بسوذ (۱۶۳)

بسوجونین = بسوذونید (۵۴۶)

۱- گفتنی است که فقط در یک مورد، این کلمه به صورت «اندازه» (۳۵۶) ثبت شده است که به نظر می‌رسد در اثر تصرف کاتبان باشد.

بساجینیم = بسوزونیم (۶۲۴)

سوچنا = سوزنده (۷۳۸)

تش سوجی = آتش سوزی (۵۵۰)

ساجن = سازند (۳۵۷ / ۲۸۱ / ۲۴۸)

ساجی = سازی (۴۹۲)

ساجینین = سازند (۶۵۱)

کشته جار = کشتزار (۴۴)

کالجار = کارزار (۶۸۲ / ۳۴۴ / ۱۳۷ / ۶۶)

واجین = بگزین (۱۲۷)

وجینه = گزیند (۴۱۷ / ۳۲۴)

او وچین = بگزینند (۴۹۳)

اندوچین = اندوزید (۹۵)

اندوچن = اندوزند (۲۴۹)

انداچن = اندازند (۳۶۵)

نینداچه = نیندازد (۸۶۵)

وریچ گاه = گریزگاه (۱۸۴)

وریچن = گریزند (۵۷۸)

ناوجیر = ناگزیر (۳۹۷)

بوریچین = گریزید (۶۸۱)

واوریچ = واگریز (۷۶۳)

شکرواجارین = شکرگزارید (۲۲۲)

شکر بوجارین = شکر بگزارید (۷۰۲)

شکر وجارن = شکر گزارند (۲۸۴ / ۲۷۰)

شکر نوجارم = شکر نگزارم (۶۲۱)

واوجاردن = واگذارید (۲۶۴)

بوجاد = بگذارد (۸۲۰)

واوجاردیم = واگذاریم (۳۹۶)

واوجاردن = واگذار (۶۹۰)

واوجارن = واگذارند (۱۳۱)

درموجیم = آموزیم (۹۴)

درموجنین = آموزید (۱۰۶)

پاکچ = پاکیزه (۵۷۰ / ۵۱۹ / ۴۳۶ / ۲۰۸ / ۱۸۵)

جور = زیر (۳۸۸)

جیر = زیر (۳۸۷)

^۱ جیرین = زیرین (۱۹۴)

واج آوردیم = باز آوردیم (۵۲۹)

آواج = آواز (۶۷۲)

سجاوار = سزاوار (۷۴۸ / ۵۶۰ / ۳۵۸ / ۳۴۶ / ۲۴۰)

تاجه = تازه (۵۶۱)

ریجن = ریزنند (۸۲۲ / ۵۵۱ / ۳۴۷)

کینجکون = کنیزکان (۸۴۲)

دوچه = دوزخ (۷۵۷)

۱. در موردی دیگر به جای واژه «جور»، «زیر» (۳۰۹) به کار رفته است.

۲. وجود «و» به جای «گ»

این خصوصیت آوایی هم (مثل وجود «ج» به جای «ز») که در بخش قبل توضیح داده شد) یکی از ویژگی‌هایی است که از دوره میانه در زبان‌های ایرانی وجود داشته و نمونه‌هایی از آن حتی در دوره معاصر، در زبان فارسی و بعضی از دیگر زبان‌های ایرانی وجود دارد. زبان طبری نیز از زبان‌هایی است که این خصوصیت را در خود حفظ کرده است. نگارنده فقط در میان واژگان کتاب «ترجمه قران به زبان طبری» موارد زیادی را با این ویژگی یافته است که در اینجا به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

وناه = گناه (۷۶ / ۱۸۲ / ۷۷)

وناهها = گناهها (۱۴۹ / ۷۶۸)

وناهونا = گناهان (۱۳۶)

وناه کار = گناهکار (۹۶۱)

وناکارون = گناهکاران (۶۲۶)

وشنا = گشنه = گرسنه (۵۳۶ / ۹۴۷)

وشنایی = گشنگی = گرسنگی (۲۰۴ / ۳۵۱)

بوشا = گشاده (۴۳۴ / ۸۸۱)

وشایش = گشایش (۲۹۴)

در وشاه = در گشاده (۵۵۸)

جالب این است که در بعضی از واژگان این کتاب، مواردی وجود دارد که همزمان ویژگی آوایی «ج» به جای «ز» و «و» به جای «گ» را نشان می‌دهد. مثل این واژگان:

شکر واجارین = شکر گزارید (۲۲۲)

شکر بوجارین = شکر بگزارید (۷۰۲)

شکر وجارن = شکر گزارند (۲۸۴ / ۲۷۰)

شکر نوجارم = شکر نگزارم (۶۲۱)

واوجاردی = واگذاردی (۲۶۴)

واوجاریم = واگذاردیم (۳۹۶)

واوجارن = واگذارند (۱۳۱)

واوجارد = واگذارد (۶۹۰)

بوجارد = بگذارد (۸۲۰)

واجین = بگزین (۱۲۷)

وجینه = گزیند (۴۱۷ / ۳۲۴)

اووجین = بگزینند (۴۹۳)

وریجن = گریزنند (۵۷۸)

بوریجین = بگریزید (۶۸۱)

واوريچ = واگریز (۷۶۳)

وريچ گاه = گریزگاه (۱۸۴)

ناوجیر = ناگزیر (۳۹۷)

همچنین از همین ماده فعلی (وريجن)، صورت دیگری هم وجود دارد که فقط تبدیل آوای «و» به «گ» را نشان می‌دهد:

وريتن = گریختن (۶۸۰)

۳. وجود «و» به جای «ب»

این خصوصیت هم، در بسیاری از واژگان زبان‌های ایرانی دوره میانه وجود دارد. اثرات آن در زبان طبری قدیم باقی مانده و حتی در زبان امروزی مردم مازندران هم مشاهده می‌شود. نگارنده در میان مجموعه واژگان جمع‌آوری شده از کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری»^{۵۵} مورد را با این ویژگی ثبت کرده تبرستان.info که آن‌ها را در ادامه می‌آوریم:

شتاو = شتاب (۱۴۷ / ۸۰۶ / ۷۳۲ / ۳۸۳ / ۲۸۲)

شتاوي = شتابی (۲۲۳ / ۶۰۹)

وشتاون = بشتابند (۸۸۰)

ها وشتاو کته اوون = شتاب‌کنندگان (۸۷۹)

بوین = بین (۶۲۰)

بوینن = ببینند (۳۷۳)

وینین = بینید (۳۹۰)

بوینیم = ببینیم (۷)

وینا = بینا (۳۶۶)

وی نا ای ها = بینایی‌ها (۷۵۵)

وی عیب = بی‌عیب (۹۶۶)

وی راه = بی‌راه (۷۱۸)

وی راهی = بی‌راهی (۶۶۷ / ۲۸۵)

وی راهون = بی‌راهان (۴۶۲)

وی زار = بیزار (۸۵۶)

وی فرمون = بی فرمون = نافرمانی (۳۷۶)

وی ترین = بدترین (۷۴۲)

وی بخت ترین = بدبخت ترین (۹۳۸)

وی جاگاه = بدجایگاه (۷۵۸)

وی عذاب = بدعذاب (۲۵۹)

واگرد = بازگرد (۹۲۲)

واگردا انن = بازگرداند (۹۵۶)

وگردا دین = بگردان (۴۲۶)

واگاردانیما = بازگردانیم (۴۲۵)

واداره = بازدارد (۱۷۴)

واجاردیم = باز آوردیم (۵۲۹)

واترکست = بتركست = تركید (۸۲۳)

وگیرن = بگیرند (۴۳ / ۴۵۱ / ۴۱۹ / ۳۲۷ / ۷۲ / ۶۵۹ / ۶۵۰)

وگیرا = بگیرد (۱۷۹)

شیروآگتن = از شیر باز گرفتن (۶۶۹)

وامگیرین = باز مگیرید (۱۵۴)

وکنین = بکنید (۳۳۵)

وکده = بکده = بکرده (۹۵۱)

وخندستان = می خندند (۷۷۲ / ۲۲۵)

وخونن = بخوانند (۲۵۲)

وپوشو = می پوشند (۷۷۷)

وسه = بس است (۱۵۰ / ۱۴۴)

وهتر = بهتر (۵۲۴ / ۵۰۴ / ۳۱۶ / ۸۵ / ۵۲)

ویشترين = بيشترین (۶۲۷)

وزرگ = بزرگ (۹۳۵ / ۵۳۳)

وزرگ ترين = بزرگ ترين (۸۱۷)

وزرگواری = بزرگواری (۶۷۱)

وارون = باران (۲۶۱)

سنگ وارونا = سنگباران (۸۲۶)

بوارن = بباران (۳۲۰)^۱

بوستر = به بستر (۷۷۰)

وسترها = بسترها (۸۳۹)

وهشت = بهشت (۵۵۶ / ۱۳۲)

زون = زبان (۵۲۶ / ۶۰۳)

بسته زونا = زبان بستهها (۲۰۲)

فروی = فربه (۹۴۲ / ۴۳۲)

پشتيبون = پشتيبان (۶۴۶)

ديوا = ديبا (۷۷۸)

ونگ = بانگ (۹۲۴ / ۵۶۶ / ۴۴۴ / ۴۴۳ / ۲۷۷)

واکى = باكى (۶۰۰)

۱. گفتني است همين واژه در جاي ديجري از كتاب به صورت «بارون» ثبت شده است: باروناسا = باران آسا (۸۵۲).

۴. وجود «و» به جای «پ»

در این کتاب فقط در کلمه «چارپا» به جای «پ» از «و» استفاده شده است. این واژه معادل کلمه عربی «دابه» یا «انعام» شده و به سه صورت در کتاب ثبت شده است:

- چاروا (۵۵۳)، چاروا اون (۲۵۳)

- چاربا اون (۴۸۵)

- چارپایا (۶۳۰)

توجه به گوناگونی آوابی ثبت این کلمه، دو فرضیه را به ذهن می‌آورد:

۱- هنوز این کلمه، صورت تثبیت شده‌ای پیدا نکرده و گویش‌وران طبری در این دوره از همه این صورت‌ها برای تلفظ این کلمه در کنار هم استفاده می‌کردند.

۲- این کلمه در آن دوره، صورت مشخص و تثبیت شده‌ای داشت. ممکن است این دگرگونی‌ها در طول زمان، به وسیله «کاتبان» به وجود آمده یا در اثر تحریف و تصحیف، اتفاق افتاده باشد.

«آساطوریان» معتقد است در مواردی یک کلمه ممکن است پنج، شش یا حتی ۱۰ گونه تصحیف شده داشته باشد. گاه تشخیص شکل اصلی واژه از صورت‌های تصحیف شده، بسیار مشکل است (آساطوریان، ۱۳۸۰).^۱

۱. برای اطلاع بیشتر از مسئله‌ی «تصحیف» در متون تاریخی نگاه کنید به: صادقی، ۱۳۶۸

به هر حال چون موارد دیگری از تبدیل «و» به «پ» در این کتاب وجود ندارد، حداکثر این مورد را نوعی «گرایش آوایی» به شمار می‌آوریم که بسیار محدود بوده و تداوم پیدا نکرده است.

۵. وجود «د» به جای «ت»

تنها موردی که از تبدیل «ت» به «د» در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» مشاهده می‌شود کلمه «تا» است. این کلمه در همه جا به صورت «دا» ثبت شده است. این ویژگی نشان می‌دهد که در این دوره از زبان طبری، کلمه «تا» فقط به صورت «دا» تلفظ می‌شده است. این کلمه ۲۱ بار در این مجموعه واژگان ثبت شده که عبارتند از:

(۳۴) / ۳۷۳ / ۲۷۲ / ۲۳۵ / ۲۰۰ / ۱۷۶ / ۱۶۴ / ۴۳ / ۴۲ / ۴۱ / ۳۴)
۷۷۵ / ۷۶۹ / ۶۴۹ / ۶۳۷ / ۶۳۴ / ۶۱۷ / ۶۱۴ / ۵۱۱ / ۴۷۸ / ۳۷۹
(۷۹۸ /

گفتنی است در اشعار امیر پازواری نیز دو بار کلمه «تا» به صورت «دا» آمده است (شکری، ۱۳۸۷: ۱۴۶).

۶. وجود «م» به جای «ن»

در بعضی موارد، تغییرات آوایی به شرایطی خاص بستگی ندارد و وجود صدای قبیل و بعد، تأثیری در آن نمی‌گذارد. این تغییر در همه موقعيت‌ها (اول، وسط یا آخر کلمه) اتفاق می‌افتد. اما

بعضی از تغییرات آوایی فقط در بافت و موقعیت خاصی روی می‌دهد و بسته به خصوصیات صداهای قبلی و بعدی، تغییرات خاصی به وجود می‌آید. یکی از این دست تغییرات آوایی این است که معمولاً وقتی که در کلمه‌ای دو صدای «ن» و «ب» به دنبال هم بیاید، طبق قوانین آواشناسی نوعی «همگونی» اتفاق می‌افتد و صدای «ن» به «م» تبدیل می‌شود^{۱۰}. مثلاً: شنبه، منبر و انبار در فارسی. صدای «ب» از نظر مخرج آوایی جزو صداهای «دولبی» است، اهل زبان برای این که کمتر دچار زحمت شوند صدای قبلی را که در اینجا «لب و دندانی» است به صدای «دولبی» تبدیل می‌کنند تا هر دو صدای مجاور هم «دولبی» باشند و راحت‌تر تلفظ شوند.

در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» دو نمونه با این خصوصیت وجود دارد که عبارتند از:

همباز = انباز (۱۷۱ / ۲۳۴ / ۲۵۷ / ۵۲۸ / ۶۴۹)

دنبال = دنبال (۱۵۲)

۷. وجود «ون» و «وم» به جای «آن» و «آم»

علی اشرف صادقی معتقد است قدیمی‌ترین سندی که وجود «ون» و «وم» در زبان‌های ایرانی را نشان می‌دهد مربوط به قرن چهارم هـ.ق است و در شعر یکی از شاعران طبری به نام «دیواره وز» آمده است. در این شعر، کلمات: «مردمان»، «نهان» و «کیهان»

به صورت «مردمون»، «نهون» و «کیهون» به کار رفته است (صادقی، ۱۳۶۳: ۶۱).

وی معتقد است که در زبان‌های ایرانی معمولاً «آ» قبل از صداهای «غنه» (م - ن)، کوتاه‌تر و کمی بسته‌تر از معمول تلفظ می‌شود؛ چرا که دهان موقع تولید صداهای غنه، بسته‌تر می‌شود. بنابراین کم‌کم صداهای ماقبل آن یعنی «آ» هم به حالت بسته‌تر یعنی «او» تبدیل شده است (صادقی، ۱۳۶۳: ۶۱).

این تغییر بیشتر در کلمات «دستوری» زبان فارسی مشاهده می‌شود. مانند: کلمات اشاره «آن» و ترکیبات آن، شناسه‌های فعلی، ضمایر متصل مفعولی و ملکی و علامت جمع. در اینجا به بعضی از این نمونه‌ها در زبان طبری قدیم اشاره می‌کنیم:

﴿ضمیرهای اشاره﴾

اون = آن (۸۹۲)

اونون = آنان (۱۶۰)

اون گاه = آن گاه (۲۳۲)

اون چی = آن چه (۱۰۸)

اونکه = آن که (۵۴۱)

چنون = چنان (۷۰)

- ضمایر متصل ملکی

این مورد در این مجموعه، ۲۲ بار مشاهده شده که چند نمونه از آن را می‌آوریم:

وشون پوستهها = پوستهایشان (۷۴۱)

وشون دیما = صورت‌هایشان (۷۴۵)

وشون چشم = چشمشان (۶۹۳)

وشون دستا = دست‌هایشان (۱۴)

وشون سینیها = سینه‌هایشان (۵۷۲)

- اسم‌های مصدر

دونش = دانش (۴۸۱ / ۴۱۵)

تونش = توانش (۴۰۹ / ۷۹)

- صفت‌های فاعلی

دونا = دانا (۱۵ / ۳۸۰ / ۲۰۷ / ۱۲۹ / ۱۸۶ / ۸۶)

تونا = توانا (۶۸۴ / ۱۹۷ / ۱۸۶)

- علامت جمع

بیشترین موارد این تغییر آوایی در کلماتی مشاهده می‌شود که با پسوند «ون» یا «اونا» جمع بسته می‌شوند. در این مجموعه حدود ۱۲۰ بار این دو علامت به کار رفته است. آوردن همه نمونه‌ها بحث را طولانی می‌کند، بنابراین به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

اینون = اینان (۲۸۰)

اینونا = اینان (۳۲۵)

مرغونا = مرغان (۶۹۸ / ۵۴۸)

نیکون = نیکان (۹۱۱)

اندرزگیرون = اندرزگیران (۴۱۴)

آدمیون = آدمیان (۶۵۷)

مسافرون = مسافران (۴۲۰)

گواهون = گواهان (۲۱۲)

پیغمبرونا = پیغمبران (۲۱۵)

سجدا کنونا = سجده کنندگان (۶۱۱)

- فعل‌ها

واگردوننا = برگردانند (۱۸)

خوندندا = خواند (۳۳)

دونستنا = دانستند (۹۷۲)

وادونن = بازدانند (۶۹۵)

نتونین = نمی‌توانید (۱۸۸)

نتونن = نمی‌توانند (۷۱۹ / ۷۱۶ / ۵۴۲)

ندونن = نمی‌دانند (۴۲۱ / ۱۰۰)

مخونین = نخوانید (۱۰۱)

ندونیم = نمی‌دانیم (۳۹۳)

- این تغییر در دسته‌ای از کلمات «قاموسی» یا «واژگانی» این زبان

نیز، مشاهده می‌شود که در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

پشیمون = پشیمان (۲۲۹)

پشتیبون = پشتیبان (۶۴۶)

دونه = دانه (۲۳۳)

زمون = زمان (۶۷)

زمونه = زمانه (۷۸۳)

دوستون = دوستان (۸۵۵)

میونه = میانه (۵۹۳ / ۱۰)

بوستون = بوستان (۸۳)

فرمون = فرمان (۴۷۰ / ۴۱۱)

نقضون = نقضان (۷۱)

نشونی = نشانی (۴۷۳ / ۲۸۹)

راه دون = راهدان (۲۷۶)

یکسون = یکسان (۱۱۶)

خونه = خانه (۳۲۲)

بنيون = بنيان (۴۷۶ / ۲۸)

درس خون = درس خوان (۱۰۷)

نمونه‌هایی که تا کنون آورده‌ایم به وجود «اون» به جای «آن» مربوط است. این نمونه‌ها نشان می‌دهد که این خصوصیت کاربرد زیادی در زبان طبری قدیم داشته است. حال به نمونه‌هایی از وجود «اوم» به جای «آم» می‌پردازیم که تعداد آن‌ها بسیار کمتر است و همه آن‌ها از کلمات «قاموسی» یا «واژگانی» این زبان است:

پیومبر = پیامبر (۵۲۳)

حروم = حرام (۴۷۷)

سرانجوم = سرانجام (۴۵۲)

نومیها = نامه‌ها (۸۲۸ / ۸۱۹ / ۵۴۹)

جومیها = جامه‌ها (۸۴۳)

نوم = نام (۶۸)

نيومدا = نیومد (۵۶۷)

بيومرزى = بيامرزى (۴۰۵)

۸- وجود «ی» به جای «د»

این پدیده آوایی از پدیده‌های نادری است که نمونه‌های محدودی از آن در زبان‌های ایرانی مشاهده شده است. برای نمونه در «تفسیر شنقشی» کلمه «ماده» به صورت «مایه» آمده است (راشد محصل، ۱۳۷۱: ۹۱). همچنین در متون کهن فارسی کلمه «آذربادگان» به صورت «آذربایگان» ثبت شده است (خانلری ۱۳۸۷، جلد ۲: ۸۳).

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» پنج نمونه از این پدیده وجود دارد که دلیل آن معلوم نیست. این نمونه‌ها عبارتند از خیا = خدا (۱۲۴ / ۱۱۵ / ۱۰۵ / ۸۸ / ۶۰ / ۲۱ / ۹)

خیاوند = خداوند (۹۴۴ / ۹۳۳ / ۹۲۹ / ۹۲۷ / ۴۱۵ / ۱۷)

مایه = ماده (مؤنث) (۷۳۵ / ۲۵۶)

رویِ‌ها = رودها (۴۵۰)

رویِ‌ها = رودهها (۷۹۰)

خوی = خود (۵۸۹ / ۱۶۲)

۹- وجود «همزه» به جای «ی»، «گ» و «و»

در بیشتر زبان‌های ایرانی از جمله زبان فارسی قاعده‌ای آوایی وجود دارد که براساس آن، در یک واژه هیچ‌گاه دو مصوت کنار هم قرار نمی‌گیرد. در شرایطی که این همنشینی به وجود بیاید -«التقای مصوت‌ها»- به صورت خودکار یک صامت به عنوان «صامت میانجی» بین آن‌ها قرار می‌گیرد. در دوره‌های اولیه تکوین زبان فارسی از صامت «همزه» به عنوان «میانجی» استفاده می‌شد. در

دوره‌های بعد کم کم به جای آن از صامت‌های دیگری مثل «ی»، «گ» و گاهی هم «و» استفاده می‌شود (صادقی ۱۳۶۵: ۲۲-۳؛ ناتل خانلری ۱۳۸۷، جلد ۲: ۸۸).

زبان طبری این خصوصیت را در دوره گذشته یعنی در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» نیز تا حدودی در دوره معاصر حفظ کرده است. در اینجا به نمونه‌هایی از وجود «همزه» به عنوان «صامت میانجی» در این کتاب اشاره می‌کیم:

۱- بیشترین موارد کاربرد «همزه» به عنوان صامت میانجی در این کتاب به «علامت جمع» مربوط می‌شود که نمونه‌هایی از این پدیده عبارتند از:

دونا اون = دانایان (۴۳۹)

چاروا اون = چارپایان (۲۳۵)

فرشته اون = فرشتگان (۸۹۳ / ۹۶۴)

بندء ون = بندگان (۵۷۴)

دریا ته اون = دریافتگان (۶۰۲)

بدر کرده اون = بدر کردگان (اخراج شدگان) (۶۰۵)

و پس داشته اون = واپسداشتگان (۶۰۸)

زنده کرده اون = زنده کردگان (۵۰۷)

۲- یکی دیگر از کاربردهای «همزه» به عنوان «صامت میانجی» در «حاصل مصدر» است که حداقل دو نمونه از آن در این متن دیده می‌شود:

زندای = زندگی (۵۴۳ / ۷۰۵ / ۶۷۵)

وشنایی = گشنگی = گرسنگی (۲۰۴ / ۳۵۱)

در این دوره علاوه بر «همزه» از صامت «و» هم به عنوان میانجی استفاده می‌شود:

ستاوش = ستایش (۱ / ۷۴۹)

۱۰- وجود «ی» به جای «الف»

این ویژگی در اصطلاح قدماء، «اماله» نامیده می‌شود و به کلماتی که این خصوصیت را داشته باشد «ممال» می‌گویند. اماله در لغت به معنی میل «الف» به سوی «ی» است.

«سیروس شمیسا» معتقد است که «اماله» یکی از سیستم‌های تدافعی زبان فارسی در مقابل زبان عربی بوده است. به این صورت که این‌گونه کلمات «الفدار» عربی را به صورت «یاء مجھول» تلفظ می‌کردند (شمیسا، ۱۳۷۲: ۲۰۰).

کلمات ممال در دوره‌های اولیه زبان فارسی بسیار رایج بوده، به طوری که در این دوره در بعضی از متون، کلمه‌های «سلاح» به صورت «سلیح»، «كتاب» به صورت «كتیب» و «حجاب» به صورت «حجیب» آمده است.^۱

به نظر می‌رسد این خصوصیت در زبان طبری قدیم، تحت تأثیر زبان فارسی به وجود آمده است. چراکه در دوره‌های بعد، کاربرد

۱- برای اطلاع بیشتر نگاه کنید به: بهار، ۱۳۶۹: ۴۱۳-۴۱۲؛ لازار، ۱۳۶۶: ۶۱ و ۶۵؛ رواقی،

ممال در فارسی از بین رفته، همچنین این خصوصیت در زبان طبری یا مازندرانی نیز وجود ندارد.

نگارنده در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» هفت نمونه از کلمات «ممال» را یافته است که در اینجا به آنها اشاره می‌کنیم:

ویجب = واجب (۱۵۵ / ۵۰ / ۱۷۲)

کتیب = کتاب (۸۸ / ۲۶۹ / ۹۴۱)

خلیف = خلاف (۱۱۴ / ۲۶۰ / ۱۸۳ / ۳۱۰ / ۶۲۸)

اقریر = اقرار (۱۰۹ / ۳۰۰)

اسریف = اسراف (۱ / ۵۰)

میلک = مالک (۳۰۷ / ۷۰)

اسلیم = اسلام (۸۷)

۱۱- فرآیند «حذف» بعضی از صداها

وقتی که صداهای زبان در کنار هم قرار می‌گیرند به مرور زمان به خاطر سهولت تلفظ، بعضی از صداها از زنجیره گفتار حذف می‌شوند. این پدیده در خیلی از زبان‌های دنیا وجود دارد. در «ترجمه قرآن به زبان طبری» نیز نمونه‌های زیادی از فرآیند «حذف» وجود دارد که در اینجا به آنها اشاره می‌کنیم:

- حذف صامت «ن» در پایان واژه‌ها

علی اشرف صادقی این ویژگی را یکی از گرایش‌های زبان فارسی می‌داند که از قرن چهارم تا هفتم ه.ق وجود داشته ولی بعداً از بین رفته است. در مورد علت حذف، بعضی از محققان معتقدند در این

کلمات صدای «ن» که معمولاً بعد از «مصوت بلند» واقع شده به علت کشیده بودن این مصوت‌ها، به مرور ضعیف و بعداً حذف شده و ویژگی «غنه بودن» آن به مصوت قبلی منتقل شده است (صادقی، ۱۳۸۳: ۸۶-۱۲؛ ناتل خانلری، ۱۳۸۷، جلد ۲: ۸۷-۸۶).

این خصوصیت در «ترجمه قرآن به زبان طبری» هم مشاهده

می‌شود که نمونه‌های آن عبارتند از:
 سنگی = سنگین (۵۱۸ / ۵۹۲ / ۷۶۸ / ۸۵۸ / ۸۶۰ / ۹۱۶) (۹۵۴ / ۹۶۷)
 زمی = زمین (۸۹۸)

زمیا = زمین (۶۶۵)

زمی لرز = زمین لرز (۲۹۱)

کلمه «زمین» در زبان فارسی میانه به صورت «زمیگ» به کار می‌رفت. این کلمه بعد از حذف «گ» به «زمی» تبدیل شده، ولی بعدها در متون فارسی به صورت «زمین» به کار رفته است.

- حذف صامت «د»

امی = امید (۱۸۱ / ۷۰۷ / ۴۳۸)

نا امی = ناامید (۵۳۲)

نا امیون = نا امیدان (۶۶۴)

سو = سود (۱۴۸ / ۵۸۸ / ۶۷۹ / ۷۵۹)

دو = دود (۷۶۰)

مرواری = مروارید (۷۰۶)

- حذف صامت «خ»

تل = تلخ (۵۸۷)

تل تر = تلخ تر (۸۲۹)

فراچشمون = فراخچشمون (۸۱۰)

- حذف صامت «غ»

درو = دروغ (۸۹۱)

دروگو = دروغ گو (۹۶۰)

- حذف صامت «گ»

دیر = دیگر (۸۲۱ / ۱۱۰)

دیرا = دیگران (۵۶۳)

یکدی = یکدیگر (۴۵۶ / ۵۱۷ / ۴۵۶ / ۵۸۶ / ۵۱۲ / ۶۳۹ / ۸۳۵)

یکدیا = یکدیگر (۷۲۵ / ۷۲۷ / ۷۴۰ / ۸۰۳ / ۸۹۱ / ۹۴۸)

گفتنی است که این واژه چندین بار هم به صورت امروزی آن
یعنی «یکدیگر» در این کتاب آمده که این دوگانگی ناشی از دخالت
کاتبان می‌تواند باشد.

یکدیگر (۳۴۸)

- حذف صامت «ف» در میان افعال

گتیم = گفتیم (۳)

گوتیم = گفتیم (۳۱۸)

گتن = گفتند (۱۲۲)

گوتن = گفتند (۱۹)

بوته = باfteh (۸۴۴)

بیکنی = بیفکنی (۵۱۵)

- حذف صامت «خ» در میان افعال

درآموته = درآموخته (۸۳۰)

ها ساته = ساخته (۶۴۰)

- حذف صامت آخر در حروف اضافه

آ = از، مانند این نمونه‌ها:

آ خوی رحمه بدر کدی = از رحمت خود به درگوشه (۱۶۲)

آ رحمت دور = رانده شده (=رجیم) (۴۹۱)

آ راه حق بکته = از راه حق دورافتاده (۲۹۶)

آ راه دکته اون = از راه افتادگان (۹۱۷)

آ چشم دیاری بشون = از چشم‌رس خارج شده (۸۱۵)

آ خونه کعبه = از خانه کعبه (۳۲۲)

آ پوستها = از پوست‌ها (۴۸۴)

د = در مانند این نمونه‌ها:

د دل = در دل (۶۳۲)

د گورها = در گورها (۹۷۱)

۱۲- جابه‌جایی صداها در بعضی از واژه‌ها

وقتی که صداها در کنار هم قرار می‌گیرند گاهی در بعضی از واژه‌ها، دو صدا جای خود را با هم عوض می‌کنند. به این پدیده اصطلاحاً «قلب» می‌گویند.

فرآیند «قلب» در زبان‌های محلی و زبان محاوره بسیار رایج است. در زبان طبری قدیم و مازندرانی امروز نمونه‌هایی از این پدیده وجود دارد. نمونه‌های آن در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

مجنده = جمنده (جنبدگان) (۷۸۹)

رسوا = رسوا (۳۸۴)

بچاشنیم = بچشانیم (۶۹۹ / ۷۶۲)

بیرون = بریون (بریان) (۳۸۱)

البته همین کلمه در جای دیگری از این کتاب به صورت «بریون» نیز به کار رفته است (۸۰۸).

۱۳- وجود «ل» به جای «ر»

این خصوصیت در زبان مازندرانی امروز بسیار فعال و رایج است و نمونه‌های زیادی از آن در واژگان مازندرانی امروز وجود دارد؛ اما در کل کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» فقط یک کلمه با این خصوصیت مشاهده شده است:

کالجار = کارزار (۳۴۴ / ۱۳۷ / ۶۶ / ۶۸۲)

۱۴- وجود «س» به جای «ز»

این خصوصیت آوایی در «زبان مازندرانی امروز» بسیار فعال است ولی در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» که نشان دهنده خصوصیات «زبان طبری قدیم» است فقط دو نمونه وجود دارد. این نمونه‌ها عبارتند از:

ماس = ماز (مگس) (۵۵۹)

هرکست = هرگز (۳۸۶)

۱۵- نمونه‌های آوایی دیگر

تعدادی واژه در «ترجمه قرآن به زبان طبری» وجود دارد که برخی گرایش‌های آوایی را نشان می‌دهد. این گرایش، محدود به یک واژه بوده و در کل کتاب تنها یک بار به کار رفته است، بنابراین آن‌ها را به صورت مجزا دسته‌بندی نکرده‌ایم. این واژه‌ها عبارتند از:

هموش = خموش (۳۰۵)

شاهسته کارون = شایسته کاران (۴۱۶)

چایی بنه = بن چاه (۴۱۸)

فریشته = فرشته (۲۷۳)

ایمه = هیمه (۸۶۸)

گاهره = گهواره (۵۲۲)

میک = میخ (۸۲۴)

تبرستان
www.tabarestan.info

تبرستان

www.tabarestan.info

فصل دوم

خصوصیات صرفی

تبرستان
www.tabarestan.info

خصوصیات صرفی

در این بخش خصوصیات زبان طبری قدیم را از نظر «ساختمان واژه» یا «صرف» بیان می‌کنیم. مهم‌ترین خصوصیات صرفی زبان طبری قدیم عبارتند از:

۱- کاربرد پیشوند «م» به جای «ن» برای فعل نهی

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» از دو پیشوند برای منفی کردن فعل استفاده شده است: «م» و «ن». کاربرد پیشوند «ن» تقریباً دو برابر کاربرد پیشوند «م» است. گفتنی است از پیشوند «م» تنها در متون قدیم فارسی استفاده می‌شد و در حال حاضر دیگر در زبان فارسی و مازندرانی، کاربردی ندارد. به جای آن، فقط از پیشوند «ن» استفاده می‌شود.

نمونه‌هایی از کاربرد این دو پیشوند عبارتند از:

- پیشوند «م»: برای فعل «نهی» معمولاً از پیشوند «م» استفاده می‌شود. این فعل دو صیغه دارد:
- دوم شخص مفرد، مثل

نماج مکن = نماز نخوان (۳۴۵)

اسریف مکن = اسراف نکن (۵۰۱)

به زیاده مکن = زیاد نکن (۸۸۹ / ۸۸۲)

مپندار = نپندار (۱۲۶)

- دوم شخص جمع، مثل

مکنین = نکنید (۷۴ / ۱۱۴ / ۱۵۱ / ۱۵۷ / ۱۹۸ / ۲۸۳ / ۲۹۰ / ۳۴۴ / ۴۵۴ / ۶۸۶ / ۸۰۲ / ۸۳۳)

وامکنین = باز نکنید (۷۶۱)

مگیرین = نگیرید (۱۹۱)

وامگیرین = باز نگیرید (۱۵۴)

پی مگیرین = پی نگیرید (۳۷۴)

واپس مگردین = باز پس نگردید (۲۰۹)

وامگاردین = باز نگردانید (۳۱۳)

مباشین = نباشید (۴)

وامپوشین = نپوشید (۱۳۴ / ۵)

سرمتاشین = سرنتراشید (۳۶)

بدر مشین = بدر نشود (۴۶)

وامدارین = باز ندارید (۴۷)

مفروشین = فراموش نکنید (۵۳)

مخونین = نخوانید (۱۰۱)

مدھین = ندهید (۱۴۲)

مخورین = نخورید (۱۴۳)

میا این = نیایید (۴۴۱)

مخندین = نخندید (۸۰۱)

منشینین = ننشینید (۱۹۳)

عذر میاورین = عذر نیاورید (۳۳۳)

مروین = نروید (۳۴۳)

به وشتاوی مخوازین = شتاب نکنید (۴۷۱) ایران

معمولًاً پیشوند «م» برای فعل «نهی» بـ کار می‌رود؛ ولی گاهی از این پیشوند برای منفی کردن فعل نیز استفاده می‌شود. البته در این موارد معمولًاً پسوند «ا» هم به آخر مادة فعل اضافه می‌شود. این فعل فقط در صیغه سوم شخص مفرد به کار می‌رود. مثل:

ضرر مکنا = ضرر نکند (۷۵)

به نقصون مکنا = ناقص نکند (۷۱)

خیا مکنا = خدا نکند (۴۴۷)

دیم وامکنا = روی نکند (۴۶۷)

وامگاردندا = بازنگردادند (۶۴۷)

پرویز ناتل خانلری از این نوع صرف فعل به عنوان «وجه تمایی» یاد کرده است. در این وجه، آرزوی وقوع فعل یا وجود صفت و حالتی به صورت منفی بیان می‌شود (ناتل خانلری، ۱۳۸۷: ۳۳۶).

- پیشوند «ن» -

از این پیشوند هم برای فعل «نهی» و هم برای فعل «نفی» استفاده می‌شود. نمونه‌هایی از کاربرد این دو نوع فعل در این کتاب عبارتند از:

- فعل نهی: از این پیشوند به صورت بسیار محدودی برای فعل

نهی استفاده می‌شود:

غم نخر = غم نخور (۶۳۵)

نکنین = نکنید (۱۴۱ / ۳۲۸)

نپرستین = نپرستید (۳۹۸)

وانخونین = نخوانید (۸۰۳)

- فعل نفی: بیشترین کاربرد پیشوند «ن» برای منفی کردن انواع

فعل‌هاست که نمونه‌های آن در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری»

عبارتند از:

ندونن = نمی‌دانند (۱۰۰ / ۶۶۰ / ۴۲۱)

ندانین = نمی‌دانید (۹۹)

نترسین = نمی‌ترسید (۵۶۴)

نکن = نمی‌کنند (۸۳۵)

نتونن = نمی‌توانند (۳۰۳ / ۵۱۶ / ۵۴۲ / ۴۷۴ / ۷۱۹ / ۷۱۹)

نتونین = نمی‌توانید (۱۸۸)

نخونین = نخوانید (۳۶۴)

نگیرن = نمی‌گیرند (۲۳۶)

نوین = نبینند (۸۷۰)

نوینیم = نبینیم (۳۹۹)

ننویشتی = ننوشتی (۶۵۲)

نپرسینان = نمی‌پرسند (۷۰۴)

نیوسنن = خسته نمی‌شوند (۷۶۴)

ناورین = نیاورید (۴۱)

نباین = نیستید (۳۷)

نکنده = نمی‌کند (۵۱ / ۵۷ / ۹۲۶)

ناشنونی = نمی‌شنوی (۶۲۹)

ناشنونن = نمی‌شنوند (۲۹۵)

نپا این = نگاه نمی‌دارند (۳۳۷)

نبینا = نبینید (۳۵۹)

نيوما ايم = نیامده‌ایم (۴۴۵)

نافرمیه = نیافرید (۶۵۴)

ندی = ندیدی (۸۱۸)

نخوازین = نمی‌خواهید (۹۰۷)

نخوازم = نمی‌خواهم (۳۹۲)

نینداجه = نیندازد (۸۶۵)

نرسنه = نمی‌رسد (۷۴۶ / ۸۵۴)

نرس = نمی‌رسد (۴۶۳)

نشکنن = نمی‌شکنند (۶۱۷)

ناستابین = درنگ نکردند (۷۰۱)

نفرستا = نفرستاد (۲۳۹ / ۵۷۹)

نگته بوم = نگفته بودم (۳۰۶)

نمونه‌هایی که نقل شد به فعل‌های «ساده» مربوط می‌شد که معمولاً پیشوند نفی به اول آن‌ها اضافه می‌شود. در فعل‌های

«پیشوندی» و «مرگب»، علامت نفی بعد از آن‌ها می‌آید که در این جا نمونه‌ای از این فعل‌ها را می‌آوریم:

وانداشت = باز نداشت (۳۵۲)

وا نداشته بیم = باز نداشته بودیم (۴۶۶)

والس نبین = ضعیف نشدند (۱۱۹)

دیم وانکرد = روی نگرداند (۶۱۵)

وا نگردیا = بازنگردد (۷۹۳)

هانرسی = مس نکرد (۳۰۲)

هانگیرن = نمی‌گیرند (۱۳۸ / ۲۳۶)

هونفرستا = فرستاده نشد (۵۷۹)

ترس نبوء = ترس نیست (۸)

قادر نبو = قادر نیست (۹۴۶)

راست راست نبو = برابر نیست (۸۴۶)

به مست نبون = مست نشوند (۸۴۵)

یکسون نین = یکسان نیستند (۱۱۶)

میلک نین = مالک نیستند (۷۰۳)

بزم نبواین = سجده نمی‌کنند (۹۲۵)

شکر نوجارم = شکر نگزارم (۶۲۱)

به فروی نکنه = فربه نمی‌کند (۹۴۲)

همباز نگیتمی = شریک نگرفتیم (۲۵۷)

ایمان نیاورن = ایمان نمی‌آورند (۳۷۸)

خبر ندارن = خبر ندارند (۴۷۹)

بحرام نکردنی = حرام نمی‌کردیم (۴۷۷)

نکاح نکرده بون = ازدواج نکرده بودند (۸۴۱)

اندرز ونگیرن = اندرز نگیرند (۷۲۲)

۲- پیشوندهای فعلی

فعل در زبان طبری قدیم از نظر ساختمان، سه نوع است: ساده، پیشوندی و مرکب.

برای آشنایی با پیشوندهای رایج در این دوره، نمونه‌هایی را از کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» نقل می‌کنیم:

- پیشوند «ها»

پیشوند یکی از اجزایی است که از گذشته‌های دور در زبان طبری وجود داشته است. «مقدسی» در «احسن التقاسیم» درباره زبان اهالی اطراف طبرستان مثل «قومس» و «جرجان» معتقد است که زبانشان به هم نزدیک است و می‌گویند: «هاده» و «هاکن» (کیا، ۱۳۲۶: ۹).^۱

گفتنی است این پیشوند هنوز هم در زبان مازندرانی وجود دارد. نمونه‌های مهم آن در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

۱- برای اطلاع بیشتر در مورد استفاده از پیشوند «ها» در زبان فارسی نگاه کنید به: ناتل خانلری، ۱۳۸۷، جلد ۲ / ۲۱۹ ص / جلد ۳ ص ۴۸

هادیم = دادیم (۲۳۷ / ۲۳)

هاگت = گرفت (۲۰۶)

هاگیتن = گرفتید (۳۳۲)

هاکت = کرد (۲۹۷ / ۲۹۳)

هاکرده = کرده (۷۸۷)

هاکنیم = بکنیم (۱۲)

هاکنین = بکنید (۲۷۴ / ۲۰)

هاگیر = بگیر (۶۳۶ / ۴۴۶)

هاگیرن = بگیرند (۸۰۴ / ۳۶۰)

هاگیریم = بگیریم (۸۴۸)

هارسی = می‌رسید (۷۹۵)

هارسنه = می‌رساند (۷۵۲)

هاراسنیم = می‌رسانم (۲۹۹)

هاساته = ساخته (۶۴۰)

هاشکرا کنین = آشکار کنید (۸۶۹)

هاکشه = می‌کشید (۲۹۸)

– پیشوند «هو»

این پیشوند کمتر از پیشوند «ها» در زبان طبری به کار می‌رود.

اگر چه نمونه‌هایی از آن در «کنزالاسرار مازندرانی» امیر پازواری که احتمالاً مربوط به قرن یازدهم م.ق است وجود دارد؛ اکنون کاملاً از بین رفته است (شکری، ۱۳۸۷: ۴۴ و ۳۰۳). نمونه‌های یافتشده در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

هودارین = دارید (۲۱۹ / ۷۲۴)

راست هودار = بهپایی دار (۶۶۲)

راست هودارید = بهپایی دارید (۸۳۲)

هو فرستا = فرو فرستاد (۶۰۷ / ۷۸۵)

هو فرستمین = فرو فرستادیم (۲۴۶)

هوگیرن = فروگیرند (۵۷۱ / ۶۹۴)

هوبندین = ببندید (۷۸۸)

هوپندارن = میپندارند (۶۴۸)

هوجاورد = فروداورد (۶۸۵)

پرده هو کند = پرده افکند (۳۱۵)

هوبردیم = فروبردیم (۶۴۵)

هو روج کنین = صبح میکنید (۶۵۵)

هو روج کردن = صبح (۷۳۳)

هو شو کنین = شب میکنید (۶۵۶)

هو شو کا = شب کند (۸۱۶)

- پیشوند «وا»

این پیشوند در واقع گونه دیگری از پیشوند «باز» است که در زبان فارسی، به صورت «وا» و «باز» رواج دارد (ناتل خانلری، ۱۳۸۷، جلد ۳: ۴۷). این پیشوند در زبان طبری قدیم فقط به صورت «وا» به کار می‌رفت، ولی در حال حاضر از بین رفته است. نمونه‌هایی از کاربرد این پیشوند در این کتاب عبارتند از:

واگردن = برگردانند (۳۲۳)

واگاردن = برگردانند (۳۰۸)

واگردنین = برمیگردانید (۳۲۱)

واگاردنیم = برگردانیم (۴۹۹)

واسگردین = برگردید (۸۴۹)

واپرهیزه = پرهیز کند (۹۳۷)

واپرهیزن = پرهیز میکند (۷۶۷)

واپرس = بپرس (۳۷۷)

واپرسن = بپرسند (۴۸۹)

واپرسنین = میپرسند (۴۰)

وادونن = بازشناستند (۶۹۵)

واگماریم = بازگماریم (۶۹۶)

واهلن = واگذارند (۸۶۲)

وا کم کنند = کم میکنند (۹۱۴)

- پیشوند «وَ»

وگیرن = بگیرند (۶۵۰ / ۴۵۱ / ۳۲۷ / ۴۳)

وگیرین = بگیرید (۸۶۴)

وگرددستین = برگشتید (۷۹۲)

وکنن = بکنند (۷۰۸)

وکنین = بکنید (۳۳۵)

وخندن = بخندند (۷۲۱ / ۷۱۴)

و خنده = بخندد (۵۴۰)

و خنده‌تن = می‌خندند (۷۷۲)

و پوشن = می‌پوشند (۷۷۷)

- پیشوند «ب»

بگاردنین = برگردانید (۷۸۲)

بگاردونیم = برمی‌گردانیم (۲۴۵)

بیاوردین = بیاوردید (۳۷۱)

بگیری = بگیرید (۶۴۹)

بفرمایستیم = سفارش کردیم (۷۸۶)

۳- استفاده از «آ» در آخر بعضی از افعال

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» فعل‌هایی وجود دارد که آخر آن‌ها به «آ» ختم می‌شود. تعدادی از این فعل‌ها همان‌طور که پیش از این گفته شد جزو «وجه تمنایی» می‌تواند به شمار آید، ولی دلیل وجود «آ» در پایان بعضی از فعل‌های دیگر ظاهراً مشخص نیست. «فضل الله پاکزاد» از این پسوند به عنوان «الف زینت» یاد می‌کند که معمولاً بیشتر در اول و سوم شخص مفرد و سوم شخص جمع می‌آید (۱۳۸۴: ۱۳۲). در اینجا نمونه‌هایی از کاربرد این نوع فعل را می‌آوریم:

واگرданا = برگردانم (۴۸۲)

واگردوننا = برگردانند (۱۸)

و گردوننا = برگردانند (۷۵۶)

واگاردانیما = برگردانیم (۴۲۵)

کدنا = کردند (۵۴)

بکدنا = کردند (۴۹۸)

بکنا = بکند (۴۸۰)

اشکر کنیما = آشکار کنیم (۲۷۲)

دیم هاکنا = روی بکند (۳۱)

دیم هاکردا = روی کردند (۲۹)

زنده کدینا = زنده کردید (۱۶)

میل بکنیما = میل می کند (۵۷۵)

دانیا = دانید (۳۸۵)

بشنوستنا = شنیدند (۴۵۹)

آفرینا = آفریدند (۷۱۰)

دونستنا = دانست (۹۷۲)

بزماستیما = آزمودیم (۷۳۶)

براسیننا = رسانیدند (۸۸۶)

خوندنا = خواند (۳۳)

وخونایا = فراخواند (۹۶۲)

بخورینا = بخورید (۳۴)

بدایا = داد (۶۱)

نوشتینا = نوشتید (۶۹)

ونگینا = صدا زند (۷۳)

وگیرا = بگیرند (۱۷۹)

وینا = می‌بیند (۹۵۹ / ۹۲۱)

بهلنا = واگذارید (۳۳۸)

bastaya = بایستید (۱۷۸)

۴- استفاده از فعل مرکب به جای فعل ساده

چنان که گفتیم که در این دوره از زبان طبری، فعل‌ها به سه صورت به کار می‌رفت. اگرچه تقریباً همه فعل‌ها به یک نسبت در این کتاب استفاده شده است؛ ولی گاهی در مواردی که مترجم می‌توانست از «فعل ساده» استفاده کند به جای آن از «فعل مرکب» استفاده کرده است. به نظر می‌رسد این نوع کاربرد فعل مرکب با بقیه کاربردها متفاوت باشد. به عنوان نمونه به این موارد اشاره می‌شود:

تارسنیش بکنه	به جای	بترساند (۲۸۶)
فروخته بکردین	به جای	فروختید (۳۵۰)
طلب کن	به جای	بخواهند (۲۷۸)
خبر ندارن	به جای	نمی‌دانند (۴۷۹)
به زیاده گوین	به جای	می‌افزاید (۲۱۴)
قادرنین	به جای	نمی‌توانند (۳۰۴)
هم‌چنین در مواردی مترجم از «فعل ساده» استفاده کرده که به نظر می‌رسد این نوع کاربرد فعل ساده خیلی طبیعی نیست. مثل این نمونه‌ها:		
پشکنین	به جای	شکست دادند (۵۱)

فراموش کرد (۷۶ / ۵۲۱)	به جای	بفرموشته (۷۳۷ /
فراموش نکنید (۵۳)	به جای	مفرموشین
فراموش کردند (۵۶۸)	به جای	وافراموشتین
مأمور شدم (۶۳۱)	به جای	بفرماستین
مأمور نشدند (۳۴۰)	به جای	نفرماستن
سفرارش کردیم (۷۸۶)	به جای	بفرمایستیم

۵- علامت‌های جمع

در میان واژگانی که از کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» گردآوری شده، کلمات جمع، واژه‌های بیشتری دارد. در این مجموعه بیش از ۱۷۰ کلمه جمع وجود دارد که به محقق امکان بیشتری می‌دهد تا علامت‌های جمع در زبان طبری این دوره را با دقیق بیشتری بررسی کند.

با مروری کوتاه بر این مجموعه مشخص می‌شود که در این دوره از چهار پسوند زیر برای «علامت جمع» استفاده می‌شد:

– پسوند «ها»

این پسوند در زبان طبری قدیم نیز مازندرانی امروز، یکی از دو علامت اصلی جمع به شمار می‌رود. در این متن نمونه‌های زیادی می‌توان یافت که با این پسوند جمع بسته شده‌اند؛ برخی از آن‌ها عبارتند از:

میوی ها = میوه‌ها (۲۶)

نماجها = نمازها (۵۴)

وناهها = گناهها (۷۶۸)

بوستونیها = بستانها (۸۹۰)

دروها = دروغها (۴۹۲ / ۲۵۴)

جاکاهها = جایگاهها (۳۵۳)

خیمهها = خانهها (۴۸۶)

لاكها = ظرفها (۷۰۰)

رویها = رودهها (۷۹۰)

نومیها = نامهها (۵۴۹)

میکها = میخها (۸۲۴)

بنیشتن گاهها = نشیمن‌گاهها (۸۸۴)

شوها = شبها (۹۳۰)

خوش طعامها = طعام‌های پاکیزه (۲۱۶)

مجندهها = جمندهها (۳۱۴)

نشونیها = نشانیها (۴۷۳)

ولایتها = خانهها (۵۰۰)

گردش گاهها = جای گردش (۷۹۱)

جومیها = جامهها (۸۴۳)

خالها = شاخهها (۷۹۶)

ختن گاهها = خفتن‌گاهها (۶۷۷)

بنيونها = بنیانها (۲۸)

بومها = تختها (۵۵۴)

کتیب ها = کتابها (۹۴۱ / ۸۹۹)

دیم ها = صورت‌ها (۱۶۱)

درونی ها = آسترها (۸۴۰)

— پسوند «آ»

در این مجموعه تعدادی واژه وجود دارد که با علامت «آ» در آخر، جمع بسته شده است. به نظر می‌رسد این علامت، گونه دیگری از پسوند «ها» باشد که به صورت مخفف «آ» درآمده است. نمونه‌هایی از کلماتی که با این علامت جمع بسته شده‌اند عبارتند از:

دستا = دست‌ها (۵۸۰ / ۱۴)

نخشیا = ناخوشی‌ها (۱۶۸)

مردوما = مردم‌ها (۲۰۰ / ۲۵)

انگوشتا = انگشت‌ها (۳۱۱)

بوستوارکنا = استوار کننده‌ها (۷۷۴)

به یقین دونا = یقین داننده‌ها (۷۸۴)

دیما = صورت‌ها (۷۴۵ / ۱۶۱)

برشتا = رشته‌ها (۴۸۸)

کتیبا = کتاب‌ها (۹۴۱)

— پسوند «ون»

این علامت، فعال‌ترین پسوند جمع در زبان طبری است. همان‌طور که گفتیم، به نظر می‌رسد این علامت، گونه تغییریافته علامت جمع «ان» در زبان فارسی باشد. چرا که مشابه کلماتی که

در زبان طبری با علامت «ون» جمع بسته شده‌اند در فارسی با علامت «آن» جمع بسته می‌شوند.
به هر روی نمونه‌های زیادی از کاربرد این علامت در «ترجمه قرآن به زبان طبری» وجود دارد که به آن‌ها اشاره می‌کنیم:
داناءون = دانايان (۵۴۵)

- پرستارون = پرستاران = خدمت‌کاران (۵۷۳)
بندءون = بندگان (۵۷۴)
ترسیارون = خداترسان = متّقیان (۵۹۶)
مرغون = مرغان (۶۱۶)
فرشته اون = فرشتگان (۸۹۳ / ۸۹۳)
وی راهون = گمراهان (۴۶۲)
ترسااون = ترسندگان (۷۶۵)
فراچشمون = فراخ‌چشمان (۸۱۰)
پیرون = پدران (۶۲۵)
برارون = برادران (۲۴۲)
خیشون = خویشان (۱۳۹)
راه دونون = راه‌دانان (۲۷۶)
کنیجکون = کنیز‌کان (۸۴۲)
مهترون = مهتران (۲۵۰)
پادارون = پایداران (۳۳۰)
باردارون = زنان باردار (۸۶۶)
طلاق بدایون = طلاق‌داده‌شدگان (۴۵)

پی گیتون = پی گیران = تابعان (۷۷۹)

ورزگواری کنون = مستکبران (۴۷۵)

خجیر کارون = نیکوکاران (۴۳۰ / ۶۶۶)

زنده کرده اون = زنده‌شوندگان (۵۰۷)

گرامی کده اون = گرامی داشته شدگان (۸۷۷)

کید بکده اون = مکر کنندگان (۱۴۱)

وشتاو کته اون = شتابندگان (۸۷۹)

— پسوند «اونا»

یکی از پسوندهای نادری که در این کتاب مشاهده می‌شود پسوند «اونا» برای جمع است. تا به حال چنین جمعی در هیچ یک از متون فارسی مشاهده نشده است. تنها واژه‌ای که در زبان فارسی به این نوع جمع شبیه است، واژه «آقایونا» است که در زبان محاوره امروزی تهران به کار می‌رود (معین، ۱۳۶۳، ج: ۸۷). این واژه در واقع «جمع‌الجمع» است؛ یعنی دوبار جمع بسته شده (آقا + اون + ها) که به صورت مخفف «آقایونا» تلفظ می‌شود. جمع دیگری که در فارسی محاوره امروز به این نوع علامت جمع، شبیه است پسوند «اینا» در کلماتی مثل «عمّه‌اینا»، «مامان‌اینا» و «خاله‌اینا» است.

هم‌چنین تنها کلمه مشابهی که نگارنده در زبان مازندرانی امروز یافته واژه «وچونا» (=بچه‌ها) است. این واژه نیز «جمع‌الجمع» است یعنی دوبار جمع بسته شده، (وچه + اون + ها) که به صورت مخفف

«وچونا» تلفظ می‌شود. همین‌طور ضمیر «وشونا» (وشون = ایشان + ها) در این زبان به کار می‌رود.

به هرروی علت استفاده از پسوند «اونا» در کنار پسوند «ون» بر نگارنده روشن نشده است. «حبیب برجیان» در مقاله‌ای این علامت را ترکیبی از پسوند جمع «اون» + حرف اضافه «را» می‌داند (برجیان، ۱۳۸۸: ۱۱۹). به نظر می‌رسد در مواردی حدس ایشان درست باشد؛ اما در این متن در مواردی بعضی از واژه‌ها به تنها‌یی (و نه در بافت جمله) با این علامت، جمع بسته شده‌اند. حدس ایشان در همه موارد قانع‌کننده نیست. نمونه‌هایی از کاربرد این پسوند عبارتند از:

مفسدونا = مفسدان (۹۸)

پیغمبرونا = پیغمبران (۱۳۰)

همبازونا = شریکان (۱۷۱)

مرغونا = مرغان (۶۹۸ / ۵۴۸)

مهرtronna = مهردان (۵۹۸)

بیرونیونا = بیرونی‌ها (= وحوش) (۹۰۴)

پیش نونا = پیشینیان (گذشتگان) (۴۶۰)

پسینونا = پسینیان (آیندگان) (۴۶۱)

پیروننا = پدران (۶۷۳)

خالصونا = خالسان (یاران خالص) (۸۵۹)

زنونا = زنان (۷۲۸ / ۵۶)

جفتونا = جفت‌ها (همسران) (۷۲۳)

دترونا = دختران (۹۷)

وناهونا = گناهان (۱۳۶)

خیاء‌کیتبونا = آیه‌های کتاب خدا (۸۸)

پسر بخونده اونا = پسرخوانده‌ها (۶۷۸)

بسته زونونا = زبان بسته‌ها (۲۰۲)

صبر کنونا = صبرکنندگان (۱۲۰)

سجده کنونا = سجده‌کنندگان (۶۱۱)

انگیچ کنونا = گردآمدگان (۵۹۹)

وشونا = ایشان (۱۴۷ / ۱۷۰ / ۱۹۳ / ۴۲۸ / ۴۳۷)

اینونا = این‌ها (۳۲۵)

نکات دیگری درباره «علامت جمع»

۱- علاوه بر چهار علامت اصلی جمع که در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» به کار رفته، تنها دو مورد «جمع‌مکسر» در آن یافته شده است. با توجه به این که این کتاب، ترجمه‌منتهی به زبان عربی است استفاده نکردن از جمع‌های عربی در آن بسیار مهم است و دقت مترجم و تأثیر نپذیرفتن او از زبان عربی را نشان می‌دهد.^۱ دو کلمه‌ای که جمع مکسر عربی است عبارتند از:

۱- برای اطلاع بیشتر از کاربرد جمع‌مکسر در ترجمه‌های فارسی قرآن نگاه کنید به: ناتل خانلری، ۱۳۸۷، جلد ۳: ۱۰۸-۱۰۳

أرحام = جمع رحم (۸۱)

كتب = جمع كتاب (۸۹۹)

۲- در دو مورد از علامت جمع «ان» که مربوط به زبان فارسی است استفاده شده که عبارتند از:

ترسیاران = خداترسان = متقین (۷۷۶)

به راست دارا مردان = مصدقین (۸۵۱) تبرستان

قرائن نشان می‌دهد که این دو مورد نتیجهٔ خطای مترجم یا خطای کاتب است. چون کلمهٔ «ترسیاران» در جای دیگری از این کتاب به صورت «ترسیارون» (۵۹۶) ثبت شده و کلمهٔ مشابه «مصدقین» در جای دیگری به صورت «زکوههٔ مدرون» (۶۸۸) نوشته شده است. هر دو مورد اثبات می‌کند کلمات قبلی در اثر خطا به این صورت ثبت شده است.

۳- با وجود این که جمع بستن مجدد کلمات عربی و فارسی یا اصطلاحاً «جمع‌الجمع» یکی از خصوصیات متون فارسی در دوره‌های قدیم بوده^۱، در کل این کتاب فقط دو مورد «جمع‌الجمع» مشاهده شده که عبارتند از:

ولادون (۲۴۱)

اصحابون (۲۲۰)

این نکته نیز نشان دهندهٔ دقیق و تسلط مترجم این کتاب است.

۴- آخرین نکته در این زمینه، مسئله جمع بستن «اسم جمع» است. این مورد در متون کهن فارسی و متون طبری قدیم رایج بوده است.^۱ در این کتاب فقط دو کلمه اسم جمع، با علامت جمع به کار رفته که عبارتند از:

$$\text{مردوما} = \text{جمع مردم} (۲۰۰ / ۲۵)$$

دسته نینون = جمع دسته (لشکر) (۷۸۰)
تبرستان

۵- با نگاهی به داده‌های قبلی مشاهده می‌شود که گاه برای جمع بستن یک واژه از چند علامت به صورت همزمان استفاده می‌شد. مثلًاً واژه «وناه» (= گناه) به صورت «وناهها» و «وناهونا» جمع بسته می‌شد. همین‌طور واژه مرغ به صورت «مرغون» و «مرغونا» جمع بسته می‌شد. واژه دیگر «مهتر» است که به صورت «مهترون» و «مهترونا» به کار رفته است.

۶- درباره جمع بستن با علامت جمع «ون»، خصوصیتی در این کتاب وجود دارد که مشابه آن در متون کهن فارسی هم مشاهده می‌شود. این خصوصیت، استفاده از همزه به عنوان «صامت میانجی» است که در دوره‌های بعد به جای آن، از صامت «ی»، «گ» یا «و» استفاده می‌شود. مانند این نمونه‌ها:

پیش بسته اون = پیش بسته گان (پیش کسوتان) (۶۰۶)

وپس داشته اون = واپس داشته گان (= مهلت داده شد گان) (۶۰۸)

داناعون = دانایان (۵۴۵)

بندعون = بندگان (۵۷۴)

دریاته اون = دریافته‌گان (۶۰۲)

بدرکرده اون = بدرکردگان (= اخراج شدگان) (۶۰۵)

در برخی از متون دستوری فارسی صامت میانجی را که تکوازی مستقل است، جزو «تکواز جمع‌ساز» به شمار می‌آورند و در کنار پسوند جمع «اون» از پسوند دیگری هم به صورت «یان» یا «گان» به عنوان علامت جمع فارسی نام می‌برند.

در زبان‌های ایرانی از جمله زبان فارسی و طبری قاعده‌ای آوایی وجود دارد که براساس آن، هیچ‌گاه دو مصوت در کنار هم قرار نمی‌گیرند. در شرایطی که چنین اتفاقی بیفتد به صورت خودکار، یک صامت «میانجی» یا «واسطه» در میان آن‌ها قرار می‌گیرد.

در دوره‌های اولیه تکوین زبان فارسی و همین‌طور در زبان طبری از صامت «همزه» به عنوان میانجی استفاده می‌شد؛ ولی در دوره‌های بعد به جای آن، صامت‌های «ی»، «گ» و گاه «و» به عنوان میانجی به کار می‌رود. بنابراین در تحلیل ساختی این نوع واژگان، ما این ساختار را مشاهده می‌کنیم:

دانا + ء + ون

اسم یا صفت + تکواز میانجی + تکواز جمع ساز

۶- استفاده از اسم مصدر شینی

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» تعدادی کلمه وجود دارد که در دستور زبان به آن‌ها «اسم مصدر شینی» می‌گویند، یعنی اسم

مصدری که از ترکیب بن فعل + ش ساخته می‌شود. برخی از این کلمات عبارتند از:

تارسنش = ترساندن (۲۸۶ / ۸۲۷)

گاردنش = گرداندن (۷۱۱)

گردش = گردیدن (۶۱۰)

دونش = دانش (۴۱۵ / ۴۸۱)

تونش = توانش (۷۹ / ۴۰۹)

زنش = زدن (۶۰۴)

وارهش = نجات (۷۵۴)

دهش = بخشیدن (۴۱۰)

پایش = نظارت (۵۶۲)

ازمايش = آزمایش (۵۰۹)

ستاوش = ستایش (۱ / ۷۴۹)

درباره این نمونه‌ها چند نکته قابل توجه است:

- اکثر این واژه‌ها از نظر ساختار مشابه هم هستند؛ ولی در میان آن‌ها دو واژه متفاوت وجود دارد که برای ساختشان از «فعل سبی» استفاده شده است. این دو واژه «تارسنش» و «گاردنش» هستند. اگر این دو واژه نیز، از فعل غیرسبی ساخته می‌شد، به این صورت درمی‌آمد: «ترسش» و «گردش».

- اکثر این واژه‌ها وقتی که با علامت اسم مصدر یعنی «ش» ترکیب می‌شوند نیازی به «صامت میانجی» ندارند، چون بن فعلی

آن‌ها به «صامت» ختم می‌شود، در نتیجه التقای مصوت‌ها به وجود نمی‌آید تا وجود صامت دیگری به عنوان میانجی لازم باشد. در این میان، سه واژه وجود دارد که بن فعلی در آن‌ها به «مصطف» ختم شده است برای جلوگیری از التقای مصوت‌ها، به یک «صامت میانجی» نیاز است. این سه واژه عبارتند از: «پایش»، «ازمایش» و «ستاوش».^۱ در این واژه‌ها از صامت‌های ^{تبرستان}www.tabarestan.info «بی» و «و» به عنوان «میانجی» استفاده شده است.

۷- استفاده از پیشوند «ب» برای ساختن صفت

نمونه‌های زیادی در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» وجود دارد که از ترکیب (پیشوند «ب» + اسم)، «صفت» ساخته می‌شود. این نمونه‌ها عبارتند از:

ب + زیاده = زیاد (۵۹ / ۱۱۲ / ۱۹۲ / ۲۱۴ / ۷۰۹ / ۸۸۲) (۸۸۹)

ب + نقصون = ناقص (۷۱)

ب + اجاره = اجیر (۶۳۶)

ب + صافی = صاف (۱۹۶)

ب + حلالی = حلال (۳۴۱)

ب + حرامی = حرام (۳۴۲)

۱- صادقی معتقد است این کلمه در فارسی با «همزه» هم به کار می‌رفته است (صادقی، ۱۳۶۵: ۱۹).

ب + تنگی = تنگ (۳۸۲)

ب + درازا = دراز (۷۰۵)

ب + روشنی = روشن (۶۲)

ب + زشتی = زشت (۵۰۲)

۸- استفاده از پسوند «ی» برای ساختن «اسم»

در متون قدیم فارسی به بعضی از صفت‌های پسوند «ی» افزوده و به این ترتیب از صفت، اسم ساخته می‌شد. این صفت‌ها عموماً صفت مشتق عربی شامل اسم فاعل، اسم مفعول، صفت مشبه و صیغه مبالغه هستند مانند: شاعری، عاشقی، صبوری، کریمی (معین، ۱۳۶۳، ب: ۱۱۰ - ۱۱۲).

این ویژگی احتمالاً تحت تأثیر متون فارسی به «ترجمه قرآن به زبان طبری» هم راه یافته که به دو نمونه از آن اشاره می‌کنیم:

کافری = کفر (۱۱۲)

بخیلی = بخل (۱۲۸ / ۱۶۰)

۹- استفاده از پسوند «آسا» برای ساخت صفت

پسوند آسا در متون قدیم فارسی برای ساخت صفت به کار می‌رود که به معنی «مثل و مانند» است مثل مردآسا و نیزهآسا (ناتل خانلری، ۱۳۸۷: ۲۹).

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» نمونه‌های زیادی از کاربرد پسوند «آسا» وجود دارد که نشانهٔ فعال بودن این پسوند در این دوره است.
این نمونه‌ها عبارتند از:

صفی سنگاسا = مانند سنگ صاف (۶۳)

بزی پشماسا = مانند پشم زده شده (۹۶۹)

روجاسا = مانند روز (۷۵۳)

واجینه مرساسا = مانند فلز گداخته (۷۸۱)

جوجلکاسا = مانند درخت خشک (۸۲۵)

زیت روناسا = مانند روغن روان (۸۳۸)

باروناسا = مانند باران (۸۵۲)

۱۰- استفاده از میانوند «آ» و «و»

در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» از دو میانوند «آ» و «و» برای ساختن واژه استفاده شده است. از این دو میانوند هم تنها در چند واژه استفاده شده که نشان می‌دهد اصولاً در این دوره، استفاده از میانوند برای واژه‌سازی در زبان طبری چندان رایج نبوده است.
این نمونه‌ها عبارتند از:

دیمادیم = رو به رو (۱۱۸ / ۲۷۱ / ۲۴۷ / ۵۱۶ / ۷۲۷)

اگرچه این واژه در پنج جای مختلف به صورت «دیمادیم» ثبت شده اما در یک مورد به صورت «دیمدادیم» (۴۶۴) و در موردی

دیگر به صورت «دیم د دیم» (۳۶۸) آمده که احتمالاً باید گونه دیگری از همین میانوند باشد.

در واژه «ستاسر» = سرتاسر (۳۸۹) نیز از میانوند «تا» برای ساخت واژه استفاده شده است. همچنین از میانوند «و» در این واژه‌ها استفاده شده است:

گت و گو = گفت و گو (۵۹۱)

گیر و گیر = جنگ (۵۸۵)

فصل سوم

خصوصیات نحوی

تبرستان
www.tabarestan.ir

تبرستان

www.tabarestan.info

خصوصیات نحوی

همان طور که گفتیم، این کتاب در **واقعی ترجمة منتخب قرآن** است؛ چراکه مترجم تنها به ترجمة واژه‌ها و بعضی عبارت‌ها به صورت «بریده بریده» اکتفا کرده است. در برخی بخش‌های آن اصلاً نمی‌توان جمله کامل و معنی‌داری را یافت و اکثر جمله‌ها کوتاه و ناقص آورده شده است. به همین خاطر متأسفانه از روی داده‌های این کتاب، اطلاعات کاملی در مورد «ساختمان جمله» در زبان طبری قدیم نمی‌توان به دست آورد.

آن‌چه که در این بخش تحت عنوان «خصوصیات نحوی زبان طبری قدیم» مطرح می‌کنیم براساس اطلاعات محدودی است که از میان عبارات و جملات ناقص و محدود این کتاب قابل طرح است. با این توضیح، مهم‌ترین خصوصیات نحوی «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

- ۱- تأثیرپذیری از ترتیب اجزای جمله در عربی ترتیب اجزای جمله در زبان طبری کمابیش مانند ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی است یعنی (فاعل + مفعول + فعل). در

«ترجمه قرآن به زبان طبری» مترجم، گاه تحت تأثیر ساختار جمله در عربی ترتیب اجزای جمله را مطابق قواعد زبان عربی به کار برده است که به نمونه‌هایی از آن در اینجا اشاره می‌کنیم:

- مقدم داشتن فعل بر فاعل:

«گتیم إما» به جای «اما گتیم» در ترجمه «فُلنا» = ما گفتیم (۳)

تبرستان

www.abarestan.info

- مقدم داشتن فعل بر مفعول:

«بیافری مرا» به جای «مرا بیافری» در ترجمه «فطرنی» = مرا آفریدی (۴۰۷)

«بیومرزی مرا» به جای «مرا بیومرزی» در ترجمه «تغفرلی» = مرا بیامرزی (۴۰۵)

«پاک دونیم تره» به جای «تره پاک دونیم» در ترجمه «نقدس لک» = ترا پاک دانیم (۲)

«رها کنین زنونا» به جای «زنونا رها کنین» در ترجمه «یذرون ازواجاً» زنان را رها کنید (۵۶)

۲- در هم آمیختن جملات عربی با جملات طبری

همان‌طور گفتیم، این کتاب از زبان عربی بسیار تاثیر گرفته است. در واقع کتابی مستقل نیست و وابسته به قرآن است که زبان اصلی آن «عربی» است. همچنین در حاشیه آن «تفسیر قرآن» به زبان «عربی» آورده شده است.

یکی از جلوه‌های این تأثیر، در هم آمیختن جملات عربی با جملات طبری است به طوری که در برخی از قسمت‌های این کتاب،

بخشی از یک جمله به زبان طبری و بخشی از آن به زبان عربی نوشته شده است. در اینجا به چند نمونه از این جملات اشاره می‌کنیم:

- «وَاللَّهِ يَعْلَمُ مِتَقْبِلَكُمْ وَمِثْوِيَّكُمْ» (سورة محمد / آية ۱۹)
«شَمَاءٌ گَرْدَشَگَاهًا فِي الدُّنْيَا، شَمَاءٌ دَبِينٌ گَاهًا فِي الْآخِرَةِ»
(ترجمه قرآن به زبان طبری www.tabarestan.info / جلد ۲ / صفحه ۲۲۱)
- «وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعُصِيَانَ» (سورة حجرات / آية ۷)
«بِهِ نَخُوشُ كَدَهْ تَعْظِيَهْ لَنْعَمْ اطَاعَهْ بَدْرَشِينَا تَرْكَ لَانْقِيَادَ لَمَا أَمْرَبَهْ»
(ترجمه قرآن به زبان طبری / جلد ۲ / صفحه ۲۴۱)
- «فَلَمَّا زَاغُوا أَرَاغُ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ» (سورة صف / آية ۵)
«چونکه واجمستان عن الحق، خیا واجمستانه بخوند بمنع لطف»
(ترجمه قرآن به زبان طبری / جلد ۲ / صفحه ۲۹۰)
- البته گاهی هم از روی بافت جمله احساس می‌شود، بخشی از جمله‌ای طبری با زبان فارسی آمیخته شده است. مثلاً در این جمله:
«وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبِأَعْيُهْنَ» (سورة ممتحنه / آية ۱۲)
«بِهِ هَيْجَ حَكْمَى وَشُونَا بَيْعَهْ بَكْنَ يَعْنَى بِهِ شَرْطَ قَبْولِ تَكْلِيفَ»
(ترجمه قرآن به زبان طبری / جلد ۲ / صفحه ۲۸۹)

۳- مقدم داشتن مضاف‌الیه بر مضاف

یکی از اساسی‌ترین تفاوت‌های زبان طبری قدیم با بقیه گویش‌ها و زبان‌های ایرانی از جمله زبان فارسی، مقدم داشتن مضاف‌الیه بر

مضاف و همین‌طور صفت بر موصوف است. البته «أرانسکی» معتقد است این خصوصیت در زبان‌های شرقی ایرانی از جمله آسی، افغانی و یغناپی نیز وجود دارد (أرانسکی، ۱۳۵۸: ۳۳۹)

در «ترجمه قرآن به زبان طبری» بعد از کلمات جمع، این خصوصیت بیشترین بسامد را دارد. نگارنده در این کتاب بیش از ۱۱۵ ترکیب اضافی را با این خصوصیت ثبت کرده در حالی که فقط ۲۵ ترکیب اضافی مشابه دستور زبان فارسی یافته است. این ترکیبات، انواع مختلفی دارند:

- اسم

محمد معین معتقد است که «إضافه» از حالات اسم است. بنابراین اساساً مضاف و مضافق‌الیه در درجه اول از «اسم» ساخته می‌شود و همه انواع اسم مانند اسم عام، اسم خاص، اسم اشاره، اسم مصدر، حاصل مصدر و اسم جمع ممکن است در جای « مضافق‌الیه» قرار گیرند (معین، ۱۳۶۳ ب: ۱۸۵-۱۹۵).

نمونه‌هایی از کاربرد اسم در جایگاه مضافق‌الیه در «ترجمه قرآن به زبان طبری» عبارتند از:

خیاء فرمون = فرمان خدا (۹)

چایی بنه = بن چاه (۴۱۸)

نفله نماج = نماز نافله (۵۱۲)

مرغون سخن = سخن مرغان (۶۱۶)

مکه مردوما = مردم مکه (۲۶۶)

دنیاء زنده‌ای = زندگی دنیا (۶۷۵)

شهر مردوما = مردم شهر (۲۵)

مرغی خایه = تخم مرغ (۷۲۹)

مایه گوسن = گوسفند ماده (۷۳۵)

گردن رگ = رگ گردن (۸۰۵ / ۸۷۵)

بندگون احوال = احوال بندگان (۸۶)

خورسایا = سایه خورشید (۵۸۳)

راست سو = سمت راست (۶۳۸)

روجی روشنی = روشنی روز (۹۴۳)

خیاء کتیبونا = آیات خدا (۸۸)

خرمه تشکا = هسته خرما (۲۴۳)

بشکه چو یا بشکه چوب = چوب قمار (۲۰۳ / ۲۱۷)

فرعونیون خلقا = روش فرعونیان (۸۲)

- ضمیر

بیشترین کلماتی که در این کتاب در حالت مضاف‌الیه قرار گرفته‌اند، «ضمیر» هستند. ضمیر انواع مختلفی دارد که عبارتند از: ضمیر متصل، منفصل، مشترک و اشاره.

در میان انواع ضمیر، «ضمیر منفصل» بیشتر به صورت «مضاف‌الیه» به کار می‌رود که در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» نیز بیش از انواع دیگر به کار رفته است. این نمونه‌ها عبارتند از:

می جفت = زن من (۹۱)

می نومه یا می نوما = نامه من (۶۱۹ / ۸۷۳)

می مزد = مزد من (۳۶۷)

می پاگاه ها = پایگاههای من (۴۲۴)

می بنداؤن = بندگان من (۷۴۴)

می پشت = پشت من (۵۲۷)

می اجیر = اجیر من (۶۳۷)

تی کش = بال تو (۵۲۵)

تی نماج = نماز تو (۳۹۱)

تی جماعت = قوم تو (۳۹۴)

تی دیم = صورت تو (۳۰)

تی خیا = خدای تو (۹۲۰ / ۱۶۷)

تی حکما = حکم تو (۱۶۹)

تی دل = دل تو (۴۶۹ / ۱۹۹)

تی جا = قبل از تو (۸۷۸)

تی خوندنیا = دعوت تو (۴۴۵)

وی پیر = پدر او (۲۶۵)

وی مار = مادر او (۶۶۸)

وی درزا = فرزندان او (۸۷۴)

وی عیال = خانواده او (۶۲۳)

وی پیرزا = فرزند او (۶۲۲)

وی سر = سر او (۴۳۱)

وی پی گیر = پیروان او (۷۳۱)

وی خالها = شاخههای آن (۷۹۶)

وی ستونه = ساقههایش (۷۹۷)

- وی درونی ها = آسترهايش (۸۴۰)
وی واش = گیاه آن (۸۵۳)
وی درازا = درازای آن (۸۷۴)
وی سرا = سرای آن (۶۴۴)
وی کمیجش = طبیعت آن (۹۱۸)
وی پشت = پشت سرش (۹۲۳)
وی روشنی بین = روشنایی آن (۹۵۰)
وی مال = مال او (۹۵۲)
وی جا = نزد او (۹۵۳ / ۲۲۴)
وی برستا = رشتههايش (۴۸۸)
وی میون = میان آن (۶۶۳)
اما دین = دین ما (۲۹۳)
اما چشمها = چشم‌های ما (۴۵۸)
اما دترونا = دختران ما (۹۷)
اما وناهونا = گناهان ما (۱۳۶)
اما فرزندون = فرزندان ما (۵۹۵)
اما پیرون = پدران ما (۶۷۳)
اما پشیمونی = پشیمونی ما (۲۲۸)
اما خیا = خدای ما (۲۲۷)
شماء توبه = توبه شما (۶)
شماء چشمها = چشم‌های شما (۴۰۱)
شماء تونش = توانایی شما (۴۰۹)

شماء طلب کدن = طلب کردن شما (۶۵۸)

شماء دلها = دل‌های شما (۱۲۵)

شماء خیا = خدای شما (۵۳۰)

شماء پرستارون = کنیزان شما (۵۷۳)

شماء بندۀ اون = بندگان شما (۵۷۴)

شماء یکینا = یکی از شما (۱۶۳)

وشون اجل = اجلشان (۳۵۵)

وشون چشم = چشمشان (۶۹۳)

وشون پوستهها = پوست‌هایشان (۷۴۱)

وشون مزد = مزدشان (۷۴۳)

وشون دیما = صورت‌هایشان (۷۴۵)

وشون دستا = دست‌هایشان (۱۴)

وشون زند ای = زندگی شان (۵۴۳)

وشون نخواری = آلودگی شان (۵۵۲)

وشون سینیها = سینه‌هایشان (۵۷۲)

وشون پیرزا = فرزندانشان (۶۲۲)

وشون حال = کردارشان (۹۶۸)

وشون زینهار = پیمانشان (۴۴۲)

وشونی اوی فرمونی = نافرمانی شان (۱۵۹)

وشونی ترسا = ترس شان (۱۸۰)

اشون لباسها = لباس‌هایشان (۴۵۷)

اشون بنیونها = بنیان‌هایشان (۴۷۶)

اوشنون مكافات = مكافاتشان (۱۱۱)

اوشنون کتیبا = کتاب‌هایشان (۲۶۹)

اشونی خیا = خدایشان (۴۰۰)

اشونی جفتونا = همسران شان (۷۲۳)

اشونی قول = قولشان (۱۲۱)

این‌ها مهم‌ترین ترکیبات اضافی موجود در این کتاب هستند که مضاف‌الیه‌شان «ضمیر منفصل» است. در کنار این ضمیرهای رایج، چند نمونه دیگر هم در این کتاب وجود دارد که کمی با بقیه متفاوت است، مانند:

آمِ پیرون = پدران ما (۶۷۳)

آمِ سی = برای من (۹۲)

ونِ هر دو دستا = هر دو دست او (۵۸۰)

اوی زن = زنش (۹۰۱)

اما گذشته از «ضمیر منفصل»، در بعضی موارد «ضمیر مشترک» یا «ضمیر متقابل» هم «مضاف‌الیه» واقع می‌شود. مثل این نمونه‌ها:

خوی رحمه = رحمت خود (۱۶۲)

خوی کار = کار خود (۵۸۹)

خویش مرد = شوهر خویش (۷۲۸)

یکدیما دیمادیم = روبه‌روی یکدیگر (۷۲۷)

همان‌طور که گفتیم اگرچه روال معمول در زبان طبری، مقدم داشتن مضاف‌الیه بر مضاف است؛ ولی مترجم کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» در بعضی از موارد روال معمول در زبان طبری را

رعايت نکرده است. احتمالاً تحت تاثير زبان فارسي يا عربى، مضاف و مضافاليه را طبق قواعد اين دو زبان به کار برده است که در اينجا به نمونههایی از آن اشاره میکنيم:

فرمون خيا = فرمان خدا (۹۶۵ / ۴۷۰)

روج شنبه = روز شنبه (۴۹۵)

روج آدينه = روز جمعه (۸۶۱)

روج راست = روز حق (۸۹۴)

روج وعده = روز موعود (۹۲۸)

روج مكافات = روز جزا (۹۱۳)

نماج پيشين = نماز ظهر (۵۵)

خونه كعبه = خانه كعبه (۳۲۲)

دست راستا = دست راست (۸۷۶)

ترس خيا = ترس خدا (۱۷۳)

ارحام مادرون = رحم هاي مادران (۸۱)

به حق خور = به حق خورشيد (۹۴۹)

خيانوند برجها = صاحبان برجها (۹۲۷)

خيانوند چالها = صاحبان گodalها (۹۲۹)

خيانوند عقل = صاحبان عقل (۹۴۴)

خيانوند نعمت = صاحبان نعمت (۱۷)

خيانوند قوه و دونش = صاحبان قوت و دانش (۴۱۵)

ميون سيلها = ميان سيلها (۴۰۴)

ميون پشت = بين مهرههای پشت (۹۳۱)

میون اون = میان آن (۹۰)

پایش اما = نظارت ما (۵۶۲)

فند شما = مکر شما (۴۲۷)

دیماء شما = صورت‌های شما (۱۶۱)

تونش خویش = توانایی خویش (۷۹)

تبرستان

www.tabarestan.info

۴- مقدم داشتن صفت بر موصوف

همان‌طور که گفتیم، بعد از مقدم داشتن **مضاد**‌الیه بر مضاف، یکی دیگر از مهم‌ترین تفاوت‌های زبان طبری با دیگر گوییش‌ها و زبان‌های ایرانی، مقدم داشتن صفت بر موصوف است. البته کاربرد ترکیبات وصفی در این کتاب نسبت به ترکیبات اضافی کمتر است. نگارنده در مجموعه واژگان این کتاب حدود ۳۰ نمونه با این خصوصیت یافته است که نشان می‌دهد این خصوصیت در این دوره رایج بوده است.

صفت در دستور زبان به انواع مختلفی تقسیم می‌شود: صفت ساده، مرکب، مشتق و نسبی. بر همین اساس، نمونه‌های موجود در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» را دسته‌بندی می‌کنیم:

- صفت ساده

خجیره سخن = سخن شایسته (۱۴۵)

شوم فال = فال بد (۷۱۲)

خاصه اصحابون = اصحاب خاص (۲۲۰)

باریک دیوا = دیباي باریک (۷۷۸)

خشک گل = گل خشک (۸۳۴)

تاجه خون = خون تازه (۵۶۱)

سوز واش = گیاه سبز (۵۵۷)

اسپی مرواری = مروارید سفید (۸۳۶)

سرخ مرواری = مروارید سرخ (۸۳۷)

نیک زنون = زنان نیک (۱۵۸)

- صفت مرکب

پاکچک زنون = زنان پاکیزه (۵۷۰)

هاجی واجی سخن ها = سخن های بی پایه (۲۲۶)

به خشی کار = به کار خوش (۷۱۷)

- صفت مشتق

بنوشتہ سخن ها = سخن های نوشته شده (۳۱۹)

هاوشتہ سخن = سخن دور از حق (۸۸۳)

کس ندون سخن ها = سخن های غیبی (۴۰۶)

بزی پشماسا = مانند پشم زده شده (۹۶۹)

سوجنا گرم او = آب گرم سوزنده (۷۳۸)

روجا دار زنونا = زنان روزه دار (۸۶۷)

به راست دارا مردان = مردان صدقه دهنده (۸۵۱)

طاعت کار مردون = مردان طاعت پیشه (۶۸۷)

زکات ده مردون = مردان زکات دهنده (۶۸۸)

- صفت نسبی

سنگی روja = روز سنگین (۹۱۶)

سنگی بار = بار سنگین (۸۰ / ۶۴۳ / ۹۶۷)

سنگین وناهها = گناهان سنگین (۷۶۸)

در ترکیبات وصفی این کتاب، معمولاً صفت بر موصوف مقدم می‌شود، در برخی موارد احتمالاً تحت تأثیر زبان فارسی، روال معمول زبان طبری رعایت نمی‌شود و طبق روال معمول زبان فارسی، موصوف بر صفت مقدم می‌شود. مانند این نمونه‌ها:

راه حق = (۲۹۶)

او خوش = آب خوش (۸۸۸)

زنده ای خوش = زندگی خوش (۴۹۰)

جزاء تموم = پاداش کامل (۸۹)

اندوه سنگی = اندوه سنگین (۵۴۷)

۵- آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم

در بسیاری از متون قدیم فارسی گاهی برای یک متمم دو حرف اضافه به کار می‌رود. یک حرف قبل از متمم و دیگری بعد از متمم می‌آید. به این حروف «حرف اضافه مضاعف» می‌گویند.

پرویز تانل خانلری در مورد علت کاربرد حروف اضافه مضاعف معتقد است که «حروف اضافه» بیشتر از انواع دیگر کلمه در زبان به کار می‌رود، همین کثرت استعمال باعث می‌شود که کم‌کم این حروف در نظر اهل زبان برای دلالت بر معنی ضعیف شود (ناتل خانلری، ۱۳۸۷، جلد ۳: ۳۰۵ - ۳۰۲، ۳۱۶ - ۳۱۵).

برای رفع این مشکل، اهل زبان به چند راه متousel می‌شوند که یکی از آن‌ها، تکرار همان حرف است. آن‌ها حرف اضافه دیگری به

کمک حرف اول می‌آورند. معمولاً حرف اضافه اول، حرف «به» و حرف اضافه دوم «در»، «اندر»، «اندرون» و «بر» است.^۱ این خصوصیت نحوی ظاهرًا از زبان فارسی به «ترجمه قرآن به زبان طبری» راه یافته که نمونه‌های آن عبارتند از:

به ارحام مادرون در = در ارحام مادران (۸۱)

بدوچه در = در دوزخ (۷۵۷) تبرستان

به اشونا کار در = در کار ایشان (۳۱۲)

به اشونی مستی در = در مستی شان (۴۶۸)

به نومیها در = در نامه‌ها (۸۱۹)

به زیون کا در = در زیان کاری (۹۷۳)

به هیچ کار در = در هیچ کار (۳۶۳)

در بعضی موارد هم فقط از یک حرف اضافه بعد از متمم استفاده شده است. چون در زبان طبری، بسیاری از حروف اضافه به صورت «پسایندی» به کار می‌روند با طبیعت این زبان، هم‌خوانی بیشتری دارد.^۲ مثل این نمونه‌ها:

نعمت بون در = در نعمت‌ها (۹۱۲)

پیشینیون کتیب‌ها در = در کتاب‌های پیشینیان (۹۴۱ + ۹۴۰) به نظر می‌رسد این خصوصیت، تحت تأثیر متون کهن فارسی به زبان طبری این دوره راه یافته، ولی در دوره‌های بعد به مرور از بین رفته است.

۱ - شمیسا، ۱۳۷۲: ۲۳۱ - ۲۳۰

۲ - عبدالی، ۱۳۸۰: ۷۳ - ۷۲

فصل چهارم

خصوصیات واژگانی

تبرستان
www.tabarestaninfo.com

تبرستان
www.tabarestan.info

خصوصیات واژگانی

واژگانی که در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» به کار رفته است را به چند دسته می‌توان تقسیم کرد. واژگانی که از عربی گرفته شده، واژگانی که از فارسی وارد این زبان شده و واژگانی که مختص زبان طبری است. بر همین اساس خصوصیات واژگانی زبان طبری قدیم عبارتند از:

۱- استفاده از واژه‌های عربی

این کتاب ترجمه متنی عربی است و طبعاً ورود واژه‌های عربی تا حدودی طبیعی است. مقایسه حجم واژه‌های عربی این کتاب با کل واژه‌های آن نشان می‌دهد که میزان واژه‌های عربی آن، بسیار کم و پایین است. این موضوع ثابت می‌کند که زبان طبری در مقابل ورود واژه‌های عربی در مقایسه با زبان فارسی مقاومت بیشتری داشته و به جای آنها از واژه‌های مشابه فارسی استفاده کرده یا به واژه‌سازی پرداخته است.

بیشترین واژه‌های عربی به کار رفته در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» مصادرها هستند. از نظر شکل نوشتن اکثراً به صورت

«ة» در این کتاب، ثبت شده است. در اینجا به نمونه‌هایی از این کلمات اشاره می‌کنیم:

شفقة (۶۶۳)

منفعة (۶۵۹ / ۲۵۱)

خصوصمة (۲۳۸)

عقوبة (۴۹۶ / ۲۱۱)

تهنية (۲۷۹)

تحية (۳۵۴)

شريعة (۴۱۲)

دلالة (۴۴۸)

قوة (۴۹۸ / ۴۱۵)

حجۃ (۵۰۶ / ۵۰۵ / ۴۹۴)

زينة (۷۰۸)

خیونة = خيانة (۳۲۹)

حرمة (۲۵۸)

نعمۃ (۱۷)

اجابة (۵۷۶ / ۳۷۵ / ۳۰۸)

اکراه (۱۹۰)

تدبیر (۹۶)

تقدير (۹۳۶)

تکذیب (۳۶۹)

- توکل (۳۷۲)
تمنی^۱ (۱۵۷)
فتوا (۲۰)
دعوی (۱۶۵)
طعام (۹۴۵ / ۲۶۳)
متاع (۱۰۴)
طلب (۳۷۸ / ۱۷۵)
اذن (۵۷۷)
نقصون = نقسان (۳۳۶)
نکاح (۸۴۱)

بعد از «مصدرها» بیشترین واژه‌های عربی این کتاب، کلمات «مشتق» شامل: اسم فاعل، اسم مفعول، صفت مشبهه، صيغه مبالغه و... هستند. نمونه‌هایی از این نوع واژه‌های عربی عبارتند از:

- كاتب (۹۰۰)
 قادر (۹۴۶ / ۳۰۴)
 خادم (۴۸۳)
 موکل (۹۱۰)
 منزه (۹۳۴)
 مشفق (۷۶۵ / ۵۶۵ / ۵۴۴ / ۴۸۳)
 متواضع (۲۱۳)
 حریص (۱۸۹)

۲- استفاده از واژه‌های فارسی

همان‌طور که گفتیم مترجم کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» هر جا که نتوانسته معادلی برای واژه‌های عربی در زبان طبری بیابد از واژه‌های فارسی استفاده کرده است. البته چون زبان طبری و فارسی خویشاوند هستند، دقیقاً نمی‌توان مشخص کرد که کدام واژه از فارسی وارد این زبان شده و کدام واژه در هر دو مشترک بوده است. با این توضیح، به بعضی از واژه‌های فارسی که در این ترجمه از آن‌ها استفاده شده اشاره می‌کنیم:

نجیر = صید (۲۱۸)

دشخواری / دشواری (۹۵۵ / ۳۹۵)

نماج پیشین = نماز ظهر (۵۵)

بزه = گناه (۱۵۶)

زینهار = پیمان (۴۴۲)

مهتر = اشراف (۵۹۸)

۳- استفاده از چند معادل برای یک واژه

یکی از خصوصیات زبان، گوناگونی و تنوع است که یکی از مهم‌ترین جلوه‌های آن، «گوناگونی واژگانی» است. در زبان طبری قدیم نیز نمونه‌هایی از این گوناگونی دیده می‌شود. به طوری که برای یک واژه در قسمت‌های مختلف این کتاب، از معادل‌های مختلفی استفاده شده است. در اینجا به برخی از این واژه‌ها اشاره می‌کنیم:

برای واژه «تخیل» از سه معادل استفاده شده است:

- ۱- خرمادر (۶۴)
- ۲- خرمaston (۴۴۹)
- ۳- خرمایی (۴۷۲)

برای واژه «جنة» از دو واژه استفاده شده است:

- ۱- وهشت (۱۳۲)
- ۲- بوستونی (۶۵)

البته گاهی هم از گونه‌های مختلف آوایی یک واژه در قسمت‌های مختلف استفاده شده است. این موضوع نشانه وجود همه این گونه‌ها در آن دوران است، یا این‌که نتیجه دستکاری کاتبان مختلف در دوره‌های بعد است. مانند این نمونه‌ها:

برای واژه « مجرم » از دو واژه مشابه استفاده شده است:

- ۱- وناه‌کار (۶۲۶)
- ۲- گناه‌کار (۵۳۴)

همچنین برای «کتاب» از دو واژه مشابه استفاده شده است:

- ۱- نوما (۶۱۹)
- ۲- نومه (۸۰۹)

همین‌طور برای واژه «کتب» از دو واژه مشابه استفاده شده است:

- ۱- ویجب (۱۷۲)
- ۲- واجب (۲۳۱)

۴- استفاده از واژه‌های طبری

تلاش صاحب کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» برای استفاده از واژه‌های طبری بسیار ارزشمند است. ارزش این کار زمانی بر ما مشخص‌تر می‌شود که در نظر آوریم در آن دوران، ترجمة قرآن به زبان‌های محلی چندان رایج نبوده است. اصولاً با توجه به این که سنت و پیشینه‌ای برای ترجمة قرآن به زبان طبری وجود نداشته، کار این مترجم بسیار سخت‌تر بوده چرا که او تجربه دیگران را در اختیار نداشته است. علاوه بر آن ترجمة کتابی آسمانی و مقدس دقت بیشتری را می‌طلبد.

با این توضیح، واژه‌های طبری استفاده شده در این کتاب را به چند دسته می‌توان تقسیم کرد:

- واژه‌های رایج

واژه‌های رایج، واژه‌هایی هستند که از قبل وجود داشته و هنوز هم به همان صورت در این زبان به کار می‌روند. در اینجا به نمونه‌هایی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

شو = شب (۱/۶۰۱ / ۶۵۶ / ۹۰۶ / ۹۶۳)

همیشک = همیشه (۶۴۱)

ونگ = صدا (۲۷۷ / ۴۴۴ / ۴۴۳ / ۵۳۵ / ۵۶۶)

زون = زبان (۲۰۲ / ۵۲۶)

وشنا = گرسنه (۵۳۶ / ۹۴۷)

تشنا = تشنه (۵۳۷)

چاشت = ظهر (۵۳۱)

دار = درخت (۸۳۱)

کلاج = کلاع (۲۱۰)

گوک = گو dalle (۸۰۷ / ۱۱)

مار = مادر (۶۶۸)

پیر = پدر (۴۸)

فعل «هليدين» به معنی واگذاشتن (و صيغه‌های مختلف آن)
(۹۰۳ / ۸۶۲ / ۷۵۱ / ۷۲۶ / ۴۳۵ / ۳۳۸ / ۲۶۷)

فعل «بديين» به معنی دیدن (و صيغه‌های مختلف آن) (۵۸۴ / ۷۷۵ / ۶۲۰ / ۶۱۲)

فعل «دماسين» به معنی چنگ زدن (و صيغه‌های مختلف آن) (۷۷۱ / ۱۹۵ / ۱۱۳)

فعل «هاداهن» به معنی دادن (و صيغه‌های مختلف آن) (۸۹ / ۵۶۹ / ۱۰۲)

فعل «بترسين» به معنی ترسیدن (و صيغه‌های مختلف آن) (۶۸۹)
فعل «بتوностن» به معنی توانستن (و صيغه‌های مختلف آن)
(۷۱۹ / ۷۱۶ / ۳۹)

- واژه‌های متروک

واژه‌های متروک، واژه‌هایی هستند که از قبل در اين زبان وجود داشته ولی امروز ديگر از آن‌ها استفاده نمی‌شود. به اين نوع واژه‌ها واژه‌های «متروک» یا «مهجور» گفته می‌شود. مانند اين نمونه‌ها:

واجو = بازگشت (۴۴۰)

واجومین = بازگشت (۹۵۷ / ۵۹۴)

واجومین گاه = محل بازگشت (۸۹۶ / ۸۴ / ۷۸)

وساگون = پیمان، صاحب (۸۸۵ / ۱۰۳)

مرغی خایه = تخم مرغ (۷۲۹)

نماج گاه = مسجد (۲۷۵)

نماج کدن گاه = مصلی (۲۲)

بوشاسپا = خواب (۵۰۸)

خور = خورشید (۹۴۹ / ۹۰۲ / ۷۲۰ / ۵۸۳)

فعل «فرمودتن» به معنی فراموش کردن (و صیغه‌های مختلف آن) (۷۳۷ / ۵۶۸ / ۵۲۱ / ۵۲۰ / ۷۶ / ۵۳)

فعل «خوازیدن» به معنی خواستن (و صیغه‌های مختلف آن) (۴۹ / ۴۹ / ۱۳۵ / ۱۴۶ / ۱۵۳ / ۱۶۶ / ۳۱۷ / ۳۹۲ / ۴۷۱ / ۵۱۳ / ۵۳۸ / ۵۷۷ / ۹۰۸ / ۹۰۷ / ۸۹۵ / ۸۵۷ / ۸۱۱ / ۸۰۶ / ۷۵۰ / ۶۹۷ / ۵۹۰)

فعل «خلیف کردن» به معنی اختلاف و مخالفت کردن (و صیغه‌های مختلف آن) (۱۱۴ / ۶۲۸ / ۳۱۰ / ۲۶۰ / ۱۸۳)

فعل «هارسین» به معنی مس کردن (و صیغه‌های مختلف آن) (۳۳۱ / ۴۱۳ / ۷۵۲ / ۷۹۵)

فعل «واولادن» به معنی پاره کردن (و صیغه‌های مختلف آن) (۴۸۷ / ۹۷۰)

فعل «به سر وا کردن» به معنی یاری کردن (و صیغه‌های مختلف آن) (۵۰۳ / ۵۸۱ / ۹۳۲)

- واژه‌سازی -

این دسته واژه‌ها در واقع واژه‌هایی هستند که ظاهراً از قبل در این زبان وجود نداشته و احتمالاً مترجم به ضرورت ترجمة کلمات تازه قرآنی، ناچار شده است که معادل‌های جدیدی برای آن‌ها بسازد یا تحت تأثیر ترجمه‌های فارسی قرآن، واژه‌سازی کند.

اکنون این واژه‌ها در زبان مازندرانی، کاربردی ندارد ولی می‌توان از این واژه‌ها به جای بعضی از واژه‌های عربی در زبان فارسی استفاده کرد. مانند این نمونه‌ها:

نظرارت (۵۶۲)	به جای	پایش
وزیر (۵۸۲)	به جای	کارپیش بر
سبقت (۳۲)	به جای	پیش پیشی
تجاوز (۲۹۰ / ۳۵)	به جای	دست کشی
هدایت (۶۷۶)	به جای	راه دونی
مهتدون (۲۷۶)	به جای	راه دونون
انتظار (۷۷۳ / ۷۱۵ / ۳۳۹ / ۲۸۸)	به جای	راه پا ای
تفوی (۹۵۸)	به جای	ترسا ای
متقین (۷۷۶)	به جای	ترسیارون
ربا (۶۶۱)	به جای	زیاد ای
کفور (۶۷۴)	به جای	نعمت واپوش
فتنه (۵۰۹)	به جای	ازمايش
حلال (۶۹۲)	به جای	بروا = به روا

ولی و وکیل (۷۴۷ / ۶۸۳)	به جای	به سر استا
تسکین (۳۴۹)	به جای	دلخوشی
امام (۵۹۷)	به جای	پیش رو
شیعه (۷۳۱)	به جای	پی گیر
قبس (۶۱۳)	به جای	تش پاره

۵- استفاده از جمله و عبارت به جای واژه

در ترجمه بعضی از واژه‌های قرآنی، معادل دقیقی در زبان طبری وجود نداشته است. بنابراین مترجم به جای آن واژه، از عبارتی توضیحی یا جمله‌ای استفاده کرده است. در اینجا به عنوان نمونه به بعضی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

نبوئین به خیاء فرمون (= به فرمان خدا نبودن) به جای «عصیان»^(۹)
 خوی کار واهل (= کار خود را واگذار) به جای «توکل»^(۵۸۹)
 مرا و دل آکن (= به دل من افکن) به جای «الهام»^(۶۱۸)^۱
 د دل آکدیم (= در دل افکندیم) به جای «وحی»^(۶۳۲)
 سخن فرستادیم در تی دل (= در دلت سخن فرستادیم) به جای «وحی»^(۱۹۹)
 خیا وشونا آخوی رحمة بدر کدی (= خدا ایشان را از رحمت خود دور کرده) به جای «لعنت»^(۱۶۲)

۱- قابل ذکر است در یکی از تفسیرهای فارسی به نام «تفسیری بر عشري از قرآن مجید» این جمله آمده که نشان می‌دهد مترجم کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» تحت تأثیر این گونه تفسیرها بوده است: «ما الهام دادیم مادر ترا آی (= یعنی) که به دل وی اندرافکندیم» (ناتل خانلری، ۱۳۸۷: ۳۲۳).

آ رحمت دور (= از رحمت خدا دور شده) به جای «رجیم» (۴۹۱)
اطاعت بدرشینا (= از اطاعت خدا خارج شده) به جای «فسوق»
(۷۹۹)

ستاره که شوها دیاره (= ستاره‌ای که شبها قابل دیدن است) به
جای «طارق» (۹۳۰)

به وقت آنکه ستارون آ چشم دیاری بشون (= وقتی که ستارگان
از چشم رس خارج شوند) به جای «إِدْبَارُ النَّجُومِ» (۸۱۵)
خیا مکنا که من اون کنم (= خدا نکند که من آن کار را بکنم)
به جای «معاذ الله» (۴۴۷ / ۴۲۲)

تبرستان
www.tabarestan.info

تبرستان

www.tabarestan.info

فصل پنجم

خصوصیات معنایی

تبرستان
www.tabarestan.info

خصوصیات معنایی

تبرستان

www.tabarestan.info

استفاده از واژه‌ها در «ترجمه قرآن به زبان طبری» خصوصیاتی وجود دارد که از جهت بررسی معنایی قابل توجه و بررسی است:

۱- استفاده از واژه «خیاوند» به معنی «صاحب»

کلمه «خدا» و «خداوند» در متون کهن فارسی در بعضی مواقع به معنای «صاحب» و «دارنده»ی چیزی به کار رفته است. ظاهراً این خصوصیت، تحت تأثیر تفسیرهای فارسی قرآن به کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» راه یافته است.

نکته جالب این است که در کل این کتاب، کلمه «خیا» (خدا) به معنی «الله» و «رب» ولی کلمه «خیاوند» (= خداوند) به معنی «صاحب» و «دارنده» به کار رفته است. مانند این نمونه‌ها:

خیاوند نعمت = ذوالفضل (۱۷)

خیاوند برجها = ذات البروج (۹۲۷)

خیاوند چالها = اصحاب الاخدود (۹۲۹)

خیاوند عقل = ذی حجر (۶۴۴)

در کتاب «ترجمه تفسیر طبری»، اولین تفسیر فارسی قرآن که در قرن چهارم هـ ق نوشته شده است، برخی از همین کلمه‌ها به صورت «خداوند...» ترجمه شده است که نشان می‌دهد مترجم کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» تأثیر این نوع تفسیرهای فارسی قرآن بوده است. مانند این نمونه‌ها:

خداوند برجها = ذات البروج (یغمایی، ۱۳۴۴: ۲۰۰۳)

خداوندان کنده = اصحاب الاخدود (یغمایی، ۱۳۴۴: ۲۰۰۳)

خداوند حجر = ذی حجر (یغمایی، ۱۳۴۴: ۲۰۱۶)

۲- استفاده از واژه «وزرگواری» به معنی سرکشی

کلمه «بزرگواری» در زبان فارسی و مازندرانی امروز به معنای «عظمت»، با بار معنایی مثبت و برای افراد محبوب به کار می‌رود؛ ولی در «ترجمه قرآن به زبان طبری» به معنای «سرکشی» و «تکبر»، با بار معنایی منفی و برای افراد منفور به کار رفته است که به نمونه‌هایی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

وزرگواری بکردن به معنی سرکشی کردند (۳۷۰)

وزرگواری بکدنا به معنی سرکشی خواهید کرد (۴۹۷)

وزرگواری کنون به معنی مستکبرین (۴۷۵)

وزرگواری کنا به معنی متکبر (۶۷۱)

۳- استفاده از واژه «خندیدن» به معنی مسخره کردن

گاهی برخی از کارها به منظور خاصی انجام می‌شود؛ کم‌کم کلمه‌ای نیز که بر آن عمل دلالت می‌کند از معنای عام خود دور می‌شود و معنای خاصی پیدا می‌کند. این یکی از راههای تحول معنی در یک واژه است. برای نمونه معمولاً از عمل «خندیدن» برای تمسخر کردن دیگران هم استفاده می‌شود کم‌کم کلمه خندیدن معنای خاص «تمسخر کردن» پیدا می‌کند. این دقیقاً مسئله‌ای است که در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» اتفاق افتاده است. این کلمه در کل این کتاب فقط در یک مورد به معنی خاص «خندیدن» یعنی در ترجمه کلمه «یضحكون» به کار رفته (و خندستن = میخندند (۷۷۲))؛ در بقیه موارد به معنای «تمسخر» و «استهزا» به کار رفته که در اینجا به نمونه‌هایی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

خندستن = مسخره می‌کردند به جای واژه «سخروا» (۲۶۲)

و خندستنی = استهزا کردند به جای واژه «سخروا» (۳۳۴)

و خنده = مسخره کند به جای واژه «هزوا» (۵۴۰)

و خندن = مسخره کنند به جای واژه «یستهزنون» (۷۱۴ / ۲۲۵)

مخندین = مسخره نکنید به جای واژه «لایسخر» (۸۰۱)

۴- استفاده از فعل «دانستن» و مشتقات آن به معنی «دیدن» کاربرد فعل «دانستن» به معنای «دیدن» در متون فارسی سابقه‌ای ندارد؛ اما به کار رفتن آن در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» نشان می‌دهد که در این دوره، این فعل در معنای دیگری یعنی «دیدن» هم به کار می‌رفته است. این نمونه‌ها این موضوع را ثابت می‌کند:

- تبرستان
www.tabarestan.info
- «دونین» در ترجمه فعل «آرایتم» (۲۳۰)
 - «ندونن» در ترجمه فعل «لم يروا» (۶۰)
 - «دونا» در ترجمه کلمه «بصیر» (۸۶)

۵- استفاده از کلمه «راستی» به معنای «قسط» و «عدالت» کلمه راستی در متون فارسی معمولاً در معنای «صداقت» (در مقابل دروغ) و «درستی» به کار می‌رود، اما در کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» پنج بار به معنای «قسط» و «عدالت» به کار رفته است که عبارتند از:

راستی کدن شما به جای «تقسطوا» = قسط پیشه کنید (۱۶۰)
 راستی بکنین به جای «تقوموا بالقسط» = قسط پیشه کنید (۱۸۷)

راستی بکنین به جای «تعدلوا» = عدالت پیشه کنید (۱۲۱)

براستی به جای «بالقسط» = به قسط (۳۶۱)

راستی بکنین به جای «اقسطوا» = قسط پیشه کنید (۸۰۰)

این موارد نشان می‌دهد که در این دوره از کلمه «راستی» بیشتر معنای «قسط» و «عدل» به ذهن منتقل می‌شد و معناهای دیگر بعدها به این کلمه اضافه شده است.

۶- استفاده از کلمات خویشاوندی به معنای غیر معمول در «ترجمه قرآن به زبان طبری» سه کلمه مربوط به خویشاوندی به کار رفته که معنای خاصی از آن‌ها اراده شده. این سه کلمه عبارتند از:

کاربرد کلمه «دترون» (= دختران) به معنای «زنان» (۹۷)

کاربرد کلمه «پیرزا» (= پی‌زا) به معنای «برادر» (۶۲۲)

گفتنی است در زبان مازندرانی امروز، دو فرزندی که پشت سر هم به دنیا بیایند «پیرزا»‌ی هم محسوب می‌شوند.

کاربرد کلمه «همسرون» (= همسران) به معنای «هم‌دوره‌ها» (۷۱۳).

۷- استفاده از کلمه «نامه» به معنی کتاب

امروزه در زبان فارسی و طبری، کلمه «نامه» به معنی نوشته‌ای است که شخصی به شخص دیگری می‌نویسد. در «ترجمه قرآن به زبان طبری» این کلمه در دو مورد به همین معنی به کار رفته که عبارتند از:

می‌نوما = نامه من (۶۱۹)

می‌نومه = نامه من (۸۷۳)

اما در موارد دیگر، کلمه نامه به معنی «کتاب آسمانی» به کار رفته است؛ مثل این نمونه‌ها:

نومیها = کتاب‌ها (صحف) (۵۴۹ / ۸۱۹ / ۸۲۸)

البته به نظر می‌رسد کاربرد کلمه «نامه» به معنای «کتاب آسمانی» تحت تأثیر تفسیرهای فارسی قرآن از جمله «کشف الاسرار» میبدی مربوط به قرن ششم ه.ق بوده است؛ ^{تبرستان} ^{www.tibarestan.info} که در این تفسیر، در موارد زیادی این کلمه به معنای «کتاب» و «کتاب آسمانی» به کار رفته است. مانند این نمونه‌ها:

نامه = کتاب (میبدی ۱۳۷۱، ج ۱: ۳۹ / ۲۵۸ / ۴۴ / ۳۹ / ۳۲۰ / ۳۹۸)

(۷۷۶ /

تبرستان
www.tabarestan.info

فصل ششم

خلاصه و نتایج

تبرستان
www.tabarestan.info

خلاصه

در بخش‌های گذشته، خصوصیات زبان طبری قدیم را براساس کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» در پنج بخش: خصوصیات آوایی، صرفی، نحوی، واژگانی و معنایی بیان کردیم. در اینجا به صورت خلاصه، این خصوصیات را بر می‌شماریم.

۱- خصوصیات آوایی

- وجود «ج» به جای «ز». مثل: «نماج» به جای «نماز»
- وجود «و» به جای «گ». مثل: «وناه» به جای «گناه»
- وجود «و» به جای «ب». مثل: «شتاو» به جای «شتاب»
- وجود «و» به جای «پ». مثل: «چاروا» به جای «چارپا»
- وجود «د» به جای «ت». مثل: «دا» به جای «تا»
- وجود «م» به جای «ن». مثل: «همباز» به جای «انباز»
- وجود «ون» به جای «آن». مثل: «دونه» به جای «دانه»
- وجود «وم» به جای «ام». مثل: «نوم» به جای «نام»
- وجود «ی» به جای «د». مثل: «خیا» به جای «خدادا»

– وجود «همزه» به جای «ی». مثل: «دوناون» به جای «دانایان»

– وجود «همزه» به جای «گ». مثل: «زنداي» به جای «زندگی»

– وجود «و» به جای «ی». مثل: «ستاوش» به جای «ستایش»

– وجود «ی» به جای «الف». مثل: «ويجب» به جای «واجب»

– حذف صامت «ن» در پایان واژه. مثل: «سنگی» به جای «سنگین»

– حذف صامت «د» در پایان واژه. مثل: «أمي» به جای «امید»

– حذف صامت «خ» در پایان واژه. مثل: «تل» به جای «تلخ»

– حذف صامت «غ» در پایان واژه. مثل: «درو» به جای «دروع»

– حذف صامت «گ» در میان واژه. مثل: «دير» به جای «ديگر»

– حذف صامت «ف» در میان واژه. مثل: «گتيم» به جای «گفتيم»

– حذف صامت «خ» در میان واژه. مثل: «آموته» به جای «آموخته»

– حذف صامت آخر در حروف اضافه. مثل: «أ» به جای «از»

– جا به جایی صداها. مثل: «مجنده» به جای «جمنده»

– وجود «ل» به جای «ر». مثل: «کالجار» به جای «کارزار»

– وجود «س» به جای «ز». مثل: «ماس» به جای «ماز»

۲ – خصوصیات صرفی

– استفاده از پیشوند «م» به جای «ن» برای فعل نهی. مثل: «سرمتاشین» به جای «سرنتراشید»

- استفاده از پیشوند «ها». مثل: «هاگیر» به جای «بگیر»
- استفاده از پیشوند «هو». مثل: «هوفرستا» به جای «فروفرستاد»
- استفاده از پیشوند «وا». مثل: «واگردن» به جای «برگردانند»
- استفاده از پیشوند «و». مثل «وختن» به جای «بخندند»
- استفاده از پیشوند «ب». مثل «بگاردنین» به جای «برگردانید»
- استفاده از «آ» در آخر افعال. مثل: «وگیرا^{برگردانند}» به جای «بگیرند»
- استفاده از «فعل مرکب» به جای «فعل سیاده». مثل «طلب کن» به جای «طلبند»
- استفاده از علامت جمع «ها». مثل: «نومیها» = «نامه‌ها»
- استفاده از علامت جمع «آ». مثل «دستا» به جای «دست‌ها»
- استفاده از علامت جمع «ون». مثل: «پیرون» = «پدران»
- استفاده از علامت جمع «ونا». مثل «مرغونا» = «مرغان»
- استفاده از پسوند «آسا» برای ساختن صفت. مثل «باروناسا» به جای «مانند باران»
- استفاده از اسم مصدر شینی. مثل «پایش» = «نظرارت»
- استفاده از پیشوند «ب» برای ساختن صفت. مثل «به صافی» = صاف
- استفاده از پسوند «ی» برای ساختن اسم. مثل «بخیلی» = «بخل»
- استفاده از میانوند «آ». مثل: «دیمادم» = «روبه رو»
- استفاده از میانوند «و». مثل: «گیر و گیر» = «جنگ»

۳ - خصوصیات نحوی

- تأثیر پذیری از ترتیب اجزای جمله در عربی. مثل «گتیم اما»
به جای «اما گتیم»
- در آمیختن جمله عربی با جمله طبری. مثل «شماء گردش گاها فی الدنیا، شماء دبین گاها فی الآخره»
- مقدم داشتن مضافقالیه بر مضافق. مثل: «خیاء فرمون» به جای «فرمون خیا»
- مقدم داشتن صفت بر موصوف. مثل: «خجیره سخن» به جای «سخن خجیر»
- آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم. مثل: «به ارحام مادرون در» به جای «در ارحام مادرون»

۴ - خصوصیات واژگانی

- استفاده از واژه‌های عربی به جای طبری. مثل: «اذن» به جای «جازه»
- استفاده از واژه‌های فارسی به جای طبری. مثل: «زینهار» به جای «پیمان»
- استفاده از چند معادل برای یک واژه. مثل: «خرما دار»، «خرماستون» و «خرمایی» برای «نخل»
- استفاده از واژه‌های طبری رایج. مثل: «شو» = «شب»

- استفاده از واژه‌های طبری متروک. مثل «مرغی خایه» به جای «مرغنه»
- واژه‌سازی جدید. مثل: «راه پائی» به جای «انتظار»
- استفاده از جمله و عبارت به جای واژه. مثل: «ستاره که شوها دیاره» به جای «طارق»

تبرستان

www.tabarestan.info

۵ - خصوصیات معنایی

- استفاده از واژه «خیاوند» به معنی «صاحب». مثل: «خیاوند نعمت» به معنای «صاحب نعمت»
- استفاده از واژه «وزرگواری» به معنی «سرکشی». مثل: «وزرگواری بکردن» به معنای «سرکشی کردن»
- استفاده از واژه «خندیدن» به معنی «مسخره کردن». مثل: «وخدن» به معنای «مسخره کنند»
- استفاده از فعل «دانستن» به معنی «دیدن». مثل: «دونین» به معنای «دیدید»
- استفاده از کلمه «راستی» به معنی «قسط» و «عدالت». مثل: «راستی بکنین» به معنای «قسط پیشه کنید»
- استفاده از کلمات خویشاوندی به معنی غیر معمول. مثل: «دترون» به معنای «زنان»
- استفاده از کلمه «نامه» به معنی «کتاب». مثل: «نومیها» به معنای «کتاب‌ها».

۶- نتایج

براساس آن‌چه که در بخش‌های مختلف این نوشه آمد، این نکته‌ها را می‌توان به عنوان نتایج این بررسی در مورد «زبان طبری قدیم» و کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» مطرح کرد:

- این بررسی نشان می‌دهد با آن که کتاب «ترجمه قرآن به زبان طبری» مربوط به یکی از زبان‌های ایرانی در دوره «جدید» است، ولی بعضی از خصوصیات زبان‌های ایرانی دوره «میانه» را در خود حفظ کرده است. گفتنی است زبان شناسان، زبان‌های ایرانی را از نظر تاریخی به سه دوره «باستان»، «میانه» و «جدید» تقسیم می‌کنند که طبق این تقسیم‌بندی، از «زبان طبری» در دوره «جدید» به عنوان یکی از زبان‌های ایرانی نام برده می‌شود و اطلاعی از پیشینه این زبان در دوره‌های «میانه» و «باستان» وجود ندارد. با این حال، این کتاب از نظر زبانی ویژگی‌هایی دارد که به دوره «میانه» مربوط می‌شود. به عنوان نمونه: حفظ «و» آغازی فارسی میانه؛ مثلاً در کلمه «وناه» = گناه.

اهمیت این موضوع زمانی مشخص می‌شود که به این نکته توجه کنیم که «ترجمه قرآن به زبان طبری» در حدود قرن نهم و دهم هجری تألیف شده است، در حالی که دوره «میانه» زبان‌های ایرانی با سقوط سلسله ساسانی یعنی قرن اول هجری پایان یافته بود. این نکته به این معنی است که بعد از گذشت حدود ۹۰۰ - ۸۰۰ سال از پایان دوره «میانه»، هنوز بعضی از خصوصیات این

دوره در زبان طبری باقی مانده است. به این علت، که چون زبان‌های محلی در حوزه جغرافیایی محدودی به کار می‌رفت، تحولات زبانی در آن‌ها کندر اثر گذاشته و به این خاطر بعضی از خصوصیات قدیمی و کهن را هم در خود همچنان حفظ می‌کرد.

- همان‌طور که گفته شد با وجود آن که این کتاب به قرن نهم و دهم هجری مربوط می‌شود، بعضی از خصوصیات زبان فارسی در دوره «خراسانی» یعنی قرون چهارم و پنجم هجری در آن وجود دارد. به عنوان نمونه «آوردن دو حرف اضافه برای یک‌امتمم» که از ویژگی‌های سبک خراسانی است در این کتاب مشاهده می‌شود.

علت این موضوع هم می‌تواند ناشی از تأثیرپذیری مؤلف کتاب از تفسیرهای فارسی قرآن باشد؛ چرا که در دوره‌ای که او به ترجمه قرآن به زبان طبری پرداخت هیچ متن دیگری به عنوان الگو و نمونه وجود نداشت و او ناچار بود برای این کار از تفسیرهای فارسی کمک بگیرد. بنابراین خواسته و ناخواسته بسیاری از ویژگی‌های این تفسیرها در کار او اثر گذاشته است.

همچنین چون زبان طبری پیشینه نوشتاری کمی داشته، بنابراین مؤلف مجبور بوده بسیاری از الگوهای خود را از زبان فارسی بگیرد.

- یکی دیگر از ویژگی‌های این کتاب، کمی لغات عربی در آن است. با توجه به این‌که، این کتاب از زبان عربی به طبری ترجمه شده و حتی در حاشیه آن، تفسیر قرآن به زبان عربی وجود دارد،

انتظار می‌رفت میزان تأثیرپذیری مؤلف از عربی بیشتر باشد. با این وجود، میزان لغات عربی در این کتاب بسیار کم است. این در حالی است که موج استفاده از لغات عربی در زبان فارسی از قرن ششم به بعد بسیار وسیع بوده، در حالی که صاحب «ترجمه قرآن به زبان طبری» با ظرفیت‌های محدودی که این زبان برای ترجمة کتابی مقدس داشته حتی الامکان سعی کرده از واژه‌های عربی کمتر استفاده کند و بیشتر از واژه‌های طبری یا فارسی استفاده کرده است.

- آخرین نکته در مورد این کتاب، وجود واژه‌های جدید در آن است. این واژه‌ها می‌تواند در حال حاضر در زبان طبری به کار گرفته شود. همچنین می‌تواند در مواردی به کمک زبان فارسی بیاید و بعضی از کمبودهای این زبان را در زمینه معادل‌یابی و واژه‌گزینی برطرف کند.

تبرستان
www.tabarestan.info

پیوست

واژگان

چند نمونه از صفحه‌های کتاب

هزار واژه مربوط به کتاب

ردیف	قالت	گفتند	برگردانند	صاحب لطف	عمر کند	دوافقنی	غایم	یعمر	آیدیهم	فتننا	غوان	بماعاصوا	لَاخَوْفَ غَلَيْهِمْ	نَرَى اللَّهَ	قَاتَلُوكُمْ	وَلَأَتُلْبِسُوا	وَلَا تَكُونُوا	قُلْنَا	نَقْدِسْ لَكَ	بِحَمْدِكَ	ص اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	بقره			
۱	بِحَمْدِكَ																							۳/۸	setaveš tera	ستاوش تیره	به ستایش تو	۲۹/۰	
۲	نَقْدِسْ لَكَ																							۵/۸	pāk dunim tera	پاک دونیم تیره	قدیس می کنیم ترا	۲۹/۰	
۳																								۴/۹	gotim mā	گتیم ما	گفتیم ما	۳۵/۰	
۴																								۹	mabāšin	مباشین	نباشید	۴۰/۰	
۵																								۷/۹	vāmapushin	وامپوشین	نپوشانید	۴۱/۰	
۶	قَاتَلُوكُمْ																							۳/۱۱	šemā?e tobe rā qabul bakorde	شماء توبه را قبول بگردد	توبه شما را پذیرفت	۵۲/۰	
۷	نَرَى اللَّهَ																							۴/۱۱	xiyā rā bavinim	خیا را بینیم	خدرا بینیم	۵۴/۰	
۸	لَاخَوْفَ غَلَيْهِمْ																							۵/۱۲	vešunre tars nabu?	وشونرہ ترس نبوء	ترسی بر آنها نیست	۶۱/۰	
۹	بِمَا عَصَوْا																							۲/۱۲	nabu?in xayāe farmun	نبوء وئین	بے خاطر گناهی که کردن	۶۰/۰	
۱۰	غَوانْ																							۳/۱۶	miyune	میونه	بینابین	۶۷/۵	
۱۱	عَجَلَ																							۱/۱۸	guk	گوک	گوساله	۹۱/۰	
۱۲	أَخَذْنَا مِنْتَاقَكُمْ																							۲/۱۸	?ahd hākonim	عهذ هاکنیم	از شما پیمان گرفتیم	۹۲/۵	
۱۳	فَتَمَنَّوا																							۱/۱۸	bexānin	بخوانین	آزو کنید	۹۲/۰	
۱۴	أَيْدِيهِمْ																							۲/۱۸	vešune destā	وشون دستا	دستهایشان	۹۴/۰	
۱۵	غَلِيمَ																							۲/۱۸	dunā	دونا	بسیار دانا	۹۴/۰	
۱۶	يَعْمَرَ																							۱/۱۹	zende kadinā	زنده کدینا	عمر کند	۹۵/۰	
۱۷	ذُو الْفَضْلِ																							۴/۲۰	xiyāvande ne?met	خیاوند نعمت	صاحب لطف	۱۰۲/۰	
۱۸	يَرْدُوْكُمْ																							/۲۱	vāgārdunenā	واگاردوننا	برگردانند	۱۰۸/۰	
۱۹	قَالَتْ																							/۲۱	goten	گوتن	گفتند	۱۱۲/۰	

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۲۰	تَوَلَّوَا	بقره ۱۱۷/۱	رو برگرداندید	دیم هاکنین	dim hākenin	/۲۲
۲۱	هَذَى اللَّهُ	بقره ۱۱۹/۱	راهنمایی خدا	خیا بنما بسته راه	xiyā benmā baste rāh	/۲۲
۲۲	مَصْلِي	بقره ۱۲۴/۱	جایگاه نماز	نماج کدن گاه	nemāj kaden gāh	۴/۲۳
۲۳	وَعَهَدْتُنَا	بقره ۱۲۴/۰	پیمان بستیم	وهدن هادایم	vahden hādā?im	۴/۲۳
۲۴	رَكْعَ السُّجُودُ	بقره ۱۲۴/۰	رک و سجود کنندگان	نماج کونیایا	nemāj konniyā	۵/۲۳
۲۵	أَهْلَهُ	بقره ۱۲۵/۰	اهل آن	شهر مردوما	šahre mardumā	۲/۲۲
۲۶	ثَمَرَاتُ	بقره ۱۲۵/۰	میوه ها	میوه ها	mivihā	۲/۲۳
۲۷	أَمْتَعَةٌ	بقره ۱۲۵/۰	بهره مند سازیم او را	روجی بدhem	ruji bedaham	۳/۲۳
۲۸	قَوَاعِدَ	بقره ۱۲۶/۰	پایه ها	بنيونها	benyunhā	۵/۲۳
۲۹	قِبْلَةُ	بقره ۱۴۲/۰	روی آوردن	دیم هاکردننا	dim hākordenā	/۲۶
۳۰	وَجْهَكَ	بقره ۱۴۲/۰	صورت تو	تی دیم	ti dim	۱/۲۶
۳۱	مَوْلَيْهَا	بقره ۱۴۷/۰	روی کردن آن	دیم هاکننا	dim hākonā	۱/۲۷
۳۲	فَاسْتَبَقُوا	بقره ۱۴۷/۰	سبقت بگیرید	پیش پیشی بکنین	piš piš bakenin	۱/۲۷
۳۳	دُعَاءُ	بقره ۱۷۰/۰	درخواست	خوندنا	xundenā	۳/۳۱
۳۴	إِتَّأْكُلُوا	بقره ۱۸۷/۰	تا بخورید شما	دا شما بخوریتا	dā ſemā bexoritā	۵/۳۵
۳۵	إِغْتِدَىُ	بقره ۱۹۲/۰	تجاوز	دست کشی	dast kaši	۴/۳۶
۳۶	لَا تَحْلُمُ وَ رُؤْسَكُمْ	بقره ۱۹۵/۰	سر متابین را نتراشید	سر متابین	sar metāšin	۲/۳۶
۳۷	لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ	بقره ۱۹۷/۰	گناهی بر شما نیست	گناه کار نبواین	gonāhkār nabu?in	۵/۳۷
۳۸	يَرْدَوَا	بقره ۲۱۶/۰	برگردانند	واگاردن	vāgārdonan	۲/۴۱

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۲/۴۱	?an batunen	ان بتونن	اگر توانایی داشته باشند	بقره ۲۱۶	أَنِ اسْتَطَاعُوا	۳۹
۲/۴۱	vāpersenin	واپرسنین	می پرسند	بقره ۲۱۸	يَسْأَلُوا	۴۰
۴/۴۲	dā ?imun nāverin	دا ایمان ناورین	تا ایمان نیاورند	بقره ۲۲۰	حَتَّىٰ يُؤْمِنَ	۴۱
۱/۴۲	dā ?imun nāveran	دا ایمان ناورن	تا ایمان بیاورند	بقره ۲۲۰	حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا	۴۲
۵/۴۲	dā ?endarz vagiren	دا اندرز و گیرن	باشد که پند پذیرند	بقره ۲۲۰	أَعْلَمُهُمْ يَتَذَكَّرُونَ	۴۳
۲/۴۳	kešte jār	کشته جار	کشت زار	بقره ۲۲۲	حَرْثٌ	۴۴
۵/۴۳	telāq badāyun	طلاق بدايون	طلاق دامشدها	بقره ۲۲۷	الْمُطْلَقَاتِ	۴۵
۶/۴۴	bedar mašin	بدر مشین (به اوں حدود)	تجاوز نکنید	بقره ۲۲۸	فَلَا تَعْتَدُوا	۴۶
۱/۴۵	vāmedārin	وامدارین	ان را مجبور نکنید	بقره ۲۲۱	فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ	۴۷
۱/۴۶	piyer	پیر	پدر	بقره ۲۲۲	وَالِدٌ	۴۸
۱/۴۶	xāzenin	خوازنین	اراده کردید	بقره ۲۲۲	أَرَدَّهُمْ	۴۹
۵/۴۷	vijeb	ویجب	واجب	بقره ۲۲۵	فَرِصَةٌ	۵۰
۵/۴۷	vešunā nazdiki nakedē	با آها نزدیکی و شونا نزدیکی نکده	با آها نزدیکی و شونا نزدیکی نکدید	بقره ۲۳۵	مَالِمْ تَمَسْوَهُنَّ	۵۱
۱/۴۷	vehter bu	وہتر بو	نزدیک تر	بقره ۲۳۶	أَقْرَبٌ	۵۲
۲/۴۷	mafermušin	مفرموشین	فراموش نکنید	بقره ۲۳۶	وَلَا تَنْسُوْا	۵۳
۳/۴۷	nemājhā bevaqt kedenā	نماجها بوقت کدنا	نگهداری کنید	بقره ۲۳۷	حَافِظُوا عَلَىٰ الصَّلَوَاتِ	۵۴
۳/۴۷	nemāje bišinā	نماز بیشینا	نماز میانه	بقره ۲۳۷	صَلَوَاهُ الْوَسْطَىٰ	۵۵
۶/۴۷	rehā kenin zanunā	رها کنین زنونا	رها می کند همسران را	بقره ۲۳۹	يَدْرُونَ أَزْوَاجًا	۵۶

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	صا س
۵۷	غَيْرِ إِخْرَاجٍ	۲۳۹/۶	خارج نشده	بدر نکده	bedar nakade	۱/۴۸
۵۸	هَزَمُوهُمْ	۲۵۰/۱	شکست دادند	بشکننیں	beškanin	۲/۵۰
۵۹	رَفَعَ بَعْضَهُمْ	۲۵۲/۶	درجات بعضی از اداشتو بزیاده کده	ایشان را بالا برد	vādāštu beziyāde kade	۲/۵۱
۶۰	شَاءَ اللَّهُ	۲۵۲/۷	خدا خواست	خیا خواستیده	xiyā xāstide	۳/۵۱
۶۱	إِتَاهَ اللَّهُ	۲۵۶/۶	خدا به او داد	خیا او را بدایا	xiyā ?u rā bedāyā	۳/۵۲
۶۲	تَبَيَّنَ لَهُ	۲۵۷/۶	روشن شد برای او	وی با بروشنی بو	viye bā berušeni bu	۱/۵۳
۶۳	كَمَثَلٌ صَفْوَانٌ	۲۶۰/۶	مانند سنگ صاف	صفی سنگاسا	sāfi sangāsā	۶/۵۴
۶۴	تَخْيِيلٌ	۲۶۵/۶	درخت خرما	خرما دار	xermā dār	۴/۵۵
۶۵	جَنَّةٌ	۲۶۵/۷	بهشت / باغ	بوستونی	bustuni	۴/۵۵
۶۶	حَرْبٌ	۲۷۸/۶	جنگ	کالجار	kāljär	۱/۵۷
۶۷	أَجَلٌ	۲۸۱/۶	وقت زمان	بزمون	bezamun	۱/۵۸
۶۸	مُسَمَّى	۲۸۱/۷	نامگذاری شده	نوم دکته	num dakete	۱/۵۸
۶۹	يَكْتُبَ	۲۸۱/۷	می‌نویسد	نوشتنیا	neveštinā	۳/۵۸
۷۰	كَمَا	۲۸۱/۷	چنانکه	چنون	čenun	۳/۵۸
۷۱	وَلَا يَبْخَسُ	۲۸۱/۷	کم نکند	بنقصون مکنا	benoqsun makenā	۴/۵۸
۷۲	وَأَسْتَشْهِدُوا	۲۸۱/۷	گواه گیرنده	گواه و گیرن	govāh vagiren	۷/۵۸
۷۳	فَتَذَكَّرُ	۲۸۱/۷	منذر ک شد	ونگینا	vanaginā	۱/۵۸
۷۴	وَلَا تَسْئَمُوا	۲۸۱/۷	خسته نشوید	کاسلی مکنین	kāseli makenin	۲/۵۸
۷۵	وَلَا يَضَارُ	۲۸۱/۷	ضرر نمی‌کند	ضرر مکناد	zarer makenād	۶/۵۸
۷۶	إِنْ تَسِيَّا	۲۸۵/۷	گر فراموش	بفرموشته(وناه) بکنمین)	befarmušte (venāh bekanimen)	۷/۵۹
۷۷	أَوْخَطَانَا	۲۸۵/۷	یا خطاء کردیم	بخطا وناه بکنمین	bexatā venāh bekanimen	۷/۵۹

ردیف	سوره آیه	واژه قرآنی	واژه طبری	ترجمه فارسی	تلفظ لاتینی	ص/اس
۷۸	بقره/۲۸۴	إِلَيْكَ الْمَصِيرُ	بازگشت بسوی تو است	واجمین گاه	vājumingāh	۸/۵۹
۷۹	بقره/۲۸۴	إِلَاؤسْعَهَا	مگر باندازه وسع خویش او	بانداجه تونش	be?andājeye tuneše xiš	۵/۵۹
۸۰	بقره/۲۸۵	إِصْرًا	بسنگی باد	بار گناه	besangi bād	۱/۶۰
۸۱	آل عمران/۵	فِي الْأَرْضِ حَامٍ	به حام مادرون	در رحم ها	be ?arhāme mādarun	۵/۶
۸۲	آل عمران/۱۰	كَدَأْبٌ عَالٌ فِرْعَوْنَ	فرعونیون خلقاً مونه	مانند روش فرعونیان	fer?oniyun xolqā mune	۵/۶۱
۸۳	آل عمران/۱۷	الْحَرْثِ	بوستان کشتزار	بوستان	bustun	۱/۶۲
۸۴	آل عمران/۱۷	مَآبٍ	واجمین گاه	بازگشت	vājumin gāh	۲/۶۲
۸۵	آل عمران/۱۴	بَخِيرٌ	وهُنْ	به نیکی	vehter	۲/۶۲
۸۶	آل عمران/۱۴	بصِيرَةٌ بِالْعِبَاد	دونا به بندگون احوال	بینا به حال بندگان	dunā be bandegune ?ahvāl	۵/۶۱
۸۷	آل عمران/۱۹	أَسْلِمُوا	اسلیم باور دین	مسلمان شوید	?eslim bāvardin	۳/۶۳
۸۸	آل عمران/۲۰	آيات الله	خیاء کتب خدا	آیات کتاب خدا	xiya?e katibunā	۵/۶۳
۸۹	آل عمران/۲۱	وَوْقَيْت	جهزا تموم هادهن	به تمام و کمال ناده شود	jezā temum hādehen	۶/۶۴
۹۰	آل عمران/۲۹	بَيْتَهُ	میون اون	بین او	meyune un	۹/۶۵
۹۱	آل عمران/۳۹	امرأةٍ	می جفت	زن من	mijeft	۱/۶۷
۹۲	آل عمران/۴۰	إِجْعَلْ لِي	برای من قرار بده	بدیار آور ام سی	bedayār ?āvar ?ame si	۲/۶۷
۹۳	آل عمران/۴۷	صَلٌّ	نماج بکن	نماز بگذار	nemāj bakon	۷/۶۷
۹۴	آل عمران/۴۷	يَعْلَمُهُ	و را درموجیم	به او آموخت	ve rā darmujim	۱/۶۸
۹۵	آل عمران/۴۸	مَائِدَهُ خَرٌ	اون که شما اندوچین	آنچه شما ذخیره می کنید	?un ke šemā ?andujin	۱/۶۸
۹۶	آل عمران/۵۳	مَكْرُوا	تدبیر بکدن	حیله کردن	tadbir bekaden	۹/۶۸

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/س
۹۷	نِسَاءٌ نَا	آل عمران/۶	اما دترونا زنان ما	اما دترونا	?emā deterunā	۶/۶۹
۹۸	مُفسِدِينَ	آل عمران/۶۲	فسدان مفسدونا	مفسدونا	mofsedunā	۴/۷۰
۹۹	فَلَا تَعْقِلُونَ	آل عمران/۶۴	پس تعقل نمی‌کنید	شما عقل نداشین	šemā ?aql nedā?in	۵/۷۰
۱۰۰	وَ مَا يَشْعُرُونَ	آل عمران/۶۵	آنها نمی‌دانند وشون ندونن	وشون ندونن	vešun nadunen	۳/۷۱
۱۰۱	لَا تَوْمَنُوا	آل عمران/۷۳	اوادین مخونین ایمان نیاورید	اوادین	vādin maxunen	۹/۷۱
۱۰۲	تَامَنَةٌ	آل عمران/۷۴	امانت هادین بامانت به او بدھی	امانت هادین	?emānet hādin	۶/۷۱
۱۰۳	بَعْهُدِهِ	آل عمران/۷۵	به پیمانش اوساگون	اوساگون	?usāgun	۹/۷۱
۱۰۴	ثُمَّاً قَلِيلًا	آل عمران/۷۶	قیمت ناچیز	متاع اندیانا	metā?e ?andinā	۲/۷۲
۱۰۵	رَبَّانِيَّينَ	آل عمران/۷۷	خدا پرستان	خیا را دونون	xiyā rā dunun	۱/۷۲
۱۰۶	تَعْلَمُونَ	آل عمران/۷۸	می‌آموزید	در موجنبین	darmujenin	۲/۷۲
۱۰۷	تَسْدِرَسُونَ	آل عمران/۷۹	یاد می‌گیرید	درس خون بوده	dars xun bude	۲/۷۲
۱۰۸	لَمَا	آل عمران/۸۰	هنوز	اون چی	?un či	۵/۷۲
۱۰۹	أَقْرَرْتُمْ	آل عمران/۸۰	اقرار کردید	اقریر بکدین شما	?eqrir bekadin šemā	۱/۷۲
۱۱۰	غَيْرٌ	آل عمران/۸۲	غیر	دیرونی	diyeruni	۴/۷۲
۱۱۱	جَزَاءُهُمْ	آل عمران/۸۶	پاداش آنها	اوشون مكافات	?ušune mokāfāt	۵/۷۲
۱۱۲	إِذَا دَادُوا كُفَّارًا	آل عمران/۸۹	بر کفر افزوند	کافرین بزیاده بو	kāferin beziyāde bu	۹/۷۲
۱۱۳	يَعْتَصِمُ	آل عمران/۱۰۰	چنگ بزند	دماسه	demāsse	۵/۷۵
۱۱۴	لَا تَقْرَبُوا	آل عمران/۱۰۲	تفرقه نیندازید	خلیفت مکنین	xalifet makenin	۱/۷۶
۱۱۵	وَ مَالَلَهِ يُرِيدُ ظُلْمًا	آل عمران/۱۰۷	خدا اراده ظلم ندارد	خیا نخوار ظلم کردن	xayā nexār zolm kaden	۱۰/۷۶
۱۱۶	لَيْسَوْءَ سَوَاءً	آل عمران/۱۱۲	مساوی نیستند	یکسون نین	yeksun niyan	۱/۷۷
۱۱۷	وَ هُمْ يَسْجُدُونَ	آل عمران/۱۱۲	می‌کنند	نماج کن بواين	nemāj ken bu?in	۲/۷۷

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۱۱۸	أَنْتُمْ تَنْظَرُونَ	آل عمران/۱۴۷	شَمَانَظَرٌ می کردید	دیمادیم بوان	dimādim bevān	۶/۸۱
۱۱۹	وَمَا حَصَّفُوا	آل عمران/۱۴۵	ضَعِيفٌ نَشَدَنَد	والس بنین	vāles banin	۲/۸۲
۱۲۰	الصَّابِرِينَ	آل عمران/۱۴۵	صَبْرٌ كَنْدَگَان	صبر کنونا	sabr konunā	۳/۸۲
۱۲۱	وَمَا كَانَ قُولَهُمْ	آل عمران/۱۴۶	نَبُودُ گَفْتَارَشَان	نبواشونی قول	nabu ?ošuni qol	۳/۸۲
۱۲۲	قَالُوا	آل عمران/۱۴۶	گَفْتَنَد	خُلَقَ	gotan	۳/۸۲
۱۲۳	تَطَيِّعُوا	آل عمران/۱۴۹	اطَّاعَتْ كَنِيد	گوش واکتین	guš vā kenin	۸/۸۲
۱۲۴	لِيَسْتَلِيَ اللَّهُ	آل عمران/۱۵۳	تَبِيزَمَايدَ خَدا	خیا باشکار کن	xiyā beā?škār kone	۱/۸۴
۱۲۵	صَدُورَكُمْ مَا فِي	آل عمران/۱۵۳	آنچه در دلهای اونا که شماء دلها دره	شما است	?unā ke šemā?e delhā dare	۱/۸۴
۱۲۶	لَا تَحْسِبُنَّ	آل عمران/۱۶۷	مِنْدَارِيَا	مپنداریا	mapendāriyā	۵/۸۶
۱۲۷	يَجْتَبِي	آل عمران/۱۷۷	أَنْتَخَابَ كَنَد	واجین	vājin	۶/۸۸
۱۲۸	يَبْخَلُونَ	آل عمران/۱۷۷	بَخْلٌ مَوْرَزَنَد	بخیلی کنن	baxili konan	۲/۸۸
۱۲۹	خَبِيرٌ	آل عمران/۱۷۷	بَسِيلَ أَكَاه	دونا اوینا	dunā ?evinā	۵/۸۸
۱۳۰	قَتْلُهُمُ الْأَنْبِيَاءَ	آل عمران/۱۸۰	كَشْتَنَ آنَهَا	پیغمبر اونا	peyqamber ?unā kešten	۱/۸۹
۱۳۱	تَوَقَّونَ أَجْوَرَكُمْ	آل عمران/۱۸۴	دَرِيافَتٌ شَمَارَ تَمَوُمٌ	می کنید واچارن	شَمَاءَ رَأَيْتُمْ وَأَجَارَنَ	۲/۸۹
۱۳۲	أَدْخُلُ الْجَنَّةَ	آل عمران/۱۸۴	وَهَشْتَ بَرَنَ	وهشت بَرَنَ	vehešt baran	۳/۸۹
۱۳۳	لِتَبْلُوُنَ	آل عمران/۱۸۵	تَآزِمَايش بَكْنَن	آزمایش بکنن	?āzmāyeš bakonen	۵/۸۹
۱۳۴	لَا تَكُمْتُونَهُ	آل عمران/۱۸۶	نَمَى پُوشَانِيدَ آنَرا	او را وامپوشین	?u rā vāmapušin	۱/۹۰
۱۳۵	يَحْتَبُونَ	آل عمران/۱۸۷	دُوْسَتْ مَيْ دَارَنَد	وشون خوازنن	vešun xāzanan	۳/۹۰

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۱۳۶	فاغفرلنا ذنوَنَا	آل عمران/۱۹۲	بیخش گناهان ما را	اماء وناهونما بیومرز	?amā?e venāhunā biyumerz	۲/۹۱
۱۳۷	قاتلوا	آل عمران/۱۹۴	کارزار کنید	کالجار کنین	kāljār konin	۸/۹۱
۱۳۸	لاتشْتُرون	آل عمران/۱۹۷	نمی فروشند	هانگیرن	hānagiran	۲/۹۲
۱۳۹	ارحام	نساء/۱	حوبیشاوندان	خیشون	xīshun	۵/۹۲
۱۴۰	تقسطوا	نساء/۲	عدالت کنید	راستی کدن شما	rāsti kaden šemā	۱/۹۳
۱۴۱	لاتَّعْدِلُوا	نساء/۲	عدالت نورزید	ستم نکنین	setam nakenin	۴/۹۳
۱۴۲	لاتَّؤْتُؤَا	نساء/۴	ندهید	شما ها مدهین	shemā hā madehin	۱/۹۴
۱۴۳	لاتاكلوا	نساء/۵	نخورید	مخورین	maxorin	۵/۹۴
۱۴۴	کَفَى	نساء/۵	بس است	وسه	vasse	۱/۹۴
۱۴۵	قولاً معروفاً	نساء/۷	سخن درست خجیره سخن شایسته	خجیره سخن	xojire soxen	۵/۹۴
۱۴۶	استشهدوا	نساء/۱۴	گواهی بخواهید	گواهی بخوازین	govāhi bexāzin	۴/۹۷
۱۴۷	فاعرضوا عنْهَا	نساء/۱۵	صرف نظر کن از آنها	رها کنین وشونا	rehā konin vešunā	۲/۹۷
۱۴۸	لیست التوبه	نساء/۱۷	توبه نیست	توبه هیچ سو نداء	tobe hič su nada?	۲/۹۸
۱۴۹	يَعْمَلُونَ	نساء/۱۷	کلهای بد می کرند	وناهها بکده بون	venāhhā bekadebun	۲/۹۸
۱۵۰	کَفَى	نساء/۴۷	بس است	وسه	vasse	۴/۱۰۴
۱۵۱	لاتضروا	نساء/۱۸	سخت نگیرید	سخت گیرشی مکنین	saxt gireši makonin	۶/۹۸
۱۵۲	ياتين بفاحشه	نساء/۱۸	کار زشت انجام دهند	هرزه دمبال دارن	harze dombāl dāren	۷/۹۸

● ۱۵۰ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ردیف	متات	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۱۵۲	اردتم استبدال	زوج	۱۹/ النساء	خواستید زن بدل کردن دیگر بگیرید	خوازنین زن بدل کردن	xāzenin zan badel korden	۱/۹۸
۱۵۴	فلا تأخذوا	فریضه	۱۹/ النساء	پس مگیرید	پس وامگیرین	pas vāmagirin	۲/۹۸
۱۵۵		واجب	۲۳/ النساء		ویجب کده	vijeb kade	۲/۱۰۰
۱۵۶	لاجناح		۲۳/ النساء	گناهی نیست	بزه نبو	baze nabu	۲/۱۰۰
۱۵۷	ولاتمنوا		۳۱/ النساء	آرزو نکنید	شیمما تمنی مکنین	šemā temannā makonin	۳/۱۰۱
۱۵۸	الصالحات		۳۳/ النساء	زنان شایسته	نیک زنون	nik zanun	۴/۱۰۲
۱۵۹	نشوزهن		۳۳/ النساء	شوهر	نافرمانیشان از فرمونی اوی	vešuni ?evi farmuni	۴/۱۰۲
۱۶۰	آلذین يَبْخَلُونَ		۳۶/ النساء	کسانی که بخل اونون که بخیلی کنن میورزند	اوونون که بخیلی کنن	?unun ke baxili konan	۴/۱۰۲
۱۶۱	أَطْمِسَ وَجْهًا		۴۶/ النساء	چهره‌های را محو کنیم	دیمهاء شما سترون	dimhā?e šemā setarvan	۶/۱۰۴
۱۶۲	أَعْنَهُمُ اللَّهُ		۵۱/ النساء	خدا لعنتشان کند	خیاء وشونا اخوى رحمت بدر کدی	xayā vešunā ?axoye rahmet bedar kadi	۶/۱۰۵
۱۶۳	تضیچت		۵۵/ النساء	بسوزد	بسوجه	basuje	۶/۱۰۵
۱۶۴	لیدوقوا العذاب		۵۵/ النساء	را	تا بچشند عذاب	dā hamisegi ?ezāb česan	۱/۱۰۷
۱۶۵	یزغمون		۵۹/ النساء	گمان می‌کنند	دعوى کنن	da?vi kenan	۱/۱۰۷
۱۶۶	یريدون		۵۹/ النساء	می‌خواهند	خوازنین	xāzenin	۲/۱۰۷
۱۶۷	فلا و رتك		۶۴/ النساء	نه بخدایت قسم	نه چنینه بحق تی خیا	na čenine behaqqe ti xiyā	۴/۱۰۷
۱۶۸	حرجاً		۶۴/ النساء	سختی	نخشیا	naxešiyā	۶/۱۰۷
۱۶۹	مما قضیت		۶۴/ النساء	از آنچه خواستی	تی حکما	ti hokmā	۶/۱۰۷

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۱۷۰	لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ	۲۱/تواز آها نباش	تواز آها نباش	وشونا و نبوم	vešunā vā nabum	
۱۷۱	دُوستان	۷۵/نساء	دستان	همبازونا	hambāzunā	۴/۱۰۹
۱۷۲	كُتِبَ	۷۶/نساء شد	نوشته شد	بویجب کدن	bevijeb kaden	۷/۱۰۹
۱۷۳	كَحْشِيَّةِ اللَّهِ	۷۶/نساء	مانند ترس خدا	خیا را ترسن	xiyā rā tarsan	۸/۱۰۹
۱۷۴	ان يَكْفَ	۸۶/نساء	که باز دارد	واداره	vādāre	۵/۱۱۱
۱۷۵	يَبْتَغُونَ	۹۳/نساء	می جویند	شما طلب کنین	šomā talab kenin	۶/۱۱۲
۱۷۶	فَتَهَا جَرَوَا	۹۶/نساء	پس هجرت بکنید	دا هجرت بکنید	dā hejret bekāde bid	۲/۱۱۴
۱۷۷	فَأَقَمْتَ لَهُمْ الصلوه	۱۰۱/نساء	پس اقامه کردی	پیش نماج کنی	piš nemāj koni	۵/۱۱۴
۱۷۸	فَلَتَّقْمُ	۱۰۱/نساء	پس بایست	باستایا	bāstāyā	۶/۱۱۴
۱۷۹	ولِيَاخْذُوا	۱۰۱/نساء	باید بگیرند	و گیرا	vagīrā	۳/۱۱۵
۱۸۰	حِذْرَهُمْ	۱۰۱/نساء	احتیاطشان	وشونی ترسا	vešuni tarsā	۳/۱۱۵
۱۸۱	تَرْجُونَ	۱۰۲/نساء	امیدوارید	شما امی دارین	šemā ?omi dārin	۴/۱۱۵
۱۸۲	اثْمًا	۱۰۹/نساء	گناه	وناه	venāh	۹/۱۱۶
۱۸۳	يَشَاقِقُ	۱۱۴/نساء	مخالفت می کنند	خلیف بکنه	xalife bakone	۹/۱۱۶
۱۸۴	مَحِيَصًا	۱۱۷/نساء	گریز گاه	وریچ گاه	verijgāh	۳/۱۱۷
۱۸۵	حَنِيفًا	۱۲۴/نساء	پاک، پاکیزه و حق گرا	پاکج	pākjek	۳/۱۱۸
۱۸۶	مَحِيطًا	۱۲۵/نساء	احاطه کننده	دونا و تونا	dunā ve tunā	۵/۱۱۱
۱۸۷	تَقْوِمُوا	۱۲۶/نساء	که قیام کنید	راستی بکنین	rāsti bakanin	۲/۱۱۸
۱۸۸	لَنْ تَسْتَطِعُوا	۱۲۸/نساء	هرگز نمی توانید	شما نتونین	šemā natunin	۷/۱۱۸
۱۸۹	حَرَصَتُمْ	۱۲۸/نساء	بسیار خواسته باشید	حریص بدین	haris bedin	۸/۱۱۸
۱۹۰	تَعْرَضُوا	۱۳۴/نساء	اعراض کنید	اکراه و کردن	?ekrāh vakordin	۵/۱۱۵

ردیف	نکا	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/س
۱۹۱	فُلَاتَّبَعُوا	فُلَاتَّبَعُوا	۱۳۴/۱	پیروی نکنید	شما تا مگیرین	šemā tā magirin	۴/۱۱۵
۱۹۲	ثُمَّ اَزْدَادُوا	ثُمَّ اَزْدَادُوا	۱۳۶/۱	سپس افروندند	بزياده بین	beziyāde bin	۲/۱۲۰
۱۹۳	فُلَاتَقْعِدُوا	فُلَاتَقْعِدُوا	۱۳۹/۱	پس ننشینید	وشونا منشینین	vešunā manešinin	۱/۱۲۰
۱۹۴	دَرْكُ الْأَسْفَلُ	در ک الاسفل	۱۴۴/۱	پایین ترین درجه جهنم	طبقه جیرین	tabaqaye jirin	۱/۱۲۱
۱۹۵	اعتصَمُوا	اعتصموا	۱۴۵/۱	چنگ بزنید	دماسن	demässen	۲/۱۲۱
۱۹۶	أَخْلَصُوا	أَخْلَصُوا	۱۴۵/۱	خلاص کنید	بصفی کن	besäfi konan	۳/۱۲۱
۱۹۷	قَدِيرٌ	قدیر	۱۴۸/۱	توانا	توانا	tunā	۷/۱۲۱
۱۹۸	لَا تَغْدُوا	لَا تَغْدُوا	۱۵۲/۱	تجاوز نکنید	تجاوز خد مکنین	tajāvez xad makonin	۶/۱۲۲
۱۹۹	إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ	انا اوحيينا اليك	۱۶۱/۱	ما وحی کردیم	سخن فرستادیم	soxen ferestādim dār ti del	۶/۱۲۴
۲۰۰	لِئَلَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ	لئلا يکون للناس	۱۶۴/۱	تا نباشد برای مردم	دا تا نبون مردو ما	dātā nabun mardumā	۳/۱۲۴
۲۰۱	يَسْتَقْفُونَ	یستاقفون	۱۷۵/۱	فتوا می خواهند	فتوا پرسن	fatvā persan	۱/۱۲۶
۲۰۲	بَهِيمَه	بهیمه	۱/۱	زبان بسته ها	بسته زوونا	baste zevūnā	۲/۱۲۶
۲۰۳	بِالْأَذْلَامِ	بالاذلام	۲/۱	تیرهای قمار	بیشكه چوبها	bebeške čubhā	۲/۱۲۷
۲۰۴	الْمَحْمَصَه	المحمصه	۲/۱	گرسنگی	وشنایی	vešnā?i	۵/۱۲۷
۲۰۵	مِيثَاقٍ	میثاق	۱۱/۱	پیمان	استواری	?estevāri	۸/۱۲۰
۲۰۶	أَخَذَ	أخذ	۱۱/۱	گرفت	هاگت	hāget	۸/۱۲۰
۲۰۷	نَقِيبٌ	نقیب	۱۱/۱	سالار	دوناء	dunā?	۱/۱۲۰
۲۰۸	مَقْدَسٌ	مقدس	۲۰/۱	پاک گردانیده	پاکچک	pākjak	۵/۱۳۲
۲۰۹	لَا تَرْتَدَّوْا	لارتتدوا	۲۰/۱	بازپس مروید	واپس مگردین	vāpas magardin	۵/۱۳۲
۲۱۰	غَرَابٌ	غراب	۳۰/۱	کلاغ	کلاح	kelāj	۴/۱۲۳
۲۱۱	نَكَالٌ	نکالا	۳۷/۱	عقوبی	عقوبه	?oqube	۱۲۵/۱

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۲۱۲	شَهِدَا	۴۳/۴	گواهان	گواهون	govāhun	۱۳۵/۵
۲۱۳	أَذْلَهُ	۵۳/۵	فروتن	متواضعون	motevāze?un	۱۳۸/۱
۲۱۴	يَزِيدَنَّ	۶۳/۶	می افزاید	بزياده گوين	beziyāde guyan gevin	۱۴۰/۴
۲۱۵	الرَّسُّلُ	۷۴/۷	پیغمبران	رسولون	rasulun	۱۴۲/۷
۲۱۶	طَبِيَّاتٍ	۸۶/۸	پاکیزه ها	خوش طعامها	xeš ta?āmhā	۱۴۴/۴
۲۱۷	مَبِيرٌ	۸۹/۹	قمار	بشکله جو	beške ču	۱۴۴/۴
۲۱۸	صَيْدٍ	۹۳/۱۰	شکار	نجحیر	naxjir	۱۴۵/۳
۲۱۹	تَحْبِسُونَ	۱۰۵/۱	باز می دارید	هودارین	hudrāin	۱۴۷/۲
۲۲۰	حَوَارِيَّينَ	۱۱۰/۱	حواريون	خاصه اصحابون	xāsse ?ashabun	۱۴۸/۱
۲۲۱	تَغْدِلُوا	۷/۱	کنید	راستی بکنین	rāsti bakonin	۱۲۹/۱
۲۲۲	إِذْكُرُوا	۹/۱	بیاد آورید	شکر واجارین	šoker vājārin	۱۳۲/۱
۲۲۳	يَسَارَعُونَ	۴۰/۱	شتاوى کنند	شتاوي کنن	šetāvi konen	۱۳۵/۶
۲۲۴	عِنْدَهُ	۶/۱	نزد او	وی جا	vī jā	۶/۱۵۰
۲۲۵	يَسْتَهْزِئُونَ	۹/۱	مسخره می کرند	وَخَنْدَشَنَ	vaxandestan	۶/۱۵۲
۲۲۶	أَساطِيرٌ	۲۴/۱	افسانه ها	هاجی واجی سخنه	hāji vāji soxenhā	۶/۱۵۳
۲۲۷	وَرَبَّنا	۲۹/۱	پروردگار ما	بحق اماء خیا	behāqqe ?amā?e xayā	۶/۱۵۴
۲۲۸	وَاحْسِرَّتَا	۳۰/۱	افسوس - دریغ	وای اماء	vāy ?amā?e pašimuni	۶/۱۵۴
۲۲۹	مَلِسِيْونَ	۴۳/۱	پشیمانان	پشیمون	pašimun	۴/۱۵۵
۲۳۰	أَرَأَيْتُمْ	۴۵/۱	آیا می دانید	شما دونین	šemā dunin	۶/۱۵۵
۲۳۱	كَتَبَ	۵۳/۱	واجب کرد	بواجب کدی	bevājeb kadi	۶/۱۵۶
۲۳۲	إِذَا	۵۵/۱	آنگاه	اون گاه	?un gāh	۷/۱۵۷

ردیف	سوره آیه	واژه قرآنی	تعریف	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/س
۲۳۳	۵۸/۱	حَبَّةٌ	حَبَّةٌ	دُونَه	dune	۲/۱۵۷
۲۳۴	۶۳/۱	تَشْرِكُونَ	تَشْرِكُونَ	هَمْبَازٌ گیرین	hambāz girin	۵/۱۵۸
۲۳۵	۶۴/۱	لَعْلَةٌ	لَعْلَةٌ	دا بُوك	dā buk	۲/۱۵۸
۲۳۶	۶۹/۱	لَا يُؤْخَذُ	لَا يُؤْخَذُ	هَانِگِيرِن	hānagiran	۲/۱۵۹
۲۳۷	۷۰/۱	أَمِرْنَا	أَمِرْنَا	فَرْمُونْ هَادِيْم	farmun hādāyim	۷/۱۵۹
۲۳۸	۷۹/۱	تَحَاجِجُونَ	تَحَاجِجُونَ	حَصْوَمَهْ كَنِين	xosome konin	۵/۱۶۰
۲۳۹	۸۰/۰	مَالِمٌ يَنْزَلُ	مَالِمٌ يَنْزَلُ	آنچه نازل نکرد	اُون چیا که نه رفت	۸/۱۶۰
۲۴۰	۸۰/۱	أَحْقَ	أَحْقَ	سَجَاوَرْتَهْ اسْتَ	sejāvārtare	۹/۱۶۰
۲۴۱	۸۶/۱	ذَرِيَّاتٍ	ذَرِيَّاتٍ	فَرْزَنْدَان	?olādun	۹/۱۶۰
۲۴۲	۸۶/۱	إِخْوَانٌ	إِخْوَانٌ	بَرَادَرَان	berārun	۹/۱۶۰
۲۴۳	۹۴/۱	النَّوَى	النَّوَى	هَسْتَهْ	xorme teškā	۸/۱۶۲
۲۴۴	۹۵/۱	حَسْبَانًا	حَسْبَانًا	شَمَارِندَگَان	be?andāješ	۱۰/۱۶۲
۲۴۵	۱۰۹/۱	نَقْلَبُ	نَقْلَبُ	بَگَارْدُونِیم	begārdunim	۵/۱۶۴
۲۴۶	۱۱۰/۱	نَزَّلَنَا	نَزَّلَنَا	فَرُو فَرْسَتَادِيم	hu ferestemin	۶/۱۶۴
۲۴۷	۱۱۰/۱	فَبِلًا	فَبِلًا	رُو بَهْ رو	dimādim	۷/۱۶۴
۲۴۸	۱۱۱/۱	يَقْتَرَوْنَ	يَقْتَرَوْنَ	افْتَرَاء مَیْ کَنَند	?ušun sājen	۲/۱۶۴
۲۴۹	۱۱۹/۱	يَقْتَرِفُونَ	يَقْتَرِفُونَ	كَسْب مَیْ کَرَنَد	?andujan	۷/۱۶۵
۲۵۰	۱۲۲/۱	أَكَابِرَ	أَكَابِرَ	بَرَزَگَان	mehterun	۳/۱۶۵
۲۵۱	۱۲۷/۱	إِسْتَمْتَعَ	إِسْتَمْتَعَ	بَرْخُورَدَار شَنَند	manfa?at bekonān	۵/۱۶۶
۲۵۲	۱۲۹/۱	يَقْصَوْنَ	يَقْصَوْنَ	بَخَوَانَد	vaxunan	۱/۱۶۶
۲۵۳	۱۳۵/۱	أَئْعَامُ	أَئْعَامُ	شَتَر، گَاو و چَارَوا اون گَوسْفَند	čārvā?un	۳/۱۶۷
۲۵۴	۱۳۶/۱	يَفْتَرَوْنَ	يَفْتَرَوْنَ	دَرُوهَا کَه گَتن	deruhā ke gotan	۹/۱۶۷
۲۵۵	۱۳۶/۱	لِيَلْبِسُوا	لِيَلْبِسُوا	تا مشتبه سَازَند	da vapušu	??/?

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	صادر
۲۵۶	أَنْشَى	انعام/۱۴۲	ماده	مايه	māye	۶/۱۶۸
۲۵۷	مَا اشْرَكْنَا	انعام/۱۴۷	شریک نگرفتیم	همباز نگیتمی	hambāz nagitemi	۲/۱۶۹
۲۵۸	لَا حَرَّمَنَا	انعام/۱۴۷	حرام نمی کردیم	بحروم نکردی امara	beharum nakardi ?emā ra	۲/۱۶۹
۲۵۹	سُوءُ الْعَذَابِ	انعام/۱۵۶	بد عذابی	بوی عذاب	bevi ?azāb	۹/۱۷۰
۲۶۰	تَخْتَلِيفُونَ	انعام/۱۶۳	اخلاف می کردید	د خلیف کتین	de xalif katin	۵/۱۷۱
۲۶۱	أَرْسَلْنَا السَّمَاءَ	انعام/۵	فرستادیم از آسمان کنایه از باران	وارون	vārun	۶/۱۵۱
۲۶۲	سَخِيرُوا	انعام/۹	مسخره کردند	خندستان	xandestan	۴/۱۵۱
۲۶۳	لَا يَطْعَمُ	انعام/۱۳	غذا داده نمی شود	طعام ندهه	te?ām nadehe	۳/۱۵۲
۲۶۴	فُضَيْ	انعام/۵۷	کار تمام شد	واجاردي	vāvjārdi	۸/۱۵۷
۲۶۵	أَبْيَهِ	انعام/۷۳	پدرش	وی پیر	viye piyer	۳/۱۵۹
۲۶۶	أُمُّ الْقَرْى	انعام/۹۱	مکه	مکه مردوما	mākke mardumā	۴/۱۶۱
۲۶۷	تَرَكْتُمْ	انعام/۹۲	رها کردید	شما بهلین	šemā behelin	۴/۱۶۲
۲۶۸	أَبْصَرَ	انعام/۱۰۳	بینا کرد	بوین	bavin	۱/۱۶۳
۲۶۹	ذَرَاسْتِهِمْ	انعام/۱۵۵	آموختن آنان	اوشنون کتیبا	?ušun katibā	۴/۱۷۰
۲۷۰	تَشْكُرُونَ	اعراف/۹	شکر می کنید	شکر و جارن	šoker vejāran	۴/۱۷۲
۲۷۱	مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ	اعراف/۱۶	مقابلشان	دیمادیم	dimādim	۵/۱۷۲
۲۷۲	لِيَبْدِئِ	اعراف/۱۶	تا ظاهر گرداند	دا اشکرا کنیما	dā ?eškarā konimā	۳/۱۷۳
۲۷۳	مَلَكٌ	اعراف/۱۹	فرشته	فریشته	ferište	۵/۱۷۳
۲۷۴	أَقِيمُوا	اعراف/۲۸	بپا دارید	هاکنین	hākenin	۴/۱۷۴
۲۷۵	مَسْجِدٌ	اعراف/۲۹	مسجد	نماج گاه	namājgāh	۵/۱۷۴

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۸/۱۷۴	rāh dunun	راه دونون	هدایت یافتنگان	اعراف/۲۸	مُهْتَدُونَ	۲۷۶
۹/۱۷۵	vang bazen	وتگ بزن	نداکن	اعراف/۴۲	أَدْنَ	۲۷۷
۱/۱۷۶	taleb konan	طلب کن	می خواهند	اعراف/۴۳	يَبْغُونَ	۲۷۸
۴/۱۷۶	tahniyat	تهنیت	درود	اعراف/۴۴	سَلَامٌ	۲۷۹
۹/۱۷۶	?inun	اینون	این ها	اعراف/۴۷	هُؤلاء	۲۸۰
۱/۱۷۷	deru sājan	دروغ می ساختند	دروغ می ساختند	اعراف/۵۱	يَفْتَرُونَ	۲۸۱
۲/۱۷۷	bešetav bu	بشتاو بو	شتاب کنان	اعراف/۵۲	حَشِيشًا	۲۸۲
۶/۱۷۷	ziyun kāri makonin	زیون کاری مکنین	فساد نکنید	اعراف/۵۳	لَا تُفْسِدُوا	۲۸۳
۶/۱۷۷	šoker vejāran	شکر و جارن	شکر می کنند	اعراف/۵۶	يَشْكُرُونَ	۲۸۴
۹/۱۷۷	vī rāhi	وی راهی	گمراهی	اعراف/۵۸	ضلال	۲۸۵
۴/۱۷۸	tāraseneš bekone	تارسنه بکنه	بیم دهد - ترس	عِرَاف/۶۱	يَنْذِرُ	۲۸۶
۲/۱۷۸	men bujārdem	من بوخاردم	می رسانم	اعراف/۶۶	أَيْلَغَ	۲۸۷
۴/۱۷۹	rāh pā?i konin	راه پا ای کنین	منتظر باشید	اعراف/۶۹	إِنْتَظِرُوا	۲۸۸
۸/۱۷۹	nešuni	نشونی	نشانی	اعراف/۷۱	أَيْهَ	۲۸۹
۳/۱۷۹	lā dastkeši makonin	لا دست کشی مکنین	به تباہ کاری برخیزید	اعراف/۷۲	لَا تَعْثُوا	۲۹۰
۱/۱۸۰	zami larz	زمی لرز	آواز مهیب زلزله	اعراف/۷۶	رَجْفَه	۲۹۱
۷/۱۸۱	?emā din	اما دین	کیش ما	اعراف/۸۶	مِلَّتِنَا	۲۹۲
۲/۱۸۲	gerd hāket	گرد هاکت	احاطه کرد	اعراف/۸۷	وَسَعَ	۲۹۳
۳/۱۸۲	vešayeš bekon	وشایش بکن	باز کن	اعراف/۸۷	إِفْتَحْ	۲۹۴
۹/۱۸۲	nāšenavan	ناشنون	نمی شنوند	اعراف/۹۸	لَا يَسْمَعُونَ	۲۹۵
۲/۱۸۷	?a rāhe haq bekate ?inā	راه حق بکته اینا	حقاً گمراه شند	اعراف/۱۴۸	قَدْ ضَلُوا	۲۹۶

ردیف	سوره آیه	واژه قرآنی	توضیح	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۲۹۷	اعراف/۱۴۹	عَضْبَانَ	خشمگین	خشم هاکته	xašm hākete	۵/۱۸۷
۲۹۸	اعراف/۱۴۹	يَجِرَّةً	می کشید	هاکش	hākeš	۱/۱۸۸
۲۹۹	اعراف/۱۵۵	أَصَيْبَ	می رسانم	هاراسنم	hārāsenam	۶/۱۸۸
۳۰۰	اعراف/۱۷۸	شَهِدْنَا	گواه شدیم	اقرر کونیم	?eqrar kunim	۵/۱۹۱
۳۰۱	اعراف/۱۸۲	أُمْلَى لَهُمْ	وشون دراز مدت دهم	مهلت می دهم	vešun deraz moddat daham	۳/۱۹۲
۳۰۲	اعراف/۱۸۸	مَامَسْنِي	مسن نکرده بود مرا	هانرسی	hānaresi	۵/۱۹۲
۳۰۳	اعراف/۱۸۹	مَالَيْخُلُقُ	نمی تواند بیافریند	هیچا آفرین نتون	hičā ?āfariyan natunan	۲/۱۹۲
۳۰۴	اعراف/۱۹۶	لَا يَسْتَطِعُونَ	نمی تواند	قادر نیین	qāder niyen	۱۲/۱۹۳
۳۰۵	اعراف/۲۰۳	الصِّتوَّا	خاموش باشد	واهموش بواین	vāhamuš bevāyen	۱/۱۹۴
۳۰۶	اعراف/۲۱	أَلَمْ أَنْهِيْكُمْ	آیا شما را نهی نکردم	نگته بوم	nagote bum	۹/۱۷۲
۳۰۷	اعراف/۹۸	نَشَاء	می خواهیم	خوازیمین	xāzimin	۹/۱۸۲
۳۰۸	انفال/۹	إِسْتِجَابَ	اجابت کرد	اجابت بدھ	?ejābat bekade	۷/۱۹۵
۳۰۹	انفال/۱۲	فَوْقَ	بالا	زیر	zebar	۱/۱۹۶
۳۱۰	انفال/۱۲	شَاقُوا	مخالفت کردن	خلیف بکر دین	xalif bekardiyān	۲/۱۹۶
۳۱۱	انفال/۱۲	بَنَانَ	انگشت ها	انگوشتا	?enguštā	۲/۱۹۶
۳۱۲	انفال/۱۶	يَوْلَيْهِمْ	بگرداند به ایشان	اوشون گاردنہ	?ušun gārdene	۶/۱۹۶
۳۱۳	انفال/۲۱	لَا تُولَوَا	برمگردید	پشت وامگاردنین	pešt vamagārdēnīn	۶/۱۹۷
۳۱۴	انفال/۲۲	دَوَابَ	جنبدگان	مجنده ها	mejendehā	۸/۱۹۷
۳۱۵	انفال/۲۴	يَخُولَ	حائل می شود	پرده هوکنده	perdeh hu konde	۳/۱۹۷
۳۱۶	انفال/۳۰	خَيْرُ الْمَاكِرِينَ	بهترین مکر	وهترین جاء	vehtarin ja? konun	۳/۱۹۸

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۳۱۷	نشاء	۳۱/ انفال	کنندگان	کنون		
۳۱۸	قُلْنَا	۳۱/ انفال	گفتیم	گوتیم	gotim	۴/۱۹۸
۳۱۹	آساطیر	۳۱/ انفال	افسانه ها	بنوشه سخن ها	banvishteh sekhenha (benevešte soxenhā)	۴/۱۹۸
۳۲۰	فَامْطِرْ	۳۴/ انفال	پس ببار	بوارِن	bavāren	۵/۱۹۸
۳۲۱	يَصْدُونَ	۳۴/ انفال	باز می دارند	وَأَكْرَدْنَاهُنَّ	vägerdenin	۳/۱۹۹
۳۲۲	عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ	۳۴/ انفال	از مسجد الحرام	آخونه کعبه	?axune ka?be	۴/۱۹۹
۳۲۳	يَصْدَوَا	۳۶/ انفال	باز دارند	وَأَكْرَدْنَاهُنَّ	vägardenen	۸/۱۹۹
۳۲۴	يَمِيزُ	۳۷/ انفال	جدا سازد	وجینه	vejine	۲/۱۹۹
۳۲۵	هُؤلاء	۵۱/ انفال	اینها	اینونا	?inunā	۵/۲۰۱
۳۲۶	تَرِي	۵۲/ انفال	می بینی	ت بوبنی	Te bavini	۶/۲۰۱
۳۲۷	يَتَذَكَّرُونَ	۵۸/ انفال	پند گیرند	اندرز و گیرن	?andarz vagiran	۶/۲۰۱
۳۲۸	لَا تَظْلِمُونَ	۶۲/ انفال	ستم کرده نشود	وانقصون نکنین	vānoqsun naconin	۵/۲۰۲
۳۲۹	يَخْدَعُونَ	۶۴/ انفال	مکر کنند	خیونه کنن	xiyune conan	۵/۲۰۱
۳۳۰	صَابِرُونَ	۶۷/ انفال	صبر کنندگان	پادارون	pādārun	۳/۲۰۱
۳۳۱	لَمْسَكُمْ	۶۹/ انفال	کرده بود	شما را مس	شما را هارسته بی	۲/۲۰۲
۳۳۲	أَخَذْتُمْ	۶۹/ انفال	گرفتید	هاگیتین	hāgitin	۲/۲۳۰
۳۳۳	لَا تَعْتَذِرُوا	۶۷/ توبه	عذر نخواهید	عذر میاورین	?ozr mayāvarin	۹/۲۱۲
۳۳۴	سَخِرَ	۸۱/ توبه	استهزا کرد	و خندستنی	vaxandastanī	۲/۲۱۵
۳۳۵	تَوَلِيْتُمْ	۳۷/ توبه	روی بر گردانید	پشت و کنین	pešt vakonin	۳/۲۰۴
۳۳۶	لَمْ يَنْفَصُوا	۴/ توبه	نقضان نرسانیدند	نقضون نکده	noqsun nakedē	۵/۲۰۴
۳۳۷	لَا يَرْقَبُوا	۸/ توبه	نگاه نمی دارند	نپا این	napā ian(?in)	۶/۲۰۵

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۳۳۸	تَنْكُوا	توبه/۱۶	واگذاشته شوید	بهلنا	behelnā	۱۱۲۰۵
۳۳۹	تَرَبَّصُوا	توبه/۲۴	انتظار ببرید	راه پاری بکنین	rāh pāri bekonin	۳/۲۰۷
۳۴۰	وَمَا أَمِرُوا	توبه/۳۲	فرموده نشدند	نفر ماسنین	nafarmāsnīyan	۴/۲۰۸
۳۴۱	يَحْلُونَهُ	توبه/۳۷	آن را حلال او را بحلالی داده می گرداند	آن را حلال او را بحلالی داده	?u rā behalāli dāde	۱/۲۰۹
۳۴۲	يَخْرُمُونَهُ	توبه/۳۷	آن را حرام او را بحرام می گرداند	رام او را بحرام می گرداند	?u rā beharumi dādan	۱/۲۰۹
۳۴۳	لَا تُنْفِرُوا	توبه/۸۲	مزوید	مزوین	maravin	۸/۲۱۵
۳۴۴	لَنْ تَقَاتِلُوا	توبه/۸۴	کلرازار نخواهید کرد	کالجار مکنین	kāljār makonin	۲/۲۱۶
۳۴۵	لَا تَصِلُّ	توبه/۸۴	نماز مگذار	نماج مکن	nemāj makon	۲/۲۱۶
۳۴۶	أَجْذَرَ	توبه/۹۸	سزاوارترین	سجاوارتر	sejāvārtar	۲/۲۱۶
۳۴۷	تَفْيِضُ	توبه/۹۳	میریخت	سر ریجن	sar rījan	۲/۲۱۶
۳۴۸	خَلَطُوا	توبه/۱۰۳	آمیختند	بیکدیگر بکمته ان	beyekdigar bekamte?ān	۲/۲۱۸
۳۴۹	سَكَنَ	توبه/۱۰۴	آرامش	دل خوشی	del xoši(delxeši)	۶/۲۱۸
۳۵۰	بَابَعْتُمْ	توبه/۱۱۲	فروختید شما	فروخته بکردن	feruxte bekardin	۴/۲۲۰
۳۵۱	مَخْمَصَةٌ	توبه/۱۲۱	گرسنگی	وشناوی	vešnāvi	۴/۲۲۲
۳۵۲	مَامَنَعَ	توبه/۵۴	منع نکرد	وانداشت	vānadāšt	۱۱۲۱۱
۳۵۳	مَنَازِلَ	یونس/۵	منزل ها	جاکاه ها	jākāhhā	۶/۲۲۴
۳۵۴	تَحِيَّتُهُمْ	یونس/۱۰	دروشدان	تحیت کدن بو	tahiyyat kadan bu	۶/۲۲۴
۳۵۵	أَخْلَفُهُمْ	یونس/۱۱	اجل شان	وشون أجل	vešune ?ajal	۷/۲۲۵
۳۵۶	قَدْرَةٌ	یونس/۵	مقرر داشتش	او را اندازه بکرد	?u rā ?andāze bekard	۷/۲۲۲
۳۵۷	يَقْتَرُونَ	یونس/۳۰	دروغ می بستند	دروغ ساجن	deru sājen	۷/۲۲۸

۱۶۰ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ردیف	سوره آیه	واژه قرآنی	توضیح	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۲۵۸	يونس/۳۵	اَحَقُّ	سزاوارتر	سجاوارتر بون	sejāvärter bun	۹/۲۲۸
۲۵۹	يونس/۵۳	مَا اَنْتَمْ	شما نیستید	شما نبینا	šomā nabinā	۵/۲۲۰
۲۶۰	يونس/۵۴	أَسْرَوْا	پوشیده دارند	بدل هاگیرن	bedel hāgiran	۷/۲۲۰
۲۶۱	يونس/۵۴	بِالْقِسْطِ	به عدل	براست	beräst	۸/۲۲۰
۲۶۲	يونس/۶۱	مَا تَكُونُ	شما نباشی	شما نبو این	shemā nabu?in	۱/۲۲۱
۲۶۳	يونس/۶۱	فِي شَانْ	در امری	بهیچ کارور	behič kārvar	۱/۲۲۱
۲۶۴	يونس/۶۱	مَاتَّلُوا	نخوانی	نخونین	naxunin	۱/۲۲۱
۲۶۵	يونس/۶۶	يَخْرُصُونَ	دروغ می گویند	باطل انداجن	bātel ?andājan	۲/۲۲۱
۲۶۶	يونس/۶۷	مَبْصِرًا	بینا	وینا	vinā	۵/۲۲۲
۲۶۷	يونس/۷۲	أَجْرِيَ	مزد من	می مزد	miye mezd	۹/۲۲۲
۲۶۸	يونس/۸۷	قِبْلَهُ	قبله	دیم د دیم	dim de dim	۷/۲۲۴
۲۶۹	يونس/۷۴	كَذَبُوا	تکذیب کردن	تکذیب سو بردن	tekzib subordan	۱/۲۲۳
۲۷۰	يونس/۷۵	فَاسْتَكْبِرُوا	پس سرکشی کردن	وزرگواری بکردن	vezergväri bekardan	۸/۲۲۳
۲۷۱	يونس/۸۱	جِئْثُمْ	آوردید	بیاوردین	biyāvadin	۵/۲۲۳
۲۷۲	يونس/۸۴	تَوَكَّلُوا	توکل کنید	توکل بکنین	tavakkol bekonin	۲/۲۲۴
۲۷۳	يونس/۸۸	حَتَّىٰ يَرَوَا	تا ببینند	دا بون	dā bavinan	۲/۲۲۴
۲۷۴	يونس/۸۸	لَاتَّيْعَانِ	پی مگیرید	پی مگیرین	pay magirin	۲/۲۲۴
۲۷۵	يونس/۸۹	أَجَيْبُ	اجابت کرده شد	اجابت بکردن	?ejābat bekardan	۲/۲۲۴
۲۷۶	يونس/۹۱	عَصَيْتَ	وی فرمون بی	نافرمانی کردی	vī farmun bi	۷/۲۲۴
۲۷۷	يونس/۹۴	إِشْتَلُّ	بپرس	واپرس	vapers	۱/۲۲۵
۲۷۸	يونس/۹۶	لَا يُؤْمِنُونَ	ایمان نخواهد آورد	ایمون نیاورن	?imun nayāvaran	۵/۲۲۵
۲۷۹	يونس/۹۶	حَتَّىٰ يَرَوَا	تا ببینند	دا بونین	dābavinin	۶/۲۲۵
۲۸۰	هود/۱	خَيْرٌ	آگاه	دونا	dunā	۱/۲۲۷
۲۸۱	هود/۷۲	حَنِيدٌ	بریان	بیرون	birun	۲/۲۴۶

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۷/۲۴۷	betangi bu	بتنگی بو	تنگ شد	۷۹/هود	ضاقَ	۲۸۲
۱/۲۴۷	šetāv kohan	شتو کهن	به شتاب رانده می‌شند	۸۰/هود	يَهْرَعُونَ	۲۸۳
۲/۲۴۷	marā beresvā makonin	مرا بروسا مکنین	مرا رسوا مکنید	۸۰/هود	لَا تَخْرُونَ	۲۸۴
۴/۲۴۷	daniyā	دانیا	دانستی تو	۸۱/هود	عَلِمْتُ	۲۸۵
۷/۲۴۷	harkest	هرکست	هرگز	۸۳/هود	لَنْ	۲۸۶
۳/۲۴۸	?alājir	علاجیر	بالا، روی	۸۴/هود	عَالِيٌّ	۲۸۷
۳/۲۴۸	jur	جور	زیر، پایین	۸۴/هود	سَافِلٌ	۲۸۸
۸/۲۴۸	sattāsar	ستاسر	احاطه کننده	۸۶/هود	مَحِيطٌ	۲۸۹
۷/۲۴۸	šemā vinin	شما وینین	شما دیدید خبر نهید	۹۰/هود	رَأَيْتُمْ	۲۹۰
۴/۲۴۸	ti nemāj	تی نماج	نماز تو	۸۹/هود	صَلَواتُكَ	۲۹۱
۷/۲۴۸	men naxāzem	من نخوازم	نمی‌خواهم	۹۰/هود	مَا أُرِيدُ	۲۹۲
۷/۲۴۹	?emā nadunim	اما ندونیم	نمی‌یابیم	۹۲/هود	مَا نَفْقَهُ	۲۹۳
	ti jemā?at	تی جماعت	اقوام تو	۹۳/هود	رَهْطَكَ	۲۹۴
۴/۲۴۸	došxāri	دشخواری	رنج و سختی	۱۲/هود	ضَرَّ	۲۹۵
۱/۲۴۹	temām vāvjārim	تمام واوجاریم	تمام می‌دهیم	۱۷/هود	نَوْفَ	۲۹۶
۸/۲۴۰	nāvajir	ناوجیر	ناچار است	۲۴/هود	لَا جَرْمَ	۲۹۷
۵/۲۴۰	naparastin	نپرستین	نپرستید	۲۸/هود	لَا تَعْبُدُوا	۲۹۸
۶/۲۴۰	navinim	نوینیم	نمی‌بینیم	۲۹/هود	مَا نَرِى	۲۹۹
۵/۲۴۱	?ošuni xayā	اشونی خیاء	پروردگارشان	۳۱/هود	رَبِّهِمْ	۴۰۰
۳/۲۴۱	šemā češmhā	شما چشمها	چشم‌های شما	۳۲/هود	أَعْيُنُكُمْ	۴۰۱
۸/۲۴۱	?en men xāzemen	ان من خازمن	اگر خواهم	۳۶/هود	إِنْ أَرَدْتُ	۴۰۲
۸/۲۴۱	šemā besājeneh	شما بساجنه	گمره گرداند شما را	۳۶/هود	يَغْوِيْكُمْ	۴۰۳
۶/۲۴۲	miyune seylhā	میون سیل ها	در میان موجها	۴۴/هود	فِي مَوْجٍ	۴۰۴

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۴۰۵	تَغْفِرُلَى	۴۹/هود	مرا بیامزی	بیومرزی مرا	biyumerzi marā	۶/۲۴۲
۴۰۶	أَنْبَاءُ الْعَيْبِ	۵۰/هود	خبرهای نهان	کس ندون سخن ها	kas nadun soxenhā	۲/۲۴۱
۴۰۷	فَطَرَنَى	۵۳/هود	مرا بیافرید	بیافری مرا	biyāferi marā	۷/۲۴۴
۴۰۸	يَزَدْ كُمْ	۵۵/هود	بیفزاید شما را	شمارا به زیاد کنی	šemā rā beziyād koni	۱/۲۴۴
۴۰۹	مَكَانِتِكْمُ	۹۵/هود	توانایی تان	شم تونش	šemā tuneš	۴/۲۴۹
۴۱۰	رِفْدًا	۱۰۱/هود	عطیه	دهش	deheš	۵/۲۵۰
۴۱۱	إِذْنَ	۱۰۷/هود	دستور	فرمون بدہ	farmun bede	۶/۲۵۰
۴۱۲	لَا تَطْغَوْا	۱۱۴/هود	از حد درمگذرید	حد شرعیه ها مرزن	hadde šari?ehā marzan	۷/۲۵۱
۴۱۳	تَمَسَّ	۱۱۵/هود	برسد/مس کند	هارس	hāres	۱/۲۵۲
۴۱۴	ذَا كَرِينَ	۱۱۶/هود	پند گیرندگان	اندرز گیراون	?endarz girun	۱/۲۵۲
۴۱۵	أُولَوَابِقِيَه	۱۱۸/هود	صاحبان فضل	خیاوندون قوه ودونش	xieyāvandāne qove va duneš	۳/۲۵۲
۴۱۶	مَصْلِحُونَ	۱۱۹/هود	صلاح گران	شاھسته کارون لحان	šaheste kārun	۲/۲۵۲
۴۱۷	يَجْتَبِيك	۶/یوسف	تورا برگریند	ترا و جینه	terā vejine	۵/۲۵۴
۴۱۸	غَيَابَتُ الْجَبَّ	۱۰/یوسف	در قعر چاه	چایی بنه	čāyi bene	۳/۲۵۵
۴۱۹	يَلْتَقِطْهُ	۱۰/یوسف	اورا برگریند	او را و گیرن	?u rā vagiran	۴/۲۵۵
۴۲۰	بَعْضِ السَّيَارَه	۱۱/یوسف	برخی کاروانیان	رستی مسافرون	resti mosāferun	۴/۲۵۵
۴۲۱	لَا يَشْعُرُونَ	۱۵/یوسف	ایشان ندانند	اوشنون ندونن	?ošun nadunan	۵/۲۵۵
۴۲۲	مَعَاذَ الله	۲۳/یوسف	پناه می برم به خدا	خیا مکنا که من اون کنم	xayā makonā ke man ?un konam	۲/۲۵۷
۴۲۳	أَحْسَنْ	۲۳/یوسف	نیکوتر	خجیرتر	xajirtar	۳/۲۵۷
۴۲۴	مَثْوَايَ	۲۲/یوسف	جایگاه من	می پاگاه ها	mi pāgāhhā	۳/۲۵۷

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۴۲۵	لَنْصِرْفَ	یوسف ۲۴/	تا بگردانیم	واگاردانیما	vāgardānimā	۵/۲۵۷
۴۲۶	أَغْرِضُ	یوسف ۱	بگردان	واگردادین	vagerdādin	۷/۲۵۷
۴۲۷	كَيْدِكُنْ	یوسف ۲۵	فند شما زنان	مکر شما زنان	fande šemā	۶/۲۵۷
۴۲۸	آخْرِجْ عَلَيْهِنَّ	یوسف ۳۱	برای ایشان و شونا پیش خارج شو- هاشو بیرون آی	برای ایشان و شونا پیش خارج شو- هاشو بیرون آی	vešunā piš hāšu	۵/۲۵۸
۴۲۹	تَرْزُقَانِه	یوسف ۳۷	شما را بروجی کنیه	شما را بروجی کنیه	šemā rā beruji kone	۴/۲۵۹
۴۳۰	مِنْ الْمُحْسِنِينَ	یوسف ۳۷	ای جمله خجیر کارون	از نیکوکاران	?i jomle xajirkarun	۴/۲۵۹
۴۳۱	رَأْسِهِ	یوسف ۴۱	سر او	وی سر	viye sar	۲/۲۶۰
۴۳۲	سِمَان	یوسف ۴۲	چاق	فروی	fervi	۶/۲۶۰
۴۳۳	أَصْفَاثُ	یوسف ۴۴	آشفته	هاجی واجی	hāji vāji	۳/۲۶۰
۴۳۴	تَأْوِيلَ	یوسف ۴۴	تعبیر	بوشا	bušā	۳/۲۶۰
۴۳۵	فَدْرَوَةُ	یوسف ۴۷	پس واگذارید	او را بهلین	?u rā behelin	۹/۲۶۰
۴۳۶	مَا أَبْرَئُ	یوسف ۵۳	پاکجک ندونم تبرئه نمی کنم	مبرای نمی دانم- تبرئه نمی کنم	pakjek nadunam	۲/۲۶۱
۴۳۷	عَرَفَهُمْ	یوسف ۵۸	شناخت ایشان را	وشونا وادونست	vešunā vādunest	۴/۲۶۲
۴۳۸	إِسْتَيْأْسُوا	یوسف ۸۰	نومید شدند	امی واکنن	?omi vākonan	۴/۲۶۴
۴۳۹	حَافِظُونَ	یوسف ۸۱	نگاهدارنده	دونا اون	dunā ?un	۲/۲۶۵
۴۴۰	فَارْتَدَ	یوسف ۹۶	پس گشت گردید	واجو	vajeva(vāju)	۵/۲۶۶
۴۴۱	لَا تَقْرَبُونَ	یوسف ۶۰	نزدیک مشوید مرا	نزدیک میا این	nazdik miya?in	۱/۲۶۲
۴۴۲	مَوْتَقِهِمْ	یوسف ۶۶	پیمانشان	وشون زینها	vešun zinhā	۴/۲۶۳
۴۴۳	أَذْنَ	یوسف ۷۰	ندا کرد	ونگ بزه	vang baze	۶/۲۶۳

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۴۴۴	مُؤْذَنٌ	یوسف/۷۰	ندا کننده	ونگ زن	vang zan	۶/۲۶۲
۴۴۵	ماجِئَنَا	یوسف/۷۳	نیامده ایم	نیوما ایم	niyuma?im	۱/۲۶۴
۴۴۶	حَذْ	یوسف/۷۸	بگیر	ها گیر	hāgir	۲/۲۶۴
۴۴۷	مَعَاذَ اللَّهِ	یوسف/۷۹	پناه به خدا	خیا مکنا	xayā makonā	۳/۲۶۴
۴۴۸	هَدْيٌ	یوسف/۱۱۱	هدایت	دلاله	dalale	۱/۲۶۹
۴۴۹	تَخْيِلٌ	رعد/۴	درخت خرما	خرما ستون	xormā setun	۶/۲۶۹
۴۵۰	أَوْدِيَةَ	رعد/۱۸	رودخانه ها	رويها	royehā	۱/۲۷۲
۴۵۱	يَتَذَكَّرُ	رعد/۱۹	پند می گیرد	اندرز و گیرن	?anderz vagiren	۱/۲۷۲
۴۵۲	عَقْبَى	رعد/۳۵	انجام کار	سرانجوم	saranjūm	۸/۲۷۴
۴۵۳	يَسْتَحِبُونَ	ابراهیم/۲	بر می گزیند	ورچنین	varčinan	۵/۲۷۶
۴۵۴	فَلَاتِلُومُونِى	ابراهیم/۲۷	لامات مکنید مرا	چشماری مکنین	češmari makonin	۲/۲۸۹
۴۵۵	دَعْوَتَكَ	ابراهیم/۴۶	دعوت تورا	تی خوند نیا	ti xond niyā	۵/۲۸۱
۴۵۶	مَقْرِنِينَ	ابراهیم/۵۰	بهم بسته شدگان	وایکدی بسته	vāyekdi basteh	۲/۲۸۲
۴۵۷	سَرَابِيلَهُمْ	ابراهیم/۵۱	پیراهن هایشان	اشون لباس ها	?ošun lebāshā	۵/۲۸۲
۴۵۸	سَكِيرَتْ أَبْصَارَنَا	حجر/۱۵	چشم های ما بسته شد	بکیجنین اما چشمها	bakijin ?emā čašmhā	۸/۲۸۲
۴۵۹	السَّمْعُ	حجر/۱۸	گوش فرا داشت	بشنوستنا	bešnostenā	۱/۲۸۲
۴۶۰	مُسْتَقْدِمِينَ	حجر/۲۴	پیش رفتگان	پیش نونا	pišnunā	۱۰/۲۸۲
۴۶۱	مُتَأْخِرِينَ	حجر/۲۴	پس ماندگان	پسینونا	pasinunā	۱۰/۲۸۲
۴۶۲	غَاوِينَ	حجر/۴۲	گمراهان	وی راهون	vīrāhun	۶/۲۸۴
۴۶۳	لَا يَمْسَهُمْ	حجر/۴۸	نمی رسد ایشان را	اوشونا نرس	?ošunā nares	۲/۲۸۰
۴۶۴	مُتَقَابِلِينَ	حجر/۴۷	روی به دارندگان	یک جا ای جا دیم وادیم	yek jā?y dim vā dim	۱/۲۸۵
۴۶۵	قَدَرَنَا	حجر/۶۰	تقدیر کردیم	انداجه بکردیم	?endāje bakordim	۲/۲۸۵

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُونِ
۱۱/۲۸۵	vānadāše bim	وَاندَاشْتَه بِيم	منع نکردیم تو را وانداشته بیم	۷۰/ حجر	أَوْلَمْ نَنْهَاكَ	۴۶۶
۷/۲۸۵	?odim vāmaken	اوَدِيم وامکن	التفات نکند	۶۵/ حجر	لَا يَلْتَفِتُ	۴۶۷
۲/۲۸۶	bāšun masti dar	باشون مستی در	در مستی شان	۷۷/ حجر	فِي سَكْرَتَهِمْ	۴۶۸
۱/۲۸۷	ti del be tang bu	تی دل به تنگ بو	سینهات تنگ می شود	۹۷/ حجر	يَضِيقُ صَدْرَكَ	۴۶۹
۴/۲۸۷	farmun xayā biyume	فرمون خدا آمد	فرمان خدا آمد	۱۱/ نحل	آتَى أَمْرَ اللَّهِ	۴۷۰
۴/۲۸۷	?u rā maxāzin	او رامخوازین	طلب تعجیل نکنید آن را	۱۱/ نحل	فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ	۴۷۱
۱/۲۸۸	xormā?i	خرمایی	درختان خرما	۱۱/ نحل	النَّخِيلَ	۴۷۲
۱/۲۸۹	nešunihā	نشونیها	نشانی ها	۱۶/ نحل	غَلَامَاتْ	۴۷۳
۳/۲۸۹	vānašemārdan natunan	وانشماردن نتونن	بشمار نمی توانید در آورید	۱۸/ نحل	لَا تَحْصُوهَا	۴۷۴
۸/۲۸۹	Verzegevāri konun	وزرگواری کنون	سر کشاند	۲۳/ نحل	مُسْتَكْبِرِينَ	۴۷۵
۵/۲۸۹	?ošun beniyunhā	اشون بنیونها	بناهایشان	۲۸/ نحل	نَبِيَانَهُمْ	۴۷۶
۵/۲۹۰	beharum nakedi	بحروم نکدی	حرام نمی کردیم	۳۷/ نحل	وَلَا حَرَمَنَا	۴۷۷
۴/۲۹۱	dā to bayān koni	دا تو بیان کنی	تا بیان کنی	۴۶/ نحل	لِتَبَيَّنَ	۴۷۸
۷/۲۹۱	xabar nadāran	خبر ندارن	ندانند	۴۷/ نحل	لَا شَعْرَوْنَ	۴۷۹
۶/۲۹۲	zendāgur bakonā	زنداگور بکنا	در خـاک پنهانش کند	۶۱/ نحل	يَدِسَةَ فِي التَّرَابِ	۴۸۰
۱/۲۹۴	pase duneše hič čiyā	پس از دانستن هیچ چیزی	پس از دانستن هیچ چیزی	۷۲/ نحل	بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا	۴۸۱
۳/۲۹۴	vāgārdenā	واگاردن	بر گردانند گان	۷۳/ نحل	بِرَادَى	۴۸۲
۵/۲۹۴	xādemune mošfeq	خدمون مشفوق	خدمت گزاران / نوادگان	۷۴/ نحل	حَقَّدَه	۴۸۳
۴/۲۹۵	?apusthā	اپوستها	از پوست ها	۸۲/ نحل	مِنْ جَلْوَدِ	۴۸۴

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۲۹۵	čārba?un	چهار با اون	چهار پایان	نحل/۸۲	اعلام	۴۸۵
۴/۲۹۵	ximhā	خیمها	خانه ها	نحل/۸۲	بیوت	۴۸۶
۱/۲۹۶	vävläte	واولاده	پاره کرد	نحل/۹۴	نقضت	۴۸۷
۱/۲۹۶	viye bereštā	وی برشتا	رشته اش را	نحل/۹۴	غزلها	۴۸۸
۶/۲۹۶	šemā rā väpersen	شما را وا پرسن تیرستان	باز خواست می شوید	نحل/۹۵	لَسْأَلَنَّ	۴۸۹
۴/۲۹۷	zendā?iye xeš	زندگانی پاکیزه	زندگانی خوش	نحل/۹۹	حیوه طيبة	۴۹۰
۶/۲۹۷	?az rahmat dur	از رحمت دور	رانده شده	نحل/۱۰۰	رجيم	۴۹۱
۱/۲۹۷	tu deruhā sāji	تو درو ها ساجی	تو افتراء کننده ای	نحل/۱۰۷	آنت مفتر	۴۹۲
۳/۲۹۸	?uvejiyan	اووجین	اختیار کردند	نحل/۱۰۸	استحبوا	۴۹۳
۹/۲۹۸	hojjat ?udan	حجه اودن	مجادله کند	نحل/۱۱۳	تجادل	۴۹۴
۳/۲۹۹	beruje šanbe	بروح شنبه	روز شنبه	نحل/۱۲۵	السبت	۴۹۵
۸/۲۹۹	?oqubat kardand šomā rā	عقوبت کردند شما را	عقوبت کردند	نحل/۱۲۷	عوقبت	۴۹۶
۵/۳۰۱	vezergvari bekednā	وزرگواری بکدنا	سرکش خواهید کرد	اسراء/۴	لِتَعْلَمُ	۴۹۷
۶/۳۰۱	qovve	قُوه	سخت	اسراء/۵	شدید	۴۹۸
۷/۳۰۱	vägärdenim	واگاردنیم	بگردید جستجو کنند	اسراء/۵	جاسوا	۴۹۹
۷/۳۰۱	velāyathā	ولایت ها	خانه ها مناطق	اسراء/۵	الدیار	۵۰۰
۲/۳۰۴	?esrif maken	اسریف مکن	ریخت و پاش مکن	اسراء/۲۸	لاتبذر	۵۰۱
۳/۳۰۵	bezešti	بزشتی	کاری زشت	اسراء/۳۴	فاحشة	۵۰۲
۶/۳۰۵	beser väkerdeste	بسرو اکر دسته	یاری کرده شده	اسراء/۳۵	منصوراً	۵۰۳

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۲۰۶	vehtarin deheš	وهترین دهش	برگزید شمارا	۴۲/۱ اسراء	أَصْفِيكُمْ	۵۰۴
۳/۲۰۶	hojjati pākāh	حجتی پاکاه	راهی دلیلی	۴۴/۱ اسراء	سَبِيلًا	۵۰۵
۷/۲۰۷	hič hojjat dāštan benatunan	هیچ حجت داشتن بتونن	توانایی بر هیچ راهی نیستند	۵۱/۱ اسراء	فَلَا يَسْتَطِعُونَ سَبِيلًا	۵۰۶
۸/۰۷	zende karde?un	زنه کرده اون	برانگیخته شدگان	۵۲/۱ اسراء	مَبْعُوثُونَ	۵۰۷
۳/۲۰۸	bušāspā	بوشاسپا	خواب دیدن	۶۲/۱ اسراء	الرُّؤْيَا	۵۰۸
۳/۲۰۸	?ezmāyeš	ازمايش	آزمایش	۶۲/۱ اسراء	فِتْنَةً	۵۰۹
۳/۲۰۹	šemā rā hādaskāh	شما را هادسکاه	بررسد شمارا	۶۹/۱ اسراء	مَسَكْمُومٌ	۵۱۰
۱/۲۱۰	da tu varjini	دا تو ورجینی	تا دروغ بندی	۷۵/۱ اسراء	لِتَفْتَرِي	۵۱۱
۲/۲۱۱	nefle namāj	نفله نماج	نماز نافله	۸۱/۱ اسراء	نافله	۵۱۲
۹/۲۱۱	?emā xāzim	اما خوازیم	بخواهیم	۸۸/۱ اسراء	شِئْنَا	۵۱۳
۴/۲۱۲	?āverden natunan	اوردن نتونن	نیاورند	۹۰/۱ اسراء	لَا يَأْتُونَ	۵۱۴
۴/۲۱۲	to beyakani	(بیکنی (تو)	بیفکنی	۹۴/۱ اسراء	تُسْقِطُ	۵۱۵
۵/۲۱۲	dimādim	دیمادیم	شاهد، کفیل، حاضر	۹۵/۱ اسراء	قَبِيلًا	۵۱۶
۷/۲۱۴	vayekdi ruri	وایکدی روری	بهیکدیگر تنیده	۱۰۶/۱ اسراء	لَفِيفًا	۵۱۷
۹/۲۱۴	sangini	سنگینی	به آرامی	۱۰۷/۱ اسراء	مُكْثٌ	۵۱۸
۴/۲۳	din pākjek	دین پاکجک	زکوه (زکات)	۱۳/۱ مریم	زَكُوهٌ	۵۱۹
۲/۲۳	farmuštan	فرموشتن	فراموشکار	۲۳/۱ مریم	نَسِيًّا	۵۲۰
۲/۴	bafermušte	بفرموشته	فراموش شده	۲۳/۱ مریم	مَنْسِيًّا	۵۲۱
۶/۴	gāhre	گاهره	گهواره	۲۹/۱ مریم	مَهْدٌ	۵۲۲
۳/۶	peyumber	پیومبر	پیامبر	۳۰/۱ مریم	نَبِيًّا	۵۲۳
۱/۶	vehter	وهتر	بهتر	۸۶/۱ مریم	خَيْرٌ	۵۲۴

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
	ti kaš	تی کش	بال خود	۲۲/ه	جناحک	۵۲۵
۴/۹	zevun	زون	زبان	۲۷/ه	لسان	۵۲۶
۵/۹	mi pešt	می پشت	پشت من	۳۱/ه	آذری	۵۲۷
۶/۹	be hambāz ken	بهمبار کن	شريك کن او را	۳۲/ه	آشرِکه	۵۲۸
۱۰	terā vājāvardim	ترَا واجاوردیم تیرستان	برگشته‌یم به سوی تو	۳۸/ه	رجعناک	۵۲۹
۱۱	kiye shemā?e xayā		کیه شماء خیا خدای شما	۴۹/ه	فمن رَبَّکما	۵۳۰
۲/۱۲	čāst	چاشت	ظهر - چاشگاه	۵۹/ه	ضحی	۵۳۱
۵/۱۲	nā?omi bu	نامی بو	نومید شد	۶۱/ه	خاب	۵۳۲
۵/۱۳	vezerg	وزرگ	برتر	۶۸/ه	أَعْلَى	۵۳۳
۲/۱۴	gonāhkār bu	گناه کار بو	گناهکار بود	۷۴/ه	کان مجرماً	۵۳۴
۲/۱۵	vang	ونگ	صداآواز	۸۸/ه	خواز	۵۳۵
۵/۱۹	vešnā nabu?i	وشنا نبوی	گرسنه نمی‌شود	۱۱۸/ه	لاتجوع	۵۳۶
۵/۱۹	tešnā nabu?i	تشنا نبوی	تشنه نمی‌شود	۱۱۸/ه	لَا تَطْمَئِنُو	۵۳۷
۳/۲۰	terā naxāzim	ترا نخوازندیم	از تو نمی‌خواهیم	۱۳۲/ه	لانسالک	۵۳۸
۳/۲۰	roji dān	روجی دان	روزی	۱۳۲/ه	رزقاً	۵۳۹
۲۵	vaxande	وختنده	مسخره	۳۶/انبیاء	هُرْوَا	۵۴۰
۲۰	?unke	اونک	آنکسی که	۱/انبیاء	الذی	۵۴۱
۲۵	natunan	نتونن	نمی‌توانند	۴۰/انبیاء	لایستطیعون	۵۴۲
۲۶	vešun zendāi	وشون زندای	زنگانی بر ایشان	۴۴/انبیاء	عليهِم الْعَمَرُ	۵۴۳
۲۷	tars dārun	ترس دارون	ترسناکان	۴۹/انبیاء	مشفقون	۵۴۴
۲۷	dānā?un	دانان	دانشمندان	۵۱/انبیاء	عالمون	۵۴۵
۷/۲۸	basujunin	بسوجونین	بسوزانید	۶۸/انبیاء	حرّقوا	۵۴۶
۲/۲۹	?anduhe sangi	اندوه سنگی	اندوه و بلا	۷۶/انبیاء	کرب	۵۴۷

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	معنی
۱/۲۹	merqunā	مرغونا	پرنده و مرغ	۷۹/انبیاء	الطیر	۵۴۸
۱/۳۲	numihā	نومیها	نوشته و فرض شد	۱۰۴/حج	کُتب	۵۴۹
۲/۳۵	taš suji	تش سوجی	آتش/آتش سوزی	۹/حج	حريق	۵۵۰
۴/۳۶	rijen	ریجن	ریخته می‌شود	۱۹/حج	يَصْبَّ	۵۵۱
۲/۳۸	vešun naxāri	وشون تخواری	آلدگی شان	۲۹/حج	تَفَثَّمَ	۵۵۲
۲/۳۸	Čārvā	چاروا	چهارپایان	۳۰/حج	انعام	۵۵۳
۵/۴۰	bumhā	بوم ها	تحت ها	۴۵/حج	عروش	۵۵۴
۸/۴۱	rujī	روجی	روزی	۵۰/حج	رزق	۵۵۵
۸/۴۱	vehešt	وهشت	بهشت	۵۱/حج	جنة	۵۵۶
۴/۴۲	suze vāš	سوز واش	سبز و خرم	۶۲/حج	مخضره	۵۵۷
۲/۴۳	dār vešāh	در و شاه	مهربان	۶۵/حج	رؤوف	۵۵۸
۶/۴۴	mās	ماس	مگس	۷۲/حج	ذباب	۵۵۹
۱/۴۴	sajāvār	سجاوار	در حد سزاوار بودنش	۷۴/حج	حق قدره	۵۶۰
۳/۴۶	tāje xun	تاجه خون	خون تازه	۱۵/مؤمنون	علقه	۵۶۱
۶/۴۷	bepāyeše ?emā	بپایش اما	با نظارت ما	۲۷/مؤمنون	باعینتا	۵۶۲
۶/۴۸	diyerā	دیرا	دیگران	۳۱/مؤمنون	آخرين	۵۶۳
۶/۴۸	netarsanin	نترسنین	ایا پرهیزگار نمی‌شوید	۳۷/مؤمنون	أفلاتتقون	۵۶۴
۴/۵۰	jandā?un bāven	جندادون بون	ترسانان	۵۸/مؤمنون	مشفقون	۵۶۵
۴/۵۰	vang vedā?en	ونگ و دادن	فریاد می‌زنند	۶۴/مؤمنون	یجارون	۵۶۶
۵/۵۰	niyumā	نیوما	نیامد	۶۸/مؤمنون	لم یأت	۵۶۷
۶/۵۴	vā farāmuštin	وافراموشتین	فراموشان کردند	۱۱۰/مؤمنون	آنسوکم	۵۶۸

۱۷۰ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	آیه.
۲/۵۸	hādehan	هادهن	داده می شود به آنها	۲۲/نور	يؤتوا	۵۶۹
۲/۵۹	pākjek zanun	پاچک زنون	پاکان	۲۶/نور	طیبات	۵۷۰
۶/۵۹	hu giran	هو گیرن	فرو گیرند	۳۱/نور	يغضضنَ	۵۷۱
۱/۶۰	vešune sinihā	وشون سینیها	گربانه‌اشان	۳۱/نور	جيوبهنَ	۵۷۲
۳/۶۰	šemā?e parastārun	شماء پرستارون	کنیزانتان	۳۲/نور	إماءُكمَ	۵۷۲
۳/۶۰	Šemā?e bande?un	شماء بندۀ وُن	بندگان تان	۳۲/نور	عبدَكم	۵۷۴
۶/۶۴	meyl bekeniyā	میل بکنیا	ستم کند	۵۰/نور	يحيف	۵۷۵
۹/۶۴	?ejābe bekadim	اجابه بکدیم	اطاعت کردیم	۵۱/نور	أطعْنا	۵۷۶
۷/۶۵	?ezn vaxāza	اذن واخواز	اجازه خواهند	۵۸/نور	يَسْتَأذِنُ	۵۷۷
۵/۶۷	verijan	وريجن	می گریزند	۶۳/نور	يتسَلَّلون	۵۷۸
۵/۶۸	hu nafrēstā	هونفرستا	فرستاده نشد	۷/فرقان	لا انزل	۵۷۹
۳/۷۰	vene har do dastāre	وِن هردو دستاره	بر دو دست او	۲۷/فرقان	علی يديه	۵۸۰
۵/۷۱	beser vākordi	پسیر واگرددی	پاوری	۳۱/فرقان	نصیراً	۵۸۱
۲/۷۱	kār pišbar	معاون-کمک	کار پیش بر کار	۳۵/فرقان	وزیراً	۵۸۲
۵/۷۲	xorsāyā	خُورسایا	سايه	۴۵/فرقان	ظليل	۵۸۳
۵/۷۲	te navini	تِ نوینی	ایا نمی بینی	۴۵/فرقان	آلْمَ تَرَ	۵۸۴
۲/۷۴	vešunā gir o gir bakon	وشونا گیر و گیر بکن	با آنان جهاد کن	۵۲/فرقان	جاهِدُهُم	۵۸۵
۲/۷۴	beyekdi vābasti	بیکدی وابستی	آمیخته شد	۵۳/فرقان	مرَجَ	۵۸۶
۳/۷۴	sude ve tal	سوده و تل	شور و تلخ	۵۳/فرقان	مِلْحَ أَجاج	۵۸۷
۶/۷۴	su nedārna	سوندارنَ	سودی ندارد	۵۵/فرقان	لَا يَنْفَعُ	۵۸۸
۴/۷۴	xoye kār vāhel	خوي کار واهل	توکل کن	۵۸/فرقان	تَوَكِّل	۵۸۹

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۷۵	xāz	خواز	خواست	۶۲/۶	اراد	۵۹۰
۲/۷۵	?ošuna gato gu konen	آسُونا اگت و گو کن	آنرا مخاطب سازند	۶۳/۶	خطابه‌هم	۵۹۱
۶/۷۵	saxt sangi	سخت سنگی	سخت و سنگین	۶۵/۶	غrama	۵۹۲
۲/۷۶	miyune	میونه	مستقیم	۶۷/۶	قواما	۵۹۳
۲/۷۶	vājumin	واجومین	بازگشته	۷۱/۷	متابا	۵۹۴
۱/۷۷	?emā?e ferzendun	اماء فِرْزَنْدُون	اولاد ما	۷۴/۷	ذریتنا	۵۹۵
۲/۷۷	tarsiyārun	ترسیارون	برای پرهیزگاران	۷۴/۷	للمتقین	۵۹۶
۲/۷۷	piš ru	پیش رو	پیشوا	۷۴/۷	امام	۵۹۷
۱/۸۰	mehtarunā	مهرتوна	بزرگان و اشراف	۳۴/۲	للملاء	۵۹۸
۴/۸۰	?angij konunā	انگیچ کنونا	گرد آمدگان	۳۶/۲	حاشرین	۵۹۹
۲/۸۱	vāgi niye	واگی نیه	باکی نیست	۵۰/۵	لاضیر	۶۰۰
۵/۸۱	bešu bebar	بیش ببر	حرکت شب	۵۲/۱۰	أسنر	۶۰۱
۴/۸۱	deryāte ?unim	دریاته اوئیم	ماگیر افتادگانیم	۶۱/۶	انا لمدرکون	۶۰۲
۵/۸۲	zevun	زؤن	زبان	۸۴/۱۰	یسان	۶۰۳
۶/۸۴	zaneš kenin	زتش کنین	حمله می‌کنید	۱۳۰/۱۰	بطاشتم	۶۰۴
۴/۸۶	badar kerde ?un	بدر کرده اون	اخراج شدگان	۱۶۷/۱۰	المخرجين	۶۰۵
۸/۸۶	piš bestu?on	پیش بستواون	پیشینیان	۱۸۶/۱۰	اولين	۶۰۶
۵/۸۷	hu ferestā	هو فرستا	فروود آمدن	۱۹۲/۱۰	تنزيل	۶۰۷
۵/۸۷	va pas dašte ?un	مهلا داده و پس دشته اون	شدة	۲۰۳/۱۰	منظرون	۶۰۸
۶/۸۷	veštavi konan	وشتاوی کن	شتاپ کنندگان	۲۰۴/۱۰	يستعجلون	۶۰۹
۲/۸۸	gardeš kadenā	گرداش کدنا	گردیدن	۲۱۹/۱۰	تقلب	۶۱۰
۲/۸۸	sajdā konunā	سجدا کنونا	سجده کنندگان	۲۱۹/۱۰	الساجدين	۶۱۱
۷/۸۸	badime	بدیم	مشاهده کردم	۷/النَّمْل	آنست	۶۱۲

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
١/٩٠	taš pāre	تش پاره	مشعل	الثَّمْل /٧	قَبْسٌ	٦١٣
١/٩٠	dā šemā	دا شما	باشد که شما	الثَّمْل /٧	لَعْلَكُمْ	٦١٤
٤/٩٠	dim vānakord	دیم وانکرد	روی نگرداند	الثَّمْل /١٠	لَمْ يَعْقِبْ	٦١٥
٧/٩٠	merqun soxen	مرغون سخن	سخن مرغان	الثَّمْل /١٦	مِنْطَقَ الطَّيْرِ	٦١٦
٤/٩١	dāšemā re neškenan	شما را پایمال نکنند	شما را پایمال داش کنند	الثَّمْل /١٨	لَا يَحْظُمُنَّكُمْ	٦١٧
٢/٩١	merā vadēl ?āken	مرا آویل آکن	مرا الہام کن	الثَّمْل /١٩	أَوْزَعْنِي	٦١٨
٤/٩٢	mi numā	می نوما	نامه من	الثَّمْل /٢٨	كَتَابِي	٦١٩
٥/٩٢	bavin	بَوْيَنْ	نگاه کن	الثَّمْل /٢٨	أَنْظَرْ	٦٢٠
٦/٩٤	šoker nujārem	شُكْرِ نوجارم	کفران کنم	الثَّمْل /٤٠	أَكْفَرُ	٦٢١
٢/٩٥	vešune piyerzā	وِشُونْ پیرزا	برادرشان	الثَّمْل /٤٥	أَخَاهُمْ	٦٢٢
١/٩٦	viye ?ayāl	وِي عیال	خانواده اش	الثَّمْل /٤٩	أَهْلَهُ	٦٢٣
٤/٩٦	?emā besājinim	اما بسا جینیم	هلاک کردیم	الثَّمْل /٥١	دَمْرَنَا	٦٢٤
٤/٩٨	?emā?e piyerun	اما پیرون	پدران	الثَّمْل /٦٧	آباء	٦٢٥
٢/٩٨	venā karun	ونا کارون	گناهکاران	الثَّمْل /٦٩	الْمُجْرِمُونَ	٦٢٦
٧/٩٨	vištarin ?unke	بیشترین اونک	بیشترین اونک چیزی که	الثَّمْل /٧٦	أَكْثَرُ الدُّّى	٦٢٧
١/٩٩	vaxalif konan	وَخَلِيفَ كَنَنْ	اختلاف می کنند	الثَّمْل /٧٦	يختلفون	٦٢٨
١/٩٩	tu našnuni	تو ناشنونی	تونمی شنونی	الثَّمْل /٨١	إِنْ تَسْمَعُ	٦٢٩
٢/٩٩	čār pāyā	چار پایا	چهار پا	الثَّمْل /٨٢	دَأْبَهُ	٦٣٠
٧/١٠٠	bafarmāstīn	بفرما ستین	مأمور شدم	الثَّمْل /٩١	أَمْرَتْ	٦٣١
٥/١٠١	dadel ?ākadīm	ددل اکدیم	وحی کردیم	قصص /٧	أَوْحَيْنَا	٦٣٢
٢/١٠٢	šafaqa babaran	شفقه ببرن	پند هندگان	قصص /١٢	ناصحون	٦٣٣
١/١٠٢	dā rušan bu	دا روشن بو	یا روشن شود	قصص /١٣	كَيْ تَقَرَّ	٦٣٤
١/١٠٢	qam naxer	غم نَخِر	غمگین میاش	قصص /١٣	لاتحزن	٦٣٥

ردیف	سوره آیه	واژه قرآنی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۶۲۶	قصص ۲۶	استاجر	با جاره هاگیر	be?ajāre hāgir	۷/۱۰۴
۶۲۷	قصص ۲۷	آن تأجرنی	دا می اجیر بوای	dā mi ?ajir bevāy	۵/۱۰۴
۶۲۸	قصص ۳۰	آل آینمن	راست سو	rāst su	۳/۱۰۵
۶۲۹	قصص ۳۲	واضمّم	هایکدی گیر	hāyekdi gir	۸/۱۰۵
۶۳۰	قصص ۳۶	مفتری	هاساته	hāsāte	۸/۱۰۵
۶۳۱	قصص ۷۱	سرمد	بهمیشک	be hamīšak	۸/۱۰۹
۶۳۲	قصص ۷۲	تَبْصِرُونَ	بوینین	bavinin	۷/۱۱۰
۶۳۳	قصص ۷۶	لِتَنَوَّء	سنگی بار	sangi bār	۱/۱۱۱
۶۳۴	قصص ۸۱	بداره	سختی و	viye serā	۱/۱۱۱
۶۳۵	قصص ۸۱	فَخَسَفَنَا	فرو برديم	bebūm hu bordim	۳/۱۱۲
۶۳۶	قصص ۸۶	ظهیراً	پشتیبان	peštivun	۴/۱۱۲
۶۳۷	قصص ۸۷	لَا يَصُدُّنَاك	باز ندارد	vāmagārdanā	۱/۱۱۲
۶۳۸	عنکبوت ۲/	احسیب	آیا گمان می کند	hupendāran	۱/۱۱۲
۶۳۹	عنکبوت ۸/	لِتُشْرِيك	تا شریک بگیری	dā to hambāz bagiri	۴/۱۱۲
۶۴۰	عنکبوت ۱۳/	لیحملنَ	تا بردارند	vagiran	۵/۱۱۲
۶۴۱	عنکبوت ۱۷/	تَخْلُقُونَ	خلق کنند	sājanin	۳/۱۱۳
۶۴۲	عنکبوت ۴۸/	لاتَخْطُّ	ننوشتی	nanvišti	۷/۱۱۷
۶۴۳	عنکبوت ۶۸/	جائَهَ	نزو او آمد	be?ujā ?umad	۱/۱۱۹
۶۴۴	روم ۸/	ما خَلَقَ	نیافرید	nāfarmiye	۷/۱۲۰
۶۴۵	روم ۱۷/	حـ	هو روج کنین	dr ḥalī kē	۱/۱۲۱
۶۴۶	روم ۱۷/	تصبحون	صبح می کنید	hu ruj konin	۱/۱۲۱
۶۴۷	روم ۱۷/	تُمسون	شب می کنید	hu šu konin	۱/۱۲۱

۱۷۴ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۵/۱۲۱	?ādamiyunin	آدمیونین	شما بشرید	۲۰/روم	انتم بشر	۶۵۷
۳/۱۲۱	šemā?e talab kadan	شماء طلب کدن	جویندگی شما	۲۲/روم	ابتغاؤكم	۶۵۸
۱/۱۲۲	manfa?et vagiran	منفعت و گیرن	بهره برند	۲۴/روم	فتتمعموا	۶۵۹
۴/۱۲۲	nadunan	ندون	نمی‌بینند	۳۷/روم	لَمْ يَرَوْا	۶۶۰
۷/۱۲۲	zeyaday (??)	زبادای	از ربا	۳۹/روم	مِنْ رِبَا	۶۶۱
۸/۱۲۲	rāst hudār	راست هودار	به پای دار	۴۲/روم	فاقم	۶۶۲
۲/۱۲۴	viye miyun jā	وى ميون جا	از میان آن	۴۸/روم	مِنْ حَلَالِهِ	۶۶۳
۶/۱۲۴	na?omiyun	نا اميون	نا اميدان	۴۹/روم	مبليسين	۶۶۴
۷/۱۲۴	zamiyā vā zende kade	زمین را زنده	زمیا وازنده کده می‌کند	۵۰/روم	يحيى الارض	۶۶۵
۲/۱۲۶	xajir kārun	خجیر کارون	نيکوکاران	لقمان/۳	محسنین	۶۶۶
۲/۱۲۷	virāhi	وى راهی	گمراهی	لقمان/۱۱	ضلآل	۶۶۷
۷/۱۲۷	viye mār	وى مار	مادرش	لقمان/۱۴	أَمِه	۶۶۸
۷/۱۲۷	šir vāgitan	شیر واگیتن	از شیر گرفتن	لقمان/۱۴	فصل	۶۶۹
۸/۱۲۷	?efšā hast	افشا هست	کار زشت	لقمان/۱۶	منکر	۶۷۰
۲/۱۲۸	vezergvāri kena	وزرگواری کنا	متکبر	لقمان/۱۸	مُختال	۶۷۱
۴/۱۲۸	?āvāj	آواج	آوازها	لقمان/۱۹	اصوات	۶۷۲
۴/۱۲۸	?ame payerunā	أم پیروننا	پدران ما	لقمان/۲۱	آبائنا	۶۷۳
۱/۱۲۹	ne?mat vāpush	نعمت واپوش	ناسپاس	لقمان/۳۲	کفور	۶۷۴
۴/۱۳۰	denyā?e zende?i	دنياء زنده ای	زندگی دنیا	لقمان/۳۲	حیوه الدنیا	۶۷۵
۵/۱۳۱	rāhduni	راه دونی	راه نمایی	سجده/۱۲	هُدّی	۶۷۶
۱/۱۳۲	xoten gāhhā	ختن گاه ها	خوابگاه ها	سجده/۱۶	مضاجع	۶۷۷
۶/۱۳۲	peser xonde ?unā	پسر خونده اونا	پسر خوانده ها	احزان/۴	ادعیاء	۶۷۸

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۶۷۹	لَنْ يَنْفَعُ	احزاب/۱۶	سود نمی‌رساند	سونداوی	sunadāvi	۲/۱۳۶
۶۸۰	فَرَارٌ	احزاب/۱۶	گریختن	ورتین	veriten	۳/۱۳۶
۶۸۱	فَرَرْتُ مِنْ	احزاب/۱۶	بگریزید	بوریجین	burijin	۳/۱۳۶
۶۸۲	قَتَالٌ	احزاب/۱۶	جنگ	کالجار	kāljar	۲/۱۳۶
۶۸۳	وَلَىٰ	احزاب/۱۷	سرپرست	بسراستا	besar ?estā	۶/۱۳۶
۶۸۴	قُوَىٰ	احزاب/۲۵	توانمند	تونا	tunā	۳/۱۳۷
۶۸۵	أَنْزَلْتُ	احزاب/۲۶	فروود آورد	هو جاورد	hujāverd	۴/۱۳۷
۶۸۶	فَلَا تَخْضُعْنَ	احزاب/۳۲	خرم گفتاری نکنید	خش سخن	xeš soxen makonin	۹/۱۳۸
۶۸۷	قَاتِلَيْنَ	احزاب/۳۵	مردان مددکار	طاعت کار مردون	tā?atkār mardun	۲/۱۳۹
۶۸۸	مَتَصَدِّقِينَ	احزاب/۳۵	مردان صدقه‌دهنده	زکات ده مردون	zakātde mardun	۴/۱۳۹
۶۸۹	تَخْشِي	احزاب/۳۷	می‌ترسی	ترسنا	tāraseni	۲/۱۳۹
۶۹۰	قَضَىٰ	احزاب/۳۷	بگذارد	واوجارد	vāvejārd	۲/۱۳۹
۶۹۱	حَرَجٌ	احزاب/۳۷	گناه-تنگ	وناه	venāh	۴/۱۳۹
۶۹۲	أَخْلَلْنَا	احزاب/۵۰	حلال کردیم	پروا کردیم	parvā kordim	۸/۱۴۰
۶۹۳	تَقْرَأَ عَيْنَهُنَّ	احزاب/۵۱	چشم‌مانشان	وشون چشم	vešune čašm berošan bu	۸/۱۴۱
۶۹۴	يَدْنِينَ	احزاب/۵۹	فرو پوشند	دا هو گیرن	da hu giran	۶/۱۴۲
۶۹۵	يُعْرَفُنَ	احزاب/۵۹	شناخته شوند	وا دونن	vādunan	۷/۱۴۲
۶۹۶	أَنْعَرَيْنَ	احزاب/۶۰	سلط نماییم	وا گماریم	vāgomārim	۹/۱۴۲
۶۹۷	نَشَاءٌ	سبا/۹	بخواهیم	اما خوازیم	?emā xāzim	۶/۱۴۵
۶۹۸	طَيْرٌ	سبا/۱۰	پرندگان	مرغونا	merqunā	۱/۱۴۵
۶۹۹	نَذِقٌ	سبا/۱۲	بچاشنیم	بچاشنیم	bečāšnim	۶/۱۴۵

۱۷۶ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُوْجَهَةٌ
۷/۱۴۵	lākhā	لاک‌ها	لاک‌ها - کاسه‌ها	سبأ/۱۳	جفان	۷۰۰
۲/۱۴۶	na?estābin	ناستابین	درنگ نکردن	سبأ/۱۴	مالبشاوا	۷۰۱
۱/۱۴۷	šoker bujārin	شکر بوجارین	سپاس گذارید	سبأ/۱۵	واشْكُرُوا	۷۰۲
۲/۱۴۸	milek nin	میلک نین	مالک نمی‌شوند	سبأ/۲۲	لَا يَمْلِكُونَ	۷۰۳
۳/۱۴۹	napersinān	نپرسینان	نمی‌پرسند	سبأ/۲۵	لَا يَسْأَلُونَ	۷۰۴
۴/۱۵۰	bederāzāy zendāi nakonan	بَدْرَازَا زَنْدَائِي نَكْنَن	عمر نمی‌کند	فاطر/۱۱	وَمَا يَعْمِرُ	۷۰۵
۵/۱۵۱	mervāry	مرواری	زیور	فاطر/۱۲	حِلْيَةٌ	۷۰۶
۱/۱۵۵	?omi dāran	امی دارن	امید دارند	فاطر/۲۹	يَرْجُونَ	۷۰۷
۲/۱۵۵	zine vakonan	زبنه وکنن	بیارایند	فاطر/۳۳	يَحْلُونَ	۷۰۸
۳/۱۵۶	beziyāde nakoni	بزياده نکنی	بزياده نکند	فاطر/۳۹	لَا يَزِيدُ	۷۰۹
۷/۱۵۶	čiyā ?āferinā	چیا آفرینا	چه آفرینند	فاطر/۴۰	مَاذَا حَلَقُوا	۷۱۰
۵/۱۵۶	gārdeneš	گاردنش	عرض	فاطر/۴۳	تَبْدِيلًا	۷۱۱
۵/۱۵۸	šum fāl vazim	شوم فال وزیم	فال بد گرفتیم	یس/۱۸	تَطَيِّرَنا	۷۱۲
۴/۱۵۹	hamsarun	هم‌دوره	قرن‌ها	یس/۳۱	قُرُون	۷۱۳
۴/۱۵۹	vaxandan	وختن	مسخره کنند	یس/۳۰	يَسْتَهْزَئُونَ	۷۱۴
۲/۱۶۰	rāhpāy nakonan	راه پای نکونن	مهلت نمی‌یابند	یس/۴۹	ما يَنْظَرُونَ	۷۱۵
۵/۱۶۰	natunan	نتون	توانایی پیدا نمی‌کنند	یس/۵۰	لَا يَسْتَطِعُونَ	۷۱۶
۱۰/۱۶۰	be xeši kār	به خشی کار	در کاری شادی کنند	یس/۵۵	شَغْلٍ فَاكِهُونَ	۷۱۷
۵/۱۶۱	virāh kard	ویراه کرد	گمراه کرد	یس/۶۲	أَضَلَّ	۷۱۸
۹/۱۶۱	natunan	نتون	توانند	یس/۶۷	فَمَا سَتَطَاعُوا	۷۱۹
۶/۱۶۲	xor vermin gāhhā	خور ورمین گاه‌ها	مشرق‌ها	الصفات/۵	مُشَارِقٍ	۷۲۰

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمہ فارسی	سورہ آیہ	واژہ قرآنی
۱/۱۶۲	vešunā vaxandan	وشونا و خندن	استھراء می کنند	الصفات/۱۲	یَسْخُرُونَ
۲/۱۶۳	?andarz venagiran	اندرز و نگیرن	پند نگیرند	الصفات/۱۳	لَا يَذَّكَّرُونَ
۴/۱۶۳	vešun jeftunā	وشون جفتونا	جفت هاشان	الصفات/۲۲	أَزْوَاجِهِمْ
۷/۱۶۳	hudārin	هودارین	تَنَهَّدَارِيْد	الصفات/۲۴	وَقَفُوا
۸/۱۶۳	yekdiyā vāhelā ?unan	یکدیا واہلا اونن	تسليیم شدگان	الصفات/۲۶	مَسْتَسْلِمُونَ
۴/۱۶۴	behelim	بهلیم	رها کنیم	الصفات/۳۶	لَتَارِکَوَا
۸/۱۶۴	yekdiyā dimādim	یکدیا دیمادیم	رو ب_____ روی یکدیگر	الصفات/۴۴	مُتَقَابِلِينَ
۱/۱۶۴	be xish mard rāzi bovan zanun	زنان فراخ حدقہ به خویش مرد راضی بُونْ زنون	فروہشته چشم	الصفات/۴۸	قِاصِرَاتٍ الطرف عین
۱/۱۶۴	merqi xāye	مرغی خایه	تخم مرغ	الصفات/۴۹	بَيْضٌ
۱/۱۶۵	viye derzā	وی درزا	اولادش را	الصفات/۷۷	ذَرِيَّةٌ
۴/۱۶۵	viye paygir	وی پی گیر	پیروانش	الصفات/۸۳	شَيْعَةٌ
۱/۱۶۶	vešetāv tajan	وشتاو تَجَنْ	می شتافتند	الصفات/۹۴	يَرْقُونَ
۳/۱۶۹	huruj kardan	هوروچ کردن	صبح دم	الصفات/۱۷۷	صَبَاحٌ
۲/۱۷۰	nemāj gāh	نماج گاه	عبدت خانہ	ص/۲۱	مِحْرَابٌ
۱/۱۷۱	māye gusan	مایه گوسن	میش	ص/۲۲	نَعْجَةٌ
۵/۱۷۱	bezmāstimā	بزماستیما	آزمودیم	ص/۲۴	فَتَنَّا
۱/۱۷۱	befermušte bun	بفرموشته بون	فراموش کرند	ص/۲۶	بِمَاسَوْا
۵/۱۷۴	sujenā garme ?o	سوچنا گرم او	آب جوشان	ص/۵۷	حَمِيمٌ
۸/۱۷۷	na be?andāje	نه بانداجه	بدون شمار	الرُّمَرُ/۱۰	بِغَيْرِ حِسَابٍ
۳/۱۷۹	yekdiyā muneste	یکدیا مونسته	مت شبہ- مثل هم	الرُّمَرُ/۲۲	مُتَشَابِهٌ
۵/۱۷۹	vešune pusthā	وشون پوستهها	پوستهایشان	الرُّمَرُ/۲۲	جَلُودُهُمْ
۶/۱۸۰	vi terin	وی ترین	بدترین	الرُّمَرُ/۲۵	أَسْنَوْا

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سورة آیه	واژه قرآنی	ج.
۷/۱۸۰	vešune mezd	وشون مزد	مزدان	الرَّمَرُ / ۵۲	أَحْرَمْ	۷۴۳
۴/۱۸۲	?ay mi bandā?un	ای می بندان من	ای بندگان من	الرَّمَرُ / ۶۰	يَاعِبَادِي	۷۴۴
۷/۱۸۲	vešune dimā	وشون دیما	صورتهایشان	الرَّمَرُ / ۶۱	وَجْهُهُمْ	۷۴۵
۱/۱۸۳ ۱۰	vešunāhā naresane	وشوناها نرسنه	به آنان نمی‌رسد	الرَّمَرُ / ۶۲	لَا يَمْسِهُمْ	۷۴۶
۱/۱۸۴	besar ?estā	بسراستا	نماینده	الرَّمَرُ / ۶۲	وَكِيلٌ	۷۴۷
۷/۱۸۴	sejāvār verā dunestan	سجاوار و را دونستن	آنگونه که شایسته اöst	الرَّمَرُ / ۶۷	حَقٌّ قَدْرُهُ	۷۴۸
۵/۱۸۵	besetāveš	بستاوش	به ستایش	غافر(مومن) ۷/	بِحَمْدِ	۷۴۹
۴/۱۸۶	šafā?at xāz	شفاعت خواز	شفاعتگری	غافر(مومن) ۱۸/	شَفِيعٌ	۷۵۰
۵/۱۸۷	zende behelin	زنده بهلین	زنده گذارید	غافر(مومن) ۲۵/	إِسْتَحْيِوا	۷۵۱
۴/۱۸۷	hārasane	هارسنہ	می‌رسد	غافر(مومن) ۲۸/	يَصِيبُ	۷۵۲
۱/۱۸۸	rujāsā	روجاسا	همانند روز	غافر(مومن) ۳۰/	مِثْلٍ يَوْمَ	۷۵۳
۷/۱۸۹	vāraheš	وارهش	نجات	غافر(مومن) ۴۱/	نَجَاهٌ	۷۵۴
۴/۱۹۰	vinā?i hā	وی نای ها	روشنی بخش	غافر(مومن) ۶۱/	مُبْصِراً	۷۵۵
۱/۱۹۲	Vagardunana	و گردوننا	برگردانده می‌شوند	غافر(مومن) ۶۹/	يَصْرَفُونَ	۷۵۶
۳/۱۹۲	beduje dar	بدوجه در	در دوزخ	غافر(مومن) ۷۲/	فِي الْجَحِيمِ	۷۵۷
۷/۱۹۲	vi jāgāh	وی جاگاه	بد است جایگاه	غافر(مومن) ۷۶/	بَئْسَ مَثَوِي	۷۵۸
۲/۱۹۳	su nadāšt	سو نداشت	سودی نداشت	غافر(مومن) ۸۲/	مَا أَغْنَى	۷۵۹
۱/۱۹۴	du (di)	(دو) (دی)	دو	فَلَتَ / ۱۱	دُخَانٌ	۷۶۰
۴/۱۹۶	guš vamakonin	گوش وامکنین	نشنوید	فَلَتَ / ۲۶	لَا تَسْمَعُوا	۷۶۱

ردیف	واژه قرآنی	سوره آید	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۷۶۲	نَذِيقَنْ	۲۷/فُضْلَتْ	بچشانیم	بچشانیم	bečāšnim	۵/۱۹۶
۷۶۳	فَأَسْتَعِدُ	۳۶/فُضْلَتْ	واوریج	پس پناه ببر	vāverij	۷/۱۹۷
۷۶۴	لَا يَسْأَمُونَ	۳۸/فُضْلَتْ	نیوسنن	خسته - ملول نمی‌شوند	nayusenan	۳/۱۹۷
۷۶۵	مُشْفِقُونَ	۱۸/شُورَا	ترساalonن	ترسانندگان	tersā?unan	۴/۲۰۲
۷۶۶	بِقَدْرٍ	۲۷/شُورَا	بانداجه	به اندازه	be?andāje	۴/۲۰۳
۷۶۷	يَحْتَبِّئُونَ	۳۷/شُورَا	واپرهیزن	کاره گیری می‌کنند	vāparhizan	۸/۲۰۴
۷۶۸	كَبَائِرُ الْآثَمِ	۳۷/شُورَا	سنگین وناها	گنلهان بزرگ	sangin venāhā	۸/۲۰۴
۷۶۹	لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ	۳۷/زُخْرُوف	دا بو که شما بدونین	شاید دریابید	dā bu ke šemā bedunin	۶/۲۰۶
۷۷۰	مَهْدًا	۱۰/زُخْرُوف	بوستر	گهواره بستری	bustar	۷/۲۰۷
۷۷۱	فَأَسْتَمْسِكُ	۴۳/زُخْرُوف	دِمَاس	پس چنگ بزن	demās	۲/۲۱۰
۷۷۲	يَصْحُكُونَ	۴۷/زُخْرُوف	وَخَنْدَسْتَن	بخندند	vaxandestan	۸/۲۱۰
۷۷۳	يَنْظَرُونَ	۵۷/زُخْرُوف	راه پایی کنن	انتظار می‌کشند	rāh pā?i konan	۶/۲۱۲
۷۷۴	مِرْمُونَ	۷۹/زُخْرُوف	بوستوار کنا	محک و استوار کنان	bustvār konā	۷/۲۱۲
۷۷۵	حَتَّىٰ يُلَاقُوا	۸۳/زُخْرُوف	دا بونین	تا اینکه ملاقات کنند	dā bavinan	۱/۲۱۴
۷۷۶	مَتَقِينَ	۵۱/زُخْرُوف	ترسیاران	پرهیز گاران	tarsiyārān	۱/۲۱۸
۷۷۷	يَلِسِسُونَ	۵۳/زُخْرُوف	وبوشن	می‌پوشند	vapušan	۲/۲۱۸
۷۷۸	إِسْتِثْرِقَ	۵۳/زُخْرُوف	باریک دیوا	دیباي سیر	bārik divā	۲/۲۱۸
۷۷۹	مُشْتِعِونَ	۲۲/دَخَان	بی گیتون	از بی روندگان	pay gitun	۳/۲۱۶
۷۸۰	جَنْد	۲۴/دَخَان	دسته نینون	لشکر	daste ninun	۴/۲۱۶
۷۸۱	كَالْمَهْلَ	۴۵/دَخَان	واجنیه مرساسا	چون فلز گداخته	vājniye mersāsā	۵/۲۱۷

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۲۱۸	begärdenin	بگاردنین	گرداندن	۵/ جاثیه	تصrif	۷۸۲
۵/۲۲۱	zamune	زمنه	روزگار	۲۴/ جاثیه	آلدھر	۷۸۳
۷/۲۲۲	beyaqin dunā	بیقین دُونا	یقین دارندگان	۳۲/ جاثیه	مستقینین	۷۸۴
۴/۲۲۲	huferestā	هو فرستادن	فرو فرستادن	۲/ احاف	تَنْزِيل	۷۸۵
۳/۲۲۶	befarmāyestim	بفرمایستیم	سفرارش کردیم	۱۵/ احاف	وصیانا	۷۸۶
۲/۲۲۳	dim hākerde	دیم ها کرده	روی آورده	۲۳/ احاف	مَسْتَقِيل	۷۸۷
۱/۲۲۹	hubandin	هوبندین	محکم و سخت	محمد(ص) ۴/	فَشَدَوْا	۷۸۸
۱/۲۲۹	Jamande	جمنده	بند □ پیمان	محمد(ص) ۴/	وِثَاق	۷۸۹
۲/۲۳۰	ruyehā	روی ها	روده ها	محمد(ص) ۱۵	أَمْعَاء	۷۹۰
۲/۲۳۱	gardeš gāhhā	گردش گاهها	جای گردش	محمد(ص) ۱۹	مُتَقلِّب	۷۹۱
۶/۲۳۱	vagardestin	و گردستین	برگشتن	محمد(ص) ۲۵	إِرْتَدَوْا	۷۹۲
۴/۲۳۵	vānagardiyā	وانگردیا	بر نمی گرند	فتح ۱۲	لَنْ يَنْقَلِب	۷۹۳
۶/۲۳۷	piruji bedābi	پیروزی بدابی	پیروزی داد	فتح ۲۴	أَظْفَرَ	۷۹۴
۳/۲۳۷	hāresi	هارسی	می رسد	فتح ۲۵	تُصِيبُ	۷۹۵
۳/۲۳۹	viye xālhā	وی خالها	سبزه نورسته	فتح ۲۹	شَطْئَه	۷۹۶
۴/۲۳۹	viye setuneh	وی ستونه	ساقهایش	فتح ۲۹	سُوقِه	۷۹۷
۲/۲۴۰	dā hu bedar ?avare	دا هو بدر آوره	تا خارج شوی	حجرات ۵/	حَتَّى تَخْرُج	۷۹۸
۲/۲۴۱	?etā?at bedaršinā	اطاعت بدرشینا	فسق و فجور	حجرات ۷/	فُسْقَه	۷۹۹
۳/۲۴۱	rāsti bekonin	راستی بکین	عدالت ورزید	حجرات ۱۰/	أَفْسَطُوا	۸۰۰
۷/۲۴۱	maxandin	مخندين	مسخره نکند	حجرات ۱۱/	لا يَسْخِرْ	۸۰۱
۱/۲۴۲	?eib makonin	عیب مکین	عیب نکنید	حجرات ۱۱/	لَا تَلْمِزُوا	۸۰۲
۲/۲۴۲	yekdiyā belaqab vānaxunin	یکدیا بلقب وانخونین	بد نخوانید	حجرات ۱۱/	لَا تَنَابِزُوا	۸۰۳

ردیف.	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۸۰۴	يَتَلَقَّى	۱۷/ق	فراگیرند	هاگیرن	hāgiran	۲/۲۴۵
۸۰۵	وَرِيد	۱۶/ق	گردن	گردن رگی	gerdan ragi	۲/۲۴۵
۸۰۶	تَسْعَجِلُونَ	ذاريات/۱۴	بشتاب می خوانید	وشتاو خوارن	vešetāv xāzan	۲/۲۴۷
۸۰۷	عَجْلٌ	ذاريات/۲۶	گوساله	گوک	guk	۲/۲۴۹
۸۰۸	سَمِين	ذاريات/۲۶	فربه	بریون کرده	beryun karde	۲/۲۴۹
۸۰۹	رَقَ	طور/۳	پوست	نومه	nume	۶/۲۵۱
۸۱۰	حُورُ الْعَيْنِ	طور/۲۰	حوریان فراخ چشم	فراچشمول	farā češmun	۷/۲۵۲
۸۱۱	يَشْتَهُونَ	طور/۲۲	می خواهند	خوازن	xāzan	۶/۲۵۳
۸۱۲	يَتَنَازَعُونَ	طور/۲۳	از هم می ریابند	یکدی دست هاگیرن	yekdī dast hāgiran	۴/۲۵۳
۸۱۳	مُشْفِقِينَ	طور/۲۶	ترسندگان	باریک دلوں	bārik delun	۷/۲۵۳
۸۱۴	مَكِيدُونَ	طور/۴۲	مکر کرده	کید بکده اونن	kayd bakade ?unan	۱/۲۵۴
۸۱۵	إِدْبَارُ التَّجُومِ	طور/۴۹	پشت کردن	ستاره اون چشم	setāre?un češm diyāri bešun	۲/۲۵۵
۸۱۶	اَذَا هُوَ	النَّجْم /۱	فرو شود یا برآید	هوشوکا	hušukā	۴/۲۵۵
۸۱۷	كَبْرى	النَّجْم /۱۸	بزرگ ترین	وزرگ ترین	vezerg tarin	۴/۲۵۶
۸۱۸	أَفْرَائِيتَ	النَّجْم /۳۶	آیا دیدی	توندی	tu nadi	۷/۲۵۷
۸۱۹	فِي صَحْفٍ	النَّجْم /۳۶	در صحیفه ها	بنویمیها در	be numihādar	۲/۲۵۷
۸۲۰	وَقَىٰ	النَّجْم /۳۷	تمام ادا کرد	بوجارد	bujārd	۳/۲۵۷
۸۲۱	أَخْرَى	النَّجْم /۴۷	دیگری	دیر	diyer	۴/۲۵۷
۸۲۲	تَمْنَىٰ	النَّجْم /۴۶	نطفه ریخته شده	منی ریجن	meni rijan	۱/۲۵۲
۸۲۳	وَأْنِشَقَ	القمر/۱	شکاف خورد	واتر کسته	vāter keste	۳/۲۵۸
۸۲۴	دَسْر	القمر/۱۳	میخ هایی	میکها	mikhā	۷/۲۵۹
۸۲۵	كَهْشِيم	القمر/۳۱	مانند درخت	جوجلکاسا	jujelkāsā	۴/۲۶۱

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج
			خشک			
٦/٢٦١	sang vārunā	سنگ وارونا	سنگ باد با سنگریزه	٣٤/القمر	حاصِبًا	٨٢٦
٢/٢٦٢	mitāsenešhā	می تاسنیشها	بیم دهنده‌گان	٤١/القمر	نَذْرُ	٨٢٧
٦/٢٦٢	benumihā vabu	بنومیها وبو	در کتاب ها	٤٣/القمر	فِي الدُّبُرِ	٨٢٨
٨/٢٦٢	taltar	تلت تر	تلخ تر	٤٦/القمر	أَمَرَ	٨٢٩
١/٢٦٢	dar?āmūte	در آمونه	تعليم داد	٢١/الرحمن	غَلَمَ	٨٣٠
١/٢٦٢	dār	دار	درخت	٤٦/الرحمن	شَجَرٌ	٨٣١
٣/٢٦٢	rast hudārin	راست هو دارین	به پای دارید	٧١/الرحمن	أَقِيمُوا	٨٣٢
٤/٢٦٢	bekam makonin	بکم مکنین	بکم مکنید	٩١/الرحمن	لَا تُخْسِرُوا	٨٣٢
١/٢٦٣	xeške gel	خشک گل	گل خشکیده	١٤/الرحمن	صَلَصالٌ	٨٣٤
٢/٢٦٣	yekdiye ?o beziyun nakonan	یکدی او بزیون نکنن	بهم تجاوز نمی‌کنند	٢٠/الرحمن	لَا يَبْغِيَان	٨٣٥
٣/٢٦٣	?espy mervāry	اسپی مرواری	لولؤ	٢٢/الرحمن	لَوْلَؤٌ	٨٣٦
٤/٢٦٣	serx mervāri	سرخ مرواری	مرجان	٢٢/الرحمن	مَرْجَانٌ	٨٣٧
٦/٢٦٤	zit runāsā	زیت رو ناسا	چون روغن	٣٧/الرحمن	كَالْدِهَان	٨٣٨
٢/٢٦٥	vasterhā	وسترها	فرش هابی	٥٤/الرحمن	فَرْشٌ	٨٣٩
٢/٢٦٥	viye darunihā	وی درونی ها	آسترهاشان	٥٤/الرحمن	بَطَائِنُهَا	٨٤٠
٤/٢٦٥	nekāh nakarde bun	نکاح نکرده بون	مس نکرده ایشان دست نزده	٥٦/الرحمن	لَمْ يَطْمَثُنْ	٨٤١
٤/٢٦٦	vajihe kanjekun	وجیه کنیجکون	زنان نیکو	٧٠/الرحمن	خَيْرَاتٍ حِسَانٍ	٨٤٢
٧/٢٦٦	najärde jumihā	نجارده جومیها	بالش ها	٧٦/الرحمن	ررف	٨٤٣
٢/٢٦٧	be zar bute	بزر بوته	واقعه از زر و جواهر	١٥/الرحمن	مُوضوْنَه	٨٤٤
٦/٢٦٧	be mast nabvan	بمست نبون	نه بی خرد گردد	١٩/الرحمن	لَا يَنْزِفُون	٨٤٥
٣/٢٧٢	rāst rāst nabu	راست راست نبو	برابر نیست	١٠٠/حدید	لَا يَسْتَوِي	٨٤٦

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۱/۲۷۲	vešetāv šu	وشتاو شو	می‌شتابد	۱۲ ۰	یَسْعَىٰ	۸۴۷
۵/۲۷۲	hāgirim	هاگیریم	اقتباس می‌نماییم - برگیریم	۱۳ ۰	نَقَبِيْسُ	۸۴۸
۵/۲۷۳	vāpas gardin	واپس گردین	برگردید	۱۳ ۰	إِرْجَعَوْا	۸۴۹
۱/۲۷۳	besājenin	بساجنین	فریفتید	۱۴ ۰	فَتَّثَمْ	۸۵۰
۳/۲۷۴	be rāst dārā mardān	به راست دارا مردان	بله راست دارا صلقه دهنگان	۱۸ ۰	مَصَدِّقِينَ	۸۵۱
۴/۲۷۴	bārunāsā	باروناسا	مثل باران	۳۰ ۰	كَمَثِلَ غَيْثٍ	۸۵۲
۴/۲۷۴	viye vāsh	وی واش	رسنی آن	۳۰ ۰	نَبَاتِهِ	۸۵۳
۳/۲۷۵	narasane	نرسنه	ترسد	۳۲ ۰	مَا أَصَابَ	۸۵۴
۲/۲۸۶	dustun	دوستون	دوستان	متحنہ/۱	أَوْلَيَاءِ	۸۵۵
۴/۲۸۷	vizār	ویزار	بیزاری	متحنہ/۴	بُرَآءَ	۸۵۶
۸/۲۸۷	ti ?āmerzeš bexāzem	تی آمرزش بخوازم	طلب مغفرت می کنم برای تو	متحنہ/۴	لَا سْتَغْفِرُنَّ لَكُمْ	۸۵۷
۴/۲۹۰	sangiyē	سنگیه	بزرگ است	صف/۲/	كَبِيرَ	۸۵۸
۲/۲۹۲	xālesunā	خالصونا	حواریون - یاوران	صف/۱۴/	حواریین	۸۵۹
۲/۲۹۳	sangi bā	سنگی با	کتاب ها	جمعه/۵/	اسفاراً	۸۶۰
۳/۲۹۳	ruje ?ādine	روج آدینه	روز جمعه	جمعه/۹/	يَوْمُ الْجَمْعَهِ	۸۶۱
۲/۲۹۴	terā vāhelan	تراواهلن	توراوا می گذارند	جمعه/۱۱/	تَرْكُوكَ	۸۶۲
۴/۲۹۶	šemā yakinā	شما یکینا	یکی از شما	منافقین/۱۰/	أَحَدُكُمْ	۸۶۳
۵/۲۹۹	govāh vagirin	گواه و گیرین	گواه بگیرید	طلاق/۲/	إِشْهَدُوا	۸۶۴
۱/۳۰۰	?u nindāje	او نینداجه	گمان نمی برد	طلاق/۲/	لَا يَحْتَسِبُ	۸۶۵
۶/۳۰۱	bārdārun	صاحبان یار	صاحبان یار یارداران	طلاق/۶/	أَوْلَاتِ حَمْلٍ	۸۶۶

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۳۰۳	ruje dār zanu		روجه دار زنو - داران هجرت کنندگان	۵/تحریر	سائحات	۸۶۷
۵/۳۰۴	?ime	ایمه		۶/هیمه تحریر	وَقُود	۸۶۸
۷/۳۰۶	hā ?āškārā konin		ها آشکارا کنین	۱۲/ملک	اْجَهِرُوا	۸۶۹
۸/۳۰۶	navinan	نوین		۱۹/ملک ندیدند	لَمْ يَرَوْا	۸۷۰
۶/۳۰۸	?andāje bakarde ?un	انداجه بکرده اون		۲۵/قلم توانياب	قادرین	۸۷۱
۷/۳۰۸	jār bujārde ?un	جار بوجارده اون	- بیچارگان محرومان	۲۷/قلم	مَخْرُومُون	۸۷۲
۶/۳۱۲	mi nume	می نومه		۲۵/حaque نامه‌ام را	كَتَابِيه	۸۷۳
۲/۳۱۲	viye derāzā	وی درازا		۳۲/حaque طول آن	ذَرْعَهَا	۸۷۴
۱/۳۱۴	gerdan rag		گردن رگ	۴۶/حaque رگ گردن	وَتَيْن	۸۷۵
۱/۳۱۴	dast rāstā		دست راست	۳۷/حaque دست راست	يَمِين	۸۷۶
۱/۳۱۵	gerāmi kade ?un	گرامی کده اون	گرامی داشته شدگان	۳۵/معارج معارج	مُكْرَمُون	۸۷۷
۲/۳۱۵	te jā	تی جا		۳۶/معارج پیش از تو	قَبْلِكَ	۸۷۸
۲/۳۱۵	hā veštāv kate ?un	ها وشتاو کته اون		۳۶/معارج شتابندگان	مَهْطِعِينَ	۸۷۹
۸/۳۱۵	vešetāven bu	وشتاون بو		۴۲/معارج شتابنده	سِراغاً	۸۸۰
۱/۳۱۷	farāhun	فراهون		۲۰/نوح گشاده	فِجاجًا	۸۸۱
۷/۳۱۷	beziyāde makon	بزياده مکن		۲۸/نوح وامگذار	لَا تَرْدِ	۸۸۲
۶/۳۱۸	hāveste soxen	هاوسته سخن	سخن دور از حق	۴/جن	شَطَطاً	۸۸۲
۶/۳۱۸	beništen gāhhā	بنیشتن گاه ها		۹/جن نشیمن گاه ها	مَقَاعِد	۸۸۴
۵/۳۱۹	vesāgun nime	وساگون نیم	مالک نمی‌پلشم	۲۱/جن	لَا أَمْلِكُ	۸۸۵
۵/۳۲۰	barāseninā	براسنینا	رسانیدند	۲۸/جن	أَبَلَغُوا	۸۸۶

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۸۸۷	اوْتَادَا	۷/۱	میخها	میلکها	milekhā	۲/۲۲۳
۸۸۸	شَرَابًا	۲۴/۱	نوشیدنی طهور	او خوش	?o xoš	۳/۲۲۴
۸۸۹	قُلْ نَزِيدَكُمْ	۳۰/۱	پس ما زیاد نکنیم هرگز شما را	شما را بزیاد نکنیم هیچکا	šemā rā beziyāde nakonim hičkā	۴/۲۲۵
۸۹۰	حَدَاثَق	۳۲/۱	باغچه ها	بوستونیها	bustunihā	۶/۲۲۵
۸۹۱	وَلَا كِذَابًا	۲۵/۱	ونه دروغی	نه یکدیبا درو گتن	na yekdiyā deru gotan	۱/۲۲۵
۸۹۲	ذَالَك	۳۹/۱	آن	اون	un	۲/۲۲۶
۸۹۳	وَالْمَأْيَكَةُ	۳۸/۱	فرشتگان	فرشته اون	ferešte ?un	۱/۲۲۶
۸۹۴	يَوْمُ الْحَقِّ	۳۹/۱	روز قیامت	روج راست	ruje rāst	۲/۲۲۶
۸۹۵	فَمَنْ شَاءَ	۳۹/۱	پس هر کسی که خواست	هر کسی که خواز	har kasi ke xāz	۲/۲۲۶
۸۹۶	مَآب	۳۹/۱	بازگشت	واجو مین گاه	vājumin gāh	۲/۲۲۶
۸۹۷	يَوْم	۴۰/۱	روز	روج	ruj	۵/۲۲۶
۸۹۸	أَرْضٌ	نازولات/۱	زمین	زمی	zami	۲/۲۲۷
۸۹۹	فِي صَحْفٍ	غَيْس/۱۲	در کتابها	بکتب بنویشن	be kotob banvišten	۲/۲۲۹
۹۰۰	سَفَرَه	غَيْس/۱۵	نویسندها	کاتبونی	kātebuni	۴/۲۲۹
۹۰۱	صَاحِبَتِه	غَيْس/۳۶	زنش	اوی زن	?uye zan	۲/۲۴۰
۹۰۲	إِذَا الشَّمْسُ	تکویر/۱۱	هنگامی که خورشید	او نگاه که خور	?ungāh ke xor	۱/۲۴۰
۹۰۳	عَطِيلٌ	تکویر/۴	تعطیل شوند	بهلن	behelan	۱/۲۴۱
۹۰۴	وَحْشٌ	تکویر/۵	حیوانات وحشی	بیرونیونا	biruniyunā	۲/۲۴۲
۹۰۵	الْجَوَارُ الْكَنْسُ	تکویر/۱۵	ستاره /بروج پوشیده	ستارگان پنهان	setāre beruj pušide	۲/۲۴۱
۹۰۶	وَاللَّيلُ	تکویر/۱۷	قسم به شب	بشوها	be šuhā	۳/۲۴۱

۱۸۶ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُو.
۱/۳۴۲	šemā naxāzin	شما نخوازین	شما ننمی خواهید	۲۹/ تکویر	ماتشاعن	۹۰۷
۲/۳۴۲	?ellā ke xiyā xāz	الا که خیا خواز	مگر خدا بخواهد	۳۰/ تکویر	آل ان یشاء الله	۹۰۸
۲/۳۴۲	qiyāmatā	قیامتا	روز جزا	۹/ انفطار	بالذین	۹۰۹
۲/۳۴۲	veršemā movakkelan	ورشما موکلن	بر شما نگهبانند	۱۰/ انفطار	علیکم حافظین	۹۱۰
۲/۳۴۲	nikun	نیکون	نیکان	۱۳/ انفطار	ابرار	۹۱۱
۴/۳۴۲	nemat hādbun dar	نعمت هادبون در	در نعمت ها	۱۳/ انفطار	لفی نعیم	۹۱۲
۵/۳۴۲	ruje mokāfāt	روج مكافات	روز پاداش و جزا	۱۷/ انفطار	یوم الدین	۹۱۳
۲/۳۴۴	vākem konan	واکم کنن	کم می دهند	۳/ مطغفین	یُخْسِرُونَ	۹۱۴
۳/۳۴۴	?unun	اونون	ایشان	۴/ مطغفین	اولشک	۹۱۵
۳/۳۴۴	sangi ruji	سنگی روجی	روز بزرگ	۵/ مطغفین	یوم عظیم	۹۱۶
۷/۳۴۵	?a rāh dakate ?unan	اراه دکته اونن	گمراهانند	۱/ مطغفین ۲۲	لضالون	۹۱۷
۸/۳۴۵	viye komiješ	وی کمیجش	مزاج و طبیعت آن	۱/ مطغفین ۲۷	مزاجه	۹۱۸
۱/۳۴۶	?amruj	امروج	امروز	۱/ مطغفین ۳۴	آلیوم	۹۱۹
۲/۳۴۶	ti xiyājā	وی تی خیاجا	بسیار	۶/ انشقاق	الی ربک	۹۲۰
۴/۳۴۶	verā vinā	ورا وینا	او راملافتات	۶/ انشقاق	فملاقیه	۹۲۱
۵/۳۴۶	vāgerd	واگرد	باز گرد	۹/ انشقاق	ینقلب	۹۲۲
۶/۳۴۶	viye pešt	وی پشت	پشت سرش	۱۰/ انشقاق	وراء ظهره	۹۲۳
۷/۳۴۶	vang ?ahej	ونگ اهچ	صدامی زند	۱۱/ انشقاق	يَدْعُوا	۹۲۴
۱/۳۴۷	benarm nabu?in	به نرم نبو این	سجده ننمی کنند	۲۱/ انشقاق	لا یسجدون	۹۲۵

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	تلفظ لاتینی	ص/اس
۹۲۶	غیر ممنون	۲۵/۱	بی منت	وانقصون نکده	vānoqsun nakade	۵/۳۴۷
۹۲۷	ذات البروج	۱۱/۱	دارای بر جها	خیاوند بر جها	xiyāvande borjhā	۶/۳۴۷
۹۲۸	واليوم الموعود	۲/۱	قسم به روز موعود	بحق روح وعده بکرد	behaqqe ruje va?de bakord	۶/۳۴۷
۹۲۹	الأخدود	۴/۱	اصحاب اخدود خندق	خیاوند چالهای برستن	xiyāvande čālhā	۲/۳۴۸
۹۳۰	طارق	۱۱/۱	کوبنده	ستاره که شوها دیاره	setāre ke shuhā diyāre	۵/۳۴۹
۹۳۱	بین الصلب	۷/۱	از بین مهره های پشت	میون پشت	miyune pešt	۲/۳۴۹
۹۳۲	ناصر	۱۰/۱	باور	بسرا و اکرد	baser vākord	۵/۳۴۹
۹۳۳	ذات الصدع	۱۲/۱	دارای شکاف	خیاوند ترکش که بتركه او واش	xiyāvande tarkeš ke betarke avaš	۱/۳۴۹
۹۳۴	سبیح	۱۱/۱	منزه دان	منزه بخون	monazzah baxun	۶/۳۵۰
۹۳۵	اعلى	۱۱/۱	برتر / بلند مرتبه	وزرگه	vezerge	۶/۳۵۰
۹۳۶	قدتر	۲/۱	اندازه گیری نمود	تقدیر بکده	taqdir bakade	۱/۳۵۰
۹۳۷	يتتجنب	۱۱/۱	دوری گزیند	واپرهیزه	vāperhize	۱/۳۵۱
۹۳۸	اشقى	۱۱/۱	بدبخت ترین	وی بخت ترین	vi baxt tarin	۲/۳۵۱
۹۳۹	فصلی	۱۵/۱	نماز گزارد	نماج بکنه	nemāj bakone	۴/۳۵۱
۹۴۰	أولى	۱۸/۱	پیشینیان	پیشینیون	pišiniyun	۶/۳۵۱
۹۴۱	فى صحف	۱۸/۱	در کتابها	کتیب ها در	katibhā dar	۶/۳۵۱
۹۴۲	لا يَسْمِنُ	۷/۱	فربه نمی کند	بفروی نکنه	befarvi nakone	۵/۳۵۱
۹۴۳	والفجر	۱۱/۱	فجر	قسم به سپیده دم	behaqqe ruje rošni	۱/۳۵۲

● خصوصیات زبان طبری قدیم ۱۸۸

ص/س	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج
۱/۳۵۲	xiyāvande ?aqle per	خیاوند عقل پر	صاحب خِرَد	فجر/۵	لِذِي حِجْر	۹۴۴
۲/۳۵۵	ta?ām dān	طعام دان	بر غذا دادن	فجر/۱۸	علی طَعَام	۹۴۵
۱/۳۵۶	qāder nabu	قادر نبو	هرگز توانا نمی باشد	بلد/۵	لَنْ يَقُدِّرْ	۹۴۶
۱/۳۵۷	vešnā	وشننا	گرسنگی	بلد/۱۴	مَسْغَبَة	۹۴۷
۲/۳۵۷	yekdiyā farmāyen	یکدیا فرماین	هم دیگر را سفارش نمایند	بلد/۱۷	تواصُّ	۹۴۸
۸/۳۵۷	behaqqe xor	بحق خور	قسم به خورشید	شمس/۱	وَالشَّمْسُ	۹۴۹
۸/۳۵۷	behaqqe viye rošeni biyan	بحق وی روشنی بین	و روشنایی آن	شمس/۱	وضَحِّهَا	۹۵۰
۱/۳۶۰	pešt vakade	پشت و کده	پشت کرد	واللیل/۱۶	تَوْلَى	۹۵۱
۲/۳۶۰	viye māl	وی مال	مال او	واللیل/۱۸	مَالَهُ	۹۵۲
۲/۳۶۰	viye jā	وی جا	نزد او	واللیل/۱۹	عَنْهُ	۹۵۳
۱/۳۶۰	sangi kade	سنگی کده	شکست	ضَحَىٰ/۲	انقضَى	۹۵۴
۲/۳۶۰	vāki dešvāriyā	واکی دشوار یا	با سختی	ضَحَىٰ/۵	مَعَ الْعَسْرِ	۹۵۵
۲/۳۶۱	?emā vāgordānim	اما واگردانیم	او را برگردانیدیم	تین/۵	رَدَدَنَاهَ	۹۵۶
۲/۳۶۲	vājumin	واجومین	بازگشت	علق/۸	رَجَعَى	۹۵۷
۲/۳۶۲	batersiyā ?ei	بترسیا ای	به پرهیزگاری	علق/۱۲	بِالْتَّقْوَى	۹۵۸
۲/۳۶۲	vinā	وینا	می بیند	علق/۱۴	بِيرَى	۹۵۹
۵/۳۶۲	derugu	درو گو	دروغزن	علق/۱۶	كاذبه	۹۶۰
۵/۳۶۲	venahkar mejāz	وناه کار مجاز	لغزش کار	علق/۱۶	خاطئه	۹۶۱
۵/۳۶۲	vaxunāyā	وخونایا	پس فرا خواند	علق/۱۷	فليدعي	۹۶۲
۲/۳۶۲	šu	شو	شب	قدر/۱	لَيْلَهُ	۹۶۳

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۴/۳۶۳	ferešte ?un	فرشته اون	فرشته	قدر ۴/۱	ملائکه	۹۶۴
۵/۳۶۴	befarmune xiyā	بفرمون خیا	به فرمان خدایشان	قدر ۴/۱	باذن ربهم	۹۶۵
۵/۳۶۴	vi ?ayb	وى عيب	پاک	بینه ۲/۱	مطهره	۹۶۶
۵/۳۶۴	sangi bār	سنگی بار	سنگینی ها	زلزله ۱/۱	اثقال	۹۶۷
۱/۳۶۶	bušune hāl	بوشون حال	به ایشان	عادیات ۱۱/۱	بهم	۹۶۸
۲/۳۶۷	baze pašmāsā	بزه پشماستا	مانند پشم	قارعه ۵/۱	کالعهن	۹۶۹
۲/۳۶۷	velavteh (vāvlāte)	واولاده	زده شده	قارعه ۵/۱	المنفوش	۹۷۰
۱/۳۶۷	da gurhā	د گورها	گورها	تکاثر ۷/۱	المقابر	۹۷۱
۲/۳۶۷	dunestenā	دونستنا	دانست	تکاثر ۵/۱	علم	۹۷۲
۴/۳۶۸	ziyūn kārū	زبون کارو	در زبان کاری	عصر ۲/۱	فی خسر	۹۷۳
۱/۳۵۸	vānoqsun kad	وانقصون کد	تباه کرد آن را	شمس -	دستیها	۹۷۴
۱/۳۶۰	?u rā vā dur kenan	او را وا دور کنن	از آن دور داشته می شوند	واللیل - ۱۷	سیجنبهها	۹۷۵
-/۳۶۰	bākejek	باکجک	پاک شود	واللیل - ۱۸	بترکی	۹۷۶
۲/۳۶۰	hič kes nabu	هیچ کس نبو	نیست برای کسی	واللیل - ۱۹	مالاحد	۹۷۷
۲/۳۶۰	ferāxi bu	فراخی بو	آسانی	ضحی ۵/۱	یسرا	۹۷۸
۲/۳۶۲	be xatoqalam nevišten	نویشتن	نوشتن را به به خط و قلم	علق ۲-	علم بالقلم	۹۷۹
۱/۳۶۲	ve rāh duni	وراه دونی	بر هدایت	علق ۱۱-	على الهدى	۹۸۰
۲/۳۶۲	dager dest buāh	دگر دست بواه	پشت کرد	علق ۱۳-	توأی	۹۸۱
۲/۳۶۲	nadunik	ندونیک	آیا نمی داند	علق ۱۴-	آلم یَعْلَم	۹۸۲
۴/۳۶۲	pišuni māsteh	پیشونی ماسته	پیشانی	علق ۱۵-	ناصیه	۹۸۳

۱۹۰ • خصوصیات زبان طبری قدیم

ص/اس	تلفظ لاتینی	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۳۶۳	mā vāxunim	ما وا خونیم	بزوودی او را بخوانیم	علق-۱۸	ستَدْعُ	۹۸۴
۲/۳۶۳	vehtare	وهتره	بهتر است	قدر-۳	خیر	۹۸۵
۱/۳۶۴	neyan	نین	نمی‌باشد	بینه-۱	لم يکن	۹۸۶
۲/۳۶۴	vājvā buein	واجوا بواين	جدا	بینه-۱	منفگین	۹۸۷
۲/۳۶۴	tābušunjā ukā	تابوشونجا او کا	تا آنکه باید برای ایشان	بینه-۱	حتی تاتیهم	۹۸۸
۵/۳۶۴	sudathā	سودتها	كتب	بینه-۲	صحفاً	۹۸۹
۲/۳۶۴	vānamādan	وانمادن	تا ببینند	بینه-۲	لَيْرُوا	۹۹۰
۲/۳۶۴	har ke bekarde buan	هر که بکرده بون	کسی که کار کند	زلزله-۶	من يعمل	۹۹۱
۳/۳۶۴	serxe poteri peri Andin	سرخه پوتري پري اندین	هم وزن ذره‌ای	زلزله-۸	مشقال ذره	۹۹۲
۴/۳۶۴	belārznan kā	بلارزنن کا	به لرزه درآید	زلزله-۸	زلزلت	۹۹۳
۴/۳۶۴	velārzenian	ولارزنین	لرزه- یک نوع لرزه ای	زلزله-۱	زلزال	۹۹۴
۶/۳۶۴	?inā či bua	ایناء چی بوء	چه شده آنرا	زلزله-۲	مالها	۹۹۵
۲/۳۶۶	vāpuša	واپوشنا	ناسپاس	عادیات-۶	لکنود	۹۹۶
-۳۶۶	hāhizumanan kā	هاهیزومتن کا	وقتی زنده شد	عادیات-۹	اذا بعشر	۹۹۷
۵/۳۶۷	xešan	خشن	خشند	قارعه-۷	راضيه	۹۹۸
۵/۳۶۸	sabr kaden	صبر کدن	پایداری	عصر-۳	بالصبر	۹۹۹
-۳۶۸	bišmāreste	ب Prismarسته	شماره نمود	همزه-۲	عدّد	۱۰۰۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
-	bedeyār ūrām	بدیار اورام	من قرار دهنده‌ام	بقره- ۲۸	إِنِي جَاعِلٌ	۱
۴/۹	vešāndra darekorda	وِشَانْدَرَه دَرِكُرْدَه	خارج کردیم آن دو را	بقره- ۳۵	فَأَخْرَجْهُمَا	۲
۲/۱۰	bakošna	بَكْشَنَه	می‌کشند	بقره- ۴۸	يَذْبَحُونَ	۳
۱/۱	xeyāvand	خیاوند	خالق	بقره- ۵۳	بَارِئٌ	۴
۱/۱	växtaein vafarmun	واخطاء يَسْن وافرمون	توبه کنید	بقره- ۵۳	فَتَوْبُوا	۵
۱/۱۱	bavārim	بَوَارِيم	نازل کردیم	بقره- ۵۶	أَنْزَلْنَا	۶
۱/۱۲	deliri bakordan	دلیری بَكْرَدَن	گستاخی کردن	بقره-	تَجَاسَرُوا	۷
۱/۱۲	?in vešun	این وشون	آن بخاطر این است که ایشان	بقره- ۶۰	ذِلِكَ بِأَنَّهُمْ	۸
۱/۱۳	?ušun	اوشون	کسانی که	بقره- ۶۱	الذِّينَ	۹
۴/۱۳	men bovam	مِنْ بُوم	باشم	بقره- ۶۶	أَكُونُ	۱۰
	servābakanin	سَرْوَابْكَنِين	ذبح کنید	بقره- ۶۶	تَذَبَّحُوا	۱۱
۲/۱۶	vapers	وَبَرْس	بخوان	بقره- ۶۷	أَذْعَ	۱۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۵/۱۶	javun	جَوْنَ	دست نخورده	بقره - ۶۷	بِكُرٌ	۱۳
۵/۱۶	rang čune	رنگ چونه	رنگ آن چیست	بقره - ۶۸	مَالُوْنَهَا	۱۴
۶/۱۶	?amābadunim	آمابدونیم	ما هدایت شدگانیم	بقره - ۶۹	اَنَّالْمُهْتَدُونَ	۱۵
۱/۱۴	beaškārkade	باشکارکده	خارج کننده	بقره - ۷۱	مَخْرِجٌ	۱۶
۲/۱۴	vāyu ke šemā	وايو که شيما	باشد که شما	بقره - ۷۱	لَعْلَكُمْ	۱۷
۲/۱۴	be aql kār bakenin	به عقل کار بکنین	تا تعقل کنید	بقره - ۷۱	تَعْقِلُونَ	۱۸
۴/۱۴	sanqa mune	سنگها مونه	مانند سنگها	بقره - ۷۳	كَالْجِهَارَه	۱۹
۶/۱۴	batarekah	بَشَرِكَه	بترکد	بقره - ۷۳	يَشْقُّ	۲۰
۱/۱۵	šemā tama dārnin	شیما طمع دارنین	طمع دارید	بقره - ۷۴	تَطْمَعُونَ	۲۱
۱/۱۵	gamun dānen	گمون دان	گمان می کنند	بقره - ۷۷	يَظْنُونَ	۲۲
۲/۱۶	?ušun	اوشن	کسانیکه	بقره - ۸۱	الَّذِينَ	۲۳
۲/۱۶	buduste bovan	بودوسته بُون	ایمان آوردن	بقره - ۸۱	أَمْنُوا	۲۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

ردیف	نفس	واژه قرآنی	سوره آیه	ترجمه فارسی	واژه طبری	آوانگاری	صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی
۲۵	عَمِلُ الصَّالَحَاتِ	بقره - ۸۱	کارهای شایسته انجام دادند	طاعتاً كنن	taetā konen		۲/۱۶
۲۶	تَفَادُوهُمْ	بقره - ۸۴	فديه داديد به ايشان	وشونا واهنيين	vešunā vāhenin		۵/۱۶
۲۷	هُوَ مَحْرَمٌ	بقره - ۸۴	آن حرام است	محروم کدی	mahrum kedi		۵/۱۶
۲۸	بِمَا قَدَّمْتُ	بقره - ۹۴	به آنچه پیش فرستاد	دپيش آورده	dapiš āvorde		۲/۱۸
۲۹	لَتَجِدُنَّهُمْ	بقره - ۹۵	ایشان را حتماً بیابی	وشونا وندھی	vešuna vandehi		۳/۱۸
۳۰	تَشْلُوا	بقره - ۱۰۱	می خوانندند	خوندن	xundena		۲/۱۹
۳۱	مِنْ أَخِدِ	بقره - ۱۰۱	هیچ کس	هیچ کسا	hič kesā		۱/۲۰
۳۲	يَتَعَلَّمُونَ	بقره - ۱۰۱	بیاموزند	خون	xunen		۴/۲۰
۳۳	تُرِيدُونَ	بقره - ۱۰۷	می خواهید	خوانین	xānin		۸/۲۰
۳۴	تَائِيْنَا	بقره - ۱۱۷	نزد ما می آيد	با ما جا بیاره	bā ma jā beyāre		۱/۲۱
۳۵	مَالَكَ	بقره - ۱۱۹	مال تو نیست	تورا نبو	to rā nabu		۲/۲۲
۳۶	خَاسِرُونَ	بقره - ۱۲۰	زیانکاران	زیون کنون	zeyun kenun		۷/۲۲
۳۷	نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ	بقره - ۱۲۲	شخصی به جای شخصی	نفس جکا	nafse jekā		۷/۲۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۲۳	bedurijgāh	بدوریجگاه	جاگاه	بقره- ۱۲۳	مقام	۳۸
۲/۲۴	budusteh	بوده و سته	ایمان آورد	بقره- ۱۲۵	امان	۳۹
۸/۲۴	bedeyār āver	بدیار آور	برانگیز	بقره- ۱۲۸	وابعث	۴۰
۳/۲۴	reqbet vākin	رغبت واکین	برگرد	بقره- ۱۲۹	یرُغَبُ	۴۱
۵/۲۴	?un či šemā bakenin	اون چی شما بکنین	آنچه بدست آوردید	بقره- ۱۳۲	ما كَسْبِتُمْ	۴۲
۳/۲۵	?emā farq nekonim	اما فرق نکونیم	فالصله نینداریم	بقره- ۱۳۴	لَا فَرَقْ	۴۳
۵/۲۵	be bunid kone	کفایت می کند	به بونید کنه	بقره- ۱۳۶	يَكْفِي	۴۴
۱/۲۵	?emā rā sevā dārin	اما را سوا دارین	کارهای ما مال ما	بقره- ۱۳۸	لَنَا أَعْمَالًا	۴۵
۲/۲۶	kem aqlun	کم عقولون	بیخردان	بقره- ۱۴۱	الستفهاء	۴۶
۱/۲۶	?emā dunim	اما دونیم	ما می بینیم	بقره- ۱۴۳	قَدْرَى	۴۷
۲/۲۷	kārkenin	کارکنین	پیروی کنی تو	بقره- ۱۴۴	إِتَّبَعَ	۴۸
۲/۲۷	vāgerd āverd	واگرد آورد	آورد شما را	بقره- ۷۱۴	يَأْتِ بِكُمْ	۴۹
۶/۳۰	bad rā yāmun	بد را یامون	بیرون آیندگان	بقره- ۱۶۶	بخارِ جین	۵۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۲۱	vang zinā	وتگ زینا	فریاد - اذان	بقره- ۱۷۰	نداء	۵۱
۳/۲۱	vešunāneh pesandeh	وشونانه پسندیده	پاک نمی سازد ایشان را	بقره- ۱۷۳	لَا يَرْكَبُهُمْ	۵۲
۴/۲۱	?extiyār bakedān	اختیار بکدان	برگزیدند - خریدند	بقره- ۱۷۴	إِشْتَرَوْا	۵۳
۲/۲۲	taām xāzunā	طعام خوازونا	درخواست کنندگان	بقره- ۱۷۶	وَالسَّائِلُونَ	۵۴
۲/۲۲	xištenā	خویشتنا	بردگان	بقره- ۱۷۶	الرِّقَابُ	۵۵
۱/۲۲	vāvezen sar be sar	واوزن سربه سر	مقابله به مثل	بقره- ۱۷۶	قِصَاصٌ	۵۶
۷/۳۵	vaqtā dovistenī bā yā	وقتاً دویستنی با	وقت مقرر برای مردم	بقره- ۱۸۸	مَوَاقِيتُ النَّاسِ	۵۷
۲/۲۷	?un ja keh	اون جا که	از جهتی که	بقره- ۱۹۸	مِنْ حَيْثُ	۵۸
۴/۲۹	baxoš kerdin	بخوش کردین	زینت داده شد	بقره- ۲۱۱	رِزْنَ	۵۹
۶/۴۰	gamun basin	گمون بسین	آیا گمان کردید	بقره- ۲۱۳	أَمْ حَسِبْتُمْ	۶۰
۷/۴۰	henā	هنا	هنوز	بقره- ۲۱۳	لَمَّا	۶۱
۷/۴۰	besi vānaši	بسی وانشی	می آید شما را	بقره- ۲۱۳	يَأْتِيَنَّكُمْ	۶۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۵/۴۰	naxoš	نخوش	مکروه — ناخوش	بقره- ۲۱۵	گَرْه	۶۳
۵/۴۲	var bedehin	ور بدهین	کناره گیری کنید	بقره- ۲۲۱	فَاعْتِزِلُوا	۶۴
۲/۴۳	?anoq keditin	انوق کدتین	سوگند می خورند	بقره- ۲۲۵	يُؤلُونَ	۶۵
۱/۴۴	vešunāe	وشوناء	برای ایشان	بقره- ۲۲۷	لَهْنَ	۶۶
۳/۴۴	rāst dāštan	راست داشتن	برپا می دارند — داشتند	بقره- ۲۲۸	يُقِيمَا	۶۷
۵/۴۴	vāhin xoštin	واه——ین (خوشتین)	فديه دهد	بقره- ۲۲۸	إِفْتَدَتْ	۶۸
۶/۴۴	bedar mašin	بدر مشین (به اون حدود)	تجاوز نکنید	بقره- ۲۲۸	فَلَا تَعْتَدُوا	۶۹
۷/۴۴	zolm kārun	ظلم کارون (واى خوى نفس)	ایشان ستمگرانند	بقره- ۲۲۸	هُمُ الظَّالِمُونَ	۷۰
۴/۴۵	vešunā badārin	وشونا بدارین	نگهشان دارید	بقره- ۲۳۰	فَامْسِكُوهُنَّ	۷۱
۲/۴۶	ikdubi xoši	ایکدوبی خوشی	بارضایت	بقره- ۲۲۲	عَنْ تَرَاضٍ	۷۲
۵/۴۶	bedel ha jāvadin	بدل ها جاودین	در درون خویش پنهان ساختید	بقره ۲۳۴-	أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ	۷۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۶/۵۰	?emā xunim	اما خونیم	تلاوت کنیم آن را	بقره- ۲۵۱	نَتْلُوهَا	۷۴
۱/۵۱	zolm kārunan	ظلم کارون	ایشان ستمگرانند	بقره- ۲۵۳	هُمُ الظَّالِمُونَ	۷۵
۵/۵۲	demāsteh bovah	دِمَاسْتَه بَوَه	چنگ زند	بقره- ۲۵۵	إِشْمَسْكَ	۷۶
۱/۵۲	vešunā bedar āvren	وشونا بدر آورن	بیرون آورد ایشان را	بقره- ۲۵۶	يَخْرِجُونَهُمْ	۷۷
۴/۵۲	?un vaqtā ke goteh	اون وقتا که گئته	هنگامی که گفت	بقره- ۲۵۷	إِذْقَالَ	۷۸
۱/۵۴	bepā tajan	بپا تعجن	به شتاب بسوی تو آیند	بقره- ۲۵۸	يَأْتِينَ سَعْيًا	۷۹
۴/۵۴	vešah	وشه	خوش	بقره- ۲۵۹	سَبَبُلُهُ	۸۰
۲/۵۵	biyāvereh	بیاوره	بدهد	بقره- ۲۶۳	اتَّ	۸۱
۳/۵۵	xorāzi bu	خواراضی بو	آیا راضی است	بقره- ۲۶۴	أَيَوْدَ	۸۲
۶/۵۵	basujah	بسوجه	آتش گرفت	بقره- ۲۶۵	إِحْرَقَتْ	۸۳
۲/۵۷	be ziyadah overkenan	به زیاده اورکنن	رشد می دهد	بقره- ۲۷۶	بُرْبِی	۸۴
۳/۵۷	bi xārun	بی خوارون	گناهکاران	بقره- ۲۷۵	أَثِيمٌ	۸۵
۲/۵۸	vāyke banvisah	وایکه بنویسه	باید بنویسد	بقره- ۲۸۱	وَلِيُّكْتَبْ	۸۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۵۸	nevisan kas	نویسن کس	نویسنده	بقره- ۲۸۱	کاتِب	۸۷
۳/۵۸	biyāvusti	بیاوستی	آموخت	بقره- ۲۸۱	عَلْمَةُ	۸۸
۴/۵۸	?evarkenā	اورکنا	باید دیکته کند	بقره- ۲۸۱	وَلِيُّمِلِ	۸۹
۶/۵۸	bejā gāh kas	بجا گاه کس	سرپرست او	بقره- ۲۸۱	وَلِيَّةُ	۹۰
۸/۵۸	merdevāe	مردواء	مرد	بقره- ۲۸۱	رَجُلٌ	۹۱
۲/۵۸	bāxunan gāh	باخونن گاه	آنچه در خواست نمودند	بقره- ۲۸۱	مَادَعُوا	۹۲
۶/۵۸	zarar makenād	ضرر مکناد	ضرر نمی کند	بقره- ۲۸۱	وَلَيَضَارَ	۹۳
۳/۵۹	šemā bunin	شما بونین	بودید	بقره- ۲۸۲	كُنْتُمْ	۹۴
۴/۵۹	?emin xonde bu	امین خونده بو	امین داشته باشد	بقره- ۲۸۲	أُؤْتَمِنَ	۹۵
۵/۵۹	vetābkadetaet ifard	وی طابک ده طاعتی فرد	برای اوست آنچه کسب کرده	بقره- ۲۸۴	لَهَا مَا كَسَبَتْ	۹۶
۱/۶۰	piš bašuean	پیش بشواین	قبل از ما	بقره- ۲۸۵	مِنْ قَبْلِنَا	۹۷
۲/۶۰	?emārā parde hu ken	اما پرده هو کن	ما را ببخش	بقره- ۲۸۵	وَاعْفُرُنَا	۹۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۶۰	pāra pāra befrstābu	پاره پاره بفرستابو	نازل کرد به تدریج	آل عمران ۱-	نَزَلَ	۹۹
۶/۶۰	be rāst dadan	به راست دادن	باور دارنده	آل عمران ۲-	مَصْدِيقًا	۱۰۰
۷/۶۰	rāh nemāstinā	راه نماستینا	هدایت	آل عمران ۳-	هَذَيْ	۱۰۱
۵/۶۱	šemae surat āferine	شماء صورت آفرینه	صورت می‌کشد شمارا	آل عمران ۵-	يَصُورُكُمْ	۱۰۲
۷/۶۱	ayathakehehte māl danešu	اینها که احتمال دنشو	آیات محکم	آل عمران ۶-	آیات مُحَكَّماتٍ	۱۰۳
۱/۶۱	?ehtmal dešte	احتمال دشته	آیات متشابه	آل عمران ۶-	مُتَشَابِهَاتٌ	۱۰۴
۲/۶۱	motašabeh hastan	متشابه احسن	آنچه متشابه است	آل عمران ۶-	مَاتَشَابِهَةٌ	۱۰۵
۳/۶۱	talab kadinba	طلب کدینبا	در جستجوی	آل عمران ۶-	ابْتِغَاءٌ	۱۰۶
۶/۶۱	?ašunā opubat bakad	اشونا عقوبت بکد	پس مواخذه کردان	آل عمران ۱۰-	فَأَخَذَهُمْ	۱۰۷
۲/۶۲	veyšeḥ	ویشه	نزد او	آل عمران ۱۳-	عِنْدَهُ	۱۰۸
۲/۶۲	xajirah	خجیره	نیکوئی	آل عمران ۱۳-	خَسْنَ	۱۰۹
۵/۶۱	xešnevi	خشنوی	خشندودی	آل عمران ۱۴-	رِضْوَانٌ	۱۱۰
۸/۶۲	bātel bu	باطل بو	باطل شد	آل عمران ۲۰-	حِبْطَةٌ	۱۱۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۶۴	bedar āvni	تو بدر آوینی	خارج می کنی	آل عمران ۲۶-	تَخْرِجُ	۱۱۲
۵/۶۵	pušiya karinin	پوشیه کرینین	مخفی کنید	آل عمران ۲۸-	تَخْفُوا	۱۱۳
۸/۶۵	?unāke ubakada bu	اونا که او بکده بو	آنچه انجام داد	آل عمران ۲۹-	وَ مَا عَمِلْتَ	۱۱۴
۹/۶۵	?u tamannā koni	او تمّنی کسی	دوست بداری	آل عمران ۲۹-	تَوَدَّ	۱۱۵
۱۰/۶۵	dastešgoyne	دستش گوینه	بر حذر می دارد	آل عمران ۲۹-	يَحْذِرُكُمْ	۱۱۶
۴/۶۵	farmun nabudin	فرمون نبودین	روی بر گرداندید	آل عمران ۳۱-	تَوَلَّا	۱۱۷
۱/۶۶	?akoja umentibā	اکجا او مه تی با	از کجا برای تو	آل عمران ۳۶-	أَتَى لَكُمْ هَذَا	۱۱۸
۲/۶۶	gomun naborun	کسی گمون نبردون	- بی گمان- بی شمار	آل عمران ۳۶-	بغير حساب	۱۱۹
۴/۶۶	doāejābete ken	دعا اجبات کین	شنونده دعا	آل عمران ۳۷-	سميع الدعا	۱۲۰
۵/۶۶	?estābueh	استابوه	او ایستاده است	آل عمران ۳۸-	هو قائم	۱۲۱
۸/۶۶	piš boā	پیش بوا	سرور	آل عمران ۳۸-	سیدا	۱۲۲
۹/۶۷	vešunehāzer nabi	وشون حاضرنبی	تو نزد آنها نبودی	آل عمران ۴۲-	وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ	۱۲۳
۹/۶۷	deh kadan qalamhā	ده کدن قلمها	قلمهاشان را می انداختند	آل عمران ۴۳-	يَلْقَوْنَ أَقْلَاقَهُمْ	۱۲۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۶۷	tonabi	تونبی	تو نبودی	آل عمران ۴۳-	ماکنت	۱۲۵
۱/۶۸	?ungāhkemaj erādāstan	اون گاه که ماجرای داشتن	هنگامی که نزاع می‌کردند	آل عمران ۴۳-	إِذْ يَخْتَصِمُونَ	۱۲۶
۶/۶۷	vānakenteh	وانکنته	دست نزده است مرا	آل عمران ۴۶-	لَمْ يَمْسِسْنِي	۱۲۷
۳/۶۸	menāferinam	من افرینم	من خلق می‌کنم	آل عمران ۴۸-	أَخْلَقُ	۱۲۸
۵/۶۸	vāxārkonim	واخوار کونیم	خوب می‌کنم شفا می‌دهم	آل عمران ۴۸-	أَبْرَأُ	۱۲۹
۶/۶۸	hāsarkateh	هاسرکته	احساس کرد	آل عمران ۵۱-	أَحْسَنَ	۱۳۰
۷/۶۸	nosrat kondah	نصرت کنده	یاوران	آل عمران ۵۱-	انصار	۱۳۱
۸/۶۹	mezdetatum bedehembevā ynā	مِزد تَموم بدهم بوانيا	تمام و کمال بدهم	آل عمران ۵۶-	يُوقِّيَهُم	۱۳۲
۱/۶۹	?uraxvnim	اوراخونیم	می‌خوانیم آن را	آل عمران ۵۷-	نَثَّوْهُ	۱۳۳
۲/۶۹	? ādam kārā muneste	ادم کارا مونسته	مانند مثل آدم	آل عمران ۵۸-	كَمَثَلِ آدم	۱۳۴
۳/۷۰	kine kašenah	کینه کشنه	شکست ناپذیر	آل عمران ۶۱-	العزير	۱۳۵
۵/۷۰	hājā	هاجا	بیائید	آل عمران ۶۳-	تَعَالَوْا	۱۳۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۷۰	šrik bedaryā neyarim	ش ریک بدریانیاریم	ش ریک قائل نشویم	آل عمران ۶۳-	لَا تَشْرِكُ	۱۳۷
۲/۷۰	govahi badehin	گواهی بدھین	پس گواه باشید	آل عمران ۶۳-	فَأَشَهَدُوا	۱۳۸
۶/۷۰	šemārā bovae	شمارابوه	برای شما	آل عمران ۶۵-	لَكُمْ	۱۳۹
۵/۷۱	šema govāh buein	شما گواه بواین	شما گواهی می‌دهید	آل عمران ۶۹-	أَنْتُمْ تَشْهِدُونَ	۱۴۰
۱/۷۱	ke hādāynā	که هاداینا	اینکه داده شود	آل عمران ۷۲-	أَنْ يُوتَى	۱۴۱
۶/۷۲	xeyāra hābandunin daru	خیارا هابندون درو	برخدا دروغ می‌گویند	آل عمران ۷۷-	يَقُولُنَّ عَلَى اللَّهِ الْكَذَبُ	۱۴۲
۷/۷۲	xeyā urā badā bu	خیا اورا بدا بو	که خدا به او می‌دهد	آل عمران ۷۷-	أَنْ يُؤْتِيَ اللَّهُ	۱۴۳
۸/۷۲	hičadamiyāno sienehvābu	هیچ ادمیانوسی انه وابو	برای بشری نیست	آل عمران ۷۸-	وَ مَا كَانَ لِتَشْرِ	۱۴۴
۹/۷۱	Pas ?ubegue mardunemarā	پس او بگوئم ردمونم را	سپس بمقدم می‌گوید	آل عمران ۷۸-	ثُمَّ يَقُولُ لِلنَّاسِ	۱۴۵
۵/۷۲	hādāme šemāre	هادام شما را	به شمادادم	آل عمران ۸۰-	أَتَيْتُكُمْ	۱۴۶
۱/۷۳	napeyrāh	نپیره	نپذیرد	آل عمران ۸۴-	لَنْ يَقْبِلُ	۱۴۷
۱/۷۴	wešonbamiran	وشون بمیرن	مرددند	آل عمران ۹۰ -	وَمَاتُوا	۱۴۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۷۵	varšoma varxunian	ورشما ورخونین	تلاؤت کنن برشما	آل عمران ۱۰۰-	تَتَلَى عَلَيْكُمْ	۱۴۹
۱/۷۶	bamirin	بمیرین	بمیرید	آل عمران ۱۰۱-	تَمُؤْنِنَ	۱۵۰
۱/۷۶	vāxunan	واخون	دعوت می‌کنند	آل عمران ۱۰۳	يَدْعُونَ	۱۵۱
۲/۷۶	došmanun bin	دشمنون بین	دشمن بودید	آل عمران ۱۰۲-	كَنْتُمْ أَعْدَاءَ	۱۵۲
۲/۷۶	vādāren	وادارین	باز دارند	آل عمران ۱۰۵-	يَنْهَا	۱۵۳
۷/۷۶	bačašin	بچشین	بچشید	آل عمران ۱۰۵-	فَذَوَّقُوا	۱۵۴
۲/۷۷	bedarāverdian	بدر آورین	بیرون آورده شد	آل عمران ۱۰۹-	أَخْرَجْتَ	۱۵۵
۲/۷۷	šemā farmāin	شما فرما این	فرمان دهید	آل عمران ۱۰۹-	تَأْمُرُونَ	۱۵۶
۶/۷۷	zahmatdaen natunen	زحمت دان نتون	ضرر نمی‌زنند	آل عمران ۱۱۰-	لَنْ يَضْرُوا	۱۵۷
۶/۷۷	šemārapešt vakadebu	شما را پشت وکده بو	به شما پشت نمایند	آل عمران ۱۱۰-	يُوَتاَكُم الادبار	۱۵۸
۹/۷۷	dervišeýā	درویشیا	درماندگی	آل عمران ۱۱۱-	مَسْكِنَه	۱۵۹
۸/۷۷	bāxaza	باخرزه	گرفتار شدند	آل عمران ۱۱۱-	بَاعُوا	۱۶۰
۷/۷۸	vešunā-dust darin	وشونا دوست دارین	دوستشان دارید	آل عمران ۱۱۲-	تَحْبَّبُنَهُمْ	۱۶۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۶/۸۰	kār koninā	کار کونینا	عمل کنندگان	آل عمران ۱۳۵-	عاملین	۱۶۲
۵/۸۱	?urāgārdunim	اوراگاردونیم	گردانیم	آل عمران ۱۳۹- آنرا	نَدَاوِلُهَا	۱۶۳
۲/۸۲	xeyāeyun	خیاایون	خدا پرستان	آل عمران ۱۴۵-	ربیون	۱۶۴
۲/۸۲	vešunā rastabu	وشونا رسته بو	به آنچه به آنان رسید	آل عمران ۱۴۵-	لِمَا أَصَابَهُمْ	۱۶۵
۸/۸۲	šemā rā vāgārdenan	شما را واگاردن	شما را برگردانند	آل عمران ۱۴۹-	بِرَدْوَكْمَ	۱۶۶
۵/۸۳	vaeda ber āst kadan	وعده براست کده	راست گردد و تحقق بخشید برای شما	آل عمران ۱۵۱-	صَدَقَكُمْ	۱۶۷
۵/۸۴	vālasbin	والس بین	سست شدید	آل عمران ۱۵۱-	فَشِلْتُمْ	۱۶۸
۲/۸۴	dimvānagordanin	دیم وانگردین	بس برنمی گشتید	آل عمران ۱۵۲-	فَلَاتَّلُونَ	۱۶۹
۳/۸۴	šemāepas dāsā	شماء پس داسا	بدنبال شما	آل عمران ۱۵۳-	فِي أَخْرَايْكُمْ	۱۷۰
۲/۸۴	gamunbordan	گمون بردن	گمان می کنند	آل عمران ۱۵۳-	يَظِلُّونَ	۱۷۱
۶/۸۴	?emarā nakoštabian	اما را نکشته بین	کشته نشدیم	آل عمران ۱۵۳-	مَأْفِلُنَا	۱۷۲
۲/۸۴	burtin	بورتین	پشت کردید	آل عمران ۱۵۴-	تَوَلُّوا	۱۷۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستان	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۸۴	vāgerdavede	واگرد اوده	ملاقات کردند	آل عمران ۱۵۴-	التقى	۱۷۴
۸/۸۴	namorde bin	نموده بین	نمودند	آل عمران ۱۵۴-	مامأتوا	۱۷۵
۲/۸۵	benarm buei	بترم بوای	نرم بودی برای آنان	آل عمران ۱۵۸-	لِنَتْ لَهُمْ	۱۷۶
۸/۸۵	vāke momenon tavakol konan	واکه مومنون توکل کنن	پس باید مومنین توکل کنید	آل عمران ۱۵۹-	فَلَيَتَوْكِلا الْمُوْمَنُون	۱۷۷
۸/۸۵	ravānabue piqāmbarā	روانبو پیغامبرا	برای پیامبر زیبنده نیست	آل عمران ۱۶۰-	ماکان لِنَبِي	۱۷۸
۱/۸۵	har kas xeyuna bakena	هر کس خیونه بکنه	هر که خیانت کند	آل عمران ۱۶۰-	مَنْ يَعْلُمْ	۱۷۹
۳/۸۵	xašm xiā rā kul vekate	خشم خیا را کول و کته	خشم خدا را به دوش گرفته	آل عمران ۱۶۱-	باء ِ سخطِ مِنَ اللَّهِ	۱۸۰
۱/۸۶	bušun meyun dar	بوشون میون در	در بین آنها	آل عمران ۱۶۲-	فِيهِمْ	۱۸۱
۳/۸۶	šemār ha vesteh	شمارها وسته	برخورد کرد به شما	آل عمران ۱۶۴-	اصابتُكُمْ	۱۸۲
۴/۸۶	šemā hā vestin	شیما ها وستین	به شما وارد شد	آل عمران ۱۶۴-	قدَّاصَبْتُمْ	۱۸۳
۴/۸۶	vādārin	وادارین	باز دارید	آل عمران ۱۶۷-	فَاذْرَءُوا	۱۸۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبریستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۶/۸۶	wešun morde unenā	وشون مرده اوننا	ایشان مرد گانند	آل عمران ۱۶۸-	هم آمواناً	۱۸۵
۱/۸۷	?ašunā bedāyā	آشونا بدايا	داده شدند	آل عمران ۱۶۹-	اتيهم	۱۸۶
۲/۸۷	wešunimezdr ābiveanekadā	وشونی مودرا بی وی نکدا	ضایع نمی کند پاداش را	آل عمران ۱۷۰-	لایضيع آجزا	۱۸۷
۳/۸۷	farmun babarin	فرمون ببرین	اجابت می کنند	آل عمران ۱۷۱-	استجايوا	۱۸۸
۱/۸۷	vešunā bexāsin	وشونا بيخاسين	پس به ترسید از ایشان	آل عمران ۱۷۲-	فاختشوهم	۱۸۹
۳/۸۷	naxoši	نخوشی	بدی	آل عمران ۱۷۳-	سوءة	۱۹۰
۵/۸۸	šemā ra hā sadāran	شما را ها سردارن	تا آگاه کند شما را	آل عمران ۱۷۸-	لیطْلِعَكُمْ	۱۹۱
۵/۸۹	šemā jā āvardin	شما جا آوردين	آمد برای شما	آل عمران ۱۸۲-	قدجاء گم	۱۹۲
۲/۸۹	marg bačašan	مرگ بچشن	چشنه مرگ	آل عمران ۱۸۴-	ذائقه الموت	۱۹۳
۶/۸۹	hādin piš šemā	هاداین پیش شما	به قبل از شما داده شد	آل عمران ۱۸۵-	أَوْتَّا... مِنْ قَبْلِكُمْ	۱۹۴
۱/۹۰	be pahluhāste	به پهلوها هسته	بر پهلوها يشان	آل عمران ۱۹۰-	علی جنوبهم	۱۹۵
۵/۹۱	bakate vešunā	بکت وشونا	پس اجابت دعایشان را	آل عمران ۱۹۴-	فاستجاب لهم	۱۹۶
۲/۹۱	xajir savāb	خجیر ثواب	پاداش نیکو	آل عمران ۱۹۴-	حُسْنَ الثواب	۱۹۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

ردیف	نام واژه	معنی واژه	تعریف واژه	تعریف آیه	سوره	واژه قرآنی	آیه	صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی
۱۹۸	xeyārā betarseh bun	خیار بترسه بون	خیار را بترسه	از خدایشان بپرهیزند	آل عمران ۱۹۷-	إِنْقَوْا رَبَّهُمْ	۵/۹۱	ب
۱۹۹	bepar kada	بپر کده	بپر کده کرد	پراکنده کرد	نساء-۱	بَثٌّ	۳/۹۲	تیرستان
۲۰۰	zabun	زبون	ناپاک	نساء-۱	خَبِيثٌ	۱/۹۳		
۲۰۱	tarsinkā	ترسین کا	ترس داشتید	نساء-۲	خَفْتَمْ	۱/۹۳		
۲۰۲	del xoš vakendin	با میل و رغبت و کندین	دل خوش برای شما	نساء-۳	طِبْنَ لَكُمْ	۵/۹۳		
۲۰۳	bavinin	بوینین	یافتید	نساء-۵	أَنْسَتُمْ	۴/۹۴		
۲۰۴	maxorim	مخورین	نخورید	نساء-۵	لَا تَكْلُوا	۵/۹۴		
۲۰۵	vādāin vešunā	واداین وشونا	بپردازید به آنها	نساء-۵	ذَعْنَمْ إِلَيْهِمْ	۷/۹۴		
۲۰۶	bāj hasta	باج هسته	بهره مشخص	نساء-۶	نَصِيبًاً مفروضًاً	۳/۹۴		
۲۰۷	reune kutā	ریونه کوتا	ناتوانان	نساء-۸	ضِعَافًاً	۱/۹۵		
۲۰۸	baxorda bun	بخارده بون	می خورند	نساء-۱۰	بِأَكْلُونَ	۴/۹۵		
۲۰۹	šemā re farmun da	شما را فرمون د	سفارش می کند شما را	نساء-۱۰	يُوصِيكُمْ	۴/۹۵		
۲۱۰	xiābedeyār āvardahokm	خیابدیار آورده حکم	واجبی است از خدا	نساء-۱۰	فريضة مِنَ الله	۴/۹۵		
۲۱۱	bezeyon nakoni	بزیون نکنی	بدون ضرر	نساء-۱۱	غیر مُضار	۶/۹۶		

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سورة آیه	واژه قرآنی	نحو.
۲/۹۷	?uzani ke harza vakonan	اوزنی که هرزه و کنن	زنانی که مرتکب فحشاء شدند	نساء - ۱۴	واللائی یاتین الفاحشه	۲۱۲
۵/۹۷	vešunāvazend un konin	وشونا وزندون کنین	در خانه بازداشت شان کنید	نساء - ۱۴	فامسیکوھنَّ فی الْبَيْتِ	۲۱۳
۱/۹۷	vešunibārāhb edeyarāverad	وشونیباراه به یاد آورد	قرار دهد خدا برای ایشان راهی	نساء - ۱۴	يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا	۲۱۴
۴/۹۳	bedeli xoši	به دلی خوشی	به طیب خاطر	نساء - ۴	نَحَلَةٌ	۲۱۵
۱/۹۴	an mālhā ke bedast šomā dabon	آن مالها که بدست شما دون	اموالتان را	نساء - ۸	اموالکم	۲۱۶
۵/۹۵	šomā qesmat bāj	شماء قسمته باج نیمه	برای شما است - ۱۳		ولکم نصف	۲۱۷
۵/۹۸	šomā ra rāva nabo	شما را دوانبو	حلال نیست مرشما را	نساء - ۲۲	لا يَحِلُّ لَكُمْ	۲۱۸
9/101	xoš	خُش	گرامی	نساء - ۲۵	کَرِيمًا	۲۱۹
4/102	pas vašon vādar baein	پس وشون وادر باین	پس ایشان را پند دهید	نساء - ۲۸	فَعَظُوهُنَّ	۲۲۰
4/102	vašonā va bandin	وشونا وبندين	آنها را دور می کنید	نساء - ۲۸	واهجروهنَّ	۲۲۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۹۸	?invaqtāment obebakēdam	این وقتا من توبه بکدم	همانا من توبه کردم الان	۱۷- نساء	اتی تبت الان	۲۲۲
۵/۹۸	veyuvāgir bakonan	ویوواگر بکنین بکنید	اینکه زنان را به ارث برید	۱۸- نساء	ان ترتؤ النساء	۲۲۳
۲/۹۸	hādābuein	هادابواین	داده شد به شما	۱۹- نساء	اتیشم	۲۲۴
۶/۹۹	behalālkade	بحلال کده	حلال شد	۲۳- نساء	احل	۲۲۵
۶/۱۰۰	vešunābebarin	وشونا ببرین	نكاح کنید آنان را	- نساء ۲۴	انکحوهن	۲۲۶
۵/۱۰۰	sabr bakonin	صبر بکنین	صبر پیشه کنید	- نساء ۲۴	تصبروا	۲۲۷
۷/۱۰۰	toabe bayre šemāe	توبه بیره شما	تو به شما را بپذیرد	- نساء ۲۵	يتوب عليكم	۲۲۸
۱/۱۰۱	?emā ura deyrim	اما او را دیریم	وارد کنیم	۲۹- نساء	نصلیه	۲۲۹
۲/۱۰۱	xeyā rā bexāzin	خیا را بخوازین	از خدا بخواهید	۳۱- نساء	واسأّلوا اللہ	۲۳۰
۶/۱۰۱	?emā bedeyār āverdim	اما بدیار آوردیم	قراردادیم	۳۲- نساء	جعلنا	۲۳۱
۱/۱۰۲	hākemunan	حاکمون	سرپرستان- فرمان روایان	۳۳- نساء	فوتاون	۲۳۲
۳-۱۰۲	m.verakana	موافقت ورکنه (خیا)	موفق بدارد خدا	۳۴- نساء	يُوْقَقُ اللہ	۲۳۳
۷/۱۰۲	xiā rā baperestin	خیا را بپرستین	پرستید خدا را	۳۵- نساء	أعْبُدَ اللہ	۲۳۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۱۰۳	vāpušian natunan	وَابُوشِين نَتُونَ	نپوشانند	۴۱- نساء	لَا يَكْتُمُونَ	۲۳۵
۸/۱۰۳	qazāe hājet bakede	قَضَاء حاجَةٍ بِكَدَه	قضاء حاجت	۴۱- نساء	جَاءَ أَحَدُكُمْ مِنْ الْغَائِطِ	۲۳۶
۱/۱۰۴	taleb vākenin xāki	طَلَبٌ وَاكْنِينْ خاکی	خاک پاکی را بجوئید	۴۴- نساء	فَتَيَّمَّمُوا صَعِيدًا	۲۳۷
۵/۱۰۴	vasunin	وَسُونِينْ	مسح کنید	- نساء	وَامْسَحُوا	۲۳۸
۵/104	bāšnostim	بَاشْنُوسْتِيمْ	شنیدیم	۴۵- نساء	سَمِعْنَا	۲۳۹
6/105	to hargez nonendehi	تو هرگز نونده‌ی	هرگز نمی‌یابی	۵۱- نساء	لَنْ تَجِدُ	۲۴۰
۱/106	?anderz goyne	اندرز گوینه	اندرز می‌دهد	۵۷- نساء	يَعْظِلُكُمْ	۲۴۱
۳/107	vešunābafārm yesti	وَشُونَا بَفْرَمَايِستِي	براستی که امرشدند	۵۹- نساء	وَقَدْ أَمْرِرُوا	۲۴۲
۴/107	hājāein	هاجا این	بیائید	۶۰- نساء	تَعَالَوْا	۲۴۳
6/107	vagorden	وَگرْدَنْ	باز می‌دارند	۶۰- نساء	يَصْدُونَ	۲۴۴
9/107	vešuni ozr mabeyer	وَشُونِي عذرْمَبِيرْ	از آنها روی گردن	۶۲- نساء	فَاعْرَضْ عَنْهُمْ	۲۴۵
	?ema rā bedar āver	اما را بدر آور	بیرون بر ما را	۷۴- نساء	أَخْرِجْنَا	۲۴۶
7/109	dešpunā	دَشْبُونَا	می‌ترسند	۷۶- نساء	يَخْشُونَ	۲۴۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۱۰۹	tomarābxā-Junezamunjiranadae	تو مرا بخجون زمون جیره نداء	چرا ما را مهلت ندادی تا مدتی نزدیک	۷۶-نساء	لولا آخرتنا الى اجلٍ قریب	۲۴۸
۵/۱۱۰	hā eškevā konin	ها اشکوا کنین	افشا می کنند آن را	۸۲-نساء	آذاغوابه	۲۴۹
۳/۱۱۳	xiā xašm bakona	خياء خشم بکنه	خشم خدا	۹۲-نساء	غضب الله	۲۵۰
۴/۱۱۳	xiā zeyāde savāb bedāe	خياء زیاده ثواب بداع	برتری بخشید خدا	-نساء- ۹۴	فضل الله	۲۵۱
۱/۱۱۴	zaeif siste bim	ضعیف سیته بیم	بودیم ما ضعیفان	۹۶-نساء	کنا مستضعفین	۲۵۲
۵/۱۱۴	rāh nadunan	راه ندونن	هدایت نمی شوند	۹۷-نساء	لايهَّدُونَ	۲۵۳
۱/۱۱۴	xeyāra bevājeb bovebuu ra mozd dān	خیارا بواجب بوه بو او را مزد دان	پس حتماً اجر او با خداست	۹۹-نساء	فَقَدْ وَقَعَ أَجْرَةُ عَلَى اللَّهِ	۲۵۴
۳/۱۱۵	čebjkešemāva qāfelbin	چه بیکه شما وا غافل بین	اگر غفلت می کردید	-نساء- ۱۰۱	لو تَغْفَلُونَ	۲۵۵
۲/۱۱۵	haste	هسته	هست	-نساء- ۱۰۲	كانت	۲۵۶
۱/۱۱۶	vānehun karan natūnan	وانهـونـ کـرنـ نـتونـ	مخفى نمی کنند	-نساء- ۱۰۷	لايـسـتـخـفـونـ	۲۵۷
۹/۱۱۶	hābed	هابند	تهمت زند	-نساء- ۱۱۱	يَرْمِ	۲۵۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
9/116	?uye mondā	اوی موندا	بی گناهی	- نساء - ۱۱۱	بریتا	۲۵۹
9/116	vaxoštēn katae bu	و خویشتن کته بو	متحمل شده	- نساء - ۱۱۱	إحْتَمَلَ	۲۶۰
2/116	?ie haq bagārdian	ای حق بگاردین	گمراه شدند	- نساء - ۱۱۲	يَضْلُوا	۲۶۱
5/116	xayr daniea	خیردینه	خیری نیست	- نساء - ۱۱۳	لا خير	۲۶۲
8/116	xeyāe razi	خیاء راضی	رضای خدا	- نساء - ۱۱۳	مرضات الله	۲۶۳
۱/۱۱۷	?u rā vāhelim	او را واهلیم	بگردانیم	- نساء - ۱۱۴	نَوَّلَه	۲۶۴
۱/۱۱۷	?u rā debayrim	او را دبریم	بیافکنیم	- نساء - ۱۱۴	نَصِّلَه	۲۶۵
۶/۱۱۷	vājvā katae	واجوا گته	واجب - مقرر	- نساء - ۱۱۴	مفروضا	۲۶۶
۵/۱۱۷	rāstgueter	راست گواتر	راستگوتر	- نساء - ۱۲۱	أَصْدَقَ	۲۶۷
۴/۱۱۸	xojirekār	خجیره کار	نيکوکار	- نساء - ۱۲۴	محسن	۲۶۸
۵/۱۱۸	derkadin	درکدین	حاضر شده	- نساء - ۱۲۷	أَخْضِرَتْ	۲۶۹
۱/۱۱۹	hardunjeyekd uvājvābuen	هردون جه یکدو واجوابون	از یکدیگر جدا شوند	- نساء - ۱۲۹	ان يَنْقَرِقَا	۲۷۰
6/119	bepāyāri	بپا یاری	کارساز	- نساء - ۱۳۱	وكيلأ	۲۷۱
2/120	vešune debešun	وشون د بشون	فرو روند - مشغول شوند	- نساء - ۱۳۹	يَخْوضُوا	۲۷۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
2/120	benešiernin	بنشیرنین	بنشینید	- نساء - ۱۳۹	تَقْعِدُوا	۲۷۲
	vešunāhamunā	وشونا همونا	مانند ایشان	- نساء - ۱۳۹	مِثْلُهِمْ	۲۷۴
6/120	nepayestam šemā rā	نیاسیمه شما را	باز نمی داریم شما را	- نساء - ۱۴۰	لَمْ نَمْتَعَكُمْ	۲۷۵
2/121	bejār begiran	بجار بگیرن	خدعه می کند	- نساء - ۱۴۱	يَخَادِعُونَ	۲۷۶
2/121	vāxārkonan	واخوارکنن	اصلاح کنید	- نساء - ۱۴۵	أَصْلَحُوهَا	۲۷۷
۴/۱۲۱	xeyārābečekā rvašemrāazāb kadan	خیا را به چه کاروae شما را عذاب کدن	خدا به عذاب شما چه کند	- نساء - ۱۴۶	مَا يَفْعُلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ	۲۷۸
۱/۱۲۲	Vešunā ۱۰ Hāgete	وشونا هاگت	بس مواده کرد ایشان را	- نساء - ۱۵۲	فَاخْذُهُمْ	۲۷۹
۴/۱۲۲	?u rā nāvatiid	او را ناوید	به دار آویخته نشد	- نساء - ۱۵۶	وَمَا صَلَبُوهُ	۲۸۰
۶/۱۲۲	gārdnian	گاردنین	بازداشت	- نساء - ۱۵۹	صَدَّ	۲۸۱
۸/۱۲۲	vā dāštēyan	واداشتین	براستی که منع شدند	- نساء - ۱۶۰	قَدْنَهُوا	۲۸۲
۲/۱۲۵	be šemāe jā bāveran	به شما جا باورن	آمد برای شما	- نساء - ۱۶۹	قد جاءَكُمْ	۲۸۳
۷/۱۲۵	?u rā dekede	او را دکده	افکند او را	- نساء - ۱۷۰	الْقَاهَا	۲۸۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۱۲۵	vešunā tamum bedeh	وشونا تموم بده	به تمام و کمال به ایشان می‌دهد	نساء- ۱۷۲	فَيُوْقِيهِمْ	۲۸۵
۹/۱۲۵	demāstebovan	دماسبنه بون	چنگ بزنید	نساء- ۱۷۴	إِعْتَصِمُوا	۲۸۶
۱۱۲۶	bervāstin	برواستین	وفا کنید	مائده- ۱	أَوْفُوا	۲۸۷
	hormatbarin	حرمت برین	حلال دارید	مائده- ۱	تَحْلِوا	۲۸۸
۱/۱۲۷	savābah	ثوابا	افزوذنی	مائده- ۱	فَضْلًا	۲۸۹
۲/۱۲۷	bezesten	بزستن	دشمنی	مائده- ۱	شَنَان	۲۹۰
۷/۱۲۷	bepāyehbuzey ehbamard	بپایه بوزیه بمرد	به چوب مرده	مائده- ۲	الْمَوْقُوذَةَ	۲۹۱
۵/۱۲۷	meal nakadun	میل نکدون	تمایل نداشتن	مائده- ۲	غَيْرَ مُتَجَاهِفٍ	۲۹۲
۳/۱۲۸	harza kārun	هرزه کارون	پلیدکار	مائده- ۴	مَسَافِحِينَ	۲۹۳
۲/۱۲۹	šur bakonin	شور بکنین	پاکی جوئید	مائده- ۵	فَاطَّهْرُوا	۲۹۴
۲/۱۲۹	veneh varšemā	ونه ورشما	قرار دهنده بر شما	مائده- ۵	يَجْعَلُ عَلَيْكُمْ	۲۹۵
۷/۱۲۹	rāst estā yā un	راس استا یا اون	ایستادگان	مائده- ۷	قَوَامِينَ	۲۹۶
۱/۱۳۰	dāvānzadeh	داوانزده	دوازده	مائده- ۱۱	إِثْنَى عَشَرَ	۲۹۷
۲/۱۳۰	nosrat bekonin	نصرت بکنین	نیرو دهید ایشان را	مائده- ۱۱	غَرَّرْتُمْ	۲۹۸
۸/۱۳۰	beheštan	بهشتن	فراموش کردند	مائده- ۱۲	نَسْوا	۲۹۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۳۱	vānemayeh	وامایه	آگاه می گرداند و انمایه	۱۳- مائدہ	يَنْبَئُهُمْ	۳۰۰
۲/۱۳۱	dārā kieh	دارا کیه	دارا کیه	۱۶- مائدہ	يَمْلِكُ	۳۰۱
۲/۱۳۱	benist koneh	بنیست گنه	بنیست گنه هلاک می کند	۱۶- مائدہ	يَهْلِكُ	۳۰۲
۷/۱۳۲	Sargardūn mejan	سرگردون مجن	سرگردان می باشند	۲۵- مائدہ	يَتَيَّهُونَ	۳۰۳
۶/۱۳۲	degerdan giri	دگردن گیری	دگردن گیری	۲۸- مائدہ	تَبَوَّءَ	۳۰۴
۲/۱۳۳	vāveskaleh	واوسکله	واوسکله	۲۹- مائدہ	يَبْحَثُ	۳۰۵
۴/۱۳۴	?ošunmejan	اوشن مجن	اوشن مجن	۳۲- مائدہ	يَسْعَوْنَ	۳۰۶
۴/۱۳۵	guš vākonā un	گوش واکنا اون	گوش واکنا اون	۴۰- مائدہ	سَمَاعُونَ	۳۰۷
۷/۱۳۵	gārdenan	گاردنن	گاردنن	۴۰- مائدہ	يَخْرِقُونَ	۳۰۸
۵/۱۳۵	sahar harum	سحر حروم	سحر حروم	۴۱- مائدہ	سُخت	۳۰۹
۸/۱۳۵	rāsti kār konunā	راستی کار کنونا	راستی کار کنونا	۴۱- مائدہ کنندگان	عِدَالَةٌ كَنْدَگَان	۳۱۰
۲/۱۳۷	rāh rušan rajeh	راه روشن رجه	راه روشن رجه	۴۷- مائدہ در راه روشن	مِنْهاج	۳۱۱
۷/۱۳۷	baters	بترس	بترس	۴۸- مائدہ	إِخْذَرَ	۳۱۲
۹/۱۳۷	zamuneye belā	زمونه بلا	زمونه بلا	۵۱- مائدہ	دائرة	۳۱۳
۱/۱۳۸	vāpušiyeh	وپوشیه	وپوشیه	۵۱- مائدہ	أَسْرَوَا	۳۱۴
۲/۱۳۸	saxt	سخت	سخت	۵۲- مائدہ	جَهَنْدَ	۳۱۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	اوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۱۳۸	tabāh bebu	تباه ببو	تباه شد	۵۲- مائده-	حِبْطَةٌ	۳۱۶
۱/۱۳۸	xāsun	خاسون	سرفراز	۵۳- مائده-	أَعِزَّهُ	۳۱۷
۷/۱۳۹	?eab konin	غَيْبَ كَنِين	نا خوش می دارید	۵۸- مائده-	تَنْقِيمُونَ	۳۱۸
۸/۱۳۹	xeyādunun	خیادونون	خدا پرستان	۶۲- مائده-	رَبَّانِيُّونَ	۳۱۹
۸/۱۴۰	dānešmandun	دانشمندون	دانایان دیندار	۶۲- مائده-	أَخْبَارٌ	۳۲۰
۳/۱۴۰	kār bandin	کاربندین	بر پا می دارید	۶۷- مائده-	تَقْيِيمُوا	۳۲۱
۳/۱۴۱	movāfeq nabu	موافق نبو	هوس نمی کرد	۶۹- مائده-	لَا تَهُوَى	۳۲۲
۷/۱۴۲	pišin	پیشین	گذشته	۷۴- مائده-	خَلَّتْ	۳۲۳
۴/۱۴۳	hamiškibinān	همشگی بینان	جاویدانند	۷۹- مائده-	خَالِدُونَ	۳۲۴
۶/۱۴۳	vendei	ونده‌ی	خواهی یافت	۸۱- مائده-	تَجَدَّدٌ	۳۲۵
۹/۱۴۳	dānešmandun	دانشمندون	کشیشان	۸۱- مائده-	قَسِيسِينَ	۳۲۶
۲/۱۴۳	bedunestehbu n	بدونسته بون	شناختند	۸۲- مائده-	عَرَفُوا	۳۲۷
۱/۱۴۵	gāvgusanoštō r	گاو-گوسن - اشتر	شتر و گاو و گوسفند	۹۴- مائده-	نَعَمْ	۳۲۸
۳/۱۴۵	bačaša	بچش	می چشد	۹۴- مائده-	يَدْوَقَ	۳۲۹
۶/۱۴۸	vāxākerdi	واخوارکردي	می گردانی	- مائده- ۱۱۰	تَبَرَءُ	۳۳۰
۷/۱۴۸	pisā	پیسا	پیس	- مائده- ۱۱۰	أَبْرَصَ	۳۳۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۳/۱۵۰	pā	پا	نگهبان	مائدہ- ۱۱۷	رَقِيبٌ	۳۲۲
۳/۱۵۰	hama ji hāzer	همه جی حاضر	گواهی	مائدہ- ۱۱۷	شَهِيدٌ	۳۲۳
۶/۱۳۲	dest bedārun bu	دست بدارون بو	بر گردید	مائدہ- ۲۰	تَنْقِيلُوا	۳۲۴
۸/۱۳۴	xāzen	خوازن	می خواهند	مائدہ- ۳۶	يَرِيدُونَ	۳۲۵
۸/۱۳۴	bader umān	بدر اومان	خارج شدگان	مائدہ- ۳۶	بخارجینَ	۳۲۶
۶/۱۳۷	?ošunā dusti dāreh	اوشنونا دوستی داره	دوستشان می دارد	مائدہ- ۵۰	يَشْوَهُمْ	۳۲۷
۵/۱۳۹	vaxunin kāh	و خونین کاه	بانک بر آرید	مائدہ- ۵۸	نادِيَشْ	۳۲۸
۸/۱۳۹	?ošuni drugoten	اشونی درو گتن	سخن گناه آسود ایشان	مائدہ- ۶۲	فَوْلَهُمُ الْأَثْمَ	۳۲۹
۵/۱۴۰	bedeyār āverdim	بدیار آور دیم	افکنیدیم — ایجاد کردیم	مائدہ- ۶۳	الْقَيْنَا	۳۴۰
۶/۱۵۰	hokem bakona	حکم بکن	حکم کرد	انعام- ۲	قَضَى	۳۴۱
۳/۱۵۱	bāšunjā āye	باشون جا آیه	نzd ایشان می آید	انعام- ۴	يَأْتِيهِمْ	۳۴۲
۶/۱۵۱	?ončikešemār a nadēim	اون چی که شما را ندائیم	آنچه در اختیار شما نگذاشتیم	انعام- ۵	مَالِمْ نَمَكْنَ	۳۴۳
۲/۱۵۱	behalāk bedā bun	بهلاک بدا بون	زیان کردند	انعام- ۱۱	خَسِيرُوا	۳۴۴
۶/۱۵۳	?inniyeh	این نیه	این نیست	انعام- ۲۴	إِنْ هَذَا	۳۴۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۶/۱۵۲	piš piša uni	پیش پشو اونی	آغازین	انعام - ۲۴	أولئَنَّ	۳۴۶
۷/۱۵۲	?ošun vādurbanan	اوشنون وادرور بنن تیرستان	از آن دوری می‌کنند	انعام - ۲۵	وَيَئُونُ عَنْهُ	۳۴۷
۱/۱۵۲	bederu vā nadārim	بدر و آن داریم	تکذیب نمی‌کنیم	انعام - ۲۶	وَلَا نَكِذِبُ	۳۴۸
۱/۱۵۴	suk	سوک	قیامت	انعام - ۳۰	السَّاعَةُ	۳۴۹
۵/۱۵۴	?emā dunim	اما دونیم	حتماً ما می‌دانیم	انعام - ۳۲	قَدْ نَعْلَمْ	۳۵۰
۶/۱۵۴	derugu dunan	دروگو دونن	تکذیب شدند	انعام - ۳۲	كُذِبَتْ	۳۵۱
۲/۱۵۴	vešune vagerdesten	وشون و گردستان	روی بر گرداندن آنها	انعام - ۳۴	إِغْرَاضُهُمْ	۳۵۲
۲/۱۵۵	karunan	کرونن	کرند	انعام - ۳۸	صَمَّ	۳۵۳
۲/۱۵۵	lālunan	لالونن	لال اند	انعام - ۳۸	بَكْمَ	۳۵۴
۷/۱۵۵	šemā xunin	شما خونین	می خوانید	انعام - ۴۰	تَدْعَوْنَ	۳۵۵
۵/۱۵۵	teketom	تک توم	دنباله - ریشه	انعام - ۴۴	دَابِرُ	۳۵۶
۷/۱۵۵	xeyāe diyerkina	خیاء دیر کینه	کدام معبد	انعام - ۴۵	مَنَّ إِلَهٌ	۳۵۷
۴/۱۵۶	vahy feresteh	وحی فرستیه	وحی می شود	انعام - ۴۹	يُوحِي	۳۵۸
۷/۱۵۶	benāduni	بنادونی	بنادانی	انعام - ۵۳	بِجَهَالِهِ	۳۵۹
۵/۱۵۷	šemā rā varxāsan	شما را ورخاسن	شما را برانگیزد	انعام - ۵۹	يَبْعَثُكُمْ	۳۶۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو:
۱/۱۵۸	?emā gārenimā	اما گاردنیما	می گردانیم	۶۴ انعام-	نصرَفُ	۳۶۱
۲/۱۵۸	vaqte verestan	وقت ورستن	وقت مقرر	۶۶ نعام-	مُسْتَقِرٌ	۳۶۲
۴/۱۵۹	vānemāyestim	وانمایستیم	نشان دادیم	- انعام- ۷۴	تَرَى	۳۶۳
۵/۱۵۹	darumeh	درومه	ظاهر شد	- انعام- ۷۵	جَنَّ	۳۶۴
۸/۱۵۹	?eareh rah nanemāsti	ام ساره ره ننماستی	راهنمایی نکنی مرا	۷۶ انعام-	أَمْ يَهْدِنِي	۳۶۵
۷/۱۶۰	tersenin	ترسین	می ترسید	- انعام- ۸۰	تَخَافُونَ	۳۶۶
۲/۱۶۰	darejāte un kasā	درجات اون کسا	درجات کسانی که	- انعام- ۸۲	دَرَجَاتِ مَنْ	۳۶۷
۷/۱۶۱	bāškārā konin	باشکارا کنین	آشکار و ابراز کنید	- انعام- ۹۰	تَبَدَّلَنَ	۳۶۸
۴/۱۶۲	behelin	بهلین	رها کردید	- انعام- ۹۳	تَرْكُتُمْ	۳۶۹
۷/۱۶۲	rušani bedeyā āvar	روشنی بدیار آور	شکافنده صبح	- انعام- ۹۵	فَالِقُ الْأَصْبَاحِ	۳۷۰
۲/۱۶۵	bayān bakadim	بيان بکدیم	شرح دادیم	۹۶ نعام-	فَصَلَّنَا	۳۷۱
۷/۱۶۲	dastvaras	دستورس	نرديک بهم	- انعام- ۹۸	دَانِيَه	۳۷۲
۱/۱۶۳	jenn	جن	جن	- انعام- ۹۹	جَنَّ	۳۷۳
۲/۱۶۲	besātan	بساتن	تراشیدند	- انعام- ۹۹	خَرَقَوَا	۳۷۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج
۱/۱۶۵	nazar naken	نظر نکن	کور	- انعام - ۱۰۳	عَمِى	۳۷۵
۲/۱۶۲	dars bakorda bi	درس بکرده بی تبرستان	درس خواندی	- انعام - ۱۰۴	دَرَسْتَ	۳۷۶
۱/۱۶۴	nadunestun	ندونستون	بدون دانشی	- انعام - ۱۰۷	بِغَيْرِ عِلْمٍ	۳۷۷
۳/۱۶۴	soagand bexorun	سوگند بخورون	سوگند خوردن	- انعام - ۱۰۸	أَقْسَمُوا	۳۷۸
۳/۱۶۴	saxt bāstā	سخت باستا	سخت ترین	- انعام - ۱۰۸	جَهَدَ	۳۷۹
۷/۱۶۴	vešunāsexa beguyan	وشونا سخن بگوین	با ایشان سخن گفته بود	- انعام - ۱۱۰	كَلَمَهُمْ	۳۸۰
۷/۱۶۴	vāgerd āvarim	واگرد آوریم	جمع آورده بودیم	- انعام - ۱۱۰	حَشَرْنَا	۳۸۱
۵/۱۶۴	bayān bakadeh	بیان بکده	تفصیل داده شده	- انعام - ۱۱۲	مُفَصَّلًا	۳۸۲
۷/۱۶۴	sexan gārven nabu	سخن گارون نبو	نیست بدل کننده سخنانش	- انعام - ۱۱۴	لَا مَبْدِلٌ لِكَلَمَاتِ	۳۸۳
۷/۱۶۴	vāgārdenan	وارگاردنن	گم می شوند	- انعام - ۱۱۵	يَضْلُوا	۳۸۴
۸/۱۶۴	deruguna	دروگون	به گمان حکم می کنند	- انعام - ۱۱۵	يَخْرِصُونَ	۳۸۵
۸/۱۶۴	neyan ošun	نین اوشون	نیستند ایشان	- انعام - ۱۱۵	إِنْ هُمْ	۳۸۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستان	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۱۶۵	šema ra zarur bun	شما را ضرور بون	مضطّر شدید شما	انعام - ۱۱۸	اضطّرِتُمْ	۳۸۷
۷/۱۶۵	bayan bakadeh	بيان بکده	تفصیل داد	انعام - ۱۲۰	فَصَّلَ	۳۸۸
۷/۱۶۵	?oušun bina	اوشن بین	بودند	- انعام ۱۱۹	كَانُوا	۳۸۹
۷/۱۶۵	soxan vāguin	سخن واگوین	پنهانی می‌رسانند	انعام - ۱۲۰	يَوْحُونَ	۳۹۰
۸/۱۶۵	farmun barin	فرمون برین	اطاعت کردید	انعام - ۱۲۰	أَطَعْتُمْ	۳۹۱
۸/۱۶۵	demunesteh	دمونسته	گویا	انعام - ۱۲۴	كَانَتْما	۳۹۲
۶/۱۶۶	barasimi	برسیمی	رسیدیم	- انعام ۱۲۷	بَلَغْنَا	۳۹۳
۶/۱۶۶	vaedehbakadi	وعده بکدی	تعیین کردی	- انعام ۱۲۷	أَجَلْتَ	۳۹۴
۱/۱۶۶	tārsanan	تارسنن	بیم می‌دهند	- انعام ۱۲۹	يَنْذِرُونَ	۳۹۵
۷/۱۶۶	šemāeinjāume yan	شما اینجا او مین	دیدار این روزتان	انعام - ۱۲۹	لِقاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا	۳۹۶
۷/۱۶۶	govāhibedāy m	گواهی بدايم	گواهی دادیم	- انعام ۱۲۹	شَهَدْنَا	۳۹۷
۷/۱۶۶	govāhidāna	گواهی دان	گواهی دادند	- انعام ۱۲۹	شَهَدُوا	۳۹۸
۹/۱۶۶	piššun	پیش شون	درماندگان	- انعام ۱۳۳	بِمَعْجزَيْنَ	۳۹۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۱۶۷	šemāxobedun in	شما خو بدونین	پس بزودی بدانند	انعام - ۱۳۴	فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ	۴۰۰
۲/۱۶۷	yakibečan	بکی بچن <small>تبرستان</small>	بهره	انعام - ۱۳۵	نَصِيبٌ	۴۰۱
۵/۱۶۷	hānarasa	ها نرسه	پس نمی‌رسد	انعام - ۱۳۵	فَلَيَصِلُّ	۴۰۲
۴/۱۶۸	bārvagiran	بارو گیرن	باربردار	انعام - ۱۴۱	حَمْوَلَةً	۴۰۳
۴/۱۶۸	istāvanašarn	ایستا ونشرن	فرشی	انعام - ۱۴۱	فَرْشًا	۴۰۴
۶/۱۶۸	jeft	جفت	جفت	انعام - ۱۴۲	رَوْجَ	۴۰۵
۶/۱۶۸	bez	بز	بز	انعام - ۱۴۲	مَغْزِي	۴۰۶
۲/۱۶۸	gerdhāket	گردهاکت	دربرمی گیرد	انعام - ۱۴۲	إِشْتَمَلتُ	۴۰۷
۴/۱۶۹	bederu bedāštan	بدرو بداشت	تکذیب کرد	انعام - ۱۴۷	كَذَبَ	۴۰۸
۷/۱۶۹	beyāvarin	بیاورین	بیاورید	انعام - ۱۴۹	هَلْمُ	۴۰۹
۱۲/۱۶۹	varxonem	ورخونم	بخوانم	انعام - ۱۵۰	أَثْلَ	۴۱۰
۸/۱۷۰	vagarda	وگرد	روی برگرداند	انعام - ۱۵۶	صَدَفَ	۴۱۱
۸/۱۷۰	pa kejak buin	پا کجک بواین	حق گرای	انعام - ۱۶۰	خَنِيفًا	۴۱۲
۳/۱۵۱	nezdik bua	نزدیک بو	پس نزدیک است	انعام - ۴	فَسَوْفَ	۴۱۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۵۱	bāšun jā āyeh	باشون جا ایه	بیاید برای ایشان	انعام-۴	يَأْتِيهِمْ	۴۱۴
۱/۱۵۱	gotan	گتن	گفتند	انعام-۷	قَالُوا	۴۱۵
۸/۱۵۱	behelāket bedābun	بهلات بدبون	خود را به زیان افکنند	انعام-۱۱	خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ	۴۱۶
۳/۱۵۲	?āferidegār	آفریدگار	خالق	انعام-۱۳	فاطر	۴۱۷
۳/۱۵۲	?āsmun zemin	آسمون زمین	آسمان و زمین	انعام-۱۳	السَّمَاوَاتُ و الْأَرْضُ	۴۱۸
۹/۱۵۲	dānestin	دانستین	گمان کردید	انعام-۲۱	تَرَعَّمُونَ	۴۱۹
۱/۱۵۴	nākāh	ناکاه	ناگهانی	انعام-۳۰	بَعْثَةٌ	۴۲۰
۱/۱۵۵	delhā beseyāh bu	دلها بسیاه بو	قلب‌هاشان سنگ شد	انعام-۴۲	قَسْتَ قُلُوبَهُمْ	۴۲۱
۴/۱۵۵	bašimun	پشیمون	پشیمان شدگان	انعام-۴۲	مُبْلِسِيونَ	۴۲۲
۶/۱۵۷	neveštēh una	نوشته اونا	نگهبانان	انعام-۶۰	حَفَظَهُ	۴۲۳
۲/۱۵۸	bebuim	ببوايم	باشید	انعام-۶۲	تَكُونُنَ	۴۲۴
۴۱۴	vājemesteh	واجمسته	حق گرا	انعام-	حَنِيفًا	۴۲۵
۴/۱۶۲	šemā rā bedā buim	شما را بدا بوايم	به شما اعطای کردیم	انعام - ۹۳	خَوْلَنَاكُمْ	۴۲۶
-	?un ki beyāferiye	اون که بیافرید	از آنچه آفرید	انعام-	مَمَا ذَرَأْ	۴۲۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران طبرستانی با ترجمه	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۹/۱۷۱	mekāft vā konim	مکافات واکنیم	به زودی پاداش دهیم	انعام- ۱۵۶	ستَخْرِزِي	۴۲۸
۱۰/۱۷۱	naxeši	نخوشی	تنگی	اعراف- ۱	خَرْجٌ	۴۲۹
۱۱/۱۷۱	vaz	وز	پند	اعراف- ۱	ذَكَرٌ	۴۳۰
۱۲/۱۷۱	šoaxoteh bun gāh	شوخته بون گاه	شب هنگام	اعراف- ۳	بَيَانًا	۴۳۱
۱۳/۱۷۱	nime ruxoteh un	نیمه روتخته اون	خفتگان نیم روز	اعراف- ۳	قَائِلُونَ	۴۳۲
۱۴/۱۷۱	qessa bakonim	قصه بکنیم	می خوانیم	اعراف- ۶	نَفْصُ	۴۳۳
۱۵/۱۷۲	perbu	پربو	گران آمد	اعراف- ۷	ثَقْلَتْ	۴۳۴
۱۶/۱۷۲	kambu	کم بو	سبک آید	اعراف- ۸	خَفَّتْ	۴۳۵
۱۷/۱۷۲	kameh un	کمه اون	اندکی	اعراف- ۹	قَلِيلًا	۴۳۶
۱۸/۱۷۲	či vā deštēh	چی وا داشته	چه مانع شد	اعراف- ۱۱	مَانَعَ	۴۳۷
۱۹/۱۷۲	bute du bešu	بوت دو بشو	پس بیرون رو	اعراف- ۱۳	فَأَخْرَجَ	۴۳۸
۲۰/۱۷۲	veniša bakonam	ونیشن بکنم	حتیماً می نشینم	اعراف- ۱۵	لَاقْعَدَنَ	۴۳۹
۲۱/۱۷۲	?eijāe ošun	ایجاد اشون	پشت سرشان	اعراف- ۱۶	خَلْفِهِمْ	۴۴۰
۲۲/۱۷۲	?unjā	اون جا	از هر جا	اعراف- ۱۸	مِنْ حَيْثُ	۴۴۱
۲۳/۱۷۲	šemā rā vena	شما را ون	خواسته باشد	اعراف- ۱۸	شِئْتَمَا	۴۴۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۱۷۳	vāpušid	واپوشید	پوشیده بود	اعراف- ۱۹	وَرِي	۴۴۳
۶/۱۷۳	vešunā huda	وشونا هودا	فرواد آورد	اعراف- ۲۱	ذلیهمَا	۴۴۴
۶/۱۷۴	vā pas dāštan	وا پس داشتن	وا پس می‌مانند	اعراف- ۳۱	يَسْتَأْخِرُونَ	۴۴۵
۷/۱۷۴	va piš dāštan	و پیش داشتن	پیشی می‌گیرند	اعراف- ۳۱	يَسْتَقْدِمُونَ	۴۴۶
۱/۱۷۵	sar derāhteh	به سر دراهته	بالا	اعراف- ۳۹	فَوْقَ	۴۴۷
۱/۱۷۵	bordihā	بردی ها	روپوش	اعراف- ۳۹	غَواشْ	۴۴۸
۱/۱۷۶	dabiteh	دبیته	کج	اعراف- ۴۳	عِوْجَأْ	۴۴۹
۳/۱۷۶	vešun dunan	وشون دونن	می‌شناستند	اعراف- ۴۴	يَغْرِفُونَ	۴۵۰
۴/۱۷۶	vā gardenan kā	وارگردن کا	رو گردانیده شد	اعراف- ۴۵	صَرِفتْ	۴۵۱
۸/۱۷۶	narasinā	نرسینا	نرساند	اعراف- ۴۷	لَاتِنَالْ	۴۵۲
۹/۱۷۶	?unuan	اونوئن	کسانی که	اعراف- ۴۷	الَّذِينَ	۴۵۳
۸/۱۷۶	sar nejumā	سر نجوما	تاویل	اعراف- ۵۱	تَأْوِيل	۴۵۴
۳/۱۷۷	farmun bardārun	فرمون بردارون	تسخیر شده‌ها	اعراف- ۵۲	مَسْخَراتْ	۴۵۵
۱/۱۷۷	vāeiar	وائیار	بادها	اعراف- ۵۵	رِیاح	۴۵۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۷۸	anderz konem	اندرز کنم	پند می دهم	اعراف-۶۰	اَنْصَحُ	۴۵۷
۳/۱۷۸	ajeb siniyn	عجب سینین	عجب داشتید	اعراف-۶۱	عَجِبْتُمْ	۴۵۸
۵/۱۷۸	kur dabun	کور دبون	کوران	اعراف-۶۲	عَمِينْ	۴۵۹
۹/۱۷۸	kama aqli	کمه عقلی	کم خردی	اعراف-۶۵	سَفَاهَه	۴۶۰
۲/۱۷۸	šafaqābar	شفقابر	خیر خواه	اعراف-۶۶	ناصِحُ	۴۶۱
۴/۱۷۸	bexalifun	بخلیفون	جانشینان	اعراف-۶۷	خُلَفَاء	۴۶۲
۷/۱۷۸	behelim	بهلیم	واگذاریم	اعراف-۶۸	نَذَرٌ	۴۶۳
۷/۱۷۹	peikār dāri konin	پیکارداری کنین	مجادله می کنید	اعراف-۶۸	تجادِلُونَ	۴۶۴
۵/۱۷۹	tom	توم	دنباله	اعراف-۷۰	دَابِرٌ	۴۶۵
۵/۱۷۹	bosenim	بوسنیم	بریدیم	اعراف-۷۰	قَطَعْنَا	۴۶۶
۲/۱۷۹	tāšanin	تاشنین	میتراشید	اعراف-۷۲	تَنْحِيَنَ	۴۶۷
۶/۱۷۹	zaeifun bina	ضعیفون بین	ضعف شمرده شدند	اعراف-۷۳	أَسْتَضْعِفُوا	۴۶۸
۱۰	tārseš bakadi amā rā	تارسش بکدی اما را	وعده می دهی به ما	اعراف-۷۵	تَعِدَنَا	۴۶۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره ایه	واژه قرآنی	نمره
۷/۱۸۱	vā je in	وا جا این	باز می‌گردید	اعراف-۸۶	لَتَعُودُنَّ	۴۷۰
۷/۱۸۲	šemā jā āvardam	شما جا آوردم	شما را آوردم	اعراف-۱۰۳	جِئْتُكُمْ	۴۷۱
۷/۱۸۳	ezhdehā	ازدها	ازدها	اعراف-۱۰۴	ثُبَانٌ	۴۷۲
۵/۱۸۴	be yār girin	به یار گیرین	یاری جوئید	اعراف-۱۲۵	إِسْتَعِينُوا	۴۷۳
۱/۱۸۵	deh deh yād	ده ده یاد	در دریا	اعراف-۱۳۲	فِي الْيَمِ	۴۷۴
۳/۱۸۶	hargez mānavini	هرگز مانوینی	هرگز نمی‌بینی مرا	اعراف-۱۳۹	لَنْ تَرَانِي	۴۷۵
۵/۱۸۷	qamin	غمین	اندوهناک	اعراف-۱۴۹	أَسِفًا	۴۷۶
۱/۱۸۸	marā bekeh nadāštan	مرا بکه نداشت	ضعیف شمردند مرا	اعراف-۱۴۹	إِسْتَضْعَفُونِي	۴۷۷
۴/۱۸۸	banvis	بنویس	بنویس	اعراف-۱۵۵	أَكْتَبَ	۴۷۸
۲/۱۸۹	sanqā	سنگا	سنگ	اعراف-۱۶۰	حَجَرٌ	۴۷۹
۳/۱۹۲	Zebunbedarda katehb.afkand	زبون بدر دکته (ابدر افکند)	زبان بیرون می‌آورد	اعراف-۱۷۵	يَلْهَثَ	۴۸۰
۹/۱۹۲	sargardon bu	سرگردون بو	حیران می‌باشند	اعراف-۱۸۵	يَعْمَهُونَ	۴۸۱
۱۱۹۲ ۱۰	kaybu	کی بو	کی خواهد بود	اعراف-۱۶۸	إِيَّانَ	۴۸۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۹/۱۹۲	deresteh tamum	درسته تموم	شایسته	اعراف- ۱۹۰	صالحاً	۴۸۳
۲/۱۹۲	?āfarineh unan	آفرینه اوند	آنها آفریده می‌شوند	اعراف- ۱۸۹	هم يُخْلِقُونَ	۴۸۴
۶/۱۹۲	vāxunian	واخونیں	اجابت کنند	اعراف- ۱۹۳	يَسْتَجِيبُوا	۴۸۵
۸/۱۹۲	dast āverik konan	دست آوری کنن	بگیرند	اعراف- ۱۹۴	يَبْطَشُونَ	۴۸۶
۷/۱۹۲	vanāystan	وانایستان	کوتاهی نمی‌کنند	اعراف- ۲۰۱	لا يَقْصِرُونَ	۴۸۷
۱/۱۹۲	tarsxeyā	ترس خیا	خوف و ترس	اعراف- ۲۰۵	خِيْفَةٌ	۴۸۸
۱/۱۷۵	kejāna	کجان	هر جا	اعراف- ۳۵	أَيْنَما	۴۸۹
۱/۱۷۵	bebā kjek konim	بباکچک کنیم	پاک کنیم	اعراف- ۴۱	نَرَغَنا	۴۹۰
۳/۱۷۷	farmun berdārun	فرمون بردارون	تسخیر شدگان	اعراف- ۵۲	مَسْحَراتٍ	۴۹۱
۲/۱۸۸	larz hāket	لرز هاکت	تکان سخت - زلزله	اعراف- ۱۵۴	رَجْفَةٌ	۴۹۲
۵/۱۹۴	persanan	پرسنن	از تو می‌پرسند	انفال-۱	يَسْأَلُونَكَ	۴۹۳
۶/۱۹۵	venderesteh	وندرسته	براستی	انفال-۴	حَقًا	۴۹۴
						۴۹۵
۳/۱۹۵	šemā rā bireš kard	شما را بیرش کرد	و عده می دهد	انفال-۷	يَعِدُوكُمْ	۴۹۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

ردیف	واژه قرآنی	سوره آیه	واژه طبری	آوانگاری	صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی
۴۹۷	بَيْطَلٌ	۸-۱۰	نَاجِيزٌ گرداند	بُنيست كنه	۶/۱۹۵ benist koneh
۴۹۸	لَكْمٌ	۹-۱۰	مَرَ شما را	بِهِ شما بُو	۴/۱۹۵ be šemā bue
۴۹۹	يَحِقُّ	۷-۱۰	ثَابَتْ كرددند	بُوندلارن	۵/۱۹۵ bundāran
۵۰۰	أَنِي مَمِّدَةٌ	۹-۱۰	زَيَادَ كننده‌ام	مَدد هادهم	۱/۱۹۶ madad hādaham
۵۰۱	سَالْقَى	۱۲-۱۰	بِزُودِي اندازم	من در کنم	۸/۱۹۶ men dar konem
۵۰۲	رَجَزٌ	۱۲-۱۰	وَسُوسَه	وَسُوسَه	۵/۱۹۶ vesveseh
۵۰۳	فَاضْرِبُوا	۱۲-۱۰	پَسْ بَزَنِيد	بشکاهین	۱/۱۹۶ beškāhin
۵۰۴	أَعْنَاقٌ	۱۲-۱۰	گَرْدَنْ هَا	گَرْدَنْ هَا	۱/۱۹۶ gerdenhā
۵۰۵	لَاتَولُوهُمْ الْأَدْبَارَ	۱۵-۱۰	پَشَتْ بِهِ دَشْمَنْ نَكْنِيَد	مُورِيجِين	۶/۱۹۶ murijin
۵۰۶	إِنْ	۱۴-۱۰	بَدْرَسْتِي كَه	بدونین که	۴/۱۹۶ badunin keh
۵۰۷	مَتَحَرَّفًا	۱۶-۱۰	كَنَارْ رَفَته	گَرْدَشْ كَنْ	۷/۱۹۶ gerdes konan
۵۰۸	مُوهِنٌ	۱۸-۱۰	سَسَتْ كَننَه	زِبُونْ كَنا	۲/۱۹۷ zabun konā
۵۰۹	أَسْمَعَهُمْ	۲۲-۱۰	شَنَوْا مَى كَرَد آنها رَا	وشونا بشنوئين	۱/۱۹۷ vešunā bašnunina
۵۱۰	لَتَولَوا	۲۳-۱۰	هَرَ آيِنَهْ روِي گَرْدَانِيَد بُودَنَد	پَشَتا بَكْنَ	۱/۱۹۷ beštā bakonan
۵۱۱	وَهُمْ مُغَرِّضُونَ	۲۳-۱۰	رَوِي بَرَگَرَدَانَ بُودَنَد	سـخـنـ وـكـوـدـسـتوـنـ بوـ	۱/۱۹۷ soxan vakudastun bu

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۹۷	xeyārābehfar munborden	خیارا بفرمون بردن	اجابت کنید خدا را	۲۴-۲۵ انفال	إِسْتَجِيبُوا لِهِ	۵۱۲
۵/۱۹۷	hānerasa	هانرس	ترسد آنان را	۲۵-۲۶ انفال	لَا تُصِيبُنَّ	۵۱۳
۷/۱۹۷	zaeif sisteh un	ضعیف سیسته اون	ناتوان شمردگان	۲۶-۲۷ انفال	مَسْتَضْعَفُونَ	۵۱۴
۸/۱۹۷	šemārajāgāhb ekard	شما را جاگاه بکرد	شما را جای داد	۲۶-۲۷ انفال	فَاوَكُمْ	۵۱۵
۷/۱۹۷	šemārāšrbēšu nbakošand	شما را سربشون بکشند	شما را بربایند	۲۶-۲۷ انفال	يَتَحَطَّقُّكُمْ	۵۱۶
۲/۱۹۸	bedarkonan	بدرکنن	بیرون کنند	۳۰-۳۱ انفال	يَخْرُجُوا	۵۱۷
۴/۱۹۸	xunan	خون	خوانده شود	۳۱-۳۲ انفال	تُّنَلِى	۵۱۸
۴/۱۹۸	bāšnostim	باشنوستیم	شنیدیم	۳۱-۳۲ انفال	سَمِعْنَا	۵۱۹
۴/۱۹۸	?un gāh keh guten	اون گاه که گتن	هنگامی که گفتند	۳۱-۳۲ انفال	إِذْقَالُوا	۵۲۰
۲/۱۹۹	dermeyuneoš unbuin	درمیون اشون بو این	تو در میان ایشان	۳۳-۳۴ انفال	أَنْتَ فِيهِمْ	۵۲۱
۴/۱۹۹	vešun nabina	وشون نبین	نباشند- نبودند	۳۴-۳۵ انفال	مَا كَانُوا	۵۲۲
۶/۱۹۹	dasteh ku	دسته کو	دسته زدنی	۳۵-۳۶ انفال	تَصْدِيه	۵۲۳
۲/۱۹۹	vāgerd averan	واگرد آورن	محشور می‌شوند	۳۷-۳۸ انفال	يَحْشِرُونَ	۵۲۴
۳/۱۹۹	derkoneh	درکنه	قرار می‌دهد	۳۸-۳۹ انفال	يَجْعَلُ	۵۲۵
۵/۱۹۹	vošun vāyestin	وشون وایستن	باز ایستند	۳۹-۴۰ انفال	يَتَهْوَى	۵۲۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۰۰	vāgerdevine	واگرداوین	بهم رسیدند	۴۲- انفال	الْتَّقِيٌّ	۵۲۷
۷/۲۰۰	šemā bešu	شما بشو	می‌روی	۴۸- انفال	تَذَهَّبُ	۵۲۸
۹/۲۰۰	marde muni	مرد مونی	مردم	۴۹- انفال	النَّاسُ	۵۲۹
۲/۲۰۱	ruye har do boz	روی هر دو بوز	به عقب برگشت بر دو پاشنه‌اش	۵۰- انفال	عَلَى عَقِبِيهِ	۵۳۰
۲/۲۰۱	burite	بوریت	برگشت	۵۰- انفال	نَكَصَ	۵۳۱
۶/۲۰۱	beškānan	بشکان	می‌شکنند	۵۸- انفال	يَنْقِضُونَ	۵۳۲
۱۰/۲۰۱	mabendār	مبندار	مپندارید	۶۱- انفال	لَا تَحْسِنَ	۵۳۳
۱/۲۰۱	piš šuynā	پیش شوینا	پیشی گرفتند	۶۱- انفال	سَبَقُوا	۵۳۴
۱/۲۰۱	?unkeh	اونکه	آنچه	۶۲- انفال	ما	۵۳۵
۱/۲۰۱	?esmātunin	اسماتونین	بتوانید	۶۲- انفال	إِسْتَطَعْتُمْ	۵۳۶
۱/۲۰۲	Hābejārin	هابجارین	آماده سازید	۶۲- انفال	أَعِدُّوا	۵۳۷
۱/۲۰۲	tārsenin	تارسین	بترسانید	۶۲- انفال	تُرْهِبُونَ	۵۳۸
۵/۲۰۲	šomārāmekāf ātvākonanbex iar	شما را مكافات واکتن به خیر	تمام داده می‌شود	۶۲- انفال	يُؤْفَ	۵۳۹
۷/۲۰۲	bečār giran	بچار گیرن	اگر بخواهند	۶۴- انفال	إِنْ يُرِيدُوا	۵۴۰
۲/۲۰۱	saxt harisi bar	سخت حریصی بر	ترغیب کن	۶۷- انفال	حَرْضٌ	۵۴۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۹/۲۰۱	getehun	گته اوُن	اسیر	انفال-۶۸	أسرى	۵۴۲
۲/۲۰۳	pišbu	پیش بو	پیشی گرفته	انفال-۶۹	سبق	۵۴۳
۷/۲۰۳	fetneh	فتنه	- دشواری آشوب	انفال-۷۴	فتنة	۵۴۴
۶/۲۱۲	šekāhā	غارها - شکاهها	غارها	توبه-۵۷	مغارات	۵۴۵
۷/۲۱۲	terā ib konan	ترا عیب کنند	تو را عیب می کنند	توبه-۵۸	يُلْمِزُكَ	۵۴۶
۸/۲۱۲	hādehan	هادهن	داده شوند	توبه-۵۸	أعطوا	۵۴۷
۸/۲۱۲	rāzi bine	راضی بین	خشود شوند	توبه-۵۸	رضوا	۵۴۸
۱/۲۱۲	nājārun	ناجارون	درماندگان	توبه-۶۰	مساكين	۵۴۹
۱/۲۱۲	vāhiyauni	واهیه اونی	آزاد کردن بندۀ	توبه-۶۰	الرقبة	۵۵۰
۸/۲۱۴	xiarxāh	خیر خواه	دوست	توبه-۷۴	ولى	۵۵۱
۴/۲۰۴	bemejen	بمحن	پس سیر کنید	توبه-۲	قسیخوا	۵۵۲
۵/۲۰۴	yāri nakadeh un	يارى نکده ان	هم پشت نشدند	توبه-۴	لم يظاهروا	۵۵۳
۶/۲۰۴	bešunkāh	بشونکاه	منقضی شود	توبه-۵	إنسَلَخَ	۵۵۴
۷/۲۰۴	benšivin	بنشیوین	بنشیپند	توبه-۵	إقعَدُوا	۵۵۵
۷/۲۰۴	vādārin	وادرین	بیگریدشان	توبه-۵	خَذُوا	۵۵۶
۸/۲۰۴	rehā kenin	رها کنین	پس خالی سازید	توبه-۶	فَخَلُوا	۵۵۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۰۵	metān xuneh	متان خونه	امان خواهد	توبه-۶	استَجَارَة	۵۵۸
۱/۲۰۵	?amān badeh	آمان بده	امان بده	توبه-۶	فَاجِرَةٌ	۵۵۹
۲/۲۰۵	barāsen	برامن	برسان	توبه-۶	أَبْلَغُ	۵۶۰
۵/۲۰۵	rāst bāsten	راست باستن	پایدار باشید	توبه-۷	إِسْتَقَامَوْا	۵۶۱
۶/۲۰۵	čir budan	چیر بودن	غالب شوند	توبه-۸	يَظْهَرُوا	۵۶۲
۶/۲۰۵	bedaršunon	بدرشونن	تجاوز گران	توبه-۱۰	مَعْتَدِلُونَ	۵۶۳
۲/۲۰۵	beškāhan	بشکاهن	شکستند	توبه-۱۲	فَكَثُوا	۵۶۴
۳/۲۰۵	taene zanan	طعنه زنن	طعن زدن	توبه-۱۲	طَعَنُوا	۵۶۵
۱/۲۰۷	tarsin	ترسین	می ترسید	توبه-۲۴	تَخْشُونَ	۵۶۶
۴/۲۰۸	harum naxunan	حروم نخونن	حرام نمی کنند	توبه-۲۹	لَا يَحِرُّ مَوْنَ	۵۶۷
۵/۲۰۸	deruzanan	دروزنن	فرو نشانند	توبه-۳۲	أَنْ يَطْفَؤُ	۵۶۸
۲/۲۰۹	ve vāstenan	و و استنن	برافروخته می شود	توبه-۳۵	يُحْمَى	۵۶۹
۲/۲۰۹	dāq vānahan	داغ وانهن	داغ کرده می شوند	توبه-۳۵	فَتَكُوي	۵۷۰
۴/۲۰۹	vārendu tizeh	وارندو تیزه	نهمته نهادید	توبه-۳۵	كَنْزِتُمْ	۵۷۱
۷/۲۱۵	naxoš sitan	نخوش سیتن	ناخوش داشتند	توبه-۸۲	كَرِهُوا	۵۷۲
۱۰/۲۱۶	sar behel	سر بهل	واگذار ما را	توبه-۸۷	ذَرْنَا	۵۷۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۸/۲۱۶	soagand xordnān	سوگند خوردنان	سوگند خواهند خورد	توبه- ۹۶	يَسْتَخْلِفُونَ	۵۷۴
۲/۲۱۹	šomā rā vābovan	شما را وابوق	به زودی باز گردانده شوید	توبه- ۱۰۶	سَتَرَّدُونَ	۵۷۵
۵/۲۱۹	vāpas dāšta un	واپس داشته اون	- امید داشتن - بستگی داشتن	توبه- ۱۰۶	مُرجُونَ	۵۷۶
۷/۲۲۰	bakošan	بکشن	می گشند	توبه- ۱۱۲	يَقْتَلُونَ	۵۷۷
۱/۲۲۲	?ahkāmešare bedunan	احکام شرع بدون	دانش آموزند	توبه- ۱۲۳	يَتَفَقَّهُوا	۵۷۸
۲/۲۰۹	rāst bāvarand	راست باورند	تا موافقت نماید	توبه- ۳۷	لِيَوَاطِئُوا	۵۷۹
۵/۲۰۹	šomā rāziyīn	شما راضیین	راضی شدید	توبه- ۳۸	رَضِيَّتُمْ	۵۸۰
۱/۲۱۰	hāramin	هارمین	بیرون روید	توبه- ۴۱	إِنْفِرُوا	۵۸۱
۴/۲۱۰	bedur kateh	بدور کته	دور شد	توبه- ۴۲	بَعْدَتْ	۵۸۲
۴/۲۱۱	dasturi xāzniyan	دستوری خوازنبین	دستوری می خواهند	توبه- ۴۵	يَسْتَأْذِنُكَ	۵۸۳
۵/۲۱۱	šak dabun	شک دبون	شک کرد	توبه- ۴۵-۵	وَأَرْتَابَتْ	۵۸۴
۱۱/۲۱۱	ke hāpivan	که هاپیون	قبول کرده شود	توبه- ۵۴	أَنْ تَقْبَلَ	۵۸۵
۳/۲۲۲	nezdikišemāb onan	نزدیکی شما بونن	نزدیکند به شما	توبه- ۱۲۴	يُلْوَوْنَكُمْ	۵۸۶
۳/۲۲۲	?urāandāzeh bekard	او را اندازه بکرد	مقرر داشتش	یونس- ۵	قَدْرَةً	۵۸۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبریستایی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۹/۲۲۴	bujārumineh	بوجارومینه	هر آینه گذرانده شود	یونس- ۱۱	لَقْضَى	۵۸۸
۱۰/۲۲۵	bāškarā konim	باشکارا کنیم	تا بنگریم	یونس- ۱۴	يَنْظَرَ	۵۸۹
۱۱/۲۲۶	xabar dehin	خبر دهین	خبر می‌دهید	یونس- ۱۸	تَبَيَّنُونَ	۵۹۰
۱۲/۲۲۶	rah pāri bekonin	راه پاری بکنین	منتظر باشید	یونس- ۲۰	إِنْتَظِرُوا	۵۹۱
۱۳/۲۲۷	?andujan	اندوجن	کسب کردند	یونس- ۲۷	كَسَبُوا	۵۹۲
۱۴/۲۲۷	benemunā	بنمونا	مانند	یونس- ۲۷	مِثْلٌ	۵۹۳
۱۵/۲۲۸	vābain bekonom	وابین بکنیم	جدائی بیندازیم	یونس- ۲۸	زَيْلَنَا	۵۹۴
۱۶/۲۲۸	de piš dāsteh bu	دپیش داشته بو	پیش فرستاد	یونس- ۳۰	أَسْلَفَتْ	۵۹۵
۱۷/۲۲۸	vešeunā vābun	وشونا وابون	بازگردادن شوند	یونس- ۳۰	رَدَوا	۵۹۶
۱۸/۲۲۸	zemāyeš bekonan	زمایش بکنن	می‌آزماید	یونس- ۳۰	تَبَلُّوا	۵۹۷
۱۹/۲۲۸	kehmilkeh	که میلکه	که مالک می‌شود	یونس- ۳۱	أَمْنَ يَمِلِكَ	۵۹۸
۲۰/۲۲۸	paybegiran	پی بگیرن	پیروی کرده شود	یونس- ۳۵	يَتَّبِعُ	۵۹۹
۲۱/۲۲۹	hič či	هیچ چی	چیزی	یونس- ۳۶	شیئاً	۶۰۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۵/۲۲۹	ošun guyand	اوشنون گویند	می گویند	يونس - ۳۸	يَقُولُونَ	۶۰۱
۵/۲۲۹	drubast beuo	درو بست به او	به دروغ بست	يونس - ۳۸	إِفْرَيْةٌ	۶۰۲
۶/۲۲۹	beyāverin	بیاورین	پس بیاورید	يونس - ۳۸	فَأَتُوا	۶۰۳
۶/۲۲۹	yakisureh	یکی سوره	سوره‌ای	يونس - ۳۸	بِسُورَةٍ	۶۰۴
۱۰/۲۲۹	bedaru dāstehand	بدره داشته اند	دروغ پنداشتند	يونس - ۳۹	كَذَبُوا	۶۰۵
۷/۲۲۹	danavasan	دنوسن	نبینند	يونس - ۴۳	لَا يَصْرُونَ	۶۰۶
۸/۲۲۹	vāgerdavard	واگرد آورد	محشور کند	يونس - ۴۵	يَحْشُرُ	۶۰۷
۸/۲۲۹	kamzamun	کم زمون	مدت کوتاه	يونس - ۴۵	السَّاعَةُ	۶۰۸
۸/۲۲۹	nāstā	ناستا	درنگ نکرند	يونس - ۴۵	لَمْ يُلْبِسُوا	۶۰۹
۱/۲۳۰	?ošunnabun	اشون نیون	نبودند	يونس - ۴۵	ماکانوا	۶۱۰
-	nomāim	نماییم	می نمایانیم تو را	يونس - ۴۶	نَرِينَ	۶۱۱
۷/۲۳۰	vāpas nakahan	واپس نکهن	واپس نمانند	يونس - ۴۹	لَا يَسْتَأْخِرُونَ	۶۱۲
۷/۲۳۰	Piš nakahan	پیش نکهن	پیشی نگیرند	يونس - ۴۹	لَا يَسْتَقْدِمُونَ	۶۱۳
۸/۲۳۰	šemā vinin	شما وینین	آیا دیدید شما	يونس - ۵۰	أَرَيْتُمْ	۶۱۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستان	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۲۰	?imun avardenā in	ایمون اوردناین	ایمان آوردید	یونس - ۵۱	آمنتم	۶۱۵
۴/۲۲۰	xabar to rā vāporsan	خبر تو را واپرسان	از تو خبر می‌پرسند	یونس - ۵۳	یَسْتَشْبِئُونَكَ	۶۱۶
۲/۲۲۱	dur nabuna	دور نبون	پنهان نمی‌ماند	یونس - ۶۱	مايغُزْبُ	۶۱۷
۲/۲۲۲	vāsikin buin	واسیکین بواین	تا آرام بگیرید	یونس - ۶۷	لِسْكَنُوا	۶۱۸
۱/۲۲۲	xeyā yešeh	خیا یشه	مر خدا را	یونس - ۶۶	لِلَّهِ	۶۱۹
۷/۲۲۲	šemā jā hasteh	شما جا هسته	نzd شما	یونس - ۶۸	عِنْدَكُمْ	۶۲۰
۷/۲۲۲	pušiyeh	پوشیه	پوشیده	یونس - ۷۱	عَمَّةٌ	۶۲۱
۸/۲۲۲	vājāverin	واجا آرین	گزارش دهید	یونس - ۷۱	أَقْضُوا	۶۲۲
۸/۲۲۲	hič zamun madehin	هیچ زم—ون مدھین	مهلت مدهید	یونس - ۷۱	لَا تَنْظَرُونَ	۶۲۳
۱۰/۲۲۳	hākonian	هاکنین	انداختند	یونس - ۸۱	الْقَوَا	۶۲۴
۶/۲۲۴	bedeyār āvarin	بدیار آرین	بر گیرید	یونس - ۸۷	تَبَوَا	۶۲۵
۸/۲۲۴	to hādā	تو هادا	دادی تو	یونس - ۸۸	أَتَيْتَ	۶۲۶
۲/۲۲۴	bāstīn	باستین	ثابت باشید	یونس - ۸۹	إِسْتَقِيمَا	۶۲۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۴/۲۲۴	hā vārnim	ها وارنیم	گذراندیم	یونس- ۹۰	جاوزنا	۶۲۸
۶/۲۲۵	čerā nabu	چرا نبو	چرا نبود	یونس- ۹۶	أولاً كَانَتْ	۶۲۹
۷/۲۲۵	?emā vābordim	إِمَا وَا بَرْدِيم	برگشودیم	یونس- ۹۸	كَشَفْنَا	۶۳۰
۱۱/۲۲۶	zeyuš bedā eim	زیوش بدا ایم	برخوردار کردیم	یونس- ۹۸	مَتَّعْنَا	۶۳۱
۲۱/۲۲۷	be šemā ja omad	به شما جا اومد	برای شما آمد	یونس- ۱۰۸	جاءَ كُمْ	۶۳۲
۷/۲۲۷	be mehkam kardi	به محکم کردی	محکم گردانیده شد	هود- ۱	أَخْكَمْتَ	۶۳۳
۱۱/۲۲۷	kār bejā	کار بجا	درستکار	هود- ۱	حَكِيمْ	۶۳۴
۶/۲۲۷	dāpušan	دایپوشن	تا پوشیده دارند	هود- ۵	لَيَسْتَخْفُوا	۶۳۵
۶/۲۲۷	nevā denan	نوادن	خُم می‌کنند	هود- ۵	يَثْنُونَ	۶۳۶
۷/۲۲۷	beser derā hejan	بسر درا هجن	می پوشانند	هود- ۶	يَسْتَغْشُونَ	۶۳۷
۷/۲۲۷	?unvat	اون وقت	آگاه باشید هنگامی که	هود- ۶	الا حِينَ	۶۳۸
۵/۲۲۸	?ane te baguin	ان تو بگوین	اگر تو بگوئی	هود- ۹	لَئَنْ قُلْتَ	۶۳۹
۷/۲۲۸	?ane vāpas dārim	ان وا پس داریم	اگر باز پس اندازیم	هود- ۱۰	لَيَنْ أَخْرَنَا	۶۴۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۲۴۶	šemā rā harāsiya	شما را هراسی	پس خواهد گرفت شما را	۶۷ هود-	فَيَاخْذُكُمْ	۶۴۱
۴/۲۴۶	derunabu	درو نبو	غیر دروغ	۶۸ هود-	غَيْرُ مَكْذُوبٍ	۶۴۲
۷/۲۴۶	man raei bezām	من رای بزام	آیا فرزندی آورم	۷۵ هود-	عَالِدٌ	۶۴۳
۷/۲۴۷	naraši	ترشی	هرگز نمی‌رسید	۸۳ هود-	لَنْ يَصِلُوا	۶۴۴
۱/۲۴۸	noqsun	نقضون	کم و اندک	۲۰ یوسف-	بَخْسٌ	۶۴۵
۷/۲۴۸	zeyun kārun bo	زیون کارون بو	افسادکنندگان	۸۷ هود-	مَفْسِدِينَ	۶۴۶
۱/۲۴۸	?emā vāgirim	اما و اگیریم	برداریم	۱۱ هود-	نَزَغَنا	۶۴۷
۴/۲۴۸	vesteh bune	وسته بون	مس کرد-رسید	۱۲ هود-	مَسَّتْ	۶۴۸
۵/۲۴۸	dešvāriha	دیشواری ها	بدی ها	۱۲ هود-	سَيَّئَاتٍ	۶۴۹
۷/۲۴۸	beyeli	بیلی	ترک کننده	۱۴ هود-	تَارِكٌ	۶۵۰
۷/۲۴۸	vezdik buei	نژدیک بوای	شاید تو	۱۴ هود-	لَعْلَكَ	۶۵۱
۷/۲۴۸	tang bu	تنگ بو	تنگ می‌شود	۱۴ هود-	ضائقَ	۶۵۲
۸/۲۴۰	zeyānkārtarin un	زیان کارتینون	زیان کارترین	۲۴ هود-	أَخْسَرُونَ	۶۵۳
۵/۲۴۰	?āšekārā	آشکارا	روشن	۲۸ هود-	مَبِينٌ	۶۵۴
۷/۲۴۰	zabunon	زبونون	فرومایگان	۲۹ هود-	أَرَاذِلٌ	۶۵۵
۳/۲۴۱	naxoš vi yin	نخوش وی این	ناخوش دارندگان	۳۰ هود-	كَارِهُونَ	۶۵۶
۵/۲۴۱	bedid auno	بدید اونون	ملاقات کنندگان	۳۱ هود-	مُلْاقِوا	۶۵۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان یا ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُو.
۵/۲۴۱	zolm kādem	ظلم کادم	ستمکاران	۳۳ هود-	ظالِمینَ	۶۵۸
۴/۲۴۱	qam naxor	غم نخور	اندوهگین مباش	۳۸ هود-	فَلَا تَبْتَغِنَ	۶۵۹
۶/۲۴۲	vāradin	وازدین	بگذشتندی	۴۰ هود-	مَرَّ	۶۶۰
۶/۲۴۲	xandin	خندین	استهزاء کنید	۴۰ هود-	تَسْخَرُوا	۶۶۱
۱/۲۴۲	mārābepā	ما را بپا	مرا نگهدار	۴۵ هود-	يَعْصِمُنِي	۶۶۲
۴/۲۴۴	torā rāsenian	تو را راسنین	رسانیده‌اند تورا	۵۵ هود-	إِعْتِراكَ	۶۶۳
۶/۲۴۴	vāmen hileh bekonin	وامن حیله بکنین	مکر کنید به من	۵۸ هود-	يَكِيدُونِي	۶۶۴
۶/۲۴۵	vāsnin	واسنین	حق ناپذیر - ستیزه جوی	۶۱ هود-	عَنِيدُ	۶۶۵
۸/۲۴۵	zeyunkāri	زیون کار	زیان کاری	۶۶ هود-	تَخْسِيرٌ	۶۶۶
۵/۲۴۵	teamāravāxuni	تو اما را واخونی	می خوانی ما را	۶۵ هود-	تَدْعُونَا	۶۶۷
۴/۲۴۵	emā o mibeto Bastehbim	اما او می بتوبسته بیم	نقطه امید ما بودی	۶۵ هود-	فِينَامْرَجُوا	۶۶۸
۳/۲۴۵	oarānin imun bondin	او راین ایمون بوندین	بازگشت کنید به سوی او	۶۴ هود-	تُوبُوا إِلَيْهِ	۶۶۹
۳/۲۴۹	pešte šemā bikadeh	پشت شما بیکده	پشت افتاده	۹۴ هود-	ظِهْرَيَاً	۶۷۰
۴/۲۴۹	bedunin	بدونین	بدانید	۹۵ هود-	تَعْلَمُونَ	۶۷۱
۴/۲۴۹	gušdāyen	گوش داین	چشم در راه باشید	۹۵ هود-	إِرْتَقِبُوا	۶۷۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۸/۲۴۹	bedim dekāstehun	بَدِيم دَكَاسته اون	برجای ماندگان	۹۶ هود-۱۰۰	جاثمینَ	۶۷۳
۴/۲۵۰	?ošunā daravareh	اوشونا در آوره	درآورد ایشان را	- هود-۱۰۰	أُورَدَهُمْ	۶۷۴
۸/۲۵۰	sunadāši	سونداش	کفایت نکرد	- هود-۱۰۳	مَا أَعْنَتْ	۶۷۵
۹/۲۵۰	vešon bustina	وشون بوس廷	می خوانند	- هود-۱۰۳	يَذْعُونَ	۶۷۶
۲/۲۵۱	jikeh	جيكه	فریاد	- هود-۱۰۸	رَفِيرَ	۶۷۷
۳/۲۵۲	setuneh	ستونه	خوبیها	- هود-۱۱۶	الْحَسَنَاتِ	۶۷۸
۲/۲۵۲	besu sarhā mardom	بشو سرها مردم	از قرنها پیش	- هود-۱۱۸	مِنَ الْقَرْوَنِ	۶۷۹
۴/۲۵۵	bā mā imenni	با ما ایمن نی	ما را امین نمی دانی	- یوسف-۱۱	لَا تَأْمَنَا	۶۸۰
۲/۲۵۶	bumāna	بومان	آمد	- یوسف-۱۶	جَاءَ	۶۸۱
۲/۲۵۶	?emābeheštēh biyeh	اما بهشته بیه	واگذاشتیم	- یوسف-۱۶	تَرْكُنا	۶۸۲
۵/۲۵۶	bebālāsumand kardim	ببا لاسومند کردیم	مکنت و قوت دادیم	- یوسف-۲۱	مَكَنَّا	۶۸۳
۱/۲۵۷	biš biši kardan	بیش بیشی کردند	از هم پیشی گرفتند	- یوسف-۲۵	إِسْتَبَقَّا	۶۸۴
۱/۲۵۷	belārdenia	بلاردنی	پاره شد	- یوسف-۲۵	قُدَّتْ	۶۸۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۵۷	vendāyan	ونداین	هر دو یافتند	یوسف- ۲۵	الفیا	۶۸۶
۸/۲۵۷	tehasti	تهاستی	تو ای زن هستی	-	کُنتِ	۶۸۷
۵/۲۵۸	?u rā badina	او را بین	او را دیدند	یوسف- ۳۱	رأيَةَ	۶۸۸
۲۵۸۷	bičina	بیچین	بریدند	یوسف- ۳۱	قَطْعَنَ	۶۸۹
۲/۲۵۸	bezendun bordeh bu	بزندون برده بو	هر آینه محبوس شود	یوسف- ۳۲	لِيَسْجِنَ	۶۹۰
۵/۲۵۸	qebul bakorde	قبول بکرد	پذیرفت	یوسف- ۳۴	إِسْتَجَابَ	۶۹۱
۴/۲۵۹	šemā janeya	شما جا نیاء	نیاید شما را	یوسف- ۳۷	لا يأْتِيكُما	۶۹۲
۲/۲۶۰	hokm beraft	حکم برفت	حکم شد	یوسف- ۴۱	قُضِيَ	۶۹۳
۶/۲۶۰	vešunāba xordan	وشونا بخوردن	آنها می خورند	یوسف- ۴۳	يَأْكُلُهُنَّ	۶۹۴
۱/۲۶۰	više	ویشه	خوشه	یوسف- ۴۳	سَبِيلَهُ	۶۹۵
۱/۲۶۰	tarun	ترون	سبز	یوسف- ۴۳	خَضْرٌ	۶۹۶
۱/۲۶۰	xešk	خشک	خشک	یوسف-	يَابِسٍ	۶۹۷
۴/۲۶۰	berahesteh bu	برهسته بو	رهایی یافته بود	یوسف- ۴۵	نَجَا	۶۹۸
۵/۲۶۰	bavestin	بوستین	پس بفرستید	یوسف- ۴۵	فَارْسَلُونَ	۶۹۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۹/۲۶۰	berange emā bu	برنج اما بو	برعادت مستمر	یوسف - ۴۷	ذاباً	۷۰۰
۹/۲۶۰	bavrinin	بورنین (نبین)	درویدید	یوسف - ۴۷	حَصَدْتُمْ	۷۰۱
۱۱/۲۶	beheštēh bu in	بهشته بو این	نگاه می دارید	یوسف - ۴۸	تَحْصِنُونَ	۷۰۲
۲/۲۶۰	barxošā buhīn	برخوشابوهین	نجات می باید	یوسف - ۴۹	تَعَصِّرُونَ	۷۰۳
۲/۲۶۱	xištanā	خویشتنا	خودم (را)	یوسف - ۵۳	نَفْسِي	۷۰۴
۵/۲۶۱	xajir jekāhi	خجیر جگاهی	با منزلت	یوسف - ۵۴	مَكِينٌ	۷۰۵
۵/۲۶۲	?ošuni barbijārd	اشونی بر بی جارد	سامان کرد ایشان را	یوسف - ۵۹	جَهَرَهُمْ	۷۰۶
۵/۲۶۲	vešuni bār	وشونی بار	بار سفر ایشان	یوسف - ۵۹	جِهَازِهِمْ	۷۰۷
۵/۲۶۴	serkonun bu	سرکنون بو	راز گویان	یوسف - ۸۰	نَجِيَا	۷۰۸
۶/۲۶۵	pešt vāgordania	پشت واگردانی	روی گردانید	یوسف - ۸۴	تَولَى	۷۰۹
۳/۲۶۵	?emādimvāke rdim	اما دیم وا کردیم	آمدیم	یوسف - ۸۴	أَقْبَلْنَا	۷۱۰
۷/۲۶۵	?ai?anduhāke marāhasteh	ای اندوه ها که مرا هسته	ای اندوه	یوسف - ۸۴	وَالْأَسْفَا	۷۱۱
۷/۲۶۵	berušen bu	بروشن بو	سفید شد	یوسف - ۸۴	إِيَضَّتْ	۷۱۲
۷/۲۶۵	xašm bar	خشم بر	خشم خورنده	یوسف ۸۴	كَظِيمٌ	۷۱۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	آیه
۲/۲۶۵	?ahvāl bedunin	احوال بدونین	تفحص کنید	یوسف-۸۷	تَحَسَّسُوا	۷۱۴
۷/۲۶۵	vāverdim	واوردیم <small>تبرستان</small>	آورده ایم	یوسف-۸۸	جِئْنَاهُ	۷۱۵
۸/۲۶۵	danun	دنون	اندک	یوسف-۸۸	مَزْجَاهٌ	۷۱۶
۹/۲۶۰	betamum ken	بتموم کن	تمام کن	یوسف-۸۸	أَوْفِ	۷۱۷
۱۱/۲۶۶	benjāvarin	بینجاورین	بیاورید نزد من	یوسف-۹۳	وَأَتُونَى	۷۱۸
۱۱/۲۶۶	bedaršina	بدرشین	جدا شد	یوسف-۹۳	فُصِّلتَ	۷۱۹
۴/۲۶۶	misoxanā vestuleh nadunin	می سخنا و ستوله بدونین	اگر به نقصان عقل منسوبم نسازند	یوسف-۹۴	لَوْلَا أَنْ تَقْنَدُونَ	۷۲۰
۵/۲۶۸	nešuni	نشونی	نشانه	یوسف-۱۰۵	آیة	۷۲۱
۶/۲۶۲	imenbuām	ایمن بوام	امین گردانم شمارا	یوسف-۶۴	آمَنْكُمْ	۷۲۲
۷/۲۶۲	menjāāvarin	من جا آورین	حتماً نزد من آورید	یوسف-۶۶	تَائِنَنَى	۷۲۳
۴/۲۶۲	vāe xoyvargereft	وای خ— وی ورگرفت	در برگرفت	یوسف-۶۹	آوی إِلَيْهِ	۷۲۴
۷/۲۶۲	nundehin	نوندهین	گم کرده اید	یوسف-۷۱	تَقْدِيْنَ	۷۲۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۹/۲۶۲	bāndun	باندون	کفیل	یوسف-۷۲	رَعِيمَ	۷۲۶
۱۰/۲۶۴	dunin	دونین	دانستید	یوسف-۷۳	عَلِمْتُمْ	۷۲۷
۱۱/۲۶۴	zeyunkārikoni m	زیون کاریکونیم	تا فساد کنیم	یوسف-۷۳	لِنَفْسِيَّدْ	۷۲۸
۱۲/۲۶۴	mokāfāt īn čiva	مکافات این چیو	پس کیفرش چیست	یوسف-۷۶	فَمَا جَزَاءَةُ	۷۲۹
۱۳/۲۶۴	?ebtedā bakorde	ابتدا بکرد	ابتدا کرد	یوسف-۷۶	بَدْأٌ	۷۳۰
۱۴/۲۶۴	dezdi bakordina	دزدی بکر دین	دزدی کند	یوسف-۷۷	يَسْرِقُ	۷۳۱
۱۵/۲۶۴	dezdi bakorde bu	دزدی بکر ده بو	دزدی کرد	یوسف-۷۷	سَرَقَ	۷۳۲
۱۶/۲۶۸	besar dar āya men	بسر در آیا من	غروگیر نده	یوسف-۱۰۷	غاشیَّةٌ	۷۳۳
۱۷/۲۶۸	gärdienien nabu	گاردنین نبو	بازگردانده نشود	یوسف-۱۱۰	لَا يَرِدُ	۷۳۴
۱۸/۲۶۸	?endarz	اندرز	پندی	یوسف-۱۱۱	عِثْرَةٌ	۷۳۵
۱۹/۲۶۹	har yakin	هر یکین	هر یک	رعد-۲	كُلَّ	۷۳۶
۲۰/۲۶۹	mehkem kuh	محکم کوه	کوهها	رعد-۳	رَوَاسِيَ	۷۳۷
۲۱/۲۷۰	berafteh	برفته	گذشته	رعد-۷	خَلَتْ	۷۳۸
۲۲/۲۷۰	sangigār	سنگی کار	بزرگ	رعد-۱۰	كَبِيرٌ	۷۳۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۷۱	vādārnabun	وادارنبون	بازگشته نباشد	رعد-۱۱	فَلَامِرَدَ	۷۴۰
۲/۲۷۱	vesākerine ken	وساکرینه گنستان	مدکار	رعد-۱۱	وَالِ	۷۴۱
۹/۲۷۱	vapušeh	وپوشه	مشتبه شد	رعد-۱۷	تَشَابَهَ	۷۴۲
۲/۲۷۲	kafā	کفا	کف	رعد-۱۸	رَبَدَا	۷۴۳
۲/۲۷۲	?aškārā	اشکارا	بلند	رعد-۱۸	رَابِيَاً	۷۴۴
۲/۲۷۲	vāšenin	واشنین	می افروزید	رعد-۱۸	تَوْقِدُونَ	۷۴۵
۱/۲۷۲	vāšiyan gāh hā	واشین گاه ها	بسترها	رعد-۱۹	مِهَادٌ	۷۴۶
۱/۲۷۲	un kes keh ue duna	اون کس که او دون	آنکه بداند	رعد-۱۹	فَمَنْ يَعْلَمْ	۷۴۷
۷/۲۷۲	?evādāran	اوادران	دفع می کنند	رعد-۲۲	يَدْرُؤُنَ	۷۴۸
۴/۲۷۲	baivandan	بیوندن	وصل کرده شود	رعد-۲۵	يَوْصَلَ	۷۴۹
۶/۲۷۲	puhāna	پوهان	واسیع می کند	رعد-۲۶	يَبْسِطُ	۷۵۰
۷/۲۷۲	zabun	زبون	اندک	رعد-۲۶	مَتَاعٌ	۷۵۱
۳/۲۷۲	xeš dabiyangāh	خوش دبین گاه	خوش باد ایشان را	رعد-۲۸	طَوْبَى الْهَمْ	۷۵۲
۶/۲۷۲	vāhinam	واهینم	مهلت دادم	رعد-۳۲	أَمْلَيْتُ	۷۵۳
۱/۲۷۴	num vagirin	نوم و گیرین	نام برید آنها را	رعد-۳۲	سَمْوَهْمٌ	۷۵۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۲۷۴	bahimeh	بهیمه	گرفتم	رعد-۳۳	اَحَدْتُ	۷۵۵
۸/۲۷۴	bekonan	بکن	کسب کرد	رعد-۳۳	كَسَبَتْ	۷۵۶
۶/۲۷۴	bemozayyan buen	بمزین بوئن	آراسته شد	رعد-۳۳	زِينَ	۷۵۷
۶/۲۴۷	vāpaya	واپایا	نگهدارنده	رعد-۳۴	وَاقِ	۷۵۸
۶/۲۷۴	bireš bakō rdina	بیرش بکر دین	وعده داده شد	رعد-۳۵	وَعْدَ	۷۵۹
۵/۲۷۵	vādār nabuni veue kār	وادر نبوونی وی کار	حکم او را رد کننده‌ای نیست	رعد-۴۱	لَامَعْقَبَ لِحَكْمِيَه	۷۶۰
۸/۲۷۵	?āxarat kišā	آخرت کیشا	فرجام آن سرای از کیست؟	رعد-۴۲	لِمَنْ عَقْبَيِ الدَّارِ	۷۶۱
۸/۲۷۶	bakoština	بکشتین	می کشتند	-ابراهیم-۶	يَذَبَحُونَ	۷۶۲
۷/۲۷۷	bayneh	بینه	روشن	-ابراهیم-۱۲	مُبِينَ	۷۶۳
۷/۲۷۷	?emā rā čieh	اما را چیه	چیست ما را	-ابراهیم-۱۵	مَا لَنَا	۷۶۴
۴/۲۷۹	xabiseh	خبیثه	پلیدی	-ابراهیم-۳۱	خَبَيْثَهِ	۷۶۵
۲۸۰	dusti bakonan	دوستی بکن	بشتابند- گرایش یابند	-ابراهیم-۴۰	تَهْوي	۷۶۶
۶/۲۸۱	xabar madār	خبر مدار	بی خبر	-ابراهیم-۴۳	غَافِلًا	۷۶۷
۶/۲۸۲	šemā dabin	شما دبین	ساکن شدید	-ابراهیم-۴۷	سَكَنْتُمْ	۷۶۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبیرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج.
۹/۲۸۱	xeyā jā	خیا جا	نزد خدا	ابراهیم- ۴۷	عِنْدَ اللَّهِ	۷۶۹
-	sānozana	سانوزن	پیش نیفتاد	حجر- ۵	مَاتَسْيِقُ	۷۷۰
-	na vā pes stāentuen	نه و پس استان (تون)	باز پس نمانند	حجر- ۵	مَا يَسْتَأْخِرُونَ	۷۷۱
۲/۲۸۳	beyesterdim	بیستر دیدم	وسعتم دادیم	حجر- ۱۹	مَدَدْنَا	۷۷۲
۳/۲۸۳	vākadim	واکدیم	افکندیم	حجر- ۱۹	الْقَيْنَا	۷۷۳
۳/۲۸۴	vendāsteh ku	ونداسته کو	کوههای استوار	حجر- ۱۹	رَوَاسِيَ	۷۷۴
۸/۲۸۴	?emāšemārā u bwdahim	اما شما را او بدهیم	پس نوشاندیم شما را	حجر- ۱۹	فَأَسْقَيْنَاكُمُوهَا	۷۷۵
۸/۲۸۵	šemā natunin	شما نتوین	نیستید شما	حجر- ۲۲	مَا أَنْتُمْ	۷۷۶
۸/۲۸۶	vāgeten	واگتن	خزانه داران	حجر- ۲۲	خازنین	۷۷۷
۵/۲۸۶	rāst su dādam	راست سو دادم	راست گردانیدم	حجر- ۲۹	سَوَيْتُ	۷۷۸
۶/۲۸۶	sar su jāvarin	سر سو جاورین	بیفتید بر او سجده کنان	حجر- ۲۹	فَقَعُوا الساجدين	۷۷۹
۹/۲۸۶	vā bordeh bu im	وا برده بو ایم	بیرون کشیدیم	حجر- ۴۷	نَزَعْنَا	۷۸۰
۱/۲۸۷	taxtea ništēh bun	تحته نیشته بون	بر سریرها (تحت‌ها)	حجر- ۴۷	عَلَى سَرِّ	۷۸۱
۲/۲۸۷	bedar āvaron	بدر آورن	بیرون شدگان	حجر- ۴۸	مَخْرِجِينَ	۷۸۲
۳/۲۸۷	xabar bedeh	خبر بدہ	خبر دهنده	حجر- ۴۹	نَبَّیٌ	۷۸۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۸/۲۸۵	?omi vāvesteh un	امی واوسته اون	امیدان	حجر-۵۵	قاطین	۷۸۴
۶/۲۸۵	paybegirošun e	پی بگیر اوشون	تابع شو	حجر-۶۵	اتیغ	۷۸۵
۲/۲۸۶	sardenā šovin	سردنای شوین	هرانان هستند	حجر-۷۲	يَغْمَهُونَ	۷۸۶
۳/۲۸۶	bavārenim	بوارنیم	باریم	حجر-۷۴	أَنْطَرُنَا	۷۸۷
۶/۲۸۶	pāreh pāreh	پاره پاره (عصین)	پاره‌ها - جزء‌ها	حجر-۹۱	عَصِينَ	۷۸۸
۶/۲۸۶	? āškārā ken	آشکارا کن	آشکار کن	حجر-۹۱	فَاصْدَعْ	۷۸۹
۶/۲۸۶	qesmat konun	قسمت کنون	تقسیم کنندگان	حجر-۹۰	مُفَّقَّسِيمُونَ	۷۹۰
۱/۲۸۷	pas bedunan	پس بدون	زود باشد که بدانند	حجر-۹۶	فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ	۷۹۱
۶/۲۸۷	sārun	سارون	رسنده به آن	نحل-۷	بِالْغِيَهِ	۷۹۲
۲/۲۸۸	rāst rāst bedeyārvārdan	راست راست به دیار آوردن	راهنمایی به راه درست	نحل-۹	قَضْدُ السَّبِيلِ	۷۹۳
۴/۲۸۸	šemā jāvenin	شما جاونین	می‌چرانید	نحل-۱۱	تُسِيمُونَ	۷۹۴
۴/۲۸۸	rueinia	روئینی	می‌رویاند	نحل-۱۱	يَنْبِتُ	۷۹۵
۱/۲۸۸	?ankurhā	انکورها	انگورها	نحل-۱۱	الْأَغْنَابُ	۷۹۶
۴/۲۸۸	farmun dāstehunan	فرمون داشته اون	تسخیر شدگانند	نحل-۱۲	مَسَخَّراتٌ	۷۹۷
۴/۲۸۸	beaql beyā muj kār konand	عقل بیا موج کار کنند	به عقل درمی‌یابند	نحل-۱۲	يَعْقِلُونَ	۷۹۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۲۸۸	šemā bedar āvarin	شما بدرآورین	بیرون آرید	نحل-۱۴	تَسْتَخْرِجُونَ	۷۹۹
۸/۲۸۸	beškāfun	بشکافون	شکافنده	نحل-۱۴	مَوَاحِرٍ	۸۰۰
۱۰/۲۸۸	varkadi	ورکادی	افکند	نحل-۱۵	الْقَى	۸۰۱
۱۰/۲۸۸	vendāsteh kuhha	ونداسته کوه ها	کوههای استوار	نحل-۱۵	رَوَاسِي	۸۰۲
۲/۲۸۹	čerā andarz nagiran	چرا اندرز نگیرن	آیا پند نمی گیرند	نحل-۱۷	افْلَاتِذَكْرُنَ	۸۰۳
۴/۲۸۹	beservārin	بسروارین	پنهان می دارید	نحل-۱۹	تَسِرُّونَ	۸۰۴
۵/۲۸۹	āškār konin	آشکار کنین	آشکار می کنید	نحل-۱۹	تَعْلِنُونَ	۸۰۵
۵/۲۸۹	?āferian natunan	آفرین نتونن	چیزی را نمی آفریند	نحل-۲۰	لَا يَخْلُقُنَ	۸۰۶
۱/۲۹۰	zolm kārun	ظلم کارون	ستمگران	نحل-۳۰	ظَالِمِينَ	۸۰۷
۲/۲۹۰	huvešt	هو وشت	احاطه کرد	نحل-۳۶	حَاقَ	۸۰۸
۲/۲۹۱	nāvāxunelyā	ناواخونلیا	بر نمی انگیزد	نحل-۴۰	لَا يَبْغُثُ	۸۰۹
۷/۲۹۱	vešunā suvāzanim	وشونا سو وازنیم	هر آینه جای می دهیم ایشان را	نحل-۴۳	لَنَبْوَثُنَّهُمْ	۸۱۰
۷/۲۹۱	ba vešunā hāresek	با وشونا هارسه	بگیرد ایشان را	نحل-۴۸	يَأْخُذُهُمْ	۸۱۱
-	hā kerд vākerd kone	ها کرد وا کرد کن	منتقل می شود	نحل-۵۰	يَنْقِيُّ	۸۱۲
۱/۲۹۲	lalehun boven	لله وُنْ بُون	ذلبلان هستند	نحل-۵۰	داخِرُونَ	۸۱۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۲۹۲	batersin	بترسین	پس بترسید مرا	۵۳- نحل	فَأَرْهَبُونْ	۸۱۴
۷/۲۹۲	vābord	وابرد	دفع کرد	۵۶- نحل	كَشَفَ	۸۱۵
۵/۲۹۲	zabun	زبون	خواری	۶۱- نحل	هُونَ	۸۱۶
۱۰/۲۹۲	bedeyār averan	بدیار آورن	قرار می دهند	۶۲- نحل	يَجْعَلُونَ	۸۱۷
۱۱/۲۹۶	?unzanā	اون زنا	چون زنی که	۹۴- نحل	كَالَّتِي	۸۱۸
۱۱/۲۹۶	vājedā jedā kardeh	واجدا جدا کرده	تارهای تاب بازداده- رشته	۹۴- نحل	انکاثاً	۸۱۹
۶/۲۹۶	baškorākoneh	باشکرا کنه	تا بیان کند	۹۴- نحل	لَيَبِينَ	۸۲۰
۹/۲۹۶	?avazhā magiren	عوض ها میگرن	نفوشید	۹۷- نحل	لَا تَشْتَرُوا	۸۲۱
۴/۲۹۷	?amā ?urā zendehbedahim	اما او را زنده بدهیم	او را زندگانی دهیم	۹۹- نحل	لَخَيْئَةَ	۸۲۲
۵/۲۹۷	xoštanvāpā	خوشتمن وایا	پناه جوی	- ۱۰۰	فَاسْتَعِدُ	۸۲۳
۸/۲۹۷	?emā bavestimkāh	اما بو ستمیکاه	تبديل کنیم	- ۱۰۲	بَدَّلْنَا	۸۲۴
۲/۲۹۸	vā valāja	وا ولاج	باز شد	- ۱۰۸	شَرَحَ	۸۲۵
۵/۲۹۸	moher vinā	مهر وینا	مهر نهاد	- ۱۱۰	طَبَعَ	۸۲۶
۸/۲۹۹	mokāfāt bekonin	مکافات بکنین	عقوبت کنید	- ۱۲۷	عاقِبَتْم	۸۲۷
۷/۳۰۱	darmionhā	درمیون ها	در میان	۵- اسراء	خِلَالٌ	۸۲۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۸/۳۰۱	šema ra bedaim	شما را بدايم	کمک داديم شما را	اسراء- ۶	امدداً ناكِمْ	۸۲۹
۷/۳۰۲	bevāšten gāh	بواشتن گاه	حبس- تنگنائی	اسراء- ۸	حَصِيرٌ	۸۳۰
۴/۳۰۲	rušen	روشن	نوردهنده	اسراء- ۱۳	مُبَصِّرَةً	۸۳۱
۶/۳۰۲	?emā vekarden akedim	اما و کردن اکدیم	لازم و ثابت کرده‌ایم	اسراء- ۱۴	الرَّمَنَا	۸۳۲
۴/۳۰۳	verāveyuana	وراویون	گمراه می‌شود	اسراء- ۱۶	يَضَلُّ	۸۳۳
۲/۳۰۳	nekuheš varkadeh	نکوهش ورکده	نکوهش شده	اسراء- ۱۹	مَذْمُومًا	۸۳۴
-	veye aql tamumi	وی عقل تمومی	تا به کمال رشد و قوتی برسد	اسراء- ۳۷	حَتَّى يَبْلُغَ أَشْدَهُ	۸۳۵
۱/۳۰۶	?āqebah	عاقبه	عاقبت	اسراء- ۳۷	تَأْوِيلٌ	۸۳۶
۱/۳۰۶	vāgärdenāim	واگاردنایم	بیان کردیم	اسراء- ۴۳	صَرْفَنا	۸۳۷
۶/۳۰۶	šemā danevesnin	شما دنوسنین	نمی‌فهمید	اسراء- ۴۶	لَا تَفْقَهُونَ	۸۳۸
۴/۳۰۷	beresteh	برسته	رمندگان	اسراء- ۴۹	نُفُرًا	۸۳۹
۴/۳۰۷	koš konan	گوش کن	گوش فرا می‌دارند	اسراء- ۵۰	يَسْتَمِعُونَ	۸۴۰
۸/۳۰۷	xord mord	خورد مورد	ریزه ریزه‌ها	اسراء- ۵۲	رُفَاتًا	۸۴۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۲۷۳۰۹	bevešnam	بوسنم	براندازم - ریشه کن کنم	۶۴-۶۵ اسراء	لَأَحْتِنَّكَنَّ	۸۴۲
۵۷۳۰۹	bekijumen	بکچومن	لغش - ۵۵ تحریک کن	۶۶ اسراء	وَاسْتَفْزُرْ	۸۴۳
۶۱۳۰۹	šol vakon	شول و کن	فریاد زن	۶۶ اسراء	إِجْلِبْ	۸۴۴
۱۷۳۰۹	variijiye	وریجی	۶۷-۶۸ می‌راند	۶۷ اسراء	بِرْجِي	۸۴۵
۵۱۳۰۹	bekenār zami bexešk	بکنار زمی بخشک	اطراف بیابان	۷۰-۷۱ اسراء	جَانِبُ الْبَرِّ	۸۴۶
۶۱۳۰۹	vārena	وارن	۷۰-۷۱ می‌فرستد	۷۰ اسراء	يَرْسُلُ	۸۴۷
۷۱۳۰۹	šemā beiman buin	شما بایمن بواین	۷۱-۷۲ ایمن شدید	۷۱ اسراء	أَمِنْتُمْ	۸۴۸
۱۰۱۳۰۹	vešunā vaketam	وشونا و کتم	۷۲-۷۳ برداشتیم ایشان را	۷۲ اسراء	حَمَلْنَا هُمْ	۸۴۹
۲۱۳۱۰	bexunana	بخونن	۷۲-۷۳ می‌خوانند	۷۲ اسراء	يَقْرُؤُنَ	۸۵۰
۲۲۳۱۰	to nazdike ?un bi	تو نزدیک اون بی	۷۶-۷۷ نزدیک به تو	۷۶ اسراء	كِدْنَتْ	۸۵۱
۴۱۳۱۰	merā vādāštiba	مرا واداشتیبا	۷۷-۷۸ برمما است	۷۸ اسراء	عَلَيْنَا	۸۵۲
۶۱۳۱۰	batāstan	باتستان	۷۸-۷۹ درنگ نمی‌کرند	۷۸ اسراء	لَا يُلْبِثُونَ	۸۵۳
۸۱۳۱۰	zevāl bakedeh	زوال بکده	۸۰-۸۱ زوال خورشید	۸۰ اسراء	دِلْوَك الشَّمْس	۸۵۴
۵۱۳۱۱	?inun vāšo	اینون واشو	۸۲-۸۳ اناچیز شد	۸۳ اسراء	ذَهَقَ	۸۵۵
۵۱۳۲۱	vāgotehim	واگته ایم	۹۱-۹۲ مکرر گردانیدیم	۹۱ اسراء	صَرَقْنَا	۸۵۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۳۱۲	<i>tu brāveni</i>		تو براونی	روان‌سازی ۹۳-۹۴	تَفْجِيرٌ	۸۵۷
۴/۳۱۲	<i>qatea</i>		قطعه	پاره پاره ۹۴-	كِسْتَفَا	۸۵۸
۲/۳۱۳	<i>sākenin</i>	سکنین	آرمیدگان - با اطمینان	سراء- ۹۷-۹۹	مُطْمَئِنَّينَ	۸۵۹
۱/۳۱۳	<i>vāšandeh</i>	واشندہ	آتش افروخته	سراء- ۹۹-	سَعِيرًا	۸۶۰
۱/۳۱۴	<i>jaduy varkadeh</i>	جادوی ورکده	جادوکرده شده	سراء- ۱۰۳	مَسْحُورًا	۸۶۱
۲/۳۱۴	<i>varešun xunan kāh</i>	ور اشون خونن کاه	بر ایشان خوانده می‌شود	سراء- ۱۰۸	يَتَلَى عَلَيْهِمْ	۸۶۲
۵/۳۱۴	<i>behar keh šemāvaxunen</i>	بهر که شما و خونن	به هر کدام که شما بخوانید	سراء- ۱۱۰	إِيمَانَدْعُوا	۸۶۳
۲/۳۱۵	<i>?azkamiokāsti</i>	از کمی و کاستی	از خواری و فروتنی	سراء- ۱۱۱	مِنَ الدُّلُّ	۸۶۴
۲/۳۱۵	<i>dešt</i>	دشت	زمین	کهف- ۷	صَعِيدًاً	۸۶۵
۸/۳۱۵	<i>hejāb bedeyārāvardim</i>	حجاب بدیار آوردم	بر گوش‌هایشان زدیم	کهف- ۱۰	ضَرَبْنَا عَلَى اذانِهِمْ	۸۶۶
۲/۲	<i>xiše bende</i>	خویش بنده	بنده‌اش	مریم- ۲	عبدہ	۸۶۷
۲/۲	<i>mirās gir</i>	میراث گیر	وارث	مریم- ۵	ولیاً	۸۶۸
۵/۲	<i>čun bavuan</i>	چون بون	چگونه بود	مریم- ۸	آنی يكونَ	۸۶۹
۵/۳	<i>hokm bakade</i>	حکم بکده	حکم شده	مریم- ۲۱	مقضیاً	۸۷۰
۳/۷	<i>beptāhim</i>	بپتاهم	می‌رانیم	مریم- ۸۶	نسوقَ	۸۷۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
-	bandā	بندا	گره	۲۷-طه	عقدة	۸۷۲
4/9	sexun	سخون	گفتار	۲۸-طه	قول	۸۷۳
1/12	vāš	واش	گیاهان	۵۳-طه	نبات	۸۷۴
1/12	dier jegāh	دیر جگاه	مکان مسطح	۵۸-طه	مکاناً سُوى	۸۷۵
2/12	vāgerd āvaran	واگرد آورن	بیرون آیند	۵۹-طه	يَخْشِر	۸۷۶
2/13	vābaran	وابرن	می روید شما دو تن	۶۳-طه	يَذْهَبَا	۸۷۷
2/13	vā meun āveran	وامیون آورن	پس جمع کنید	۶۴-طه	فَاجْمَعُوا	۸۷۸
/14	vā vejām	واو جم	حتماً قطع می کنم	۶۸-طه	لَا قَطْعَنَّ	۸۷۹
6/16	verā daxedām	وراد کدم	افکندیم آن را	۹۶-طه	نَبَذْتُهَا	۸۸۰
4/17	qessa bakonim varto	قصه بکنیم ورتو	قصه گوئیم بر تو	۹۹-طه	نَقَصَ عَلَيْكَ	۸۸۱
7/20	?ušu gotenābin	اوشو گتنابین	گفتند	۱۳-طه	لَقَالُوا	۸۸۲
1/20	amā hādāeim	اما هادا ایم	بهره مند ساختیم	۱۳۱-طه	متعنا	۸۸۳
3/20	venestin	ونسین	می نگرند	۳-انبیاء	تُبَصِّرُونَ	۸۸۴
4/21	goš vākonin	گوش واکنین	بشنوید	۲-انبیاء	إِسْتَمَعُوا	۸۸۵
5/21	hāji wāji	هاجی واجی	آشفته	۵-انبیاء	أَضْغَاثُ	۸۸۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
3/22	vešunā nakordim	وشونا نکردیم	قرار ندادیم ایشان را	انبیاء - ۸	وما جَعْلَنَا هُمْ	۸۸۷
4/22	?ošoa rāst bakonim	اوشو راست بکشیم	وفا کردیم به ایشان	انبیاء - ۹	صَدَقْنَا هُمْ	۸۸۸
5/24	gordest unan	گرdestه اونن	روی برگردان بودند	انبیاء - ۳۴	مَعْرُضُونَ	۸۸۹
۲۷	šoma vāgordin	شما واگردين	پشت کردیدن	انبیاء - ۵۷	تَوَلَّوا مُدَبِّرِينَ	۸۹۰
۲۷	xabari	خبری	یاد	انبیاء - ۴۲	ذَكْرٌ	۸۹۱
۱/۲۸	vāsoxen omin	واسخن اومن	سخن می گویند	انبیاء - ۶۵	يَنْطَقُونَ	۸۹۲
۱/۲۸	šoma rā duri baš	شما را دوری باش	وای بر شما	انبیاء - ۶۷	إِفْلَكْمٌ	۸۹۳
۴/۳۰	paresteun	پرستاؤن	پرستندگان	انبیاء - ۸۴	عابدوْنَ	۸۹۴
۱/۳۱	piš piši kenan	پیش پیشی کنن	سرعت می گیرند	انبیاء - ۹۰	يَسَارُ عَوْنَ	۸۹۵
۶/۳۱	bašunā kār dar	باشونا کار در	۹۳- کار فیمابین آنها	انبیاء - ۹۳	امْرُهُمْ بَيْنَهُمْ	۸۹۶
۲/۳۱	peštēh	پشته	پشته - تپه	انبیاء - ۹۶	حَدَبٌ	۸۹۷
۴/۳۱	hā kelan	ها کلن	به سرعت عبور کنند	انبیاء - ۹۶	يَنْسِلُونَ	۸۹۸
۵/۳۲	be piš bova bu	به پیش بوه بو	پیشی گرفت	انبیاء - ۱۰۱	سَبَقَتْ	۸۹۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۳۲	vas bu anderz	وس بو اندرز	رساندن پیام	حج-۱۰۴	بلاغاً	۹۰۰
۲/۳۲	hamaksā	همکسا	به نحو یکسان	حج-۱۰۹	علیٰ سواء	۹۰۱
۱/۳۳	sangi	ستگی	بزرگ	حج-۱	عظيم	۹۰۲
۷/۳۴	šakki nieh	شکی نیه	شکی نیست	حج-۵	لارَيْب	۹۰۳
۸/۳۴	verhizumen	ورهیزومن	برمی‌انگیزد	حج-۷	يَعْثُ	۹۰۴
۹/۳۴	pahli vajumin	پهلوی واجومین	مبتكرانه روی می‌گرداند	حج-۹	ثانیَ عِطْفَه	۹۰۵
۹/۳۴	vāgārdenan	واگاردن	برمی‌گرداند	حج-۹	// إنْقَلَبَ	۹۰۶
۲/۳۵	?u bekešā	او بکشا	مدد کند	حج-۱۵	فَلِيمَدَّ	۹۰۷
۷/۳۶	naxoš geruni	ناخوش - گرونی	غصه و کدورت	حج-۲۲	غم	۹۰۸
۲/۳۷	pušan	پوشن	زیور می‌پوشند	حج-۲۳	يَحْلُونَ	۹۰۹
۴/۳۷	xbar dare ken	خبر در کن	آگاه کن	حج-۲۷	ادَن	۹۱۰
۷/۸۸	Har kas ke sanki dad	هر کس که سنکی داد	و هر کس که بزرگ بدارد	حج-۳۰	وَ مَنْ يَعْظِمْ	۹۱۱
۷/۳۹	?uhādeyār	اوهادیار	سائل - فقیر متوقع	حج-۳۶	معترَّ	۹۱۲
۷/۳۹	xojire karun	خجیره کارون	نيکوکاران	حج-۳۷	محسنين	۹۱۳
۷/۴۱	seyāh delun	سیاه دلون	سنگ دل	حج-۵۳	فاسیه القلوب	۹۱۴
۲/۴۲	hārāh	ها راه	به راه	حج-۵۴	الى صراط	۹۱۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۴۲	de buden gāh	دبودن گاه	محل ورود	۵۹ حج-	مدخلاء	۹۱۶
۸/۴۳	pasandie	پسندیده	پسندیده	۶۴ حج-	حمیده	۹۱۷
۵/۴۳	vāxun	واخون	بخوان	۶۷ حج-	أَذْعُ	۹۱۸
۱/۴۴	xunan gāh	خونن گاه	هر گاه تلاوت کنی	۷۲ حج-	اذائتلی	۹۱۹
۲/۴۴	nāxoši	ناخوشی	- ناشایست- انکار کننده	۷۲ حج-	منکر	۹۲۰
۵/۴۴	bazanan	بزن	زده شد	۷۳ حج-	ضریب	۹۲۱
۷/۴۴	nām venāy	نام ونای	نامید شما را	۷۸ حج-	ستمَاكم	۹۲۲
۲/۴۵	?uri kadan	اوری کدن	- به درستی که مؤمنون- رستاگار شد ۱		قد افلح	۹۲۳
۲/۴۷	rāh pāy bakonin	راه پای بکنین	در انتظار مؤمنون- بمانید ۲۵		فتریصوا	۹۲۴
۲/۴۸	nešeyri	نشیری	قرار گرفتند مؤمنون- ۲۸		استویت	۹۲۵
۸/۴۸	če dury	چه دوری	چه دور است مؤمنون- ۳۶		هیهات	۹۲۶
۵/۴۹	?ue jāvardim	او جاوردیم	جا دادیم مؤمنون- ۵۰		اوینا	۹۲۷
۲/۵۰	nerendišenan	نرنديشنن	تدبیر نمی کنید مؤمنون- ۶۸		لم تدبروا	۹۲۸
۱/۵۱	naxošsin	نخوش سین	اکراه دارندگان مؤمنون- ۷۰		کارهون	۹۲۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۵۱	vājāunan	واجا اونن	منحرفین - کناره‌گیران	مؤمنون ۷۴	ناکبون	۹۳۰
۳/۵۱	vāberim	وابریم	گشودیم	مؤمنون ۷۵	کَشَفَنَا	۹۳۱
۴/۵۱	sodagaašan	سودگشن	سرگردانند	مؤمنون ۷۵	يَعْمَهُونَ	۹۳۲
۱/۵۲	piš ?ušun bu	پیش اوشون بو	پشت سر ایشان	مؤمنون ۱۰۰	ورآءِهِمْ	۹۳۳
۲/۵۴	?estaein	استا این	درنگ کردید	مؤمنون ۱۱۲	لِبْشَتْمٌ	۹۳۴
۱/۵۵	bijārdim	بیجاردیم	واجب کردیم ما	نور-۱	فَرَضْنَا	۹۳۵
۱/۵۶	bāšnostan	باشنوستن	گوش کردند	نور-۱۲	سَمِعْتُمُوا	۹۳۶
۱/۵۹	vendereste	وندرسته	حقیقت	نور-۲۵	حَقٌّ	۹۳۷
۲/۶۰	Bešu badehin kūnīn	بشو بدهین کنین	به ازدواجشان درآورید	نور-۳۲	انکحوهْنَ	۹۳۸
۲/۶۰	bezan konin	بزن بدهین (کنی)	همسر گیرید - ازدواج کنید	نور-۳۲	انکحوا	۹۳۹
۴/۶۱	pāyestan	پایستان	پاکدامنی	نور-۳۳	تحصتاً	۹۴۰
۵/۶۱	vašemā dast āvariā	واشماء دست آوریما	تا بجویید	نور-۳۳	لِتَبْتَغُوا	۹۴۱
۴/۶۲	subazana	سوبزنه	روشنی می‌دهد	نور-۳۵	يَضْئَى	۹۴۲
۷/۶۳	vāgerd avarde	واگرد آوره	گرداوری می‌کند	نور-۴۳	يُؤْلَف	۹۴۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۶۴	vagardan	وگردن	پشت می‌نمایند	۴۷- نور-	یتولی	۹۴۴
۶/۶۴	tarsanan	ترسنن	می‌ترسند	۵۰- نور-	یخافون	۹۴۵
۸/۶۴	vaxoš kā	و خوش کا	فراخوانده شدند	۵۱- نور-	ذَغْوَا	۹۴۶
۹/۶۴	bāšnāstim	باشنا استیم	شنیدیم	۵۱- نور-	سَمِعْنَا	۹۴۷
۲/۶۲	lasehā be mehteronkone	لسا بمهترون کن	خلیفه شان گرداند - جانشین کند	۵۵- نور-	لِيَسْتَحْلِفُنَ	۹۴۸
۸/۶۵	vākata zanun	واکته زنون	زنهر از - کارافتاده	۶۰- نور-	قواعدِ مِن النساء	۹۴۹
۱/۶۶	?aškārā konā un nabva	آشکارا کناون نَبْوَة	آشکار نکندگان	۶۰- نور-	غیر متبرّجات	۹۵۰
۱/۶۷	bareket dakedi	برکت ذکیدی	فرخنده باد	۱- فرقان-	تبارک	۹۵۱
۱/۶۸	čun bazinā	چون بزنيا	چگونه زند	۹- فرقان-	كيف ضربوا	۹۵۲
۷/۶۸	?ošunā darkonenkā	آشونا در کن کا	هر گاه افکنده شدند	۱۳- فرقان-	إِذَا أَلْقَوْا	۹۵۳
۷/۶۸	helākā	هلاکا	هلاکتی	۱۳- فرقان-	ثبوراً	۹۵۴
۷/۷۰	bepāte	بپاته	پراکنده	۲۳- فرقان-	منشوراً	۹۵۵
۷/۷۱	bebjārdim	ببجاردیم	باتّانی و بتدریج بیان کردیم	۳۲- فرقان-	رَتَّنَاهَا	۹۵۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۸/۷۱	betojāverdim	بتوجا آوردیم	برای تو آوردیم	فرقان- ۳۲	جئناک	۹۵۷
۲/۷۲	bevārnina	بوارنین	بارانده شد	فرقان- ۴۰	امطرات	۹۵۸
۴/۷۲	vāferina	وافرینا	زنده شدن	فرقان- ۴۰	نشوراً	۹۵۹
۵/۷۲	čon bekošena	چون پکشین	چگونه کشید	فرقان- ۴۵	کیف مد	۹۶۰
۳/۷۳	vāgerim	واگریم	گرفتیم	فرقان- ۴۶	قبضنا	۹۶۱
۲/۷۴	sangi	سنگی	بزرگ	فرقان- ۵۲	کبیراً	۹۶۲
۲/۷۴	?in yakin xoš	این یکین خوش	این یکی شیرین گوارا	فرقان- ۵۳	هذا عذب فرات	۹۶۳
۱/۷۴	ziennedārne	زین ندارن	زیانشان نمی‌رسانند	فرقان- ۵۵	لایضرهم	۹۶۴
۲/۷۵	vāpeštzmin	واپشت زمین	بر روی زمین	فرقان- ۶۳	علی الأرض	۹۶۵
۳/۷۵	?ošun baguyen	اشون بگوین	آنان گفتند	فرقان- ۶۳	قالوا	۹۶۶
۴/۷۵	bešao stan	بشواستن	شب زنده براری می‌کنند	فرقان- ۶۴	بیبیتون	۹۶۷
۶/۷۵	bun darwšgāh	بوندرش گاه	قرارگاه	فرقان- ۶۴	مستقرأ	۹۶۸
۲/۷۶	meyuneh	میونه	حد وسط- اعتدال	فرقان- ۶۷	قواماً	۹۶۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۷۷	če erzanin	چه ارزنین	اعتنای نداشت	فرقان-۷۷	مايغبؤء	۹۷۰
۳/۷۷	gerdenhā	گردن ها	گردنها	فرقان-	اعناق	۹۷۱
۷/۷۷	vegerdestun	و گردنون	رو گردانان	فرقان-۵	معرضين	۹۷۲
۵/۷۸	beqamgin buam	بغمگین باما	سینه‌ام تنگ شد	فرقان-۱۲	يَضيق صدری	۹۷۳
۱/۷۸	bakošan	بکوشن	بکشند	فرقان-۱۴	يقتلون	۹۷۴
۱/۷۸	vā šemā rā jā	وا شما را جا	با شما	فرقان-۱۵	معكم	۹۷۵
۳/۷۸	?ešnoim	إِشْنُؤِيم	شنونده ایم	شعر-۱۷	انا مستمعون	۹۷۶
۴/۷۸	tere naparverdebim	تَرَ نِپُورَدَبِيم	آیا ترا نپورده‌ایم	شعر-۱۸	آل مُنْتَك	۹۷۷
۱/۷۸	bekadi ?un ke bakadi	بکدی اوں کے بکدی	کردی آنچہ کردی	شعر-۱۹	فَعَلْتَ فَعَلْتَك	۹۷۸
۱/۷۹	nāsavāb kārun	ناصواب کارون	گمراهان	شعر-۸۵	الضالينَ	۹۷۹
۷/۷۹	bedarkaši	بدركشی	برکند-کندن	شعر-۳۳	نزع	۹۸۰
۷/۷۹	?ou rušen bu	او روشن بو	آن سفید و روشن است	شعر-۳۳	هي بيضاء	۹۸۱
۵/۸۰	vāgerd avorden	واگرد آوردن	جمع آوری شند	شعر-۳۸	جمع	۹۸۲
۵/۸۰	jādunā	جادونا	ساحران- جادوگران	شعر-۳۸	سحره	۹۸۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۵۸۰	bedim vaketan		بسجده افتادند جادگران	٤٦- شعراء	فالقی السخرة الساجدين	۹۸۴
۷۸۱	bexšm eka deunon	بخشم اکده اوئن	بخشم شدگان	- شعراء- ۵۵	لغائظون	۹۸۵
۱۸۱	hāestim	ها إِسْتِيم	پیوسته می گردیدم	- شعراء- ۷۱	فنظل	۹۸۶
۳۸۲	vaxunin	وَخُونِين	فراخوانید	- شعراء- ۷۲	تدعون	۹۸۷
۶۱۸۲	pišenun	پیشنون	پیشینیان	- شعراء- ۷۶	اقدمون	۹۸۸
۱۸۳	rahesten	رہسته	بی عیب	- شعراء- ۸۹	سلیم	۹۸۹
۲۱۸۳	hādeyār āveren	هادیار آوردن	آشکار گردد	- شعراء- ۹۱	برزت	۹۹۰
۲۱۸۳	?uo rā hun bar	او را هون بر	برای گمراهان	- شعراء- ۹۴	للغاوین	۹۹۱
۲۱۸۳	?emā bim	اما بیم	ما بودیم	- شعراء- ۹۷	إنْ كَتَا	۹۹۲
۴۱۸۴	men nabvam	من نبوم	من نیستم	- شعراء- ۱۱۵	إن أنا	۹۹۳
۸۱۸۶	batārsine	بتارسینه	انذار شدگان- بیمداده شدگان	- شعراء- ۱۷۳	منذرین	۹۹۴
۱۱۸۷	?emār muneste	امارمونسته	مانند ما	- شعراء- ۱۸۶	مثلنا	۹۹۵
۲۱۸۷	vakālen	وکالن	بیندار	- شعراء- ۱۸۷	fasqat	۹۹۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمة طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۴/۸۷	garm miye	گرم میه	روز سایه‌بان	شعراء - ۱۸۹	یوم الظله	۹۹۷
۶/۸۷	hou jāvarde	هو جاورده	نازل کرد	شعراء - ۱۹۳	نزل	۹۹۸
۱/۸۷	?u rā dunan	او را دونان	آن را می‌داند	شعراء - ۱۹۷	یعلمه	۹۹۹
۴/۸۷	nabāyan	نباین	نبودند	شعراء - ۱۹۹	ماکانوا	۱۰۰۰
۷/۸۷	bušun jā āi	بوشون جا آی	نzed ایشان آمد	شعراء - ۲۰۶	جاءهم	۱۰۰۱
۳/۸۸	vājvā kad onan	واجوa کداون	برکنار شدگان	شعراء - ۲۱۲	لمغزوون	۱۰۰۲
۴/۸۸	to bouei	تو بوای	تو باشی	شعراء - ۲۱۳	تكون	۱۰۰۳
۴/۸۸	hojāe	هوجاء	فرستادن	شعراء - ۲۲۱	نزل	۱۰۰۴
۵/۸۸	varkonan	ورکن	می‌اندازند	شعراء - ۲۲۲	یلقون	۱۰۰۵
۱/۹۰	hātā vin	ها تاوین	تا گرم شوید	النَّمْلٌ - ۷	تصطلون	۱۰۰۶
۱/۹۰	tašpāreh	تش پاره	شله ای برگرفته	النَّمْلٌ - ۷	پشهاب ِ قَبَسٍ	۱۰۰۷
۴/۹۰	pešt vākede	پشت واکده	به عقب برگشت	النَّمْلٌ - ۱۰	ولی مدبراً	۱۰۰۸
۳/۹۲	nakati	نکتی	فروند نمی‌آئی	النَّمْلٌ - ۲۲	لم تُحِطَّ	۱۰۰۹
۴/۹۲	hākeš	هاکیش	بیفکن	النَّمْلٌ - ۲۸	آلِقِ	۱۰۱۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قوانین با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۹۵	vābeyune konin	وابیونه کنین	ناشناس کنید	- النَّمْلٌ ۴۱	نَكِرُوا	۱۰۱۱
۶/۹۵	lebās vābord	لباس وابرد	لباس را کنار زد - ظاهر کرد	- النَّمْلٌ ۴۴	كَشَفَتْ	۱۰۱۲
۲/۹۶	behāzernabueim	بحاضر نبوايم	ما شاهد نبودیم	- النَّمْلٌ ۴۹	ما شهدنا	۱۰۱۳
۲/۹۷	kār kata	کارکتا	بیچاره	- النَّمْلٌ ۶۲	مضطَر	۱۰۱۴
۱/۹۸	bamejin	بمجین	- گردش بکنید بگردید	- النَّمْلٌ ۶۹	سِرِوا	۱۰۱۵
۱/۹۸	sarenjum	سرنجوم	پایان	- النَّمْلٌ ۶۹	عاقبه	۱۰۱۶
۱/۹۸	mātakkan vāpuš	ماتکن واپوش	آنچه پوشیده می دارد	- النَّمْلٌ ۷۰	ما تَكِنَ	۱۰۱۷
۱/۱۰۰	zalilun	ذلیلون	ذلیلان	- النَّمْلٌ ۸۷	داخرين	۱۰۱۸
۱/۱۰۰	verāhejan	وراهجن	به رو افکنده می شود	- النَّمْلٌ ۹۰	فَكْبَتْ	۱۰۱۹
۷/۱۰۰	bafarmā stin	بفرما ستین	مأمور شدم	- النَّمْلٌ ۹۱	أَمِرْتْ	۱۰۲۰
۲/۱۰۱	betunā kenim	بتونا کنیم	اقتدار بخشیدیم	قصص-۶	تُمَكِّنْ	۱۰۲۱
۲/۱۰۱	vānamadim	وانمادیم	نشان دهیم	قصص-۶	نَرِي	۱۰۲۲
۵/۱۰۱	dadel akadim	ددل اکدیم	وحی کردیم	قصص-۷	أَوْحَيْنَا	۱۰۲۳

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُو.
۶/۱۰۱	verā dar ken	ورا در کن	بیفکن او را	قصص-	فالقیه	۱۰۲۴
۷/۱۰۱	verādavādehim	ورادوادهیم	او را برگردانیم	قصص-۷	رادوه	۱۰۲۵
۲/۱۰۲	verā bundā	وارابوندا	پس او را یافتند	قصص-۸	فال نقطه	۱۰۲۶
۲/۱۰۲	maeseyat kārun	معصیت کارون	گناهکاران	قصص-۸	خطائين	۱۰۲۷
۱/۱۰۲	yeki xuneh	یکی خونه	اهل خانه	قصص-۱۲	اهل بيت	۱۰۲۸
۲/۱۰۲	vādāym	وادایم	برگرداندیم	قصص-۱۳	رَدْنَا	۱۰۲۹
۱/۱۰۲	verā bedāren	ورا بدارن	عهده دار او شوند	قصص-۱۲	يَكْفُلُونَه	۱۰۳۰
۱/۱۰۲	šemāe bar	شماء بر	برای شما	قصص-۱۲	لَكُمْ	۱۰۳۱
۴/۱۰۲	baraseste	برسیست	رسید	قصص-۱۴	بلغ	۱۰۳۲
۴/۱۰۲	hāestā	هالستا	صبح کرد - گردید	قصص-۱۸	أَصْبَحَ	۱۰۳۳
۳/۱۰۲	xāre kārun	خوار کارون	نیکوکاران	قصص-۱۹	مصلحین	۱۰۳۴
۴/۱۰۳	tajana	تجَنَّ	تلاش می‌کنید	قصص-۲۰	يَسْعَى	۱۰۳۵
۵/۱۰۳	tera kešan	ترِکَشَنْ	تو را بکشند	قصص-۲۰	يَقْتُلُوك	۱۰۳۶
۱/۱۰۳	čekārkata	چه کارکته	چه امری است	قصص-۲۳	ماخَطَبَ	۱۰۳۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستان	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۲/۱۰۳	gālešun	گالشون	چوپان	قصص- ۲۳	الرّعاء	۱۰۳۸
۳/۱۰۳	vāsāye	واسایه	بسوی سایه	قصص- ۲۴	إِلَيْ الظُّلُم	۱۰۳۹
۲/۱۰۳	gālešun	گالشون	چوپان	قصص- ۲۴	الرّعاء	۱۰۴۰
۵/۱۰۴	beestin	باستین	درنگ کنید	قصص- ۲۹	إِمْكَثُوا	۱۰۴۱
۳/۱۰۵	hukate jegahi	هوکته جکاهی	- کناره دره- جانب وادی	قصص- ۳۰	شاطی الواد	۱۰۴۲
۴/۱۰۵	bingen	بنیگن	بیفکن	قصص- ۳۱	الْقِ	۱۰۴۳
۱/۱۰۶	?ušā dar kadim	اوشا در کدیم	ایشان را افکنیدیم	قصص- ۴۰	فنبذناهم	۱۰۴۴
۱/۱۰۶	xunan	خونن	می خوانند	قصص- ۴۱	يَدْعُونَ	۱۰۴۵
۱/۱۱۰	bešemā jā āavard	بشما جا آورد	برای شما می آورد	قصص- ۷۱	يَأْتِيْكُمْ	۱۰۴۶
۱/۱۱۲	vājukāngah	واجوکان گاه	محل بازگشت	عنکبوت- ۸	مرجع	۱۰۴۷
۵/۱۲۰	bu xeyā jāšiyen	بوخیا جاشین	به ملاقات خدایشان	روم- ۸	بلقاء ربهم	۱۰۴۸
۵/۱۲۰	vāestavi konan	واستوی کنن	کفر ورزان	روم- ۸	لکافرون	۱۰۴۹
۷/۱۲۱	?estāyi	استایی	می ایستی	روم- ۲۵	تقوم	۱۰۵۰
۵/۱۲۲	xeyāzun	خیازون	انبازان	روم- ۲۸	شرکاء	۱۰۵۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۱۲۳	sexan guyeh	سخن گویه	سخن می‌گوید	روم-۳۵	یَتَكَلِّمُ	۱۰۵۲
۷/۱۲۲	hādāin	هادا این	شما دادید	روم-۳۹	أَتَيْتُمْ	۱۰۵۳
۷/۱۲۲	varzāe	ورز	تا زیاد کنید	روم-۳۹	لَيْرِبَا	۱۰۵۴
۱/۱۲۴	vāgorduniani yeh	واگردونین نیه	بازگشتی نیست	روم-۴۳	لَامَرَدَ	۱۰۵۵
۸/۱۲۴	kin vāvetim	کین واوتیم	انتقام گرفتیم	روم-۴۷	فَانْتَقْمَنَا	۱۰۵۶
۸/۱۲۴	ve rā vinan	وی را ونین	آن را می‌بینند	روم-۵۱	فَرَاوَةٌ	۱۰۵۷
۱/۱۲۵	?ešnevā inan natuni	اشنوا اینین نتونی	نمی‌توانی بشنوی	روم-۵۲	لَا تَسْمِعُ	۱۰۵۸
۱/۱۲۵	pešt vakonan kā	پشت و کونن کا	پشت کردند	روم-۵۲	وَلَوْ	۱۰۵۹
۲/۱۲۵	pešt vakadun	پشت و کدون	درحالی که پشت کرده بودند	روم-۵۲	مَذْبِرِينَ	۱۰۶۰
۷/۱۲۵	danepeyān	دنپیان	درنگ نکردند	روم-۵۵	مَالَبِثُوا	۱۰۶۱
۴/۱۲۶	xeštan giteh	خوشتن گیته	خود بزرگ‌بین	لَقَمَان-۷	مَسْتَكِيرٍ	۱۰۶۲
۱/۱۲۷	vānemain	وانماءین	به من بنمائید	لَقَمَان-۱۱	فَأَرْوَتَى	۱۰۶۳
۱/۱۲۷	tera saxti konan	تر سختی کن	تو را وادر کنند	لَقَمَان-۱۵	جَاهَدَاكَ	۱۰۶۴
۳/۱۲۷	?ošunā behamkār konan	اشونا بهمکار کن	با آنان معاشرت کن	لَقَمَان-۱۵	صَاحِبَهُمَا	۱۰۶۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۱۲۷	bārik elm be nā bedar āvardun	باریک علم به نا بدر آوردن	باریک بین و آگاه است	لقمان- ۱۶	لطیف خبیر	۱۰۶۶
۱/۱۲۸	vāmačumen	وامچومن	برنگردان	لقمان- ۱۸	لاتصَعْر	۱۰۶۷
۱/۱۲۸	paykārdāri konan	پیکار داری کنن	مجادله می کنند	لقمان- ۲۰	یجادِل	۱۰۶۸
۴/۱۲۸	vendāim	وندایم	یافتیم	لقمان- ۲۱	وَجَدْنَا	۱۰۶۹
۵/۱۲۸	gerden hādā	گردن ها داء	تسلیم شود	لقمان- ۲۲	يُسْلِم	۱۰۷۰
۶/۱۲۸	demāsteh bu	دماسته بو	چنگ زد	لقمان- ۲۲	أُسْتَمْسِكَ	۱۰۷۱
۷/۱۲۸	vestvärterin	وستوارترین	مطمئن ترین	لقمان- ۲۲	وَثَقَى	۱۰۷۲
۱/۱۲۹	nebāst	نباست	کفايت نکند	لقمان- ۳۳	لايجزى	۱۰۷۳
۴/۱۲۰	?estayā	استایا	کفايت کرد	لقمان- ۳۳	جاز	۱۰۷۴
۲/۱۲۰	piyer	پیر	پدر	لقمان- ۳۳	والد	۱۰۷۵
۱/۱۳۱	?onče šemā šemārin	اونچه شما شمارین	آنچه شما می شمارید	سجده-۵	مِمَا تَعْدُون	۱۰۷۶
۲/۱۳۱	čirāy	چیرای	شکستناپذیر	سجده-۶	عزيز	۱۰۷۷
۱/۱۳۱	derzā	درزاء	ازاده	سجده-۸	نسُل	۱۰۷۸
۱/۱۳۱	hudāšteh	هو داشته	گمارده	سجده- ۱۱	وَكَلَ	۱۰۷۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۳۱	vājā āveran	واجا آورن	بازگردانده شوند	سجده- ۱۱	تُرْجِعُون	۱۰۸۰
۳/۱۳۱	hu šekenieh	تبرستان هوشکنیه	بزیر افکندند	سجده- ۱۲	ناکِسَوَا	۱۰۸۱
۹/۱۳۱	bedim daketen	بدیم دکتن	به رو درافتادند	سجده- ۱۵	خَرُوا	۱۰۸۲
۶/۱۳۲	mehmun dāri	مهمون داری	- مهمانداری- پذیرائی	سجده- ۱۹	نَزْل	۱۰۸۳
۲/۱۳۲	kār be zeyunatar kon	کار به زیونه تر کن	ستمکارتر	سجده- ۲۲	أَظْلَم	۱۰۸۴
۲/۱۳۴	duston	دوستون	دوستان	احزاب- ۶	مَوَالִي	۱۰۸۵
۲/۱۳۶	peštā	پشت ها	دنباله‌ها	احزاب- ۱۵	ادبار	۱۰۸۶
۴/۱۳۶	xāzireh	خوازیره	خواست	احزاب- ۱۷	أَرَاد	۱۰۸۷
۴/۱۳۶	Are khazire	اره خوازیره	اگر بخواهد	حزاب ۱۷	إِنْ أَرَادَ	۱۰۸۸
۲/۱۳۶	?ešanan	اشنن	می نگرنند	احزاب- ۱۹	يَنْظَرُونَ	۱۰۸۹
۱/۱۳۷	hasteh	هسته	بود	احزاب- ۱۹	كَانَ	۱۰۹۰
۱/۱۳۷	tāgiten	تاگیتن	الگو	احزاب- ۲۱	أَسْوَه	۱۰۹۱
۱/۱۳۷	?omoerzā	او مرزاء	بخشاینده	احزاب- ۲۴	غفور	۱۰۹۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۸/۱۴۲	demiteh bu ein	دمیته بو این	بر آن قدم نهادید	احزاب- ۲۷	تَطْوُّهَا	۱۰۹۳
۷/۱۴۱	vājrābuei	وا جرا بواي	کناره گرفتی	احزاب- ۵۱	عَزْلَتَ	۱۰۹۴
۷/۱۴۱	bedar klin	بدر کلين	پراکنده شوید	احزاب- ۵۳	فَانْتَشِرُوا	۱۰۹۵
۸/۱۴۱	yekdeyā hūhā kenā	یکدیا هوها کنا	گرم گفتگو- سرگرم شدن	احزاب- ۵۳	مُسْتَانْسِينَ	۱۰۹۶
۱/۱۴۲	revā niyeh	روا نيه	روا نیست	احزاب- ۵۳	مَاكَان	۱۰۹۷
۴/۱۴۲	va xeštan gitan	و خویشن گیتن	بر گردن گرفتند	احزاب- ۵۸	إِخْتَمِلُوا	۱۰۹۸
-/۱۴۳	batunan dabian	بتوون دبین	مجاور نشوند- همسايه نشوند	احزاب- ۶۰	لَا يَجَاوِرُونَكُ	۱۰۹۹
۲/۱۴۳	be pākjak kard	بپا کجک کرد	پس بري نمود- مبرآ ساخت	احزاب- ۶۹	فَبِرَا	۱۱۰۰
۶/۱۴۳	?esm vezerg	اسم وزرگ	آبرومند	احزاب- ۶۹	وَجِيهٌ	۱۱۰۱
۷/۱۴۳	bexoye bār konan	بخوي بارکنن	که بدوش کشند- بردارند	احزاب- ۷۲	يَخْمَلُنَ	۱۱۰۲
۷/۱۴۳	batersestane	بترسیستان	ترسیدند	احزاب- ۷۲	أَشْفَقُنَ	۱۱۰۳
۸/۱۴۴	?unāke dešu	اونا که دشو	آنچه داخل می شود- فرو می رود	سبأ- ۲	مَايِلُجَ	۱۱۰۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۱۴۴	bā mā jāneyāre	با ما جا نیاره	نمی‌آید	سبا-۳	لاتَّاتِيْنَا	۱۱۰۵
۹/۱۴۴	pasandiyeh	پسندیه	پسندیده	سبا-۶	حَمِيدٌ	۱۱۰۶
۲/۱۴۵	bolordenin	بولوردنین	متلاشی شدید	سبا-۷	مَرْقُومٌ	۱۱۰۷
۴/۱۴۷	koreh gazi	کوره گزی	تلخ	سبا-۱۶	خَمْطٌ	۱۱۰۸
۱/۱۴۷	šina	شین	گردش کنید	سبا-۱۸	سِيرَوَا	۱۱۰۹
۸/۱۴۹	vehešt Kušk	وهشت کوشک	غرفه‌ها	سبا-۳۷	غَرْفَاتٍ	۱۱۱۰
۳/۱۵۰	bāstīn	باستین	بایستید	سبا-۴۶	تَقْوَمُوا	۱۱۱۱
۴/۱۵۳	sudeh	سوده	نمک	فاطر-۱۲	مِلْحٌ	۱۱۱۲
۵/۱۵۳	?estek	استک	گوشت	فاطر-۱۲	لَحْمٌ	۱۱۱۳
۶/۱۵۵	piš piš konāun	پیش پیش کناون	پیشی گیرندگان	فاطر-۳۲	سَابِقُونَ	۱۱۱۴
۶/۱۵۵	mondi	موندی	- درماندگی	فاطر-۳۵	لَعْنَوْبٌ	۱۱۱۵
۷/۱۵۵	feryād xāzen	فریاد خوازن	فریاد می‌کنند	فاطر-۳۷	يَضْطَرِّخُونَ	۱۱۱۶
۲/۱۵۶	pasinun	پسینون	جانشینان	فاطر-۳۹	خَلَافٌ	۱۱۱۷
۲/۱۵۶	bezeyādeh nakord	بزياده نکرد	افزوده نشد	فاطر-۴۲	مازَادٌ	۱۱۱۸
۵/۱۵۶	vāgādenian	واگاردونین	تعییر	فاطر-۴۳	تَحْوِيلًا	۱۱۱۹
۲/۱۵۷	bavušim	بوشیم	پیوشانیم	بس-۶	فَاغْشَيْنَا	۱۱۲۰
۷/۱۵۸	kāškā	کاشکا	ای کاش	بس-۲۶	يَالَيْثَةَ	۱۱۲۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۷/۱۵۹	qalleh duneh	غله دونه	دانه حبوبات	یس-۳۳	حَبَّاً	۱۱۲۲
۸/۱۵۹	vāterāktionem	واتراکنیم	بشكافتیم	یس-۳۴	فَجَرْنَا	۱۱۲۲
۵/۱۵۹	sarāmin	سرامین	منزلگاه	یس-۳۸	مُسْتَقِرٌ	۱۱۲۴
۵/۱۵۹	bejārdim	بخاردیم	مقرر داشتیم	یس-۳۹	قَدَرْنَا	۱۱۲۵
۵/۱۵۹	vābu	وابو	بازگشت	یس-۳۹	عَاد	۱۱۲۶
۴/۱۵۹	vābirun barim	وابیرون بریم	بیرون کشیم	یس-۳۷	نَسْلَخَ	۱۱۲۷
۱/۱۵۹	beyā feriek	بیا فریک	آفرید	یس-۳۶	خَلْقَ	۱۱۲۸
۳/۱۵۹	tārik konon	تاریک کنن	داخلانند در تاریکی	یس-۳۷	مُظْلِمُونَ	۱۱۲۹
۲/۱۶۰	piš veriten	پیش ورتین	پیشی گیرنده	یس-۴۰	ساقِ	۱۱۳۰
۲/۱۶۰	gordenen	گردن	شناور می‌شوند	یس-۴۰	يَسْجُونُ	۱۱۳۱
۱/۱۶۰	dagerdes tunan	دگرdestون	رویگردانان	یس-۴۶	مَعْرِضِينَ	۱۱۳۲
۶/۱۶۰	hākelan	هاکلن	می‌شتابند	یس-۵۱	يَنْسِلِونَ	۱۱۳۳
۱/۱۶۱	hāhejās tehbune	هاهجاسته بون	تکیه کنندگان	یس-۵۶	مُتَكَبِّونَ	۱۱۳۴
۷/۱۶۱	verā dešine	ورا دشین	حرارتی داشتیم	یس-۶۴	إِصْلُوهَا	۱۱۳۵
۸/۱۶۱	?emā soxan gueh	اما سخن گوئه	با ماسخن می‌گویند.	یس-۶۵	تَكْلِمَنَا	۱۱۳۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۱۶۱	vāgārdānim	واگاردانیم	هر آینه مسخ می کردیم آنها را	یس-۶۷	لَمْسَخْنَا هُنَّا	۱۱۳۷
۲/۱۶۱	bavender	بوندر	سزاوار می باشد	یس-۶۹	يَنْبُغِي	۱۱۳۸
۲/۱۶۲	bemāxeh kadeh	بماخه کده	حاضر کردگان	یس-۷۵	مَحْضُورُونَ	۱۱۳۹
۷/۱۶۲	vāšenin	واشنین	برمی افروزند	یس-۸۰	تَوَقِّدُونَ	۱۱۴۰
۶/۱۶۲	bepenzim	بپنزم	زینت دادیم	الصفات-۶	زَيَّنَاهُمْ	۱۱۴۱
۱/۱۶۳	guše dāri natunan	گوش داری نتونن	گوش فرا نتوانند داشت	الصفات-۱۱	لَا يَسْمَعُونَ	۱۱۴۲
۵/۱۶۳	beyekdi demāsteh	بیکدی دماسه	چسپنده	الصفات-۱۱	لَازِبٌ	۱۱۴۳
۴/۱۶۳	vāgerd āvarid	واگرد آورید	جمع کنید	الصفات-۲۲	أَحْشِرُوا	۱۱۴۴
۵/۱۶۴	berāst bedaštān	به راست بداشتن	تصدیق کرد	الصفات-۳۶	صَدَقَ	۱۱۴۵
۵/۱۶۴	bečeštenā in	بچشتنا این	هر آینه چشندگان	الصفات-۳۸	لَذَائِفُوا	۱۱۴۶
۶/۱۶۴	gerumi Kardehun	به گرومی کرده اون	بزرگواران	الصفات-۴۲	مَكْرَمَوْنَ	۱۱۴۷
۸/۱۶۴	xani češmeh	خنی چشمہ	- شراب جاری باده سفید	الصفات-۴۵	مَعِينٌ	۱۱۴۸
۵/۱۶۴	bexodhā saresta	بخودها سراستا	پس مطلع شد	الصفات-۵۵	فَاطَّلَعَ	۱۱۴۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۷/۱۶۴	medeninun	مردینون	مردگان	الصفات ۵۸-	میتون	۱۱۵۰
۷/۱۶۵	?emā rā vaxund	اما را و خوند	صدا کرد ما را	الصفات ۵۷-	نادینا	۱۱۵۱
۵/۱۶۵	derugotani	دروگتنی	دروع	الصفات ۸۶-	افکا	۱۱۵۲
۱/۱۶۶	herdo garden hādāstan	هردوگردن هاداشتن	تسليم شدند آن دو	الصفات ۱۰۳-	أسنلما	۱۱۵۳
۳/۱۶۶	servāhin bedaim	سرواهین بدایم	فدا دادیم او را-فديه کردیم او را	الصفات ۱۰۷-	قَدْيَنَاهَ	۱۱۵۴
۴/۱۶۷	hāvāritan	هاوارتین	هر آینه می گذرید	الصفات ۱۳۶-	لَتْمَرَن	۱۱۵۵
۸/۱۶۷	vāčaf	واچاف	- بی پناه - دشت - زمین خشک	الصفات ۱۴۵-	غراء	۱۱۵۶
۳/۱۶۸	stāunim	استا اونیم	مائیم صف بستگان	الصفات ۱۶۵-	نَحْنُ صَافُون	۱۱۵۷
۱/۱۷۰	xiš tanā va kašinku	خویشتنا و کشین کو	پس باید بالاروند	ص ۱۰-	فَئِيرْتَقَوا	۱۱۵۸
۱/۱۷۰	bustvār kardim	بوستوار کدیم	سخت و قوى گردانیم	ص ۲۰-	شدَّدَنَا	۱۱۵۹
۲/۱۷۰	besardašian	بسردشین	بالا رفتدند	ص ۲۱-	تَسَوَّرُوا	۱۱۶۰
۳/۱۷۰	batarseste	بَتَرَسِيْتِ	پس ترسید	ص ۲۲-	فَفَزَعَ	۱۱۶۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۱۷۱	kam bovan vešon	کم بُون وشون	اندکی از ایشان	۲۴- ص	قلیلٌ ما هَمْ	۱۱۶۲
۶/۱۷۱	bedim dakateh	بدیم دَكَتِ	بروی در افتاد	۲۴- ص	خَرَّ	۱۱۶۳
۱/۱۷۲	vāgardnīn	واگاردنین	برگردانند	۳۳- ص	رَدْوا	۱۱۶۴
۲/۱۷۲	mane peštēh	من پشته	بعد از من	۳۵- ص	بَعْدِي	۱۱۶۵
۲/۱۷۲	xeš xeš	خش خش	به آهستگی	۳۶- ص	رَخَاءٌ	۱۱۶۶
۱/۱۷۴	vavejim	ووجیم	خالص گردانیدیم	۴۷- ص	أَخْلَصْنَا	۱۱۶۷
۵/۱۷۴	begliodemāsā	بگلودماسا	چرک جراحت	۵۷- ص	غَسَاق	۱۱۶۸
۸/۱۷۴	dellā	دوالا	دوچندان	۶۱- ص	ضِعْفٌ	۱۱۶۹
۹/۱۷۶	dustun	دوستون	دوستان	الْزُّمْرُ-۳	أَوْلَيَاءٌ	۱۱۷۰
۶/۱۷۷	vāgirā	واگیرا	می برد	الْزُّمْرُ-۷	يَرِزُّ	۱۱۷۱
۱۰/۱۷۷	Kašaneh	کشنه	می خواند	الْزُّمْرُ-۸	يَدْعُوا	۱۱۷۲
۵/۱۷۷	xeradmandun	خردمندون	صاحبان خردنا	الْزُّمْرُ-۹	أَوْلَا الْأَلْبَاب	۱۱۷۳
۸/۱۷۷	tamu hādehi	تموم هادهی	تمام ناده می شود	الْزُّمْرُ-۱۰	يُوقَى	۱۱۷۴
۵/۱۷۸	bezeyun āvardeh buan	به زیون آورده بون	زيان کردن	الْزُّمْرُ-۱۵	خَسِرُوا	۱۱۷۵
۱/۱۷۹	seyāh delun	سیاه دلون	سنگدلان	الْزُّمْرُ-۲۲	قَاسِيَةٌ قُلُوبٌ	۱۱۷۶
۵/۱۷۹	narm buna	نرم بون	نرم می شود	الْزُّمْرُ-۲۳	تَلَيْنٌ	۱۱۷۷
۲/۱۸۰	deru	درو	دروغ	الْزُّمْرُ-۲۴	كِذْبٌ	۱۱۷۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۴/۱۸۰	persanin	پرسنین	می خوانند	الزُّمَرْ - ۳۸-	تَدْعُونَ	۱۱۷۹
۴/۱۸۰	vā barā un	وا برا اون	دفع کنندگان	الزُّمَرْ - ۳۸-	كَاشِفَاتٍ	۱۱۸۰
۷/۱۸۲	gerdan hādārin	گردن هادارین	تسلیم شوید	الزُّمَرْ - ۵۴-	أَسْلِمُوا	۱۱۸۱
۹/۱۸۲	šemā jā umian	شما جا او میان	می آید شما را	الزُّمَرْ - ۵۴-	يَأْتِيَكُمْ	۱۱۸۲
۱/۱۸۲	vaqtā nadunan	وقتا ندون	ناگهان	الزُّمَرْ - ۵۵-	بَقْتَةٌ	۱۱۸۳
۲/۱۸۲	?ei pašimuniā	ای پشیمونیا	ای اندوه و پشیمانی	الزُّمَرْ - ۵۶-	يَا حَسْرَتًا	۱۱۸۴
۲/۱۸۲	manbovam	من بُوم	اگر بودم	الزُّمَرْ - ۵۶-	ان كُنْتَ	۱۱۸۵
۳/۱۸۲	rāhbenmā esteh	راه بنما استه	راهنمایی کرد	الزُّمَرْ - ۵۷-	هَدَى	۱۱۸۶
۴/۱۸۲	bovinikā	بونیکا	بیبینی	الزُّمَرْ - ۵۸-	تَرَى	۱۱۸۷
۷/۱۸۲	seyāun	سیا اون	سیاه شده	الزُّمَرْ - ۶۰-	مَسْوَدَةٌ	۱۱۸۸
۹/۱۸۲	tarsābuin	ترسا بوان	بترسید	الزُّمَرْ - ۶۱-	اتَّقُوا	۱۱۸۹
۶/۱۸۴	te bebuei	تو ببوای	تا تو باشی	الزُّمَرْ - ۶۵-	لَتَكُونَنَّ	۱۱۹۰
۸/۱۸۴	dapitech binā	دبیته بینا	پیچیده‌ها	الزُّمَرْ - ۶۷-	مطويات	۱۱۹۱
۲/۱۸۴	?un gāh ošun	اون گاه او شون	آنگاه ایشان	الزُّمَرْ - ۶۸-	إِذَا هُمْ	۱۱۹۲
۳/۱۸۴	beruša bu	بروشن بو	روشن شود	الزُّمَرْ - ۶۹-	أَشْرَقَتْ	۱۱۹۳
۳/۱۸۴	hunahan	هوئهن	گذاشته شود	الزُّمَرْ - ۶۹-	وَضَعَ	۱۱۹۴
۴/۱۸۴	beyāvaran	بیاورن	آورده شود	الزُّمَرْ - ۶۹-	وَجِيَءَ	۱۱۹۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طرسنایی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۸/۱۸۴	<i>zabānīeh dujeh</i>	زبانیه دوجه	خازنانش	الرَّمْرُ - ۷۱	حَزَّتْهَا	۱۱۹۶
۹/۱۸۴	<i>tārse nan</i>	تارسنن	هشدار می‌دهند	الرَّمْرُ - ۷۱	يَنْذِرُونَ	۱۱۹۷
۵/۱۸۴	<i>xeš emā in</i>	خش اما این	سلام بر شما	الرَّمْرُ - ۷۲	سَلَامٌ عَلَيْكُمْ	۱۱۹۸
۸/۱۸۴	<i>gerd bakateh un</i>	گرد بکته اون	احاطه کنندگان	الرَّمْرُ - ۷۵	حَافِينَ	۱۱۹۹
۲/۱۸۵	<i>bagitam</i>	بگیتم	گرفتم	غافر-۵ (مؤمن)	أَخَذْتَ	۱۲۰۰
۶/۱۸۵	<i>hāprātehie</i>	هایپراته ای	گنجایش دادی	غافر-۷ (مؤمن)	وَسِعْتَ	۱۲۰۱
۱/۱۸۶	<i>?emā rā vāzendeh kadi</i>	اما را وزنده کدی	زنده گردانیدی ما را	غافر-۱۱ (مؤمن)	أَخْيَيْتَنَا	۱۲۰۲
۳/۱۸۶	<i>galisar</i>	گلوسر	گلوگاهها	غافر-۱۸ (مؤمن)	حَنَاجِر	۱۲۰۳
۷/۱۸۷	<i>dāvaxuneh</i>	داوخونه	باید بخوانیم	غافر-۲۶ (مؤمن)	وَلْتَدْعُ	۱۲۰۴
۶/۱۸۷	<i>kebuke</i>	کبوک	پس کسی که	غافر-۲۹ (مؤمن)	فَمَنْ	۱۲۰۵
۹/۱۸۹	<i>vāgār dinian</i>	واگاردنین	بازداشته شد	غافر-۳۷ (مؤمن)	صَدَّ	۱۲۰۶
۳/۱۸۹	<i>bedunestānain</i>	بدونستاناين	پس یادآوری خواهید کرد	غافر-۴۴ (مؤمن)	سَتَدْكُرُونَ	۱۲۰۷
۵/۱۸۹	<i>hujāmā</i>	هوجاما	احاطه کرد	غافر-۴۵ (مؤمن)	حَاقٌ	۱۲۰۸
۷/۱۹۱	<i>vāgārdunan</i>	واگاردون	بر گردانده می‌شوید	غافر-۶۸ (مؤمن)	تَوْكُونَ	۱۲۰۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فرقان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۹/۱۹۱	badbin gāh	بدبین گاه	آرامگاهی	۶۴- غافر (مؤمن)	قراراً	۱۲۱۰
۹/۱۹۱	payum	پیوم	خبری	۶۲- غافر (مؤمن)	نباء	۱۲۱۱
۱۰/۱۹۱	veba	ببا	باش	۶۸- غافر (مؤمن)	كُنْ	۱۲۱۲
۳/۱۹۲	kašan	کشن	کشیده می‌شوند	۷۱- غافر (مؤمن)	يَسْتَحِبُّونَ	۱۲۱۳
۴/۱۹۲	vāšnan	واشنن	انداخته می‌شوند	۷۲- غافر (مؤمن)	يَسْجَرُونَ	۱۲۱۴
۶/۱۹۲	xerram bin	خِرم بین	شادمانی می‌کردید	۷۵- غافر (مؤمن)	تَفَرَّحُونَ	۱۲۱۵
۷/۱۹۲	be našāt matin	به نشاط متین	می‌نازیدید - هوس رانی می‌کردید	۷۵- غافر (مؤمن)	ثَمَرَحُونَ	۱۲۱۶
۳/۱۹۳	?andajan	اندوچن	کسب می‌کنند	۸۲- غافر (مؤمن)	يَكْسِبُونَ	۱۲۱۷
۳/۱۹۳	farq kona bu	فرق کنا بو	تفصیل داده شد	۱- فصلت	فَصْلَتْ	۱۲۱۸
۸/۱۹۳	rāst bazivin	راست بزیوین	پس استقامت کنید	۵- فصلت	فَاسْتَقِيمُوا	۱۲۱۹
۵/۱۹۴	hamunā un	همونا اون	همتایان	۸- فصلت	أَنْدَادًا	۱۲۲۰
۱۰/۱۹۴	persā un	پرسا اونی	خواهد گان	۹- فصلت	سَائِلِينَ	۱۲۲۱
۱/۱۹۴	di	دو (دی)	دود	۱۱- فصلت	دُخَان	۱۲۲۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۵/۱۹۵	xuenāken	خوناکن	پرخروش	فصلت-۱۶	صَرْصَرًا	۱۲۲۳
۴/۱۹۵	vāyekdi āvaran	وایکدی آورن ستان	بازداشته شوند	فصلت-۱۹	يُوزِعُونَ	۱۲۲۴
۶/۱۹۵	vāpušan	واپوشن	پنهان بدارید	فصلت-۲۲	تَسْتَتِرُونَ	۱۲۲۵
۱۰/۱۹۵	?estān gāh	استان گاه	مقام - جا و مکان	فصلت-۲۴	مُثُوى	۱۲۲۶
۴/۱۹۶	guš vāmakonin	گوش و امکنین	نشنوید	فصلت-۲۶	لَا تَسْمَعُوا	۱۲۲۷
۵/۱۹۶	bečāšnim	بچاشنیم	بچشانیم	فصلت-۲۷	نَذِيقَنَّ	۱۲۲۸
۷/۱۹۷	hājā ireh	هاجا ایره	تحریک کند	فصلت-۳۶	يَنْزَعُونَ	۱۲۲۹
۷/۱۹۷	vāverij	واوریج	پس پناه ببر	فصلت-۳۶	فَاسْتَعِدُ	۱۲۳۰
۳/۱۹۷	nayusenan	نيوسنن	ملول نمی‌شوند - خسته نمی‌شوند	فصلت-۳۸	لَا يَسْأَمُونَ	۱۲۳۱
۴/۱۹۹	vādur beneh	وادر بنه	خود را دور کنند	فصلت-۵۱	وَنَثَا بِجَانِيهِ	۱۲۳۲
۳/۲۰۱	beper kaneh	بپر کن	می گرداند	شورا-۱۱	يَذْرَوَا	۱۲۳۳
۱/۲۰۱	vākeš	واکش	می کشد	شورا-۱۳	يَجْتَبِي	۱۲۳۴
۴/۲۰۲	poykār dāri konan	پیکارداری کنن	شک می کنند	شورا-۱۸	يَمَارُونَ	۱۲۳۵
۳/۲۰۲	tersāunan	ترساوانن	ترسانندگان	شورا-۱۸	مَشْفِقُونَ	۱۲۳۶

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۲۰۳	seterna	سِترن	محومی کند	شورا-۲۴	يُمْحَ	۱۲۳۷
۴/۲۰۳	beāndājeh	بانداجه	به اندازه	شورا-۲۷	يَقَدْرُ	۱۲۳۸
۵/۲۰۳	velājeneh	ولادنه	منتشر می‌گرداند	شورا-۲۸	يَنْشَرُ	۱۲۳۹
۶/۲۰۳	vāgerd āvardan	واگرد آوردن	گردآوری	شورا-۲۹	جَمْعُ	۱۲۴۰
۱/۲۰۴	besar vāgard	سر و اگرد	دوستی	شورا-۳۱	وَلَى	۱۲۴۱
۸/۲۰۴	vāparhizan	واپرهیزن	کناره‌گیری می‌کند-دوری می‌کند	شورا-۳۷	يَجْتَبِونَ	۱۲۴۲
۸/۲۰۴	sangin venahā	سنگین وناها	گناهان بزرگ	شورا-۳۷	كَبَائِرُ الْأَثْمَ	۱۲۴۳
۱/۲۰۴	bešreh	بشوره	مشورت	شورا-۳۸	شُورَا	۱۲۴۴
۴/۲۰۴	kin vājen	کین واجن	انتقام کشند	شورا-۳۸	يَنْتَصِرُونَ	۱۲۴۵
۴/۲۰۵	hādyār āvaran	هادیار آورن	عرضه می‌شوند	شورا-۴۵	يَغْرِضُونَ	۱۲۴۶
۱/۲۰۵	degārdiyan nabu	دگاردین نبو	بازگشتی نیست	شورا-۴۷	لَامَرَةً	۱۲۴۷
۱/۲۰۵	šemā rā nabinā	شما را نبینا	نباید برای شما	شورا-۴۷	مَالَكْم	۱۲۴۸
۲/۲۰۵	varte nieh	ورتونیه	نیست بر تو	شورا-۴۸	إِنْ عَلَيْكَ	۱۲۴۹
۶/۲۰۶	dābu keh šemā bedunin	دابوکه شما بدونین	باشد که بیندیشید	زخروف-۳	لَعْلَكْمْ تَغْقِلُونَ	۱۲۵۰
۷/۲۰۷	bustar	بوستر	گهواره-بستری	زخروف-۱۰	مَهْدَأ	۱۲۵۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۲۰۸	<i>bazaya</i>	بزی	زد	زخروف- ۱۷	ضرَبَ	۱۲۵۲
۵/۲۰۸	<i>māsteh un bovan</i>	ماسته اون بون	چنگزنندگان	زخروف- ۲۱	مُسْتَمْسِكُونَ	۱۲۵۳
۵/۲۰۸	<i>pay girunim</i>	پی گیرون	اقتداکنندگان	زخروف- ۲۳	مُقْتَدُونَ	۱۲۵۴
۱/۲۰۹	<i>vābedāran</i>	وابدارن	تابگیرند	زخروف- ۲۲	لِيَتَخِذَ	۱۲۵۵
۲/۲۰۹	<i>jabrdasti</i>	جبردستی	بکار واداشته	زخروف- ۳۲	سَخْرِيَا	۱۲۵۶
۳/۲۰۹	<i>vehter</i>	وهتر	بهتر است	زخروف- ۳۲	خَيْرٌ	۱۲۵۷
۴/۲۰۹	<i>sardebatā</i>	سردبتا	نردبان‌ها	زخروف- ۳۳	مَعَارِجٍ	۱۲۵۸
۸/۲۰۹	<i>hāhelim</i>	هاهلیم	می‌گماریم	زخروف- ۳۶	نَفَيْضٌ	۱۲۵۹
۱/۲۱۰	<i>kin vejā un</i>	کین وجا اون	انتقام‌کشندگان	زخروف- ۴۱	مُنتَقِمُونَ	۱۲۶۰
۵/۲۱۱	<i>beškānan</i>	بیمان می‌شکنند	بسکانن	زخروف- ۵۰	يَنْكُثُونَ	۱۲۶۱
۱/۲۱۱	<i>dast rāsuyha</i>	دست راسویها	دست‌بندها	زخروف- ۵۳	أَسْوَرَةُ	۱۲۶۲
۲/۲۱۱	<i>bezabun dāšt</i>	بزبون داشت	پس کوچک شمرد سیکسر یافت	زخروف- ۵۴	فَاسْتَخَفَ	۱۲۶۳
۷/۲۱۱	<i>vādāštan</i>	واداشتن	باز می‌دارند	زخروف- ۵۷	يَصْدُونَ	۱۲۶۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۶/۲۱۵	rāh pāy baken	راه پای بکن	پس انتظارکش	- دخان ۱۰	فَارْتَقَبْ	۱۲۶۵
۱/۲۱۶	xoštenā payam	خوشتنا پایم	پناه می‌برم	- دخان ۲۰	عَذْتَ	۱۲۶۶
۶/۲۱۶	naberreste	بنرمست	پس نگریست	- دخان ۲۹	فَمَا بَكَثَ	۱۲۶۷
۱/۲۱۶	berhanim	برهنهیم	نجات دادیم	- دخان ۳۰	نَجَّيْنَا	۱۲۶۸
۲/۲۱۶	mardomāye sar	مردمای سر	برتری جوینده	- دخان ۳۱	عَالِيًّا	۱۲۶۹
۱/۲۱۷	?ufeydeh kārun	اوپیده کارون	بازی کنندگان	- دخان ۳۸	لَاعِبِينَ	۱۲۷۰
۲/۲۱۹	vefarmun dāštēh	و فرمون داشته	رام کرد	- جاشیه ۱۲	سَخَرَ	۱۲۷۱
۴/۲۲۱	fideh nakonan	فیده نکنن	کفایت نمی‌کند	- جاشیه ۱۹	لَنْ يَغْنُوا	۱۲۷۲
۴/۲۲۱	namirumen	نمیرومن	نمی‌کشد	- جاشیه ۲۴	مَا يَهْلِكُ	۱۲۷۳
۶/۲۲۲	begamun guyan	بگمون گوین	گمان می‌کند	- جاشیه ۲۴	يَظْنُونَ	۱۲۷۴
۶/۲۲۴	bemanjā avari	بمن جا آوری	بیاورید مرا	- احْقَاف٢-	أَشْوَنِي	۱۲۷۵
۲/۲۲۳	?ušenā asteh	اوشنا استه	مرا ایشان را	- احْقَاف٤-	أَمْ لَهُمْ	۱۲۷۶
۱/۲۲۹	baparkanin kā	بپر کنین کا	در کشتار از پای درآورید آنان را	- محمد (ص)-۴	أُشْخَنَّمُوهُ	۱۲۷۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط فران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۲/۲۲۹	māl bestinan	مال بستینن	عوض	محمد (ص)-۴	فديه	۱۲۷۸
۲/۲۳۰	bebiteh	بیتنه	بریدن - پاره کردن	محمد (ص)-۱۵	قطع	۱۲۷۹
۳/۲۳۱	dabeyangāh	دبین گاه	آرام گاه - فرجام	محمد (ص)-۱۹	مشوی	۱۲۸۰
۶/۲۳۵	mastehun	مسته اون	نابود شوندگان	فتح-۱۲	بورا	۱۲۸۱
۷/۲۳۷	vāgādanina	واگاردنین	بازداشتند	فتح-۲۵	صدّوا	۱۲۸۲
۳/۲۳۹	?urā beqavi kard	اورا بقوی کرد	تفویتش کرد	فتح-۲۹	فَازْرَة	۱۲۸۳
۷/۲۳۹	rāst huestā	راست هواستا	پس ایستاد	فتح-۲۹	فَاسْتَوِي	۱۲۸۴
۸/۲۴۰	terā xunan	ترا خونن	ندا می کنند تو را	حجرات-۴	يَنَادُونَكَ	۱۲۸۵
۱/۲۴۰	xarad be kār nadarnan	خرد به کار ندارنن	درنمی یابند	حجرات-۴	لَا يَعْقِلُونَ	۱۲۸۶
۴/۲۴۰	xjir vādunin	خجیر وادونین	تحقيق کنید	حجرات-۶	فَتَبَيَّنَا	۱۲۸۷
۲/۲۴۵	be xyālhā jāvara	به خیال ها جاوره	وسوسه می کند	ق-۱۶	تَوَسِّيْسُ	۱۲۸۸
-	piš manae	پیش منه	نزد من	ق-۲۳	لَدَىَ	۱۲۸۹
۵/۲۴۵	bejárdeh	بخارده	آماده	ق-۲۳	عَتِيدٌ	۱۲۹۰
۳/۲۴۷	vā gerd āvardan	واگرد آوردن	گرد آوردن	ق-۴۴	خَشْر	۱۲۹۱
۴/۲۴۸	vešunxotan	وشون ختن	خواب می کردن	ذاریات-۱۷	يَهْجَعُونَ	۱۲۹۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو:
۲/۲۴۹	beryun kardeh	بیریون کرده	فریه	- ذاريات - ۲۶	سَمِين	۱۲۹۳
۱/۲۵۱	per rujieh deh	پر روجیه ده	روزی دهید	- ذاريات - ۵۸	رُزاق	۱۲۹۴
۱/۲۵۱	vestvār	وستوار	استوار	- ذاريات - ۵۸	مُتین	۱۲۹۵
۶/۲۵۱	banvišteh	بنویشته	نوشته شده	طور - ۲	مَسْطُور	۱۲۹۶
۶/۲۵۱	velāveteh	ولاوته	گشوده شده	طور - ۳	منشور	۱۲۹۷
۷/۲۵۲	jeft begardim	چفت بگردیم	ترویج کردیم	طور - ۲۰	زوجنا	۱۲۹۸
۱/۲۵۲	vešun pay kata bun	وشون پی کته بون	پیرو آنان شدند	طور - ۲۱	وَاتَّبَعْتُهُمْ	۱۲۹۹
۳/۲۵۲	geroa	گرو	گروگان	طور - ۲۱	رَهِينَ	۱۳۰۰
۴/۲۵۳	rāh pā bakonin	راه پا بکنیم	انتظار داریم	طور - ۳۰	نَتَرَبَصُ	۱۳۰۱
۶/۲۵۴	otujdehi	اتوج دهی	التزام توان	طور - ۴۰	مَفْرَم	۱۳۰۲
۶/۲۵۴	dar mondeh bun	درمونده بون	گرانباران	طور - ۴۰	مُنْقَلُون	۱۳۰۳
۴/۲۵۴	venjārdeh	ونجاردہ	متراکم - بر هم نشسته	طور - ۴۴	مرکوم	۱۳۰۴
۱/۲۵۴	kalesteh	کلسته	افتاده - سقوط کرده	طور - ۴۴	ساقطاً	۱۳۰۵
۴/۲۵۵	nādun niyeh	نادون نیه	النجم - ۲ - گمراه نشد	۱۳۰۶	وَمَاعُوى	
۲/۲۵۵	rāst bestā	راست باستا	النجم - ۶ - راست ایستاد	۱۳۰۷	فَاسْتَوِى	

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	واژه	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۳/۲۵۵	huju meh		هوچومه	پس نزدیک شد	النجم - ۸	فَتَدَّلَّى	۱۳۰۸
۱/۲۵۶	?undāre ja		اون دارجا	سدره المنتهى	- النجم ۱۴	سدره المنتهى	۱۳۰۹
۴/۲۵۶	dapuši yehbu		دپوشیه بیو	پوشید بود	- النجم ۱۶	یغشی	۱۳۱۰
۲/۲۵۶	dust dārne	دوست دارنه		آنچه خواهش داری - آنچه دلخواهشان است.	- النجم ۲۲	ماتهوی	۱۳۱۱
۶/۲۵۷	dapušyeh		دپوشیه	پوشیده نهفته	- النجم ۳۲	اجته	۱۳۱۲
۲/۲۵۷	xābar nadāen		خبرنداءن	خبر داده نشد	- النجم ۳۶	لَمْ يَنْبَأْ	۱۳۱۳
۴/۲۵۷	bārā		بارا	بارگناه	- النجم ۳۸	وزر	۱۳۱۴
۲/۲۵۸	betunā kore		بتونا کرد	غنى گردانید - بی نیاز کرد	- النجم ۴۸	اغنی	۱۳۱۵
۲/۲۵۸	bedarviše kord		بدرویش کرد	سرمایه داد	- النجم ۴۸	افنی	۱۳۱۶
۶/۲۵۸	šak bakonin		شک بکنین	شک می آوری	- النجم ۵۵	تَشَمَّارِي	۱۳۱۷
۳/۲۵۹	hāvāxuni		هاواخونی	به سوی آن خوانند	- القمر ۶	إِلَى الدَّاعِ	۱۳۱۸
۵/۲۵۹	veromenina		ورومنین	زجر کشید - آزار دید	- القمر ۹	وازدَجِزْ	۱۳۱۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۳/۲۵۹	hādestenā	هادستنا	حس کرد - احساس کرد	القمر-۴۸	مسَّ	۱۳۲۰
۶/۲۵۹	benik ništan gah	بنیک نیشن گاه	در نشیمنی پسندیده	القمر-۵۵	فِي مَقْعِدٍ صِدِيقٌ	۱۳۲۱
۷/۲۵۹	farāhi	فراهی	نهرها	القمر-۵۴	نَهَرٌ	۱۳۲۲
۲/۲۶۱	zemāsteni bā	زماستنی با	آشوب	القمر-۲۷	فِتْنَةً	۱۳۲۳
۳/۲۶۱	šamšir hākate	شمشیر هاکت	پس شمشیر گرفت	القمر-۲۹	فَتَعَاطَى	۱۳۲۴
۴/۲۶۱	gāleš vāgerd āverdeh	گالش واگرد آورده	- درهم ریخته - ریز ریز شده	القمر-۳۱	مُحْتَظِرٌ	۱۳۲۵
۶/۲۶۲	kin vājā un	لیکن واجا اون	انتقام کشند	القمر-۴۴	مُنْتَصِرٍ	۱۳۲۶
۷/۲۶۲	vāgārdininān	وگارдинینان	برگردان ده شوند و پشت کنند	القمر-۴۵	يَوْلَوْنَ الدَّبَرَ	۱۳۲۷
۱۱/۲۶۲	vāš	واش	ستاره	الرحمن-۶	نَجْمٌ	۱۳۲۸
۲۱/۲۶۳	jennā	جَنَّا	جن	الرحمن-۱۵-	جَانَ	۱۳۲۹
۶/۲۶۳	sarbedā	سریدا	روان کرد	الرحمن-۱۹-	مَرَّاجٌ	۱۳۳۰
۵/۲۶۳	besāteh un	بساته اون	ساخته شده	الرحمن-۲۴-	مُنْشَأٌ	۱۳۳۱
۵/۲۶۴	vāšeme kār vā istim	واشماء کار وا ایستیم	زود باشد به شما بپردازیم	الرحمن-۳۱-	سَنَفَرْعَ لَكُمْ	۱۳۳۲

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج
۱/۲۶۴	?are šemā tunin	اره شما تو نین	اگر می توانید	الرحمن ۳۲-	آنِ استَطْعَتْمْ	۱۳۳۳
۲/۲۶۴	natunin be darkatan	تو نین بدر کشتن	بیرون نتوانند رفت - رخنه نمی کنند	الرحمن ۳۲-	لَا تَنْفَدُونَ	۱۳۳۴
۶/۲۶۴	serx del guneh	سرخ دل گونه	گلگون	الرحمن ۳۷-	وَرْدَةً	۱۳۳۵
۲/۲۶۷	venderesteh	وندرسته	افزون آمد - خجسته باد	الرحمن ۷۸-	تبارک	۱۳۳۶
۲/۲۶۸	vepateh	وپاته	پراکنده	واقعه - ۶	مُنْبَثًا	۱۳۳۷
۳/۲۶۸	beriteh	بریته	ریزان	واقعه - ۳۱	مَسْكُوبٌ	۱۳۳۸
۷/۲۶۹	huzanin	هو زنین	برمی افروزید	واقعه - ۷۱	تَورُون	۱۳۳۹
۲/۲۷۲	pas stāyāun	پس استایا اون	جانشین‌ها	- حديث ۷	مَسْتَحْلِفِينَ	۱۳۴۰
۱/۲۷۲	vašak katin	وشک کتین	شک آورید	- حديث ۱۴	وَارَتَبَّمْ	۱۳۴۱
۴/۲۷۴	bepor konan	بیر کن	زیاد کرده می شود	حديث ۱۸	يَضَاعِفَ	۱۳۴۲
۳/۲۷۴	per peri kadan	پر پری کدن	مال اندازی	حديث ۲۰	تکاثر	۱۳۴۳
۴/۲۷۴	be xešk bu	به خشک بو	خشک	حديث ۲۰	يَهْبِجَ	۱۳۴۴
۵/۲۷۴	zardeh	زرد	زرد شده	حديث ۲۰	مَصْفَرًا	۱۳۴۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۵/۲۷۴	deyekdi škešteh	دیکدی شکسته	درهم شکسته	حدید ۲۰	حَطَّامًا	۱۳۴۶
۱/۲۷۶	ešnuneh	إِشْنُونَه	شنید	مجادله ۱	سَمِعَ	۱۳۴۷
۵/۲۸۶	vāpušnian	واپوشنیان	پنهان می دارد	متحنہ ۱	تَسِرُّونَ	۱۳۴۸
۶/۲۸۶	vāpušin	واپوشین	پنهان می کند	متحنہ ۱	أَخْفِيْمُ	۱۳۴۹
۷/۲۸۶	bekašan	بکشن	می گشانید	متحنہ ۲	يَبْسَطُوا	۱۳۵۰
۴/۲۹۰	čireh gotin	چیره گتین	چرا می گوئید	صف - ۲	لَمْ تَقُولُنَ	۱۳۵۱
۴/۲۹۰	bezeš	بزش	سخت ناپسند	صف - ۲	مَفْتاً	۱۳۵۲
۱/۲۹۰	beqalei bebasteh	بقلعی ببسته	استوار ساخته شده	صف - ۴	مَرْضُوص	۱۳۵۳
۲/۲۹۰	čireh qam dehenin	چیره غم دهنین	چرا می رنجانید	صف - ۵	لَمْ تؤذُنَ	۱۳۵۴
۳/۲۹۰	jamestan	جمستان	برگشتند	صف - ۵	زاغُوا	۱۳۵۵
۷/۲۹۱	veroazanan	وروزن	تا خاموش کنیم	صف - ۸	لَيْطِقُوا	۱۳۵۶
۱/۲۹۱	berehaneh	برهنه	نجات می دهیم شمارا	صف - ۱۰	شَجَكْمُ	۱۳۵۷
۲/۲۹۱	jehād bekonin	جهاد بکنین	جهاد کنید	صف - ۱۱	تجاهدون	۱۳۵۸
۲/۲۹۲	vakateh bun	وکته بون	بر می دارد	جمعه - ۵	يَخْمِلُ	۱۳۵۹

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۱/۲۹۲	šemārā vābaran	شما را وابرن	برگردانیم	جمعه - ۸	تَرْدَوْن	۱۳۶۰
۲/۲۹۴	hārematan	هارمنت	روی می آورند	جمعه - ۱۱	إِنْفَضُوا	۱۳۶۱
۲/۲۹۶	šemā ra va qāfel makonāyā	شما را واغافل مکانیا	شما را غافل نگرداند	منافقین ۹-	لَا تَلْهِكُمْ	۱۳۶۲
۵/۲۹۷	zeyuni dakaten	زیونی دکتن	حضرت خوردن	تعابن - ۹	تعابن	۱۳۶۳
۲/۲۹۸	vešunā batarsin	وشونا بترسین	از ایشان بر حذر باشد	تعابن - ۱۴	فَاحْذَرُوهُمْ	۱۳۶۴
۵/۲۹۹	vāšemārin	واشمارین	نگهدارید	طلاق - ۱	أَخْصُوا	۱۳۶۵
۱/۲۹۹	hāvaza	هاوز	درگذرد	طلاق - ۱	يَتَعَدَّ	۱۳۶۶
۳/۲۹۹	barasankā	بَرَسَنْكَا	برسد	طلاق - ۲	بَلَغْنَ	۱۳۶۷
۴/۲۹۹	bedārin	بدارین	نگاه دارید	طلاق - ۲	إِمْسِكُوا	۱۳۶۸
۲/۳۰۰	verāvesarbu	وراوسربو	او را کافی است	طلاق - ۳	خَسْبَةٌ	۱۳۶۹
۲/۳۰۰	rasā	رسا	رساننده است	طلاق - ۳	بَالَغُ	۱۳۷۰
۵/۳۰۰	bārihā	باری‌ها	بارها	طلاق - ۴	أَحْمَالٌ	۱۳۷۱
۷/۳۰۱	vāhunahan	واهونهن	بگذارند	طلاق - ۶	يَضْعَنَ	۱۳۷۲
۴/۳۰۱	hueznin	هُوازنین	ساکن کنید	طلاق - ۶	إِسْكَنُوا	۱۳۷۳
۲/۳۰۱	verābedābu	ورابدابو	آنچه داده	طلاق - ۷	اتِّيَهَا	۱۳۷۴
۴/۳۰۱	?ai vesi	ای وسی	بسا	طلاق - ۸	كَائِنٌ	۱۳۷۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط فران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	آنچه
۴/۳۰۱	dehi	دهی	قریه-آبادی	طلاق-۸	قریه	۱۳۷۶
۵/۳۰۱	veradābaran	ورا در بن	داخل کند	طلاق-۱۱	ید خلله	۱۳۷۷
۴/۳۰۲	gerdhā kiteh	گردها کیته	احاطه نمود	طلاق-۱۲	احاط	۱۳۷۸
۶/۳۰۲	čiya beharum koni	چیا بحروم کنی	چرا حرام می کنی	تحریم-۱	لِمَ تَحْرِم	۱۳۷۹
۶/۳۰۲	xabar bedā	خبر بدا	خبر داد	تحریم-۳	أَتَبَا	۱۳۸۰
۱/۳۰۲	serb delun	سرب دلون	سختگیر	تحریم-۸	غِلاظ	۱۳۸۱
۴/۳۰۳	vestevār	وستوار	خلاص - راستین	تحریم-۸	تصوّح	۱۳۸۲
۱/۳۰۵	kas be kas sar	کس به کس سر	طبقه طبقه	ملک-۳	طباقاً	۱۳۸۳
۲/۳۰۵	bemujen	بموجن	بازگردان	ملک-۳	إِرْجَعْ	۱۳۸۴
۶/۳۰۵	čikleh	چیکله	می جوشند	ملک-۷	تفور	۱۳۸۵
۷/۳۰۶	bedel dabu	بدل دبو	درون سینه‌ها	ملک-۱۳	بذات الصدور	۱۳۸۶
۲/۳۰۶	narm	نرم	رام - نرم	ملک-۱۵	ذلول	۱۳۸۷
۲/۳۰۶	bamejin	بمجین	سیر کنید	ملک-۱۵	امشوا	۱۳۸۸
۴/۳۰۷	debandā vestehand	دیندا وسته اند	لجاج کردنده - سرکشی کردنده	ملک-۲۱	الجّوا	۱۳۸۹
۵/۳۰۷	dakateh	دکته	افتاده - خزنده	ملک-۲۲	مکباً	۱۳۹۰
۴/۳۰۷	vāxušteh	واخوشتہ	فرو رفته	ملک-۳۰	غوراً	۱۳۹۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آونگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۴/۳۰۸	bašin	بشن	بامداد کردند	قلم-۲۵	إِغْدُوا	۱۳۹۲
۴/۳۰۹	vāvelājan	واولادن	پیدا شود	قلم-۴۲	يَكْشَفُ	۱۳۹۳
۲/۳۱۰	xašm bagiteh	خشم بگته	خشم فرو خورده	قلم-۴۸	مَكْظُومٌ	۱۳۹۴
۴/۳۱۰	vavejiyah	ووجیه	برگزید	قلم-۵۰	إِجْتَبَأَ	۱۳۹۵
۶/۳۱۱	rhešā ken	خشاكن	تد	حaque-۶	صَرْصَرٌ	۱۳۹۶
۱/۳۱۱	ha sardāšt	ها سرداشت	برگماشت	حaque-۷	سَخَّرَ	۱۳۹۷
۲/۳۱۱	bistā vānusteh	بیستا وانوسته	پی در پی	حaque-۷	حَسُومًا	۱۳۹۸
۴/۳۱۲	kalesteh	کلسته	هلاک شده	حaque-۷	صَرْعِي	۱۳۹۹
۴/۳۱۲	verā vāštēh	ورا واشته	عالی-بلند- برافراشته	حaque-۲۲	عاليه	۱۴۰۰
۴/۳۱۲	bedas varas	بدس ورس	نژدیک-دسترس	حaque-۲۳	دانیه	۱۴۰۱
۴/۳۱۵	soagand xarmeh	سوگند خورمه	قسم می خورم	معارج-۴.	أَقْسِيمُ	۱۴۰۲
۲/۳۱۶	be sarderāhetina	به سر دراهتین	بسر کشیدند	نوح-۸	استغشوا	۱۴۰۳
۶/۳۱۶	kas be kas pay	کس به کس پی	باران پی در پی	نوح-۱۱	مِدْرَارًا	۱۴۰۴
۲/۳۱۸	guš vākerdan	گوش وا کردن- اسمع	شنیدن	جن-۱	إِسْتَمَعَ	۱۴۰۵
۲/۳۱۸	xeštanā vāpyan	خویشتنا واپاین	پناه می برند	جن-۶	يَغُوَذُونَ	۱۴۰۶
۲/۳۱۹	bāstā	باستا	برخاست	جن-۱۹	قام	۱۴۰۷

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو:
۵/۳۱۹	vānpayen	وانپاین	هرگز پناه نگیرد	۲۲- جن-	لن يجير	۱۴۰۸
۶/۳۲۰	vāšemārdeh	واشمارده	شمرده	۲۸- جن-	أَخْصَى	۱۴۰۹
۶/۳۲۰	vāšemārdani	واشماردنی	از نظر شمارش	۲۸- جن-	عَدَّا	۱۴۱۰
۷/۳۲۳	yekdeyā perasanan	یکدیا پرسنن	از چه چیز پرسش می‌کنند	۱- نبأ-	عَمَ يَسْأَلُونَ	۱۴۱۱
۱/۳۲۳	pas badunan	پس بدون	چنین نیست - بروزدی - خواهند دانست	۴- نبأ-	كَلَا سَيَغْلِمُون	۱۴۱۲
۱/۳۲۳	?emā nakadim	اما نکدیم	آیا قرار ندادیم	۶- نبأ-	أَلَمْ نَجْعَلْ	۱۴۱۳
۲/۳۲۳	busteh	بوسته	گهواره	۶- نبأ-	مَهَادًا	۱۴۱۴
۱/۳۲۴	babu	تبو'	پس هست	۱۹- نبأ-	فَكَانَتْ	۱۴۱۵
۱/۳۲۴	berhā	برها	درها	۱۹- نبأ-	أَبْوَابْ	۱۴۱۶
۱/۳۲۴	rah daren	راه دارن	حرکت داده شود	۲۰- نبأ-	سِيرَتْ	۱۴۱۷
۱/۳۲۴	damjeh	دمجه	سراب	۲۰- نبأ-	سِرَابْ	۱۴۱۸
۲/۳۲۴	estaun bu	استاون بو	بازداشت شدگان	۲۱- نبأ-	لَابِشِينْ	۱۴۱۹
۱/۳۲۴	oavar šalāvethā	اور شلاوتها	فسرده شده‌ها	۱۷- نبأ-	مَعْصَرَاتْ	۱۴۲۰
۱/۳۲۴	rijā	ریجا	فراوان	۱۴- نبأ-	ثَجَاجًا	۱۴۲۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۳۳۴	depītēh	دپیته	درهم تنیده	نبأ- ۱۶	الافاً	۱۴۲۲
۳/۳۳۴	vaqt bakadeh	وقت بکده	وعده گاه	نبأ- ۱۷	میقاتاً	۱۴۲۳
۱/۳۳۵	beglu demasa	بگلو دماسا	چرک بد بو	نبأ- ۲۵	غستاقاً	۱۴۲۴
۲/۳۳۵	natarsan	نترسن	نمی‌ترسند	نبأ- ۲۷	لایخافون	۱۴۲۵
۳/۳۳۵	verā vāršemārdim	ورا واشماردیم	برشمردیم آن را	نبأ- ۲۹	احصیناء	۱۴۲۶
۵/۳۳۵	hamsālun	هم سالون	دختران همسال	نبأ- ۳۳	کواعب اتراباً	۱۴۲۷
۶/۳۳۵	sāfiyun	صفیون	لبریز	نبأ- ۳۴	دهاً	۱۴۲۸
۱/۳۳۵	deheš	دهش	بخشن	نبأ- ۳۶	عطاءً	۱۴۲۹
۴/۳۳۵	sexan guen	سخن گوئن	مورد سخن گفتن	نبأ- ۳۷	خطاباً	۱۴۳۰
۱/۳۳۶	deriš	دریش	خاک	نبأ-	تراب	۱۴۳۱
۱/۳۳۷	behaqqe kašā un	بحق کشا اون	کشندگان	نازاعات - ۱	والنائزاعات	۱۴۳۲
۲/۳۳۷	jondā	جندما	ترسان و لرزان	نازاعات - ۷	واجفه	۱۴۳۳
۴/۳۳۷	guyan	گوین	می‌گویند	نازاعات - ۱۰	يقولون	۱۴۳۴
۴/۳۳۷	?emā vāborde bueim	اما وابرده بوایم	بازگردداندگان	نازاعات - ۱۰	ءانا لمددودون	۱۴۳۵

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۴/۳۳۷	busteh	بوسته	پوسیده و پراکنده	نازعات - ۱۱	نَخِرَةٌ	۱۴۲۶
۴/۳۳۸	varvāste	ورواشته	برافراشت	نازعات - ۲۸	رَقْعَ	۱۴۲۷
۴/۳۳۸	hādyār āveran	هادیار آورن	آشکار کرد	نازعات - ۳۶	بَرَّأَتْ	۱۴۲۸
۵/۳۳۸	hesābgāh	حسابگاه	جایگاه	نازعات - ۴۰	مقام	۱۴۲۹
۶/۳۳۸	terāve če kāre	ترا و چه کاره	تو در چه کار هستی	نازعات - ۴	فیم انت	۱۴۴۰
۱/۳۳۹	be uja eyā	باوجا ایا	اگر آمد	غَبَسٌ - ۱	إنْ جَاءَ	۱۴۴۱
۱/۳۳۹	kur mard	کورمرد	تابینا	غَبَسٌ - ۲	أَعْمَى	۱۴۴۲
۲/۳۳۹	to če duny	توقّه دونی	چه می‌دانی تو	غَبَسٌ - ۳	مايدريکَ	۱۴۴۳
۲/۳۳۹	čenin makonin	چنین مکنین	نه چنین است	غَبَسٌ - ۱۱	كَلَا	۱۴۴۴
۲/۳۳۹	sure	سوره	یادآوری - پند	غَبَسٌ - ۱۲	تذکره	۱۴۴۵
۳/۳۳۹	her kes xāne pand vagire	هر کس خوانه پند و گیره	هر کس بخواهد پند گیرد.	غَبَسٌ - ۱۲	فمن شاء ذَكْرَه	۱۴۴۶
۵/۳۳۹	laenat derkaferā	لعنت در کافریا	مرگ بر انسان چه ناسی پاس است	غَبَسٌ - ۱۷	قُتْلَ الْإِنْسَانَ ماً كَفَرَه	۱۴۴۷
۱/۳۴۰	gurejgāh bedeyār āvardi	وی گورجکاه بدیار آورده ای	در قبر نهاد	غَبَسٌ - ۲۱	قِيرَ	۱۴۴۸

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نحو
۱/۳۴۰	darbešā	در بشما	زنده گرداندش	غیتس- ۲۲	انشره	۱۴۴۹
۲/۳۴۰	?emā batarkānim	اما بتدر کانیم	شکافتیم	غیتس- ۲۶	شَقَقْنَا	۱۴۵۰
۵/۳۴۰	xormā dār	خرما دار	درخت خرما	غیتس- ۲۹	نخلًا	۱۴۵۱
۷/۳۴۰	rušenun buan	روشنون بون	روشن و نورانی	غیتس- ۳۸	مُسْفَرَة	۱۴۵۲
-/۳۴۰	seyā ve xāki	سیا و خاکی	غار آلود	غیتس- ۴۰	غبره	۱۴۵۳
-/۳۴۰	hāpičen gāh	هاپیجن گاه	در هم پیچیده شود	تکویر- ۱	کوترت	۱۴۵۴
۱/۳۴۱	serušā	سروشما	شتران باردار	تکویر- ۴	عشار	۱۴۵۵
۲/۳۴۱	zenda bagur bakord	زنده بگور بکرد	دختران زنده بگور شده	تکویر- ۸	الموَّدَّة	۱۴۵۶
۵/۳۴۱	pāgāh dār	پاگاه دار	صاحب تخت	تکویر- ۲۰	ذی العرش	۱۴۵۷
۱/۳۴۲	?aškārāb	اشکاراب	روشن و آشکار	تکویر- ۲۳	المبین	۱۴۵۸
۷/۳۴۲	rāst hu dāsteh	راست هو داشته	پس اندام تو را راست و درست کرد	انفطار- ۷	فَسَوَّا يَكَ	۱۴۵۹
۱/۳۴۳	terā venjārdeh	ترا و نجارده	ترا ترکیب بنده نمود	انفطار- ۸	رَجَبَ	۱۴۶۰

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحة و خط فران با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نُون
۲/۳۴۳	venāh kārun	وناکارون	فاسفین (بدکاران)	انفطار- ۱۴	فجّار	۱۴۶۱
۵/۳۴۳	?u rā dešuyan	او (ادشون)	در آن دوزخ افتد	انفطار- ۱۵	يَصْلَوْتَهَا	۱۴۶۲
۱/۳۴۴	vese mardom	وسه مردم	برمردم	مطففين ۲-	عَلَى النَّاسِ	۱۴۶۳
۱/۳۴۴	tamām hāgiran	تمام هاگیرن	تمام بستانند	مطففين ۲-	يَسْتَوْفُونَ	۱۴۶۴
۱/۳۴۴	vešune peyman gāh	وشون پیماین گاه	چون به کیل بستانند	مطففين ۳-	إِذَا كَالُوْهُمْ	۱۴۶۵
۲/۳۴۴	vāzende konimun	وازنده کنیمون	برانگیختگان	مطففين ۴-	مبعوثون	۱۴۶۶
۱/۳۴۵	balke deništen	بلکه دنیشتن	زنگار گرفت	مطففين ۱۴-	بِلْ رَان	۱۴۶۷
۵/۳۴۵	mohrunā	مهرونا	مهر آن-پایان آن	مطففين ۲۶-	خاتمه	۱۴۶۸
۵/۳۴۵	češm šahām yezmāyan	چشم شهام وزماین	چشمک زنان- به چشم و ابرو اشاره می کنند	مطففين ۳۰-	يَتَغَامِزُونَ	۱۴۶۹
۱/۳۴۶	naferestāen	نفرستان	فرستاد نشدند	مطففين ۳۳-	مأْرِسِلُوا	۱۴۷۰
۲/۳۴۶	va taxthā ništēna	وتخت ها نیشته	بر تختهها نظراره گرانند	مطففين ۳۵-	عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظَرُونَ	۱۴۷۱

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	.ج
۱/۳۴۶	mokāfāt konan	مکافات کنن	پاداش داده شدند	مطففین ۳۶-	ثُوب	۱۴۷۲
۱/۳۴۶	besejāverā	بسحاورا	به حقیقت پیوست	- اشقاد ۲	حَقْت	۱۴۷۳
۲/۳۴۶	befarmun baran	بفرمان برن	- گوش فرا دهد- بپذیرد	- اشقاد ۵	آذِنَّت	۱۴۷۴
۲/۳۴۶	vekālan	وکالن	بیرون افکند	- اشقاد ۴	تخلّت	۱۴۷۵
۳/۳۴۶	ranje bari	رنجه بری	تو در رنج هستی	- اشقاد ۶	انك کادخ	۱۴۷۶
۷/۳۴۶	vāvayl	واویل	هلاکت	- اشقاد ۱۱	ثبوراً	۱۴۷۷
۷/۳۴۶	?udešu	اوتشو	آتش	- اشقاد ۱۲	سعیراً	۱۴۷۸
۱/۳۴۷	vābenāteh	وابناته	آنچه فروپوشانید	- اشقاد ۱۷	ماوَسَق	۱۴۷۹
۲/۳۴۷	bedurdāran	بدرو دارن	تکذیب می‌کنند	- اشقاد ۲۲	يَكَذِّبُون	۱۴۸۰
۲/۳۴۷	?un ke vešun be del dāran	اون که وشون به دل دارن	آنچه فرو پوشانید	- اشقاد ۲۳	بما يَوْعُون	۱۴۸۱
۱/۳۴۸	govāh hāte	گواه هاته	گواه ۳-	بروج	شاهد	۱۴۸۲
۱/۳۴۸	govāh vakate	گواه وکته	- دیده شده- مورد گواهی	بروج ۳-	مشهود	۱۴۸۳
۱/۳۴۸	belaenat bekade	بلغعت بکده	مرده باد	بروج ۴-	قتل	۱۴۸۴

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قوان با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	نمره
۲/۳۴۸	?ongāh ke ?ušun	آنگاه که اوشون	آنگاه که ایشان	بروج-۶	إِذْهُمْ	۱۴۸۵
۴/۳۴۸	ništun	نیشتون	درحال نشسته	بروج-۶	قعود	۱۴۸۶
۶/۳۴۹	verā vabu	ورا وبو	آنچه بر آن است	طارق-۴	لَمَّا عَلَيْهَا	۱۴۸۷
۲/۳۴۹	?ače aferinā	اچه افرینا	از چه خلق شده	طارق-۵	مِمَّ خَلِقَ	۱۴۸۸
۶/۳۵۰	?esme rabbek	اسم ربک	اعلى-۱	اسم ربک	۱۴۸۹	
۱/۳۵۰	seyāwāš	سیاواش	اعلى-۴	المرعى	۱۴۹۰	
۲/۳۵۱	vayexeyā numi	وی خیاء نومی	اعلى-۱۵	اسم رببه	۱۴۹۱	
۴/۳۵۱	laluni	للونی	غاشیه-۲	خاشعه	۱۴۹۲	
۶/۳۵۱	renje borde	رنجه بردہ	خشته-رنج بیهوده	ناصبه	۱۴۹۳	
۴/۳۵۱	dešun	دشون	غارشیه-۴	تصفی	۱۴۹۴	
-۳۵۲	bešowkā	بشوکا	فجر-۲	والليل	۱۴۹۵	
۱/۳۵۶	qāder nabu	قادر نبو	بلد-۵	لن يقدر	۱۴۹۶	
۲/۳۵۷	?u nunike moeme beyan	او نونیکه مؤمن بین	آنانکه ایمان آوردند	بلد-۱۷	آلذین آمنوا	۱۴۹۷
۱/۳۵۷	verā rušen konikā	ورا روشن کنی کا	هنگام شمس-۳	اذا جلیتها	۱۴۹۸	

دیگر واژه‌های استخراج شده از ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

صفحه و خط قرآن با ترجمه طبرستانی	آوانگاری	واژه طبری	ترجمه فارسی	سوره آیه	واژه قرآنی	ن.
۴/۳۵۷	ve rā pahn vākede	وی را پهن واکده	آنچه گستردش - و آنکه آنرا گستردد	شمس-۶	وَمَا طَحِيَّهَا	۱۴۹۹
۴/۳۵۷	?u rā bezeyāde kade	اورا بزیاد نگذستان	پاک کرد آن را	شمس-۹	زَكَّيَهَا	۱۵۰۰

تبرستان

www.tabarestan.info

چند نمونه از صفحه‌های کتاب
ترجمه قرآن کریم به زبان طبری قدیم

تبرستان
www.tabarestan.info

تبرستان

www.tabarestan.info

لِيَحْكُمَ الْجَاهِلُونَ فِي الْأَرْضِ
وَمِنْهُمْ لَقِدْ بَاءَ وَلَكَ الْمُنْتَهَى
لِمَنْ يَعْمَلُ وَلَقَدْ أَكَلَ الْأَذْلَامَ
فَلِمَ الْأَذْلَامَ كُلُّ مَا فِي الْأَرْضِ

كُلُّ الْأَرْضِ إِنَّمَا يَنْهَا الْمُنْتَهَى
كُلُّ مَا يَنْهَا إِنَّمَا لِمَنْ يَعْمَلُ
وَمَنْ يَنْهَا إِنَّمَا لِمَنْ يَعْمَلُ
حِسْنَهُ هُنَّ بِهِ أَنْجَانٌ وَلَكَ الْمُنْتَهَى

وَلَكَ الْمُنْتَهَى وَلَكَ الْمُنْتَهَى
لِمَنْ يَعْمَلُ وَلَكَ الْمُنْتَهَى
لِمَنْ يَعْمَلُ وَلَكَ الْمُنْتَهَى
لِمَنْ يَعْمَلُ وَلَكَ الْمُنْتَهَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحُكْمُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
إِنَّا لَنَا مَا كَسَبْنَا وَإِنَّا عَنِ الظَّنِّ نَحْشُورٌ

الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آتَوْا اللَّهَ مَا كَانُوا مُعَاذِنِي

الْأَسْكُنْدَرِيَّةِ وَلَمْ يَنْهَا حَاجَةٌ
لِمَدِينَةِ الْمَقْرَبِ بِعِصْمَانِيَّةِ بَشَّارَهُ
تَذَكَّرَتِ الْمَدِينَاتِ تَذَكَّرَتِ الْمَدِينَاتِ
لِمَارِيَّةِ وَلِقَوْسَاتِ بَقْدَانِهِ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ يَحْلُّنِي قَادَ الشَّرَّ

تالیف جبار احمدی و جلال الدین بیانی

شیخ اللہ اکرم

لأنها الدوافع كانت قوية فكانت
أيامها حافلة بـ حركة مباركة
فيما يلي بعض من أبرزها:
ـ في أيام قطاعoz الرحمن فاجتمعوا
ـ في عيدهن بيتهـ في حفلة
ـ في عيدهن بيتهـ في حفلة
ـ في عيدهن بيتهـ في حفلة
ـ في عيدهن بيتهـ في حفلة

أولاً اخْطُلْ مُسْكِنَ الْأَيْمَانِ الْعَظِيمِ
ثُلَّ الْأَيَّارِ بِغَيْرِ بَيْدَكْ وَمِنْ خَلْقِ
عَالَمِ الْكَوْكَبِ الْمُكْتَشَفِ مِنْ الْعُوْلَى الْعَلَيْونَ
مُجَاهِدَةٌ فِي الْأَيَّارِ بِغَيْرِ بَيْدَكْ وَمِنْ خَلْقِ
رَفِيلِ الْأَيَّارِ عَلَى الْأَيَّارِ الْمُكْتَشَفِ مِنْ الْعُوْلَى الْعَلَيْونَ
وَدُنْكِيَّهُ حَارِسِ الْأَيَّارِ مِنْ مِنْيَارِ ٢٠١٧

فهرست منابع و مأخذ

- ۱) آساطوریان، گارنیک، (۱۳۸۰): فرهنگ ریشه‌شناسی زبان فارسی (معرفی مقدماتی با چند نمونه)، مجله زبان‌شناسی، سال ۱۶، ش ۲، پائیز و زمستان ۸۰، ص ۳۴ - ۲۱
- ۲) بهار، محمد تقی (ملک الشعرا)، (۱۳۶۹): سبک‌شناسی یا تاریخ تطور نثر فارسی، انتشارات امیرکبیر، چاپ پنجم، ۳ جلد
- ۳) برجیان، حبیب، (۱۳۸۸): متون طبری، ضمیمه فصل نامه آینه میراث، دوره جدید، شماره ۱۵
- ۴) پاکزاد، فضل الله، (۱۳۸۴): ترجمه طبری مقامات حریری، مجله زبان‌شناسی، سال ۲۰، ش ۲، پائیز و زمستان ۸۴، ص ۱۵۲ - ۱۲۵
- ۵) راشد محصل، محمد تقی، (۱۳۷۱): درباره ویژگی‌های تفسیر شنقبشی، فصل نامه مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی: فرهنگ (ویژه زبان‌شناسی)، کتاب سیزدهم، زمستان ۷۱، ص ۹۵ - ۸۱
- ۶) رواقی، علی، (۱۳۶۲): آشنایی با قرآن مترجم قدس (کهن‌ترین برگردان قرآن به فارسی)، مؤسسه فرهنگی شهید محمد رواقی
- ۷) شکری، گیتی، (۱۳۸۷): واژه‌نامه و واژه‌نمای کنزالاسرار مازندرانی (دیوان امیر پازواری)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۸) شمیسا، سیروس، (۱۳۷۲): کلیات سبک‌شناسی، انتشارات فردوس، چاپ اول

- ۹) صادقی، علی اشرف، (۱۳۶۳): تبدیل «آن» و «آم» به «اون» و «اوم» در فارسی گفتاری، مجله زبانشناسی، سال ۱، ش ۱، بهار و تابستان ۶۳، ص ۵۲ - ۷۱
- ۱۰) صادقی، علی اشرف، (۱۳۶۵): التقای مصوت‌ها و مسئله صامت‌های میانجی، مجله زبانشناسی، سال ۳، ش ۲، پائیز و زمستان ۶۵، ص ۲۲ - ۳
- ۱۱) صادقی، علی اشرف، (۱۳۸۳): دو تحول آوایی در زبان فارسی (حذف و اضافه شدن صامت «ن» بعد از مصوت‌های بلنده)، مجله زبانشناسی، سال ۱۹، ش ۲، پائیز و زمستان ۸۳، ص ۱۰ - ۱
- ۱۲) عبدالی، ایمان، (۱۳۸۰): حروف اضافه در گویش مازندرانی (ساروی)، مجموعه مقالات «در گستره مازندران»، به کوشش قوام‌الدین بینایی و زین‌العابدین درگاهی، بهار ۸۰، دفتر اول، ص ۷۸ - ۷۲
- ۱۳) عمادی حائری، محمد، (۱۳۸۸): کتاب الله، تهران، انتشارات کتابخانه و موزه مجلس شورای اسلامی
- ۱۴) کیا، صادق، (۱۳۲۶): واژه‌نامه طبری، انجمن ایرانویج
- ۱۵) لازار، ژیلبر، (۱۳۶۶): پرتوی نو بر چگونگی شکل‌گیری زبان فارسی: ترجمه‌ای از قرآن به پارسی گویشی، ترجمه احمد سمیعی، مجله زبانشناسی، سال ۴، ش ۱ و ۲، سال ۱۳۶۶، ص ۷۷ - ۵۸
- ۱۶) معین، محمد، (۱۳۶۳ - ب): اضافه، انتشارات امیرکبیر، چاپ چهارم
- ۱۷) معین، محمد، (۱۳۶۳ - ج): مفرد و جمع، انتشارات امیرکبیر، چاپ چهارم
- ۱۸) میبدی، ابوالفضل رشید الدین، (۱۳۷۱): کشف الاسرار و عده الابرار، به اهتمام علی اصغر حکمت، انتشارات امیرکبیر، چاپ پنجم، ۱۰ جلد.

- (۱۹) ناتل خانلری، پرویز، (۱۳۸۷): تاریخ زبان فارسی، فرهنگ نشر نو، چاپ هفتم، ۳ جلد
- (۲۰) یغمایی، حبیب، (۱۳۴۴): ترجمة تفسیر طبری (ترجمة جمعی از علمای ماوراءالنهر)، چاپخانه دولتی ایران، ۷ مجلد.
- (۲۱) ابن اسفندیار، بهاءالدین محمد بن حسن، (۱۳۶۶): تاریخ طبرستان، به تصحیح عباس اقبال، انتشارات پدیده «خاور»، چاپ دوم
- (۲۲) ابوالقاسمی، محسن، (۱۳۶۷): پنج گفتار در دستور تاریخی زبان فارسی، کتابسرای بابل، چاپ اول
- (۲۳) آرانسکی، ای. م، (۱۳۵۸): مقدمة فقه اللغة ایرانی، ترجمة کریم کشاورز، انتشارات پیام، چاپ اول
- (۲۴) امیر مازندرانی، (۱۳۶۱): نصاب مازندرانی، نویسنده دیباچه و ناشر: محمد کاظم گل بابا پور، چاپ اول
- (۲۵) بهار، محمدتقی (ملک الشعرا)، (۱۳۴۲): سبک شناسی یا تاریخ تطّور شعر فارسی، به کوشش علیقلی محمودی بختیاری، مؤسسه مطبوعاتی علمی، بخش یکم، دفتر چهارم
- (۲۶) جوادیان کوتایی، محمود، (۱۳۷۵): نوج (برخی سرودهای تبری از شاعران مازندران)، انتشارات معین، چاپ اول
- (۲۷) حق‌شناس، علی‌محمد، (۱۳۵۶): آواشناسی، انتشارات آگاه، چاپ اول
- (۲۸) خرائلی، محمدرضا، (۱۳۳۹): نگاهی به خصوصیات شعر و ادب مازندرانی، نشریه فرهنگ ساری، ص ۳۳ - ۲۹
- (۲۹) دارن، برنهارد، (۱۳۳۷): کنزالاسرار مازندرانی (جلد اول) (از روی نسخه‌ای که به سعی و اهتمام برنهارد دارن در سال ۱۲۷۷ هجری قمری

در پطرزبورغ چاپ شده است)، با مقدمه منوچهر ستوده، انتشارات کتابفروشی خاقانی.

(۳۰) دارن، برنهارد، (۱۳۴۹): کنزالاسرار مازندرانی (جلد دوم) (از روی نسخه‌ای که به سعی و اهتمام برنهارد دارن روسی - میرزا محمد شفیع مازندرانی در ۱۲۸۳ هجری قمری در پترسبورگ چاپ شده است)،

نویسنده دیباچه و ناشر: محمد کاظم گل باباپور تبرستان
 (۳۱) دیهیم، گیتی، (۱۳۵۸): درآمدی بر آواشناسی عمومی، انتشارات دانشگاه ملی ایران

(۳۲) شکری، گیتی، (۱۳۷۴): گویش ساری (مازندرانی)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ اول

(۳۳) شکری، گیتی، (۱۳۸۵): گویش رامسری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ اول

(۳۴) صادقی، علی اشرف، (۱۳۵۷): تکوین زبان فارسی، انتشارات دانشگاه آزاد ایران

(۳۵) صادقی، علی اشرف، (۱۳۶۸): یک قاعدة آوایی زبان فارسی، مجله زبانشناسی، سال ۶، ش ۲، پائیز و زمستان ۶۸، ص ۷۴ - ۶۲

(۳۶) صادقی، علی اشرف، (۱۳۶۹): سه اثر درباره لهجه مازندرانی، مجله زبانشناسی، سال ۷، ش ۲، پائیز و زمستان ۶۹، ص ۷۱ - ۶۳

(۳۷) صفا، ذبیح الله، (۱۳۶۶): تاریخ ادبیات در ایران، انتشارات فردوس، چاپ هفتم، ۵ جلد

(۳۸) صفاری، فتح الله، (۱۳۴۷): شکوفه‌هایی از ادبیات مازندران، بی‌نا.

- (۳۹) صمدی، حسین، (۱۳۷۲): کتابنامه مازندران، سازمان برنامه و بودجه استان مازندران، ۲ جلد
- (۴۰) طاهری شهاب، سید محمد، (۱۳۸۱): تاریخ ادبیات مازندران، پژوهش و تصحیح: زین العابدین درگاهی، نشر رسانش، چاپ اول، ۲ جلد
- (۴۱) عبدی، ایمان، (۱۳۸۱): ساخت سببی در گویش مازندرانی، مجموعه مقالات «در گستره مازندران»، به کوشش قوام الدین بینایی و زین العابدین درگاهی، بهار ۸۱، دفتر دوم، ص ۱: ۹۶ - ۷۳
- (۴۲) عظیمی، محمد، (۱۳۸۱): روجا، اشعار تبری نیما با ترجمه فارسی، انتشارات خاور زمین، چاپ اول.
- (۴۳) کبیری، غلامرضا، (۱۳۳۷): مختصری در باب دستور «گویش مازندرانی»، سالنامه فرهنگ استان دوم، ص ۱۶۲ - ۱۴۵
- (۴۴) کلباسی، ایران، (۱۳۷۶): گویش کلاردشت (رودبارک)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ اول
- (۴۵) لازار، ژیلبر، (۱۳۸۴): شکل‌گیری زبان فارسی، ترجمه مهستی بحرینی، انتشارات هرمس، چاپ اول
- (۴۶) محجوب، محمد جعفر، (۱۳۷۲): سبک خراسانی در شعر فارسی (بررسی مختصات سبکی شعر فارسی)، انتشارات فردوس و جامی، چاپ اول
- (۴۷) مختاریان، بهار، (۱۳۸۳): ترجمه مقامات حریری به زبان طبری (۷-۱)، (نسخه دستنویس کتابخانه ملک تهران به شماره ۲۴۸۷)، پایان نامه دکترای رشته ایران‌شناسی دانشگاه ابرهاراد - کارلز در توینینگ آلمان، ۱۶۷ ص (به زبان آلمانی)

- (۴۸) مرعشی، ظهیرالدین بن سیدنصیرالدین، (۱۳۶۳): تاریخ طبرستان و رویان و مازندران، به اهتمام برنهارد دارن، نشر گستره، چاپ اول
- (۴۹) معین، محمد، (۱۳۶۳ - الف): اسم مصدر، حاصل مصدر، انتشارات امیرکبیر، چاپ چهارم
- (۵۰) مقدم، محمد، (۱۳۴۲): راهنمای ریشه فعل‌های ایرانی در زبان اوستا و فارسی باستان و فارسی کنونی، مؤسسه مطبوعاتی علمی
- (۵۱) نجفزاده بارفروش، محمد باقر، (۱۳۶۸): واژه نامه مازندرانی، انتشارات بنیاد نیشابور، چاپ اول
- (۵۲) نصری اشرفی، جهانگیر، (۱۳۸۱): فرهنگ واژگان تبری، انتشارات احیاء کتاب، چاپ اول، ۵ جلد
- (۵۳) نوری، نظام الدین، (۱۳۷۰): دستور زبان مازندرانی «تبری»، مجموعه مقالات «در قلمرو مازندران»، به کوشش حسین صمدی، بهار ۷۰، جلد ۱، ص ۸۳ - ۶۱
- (۵۴) هرن، پاول و هاینریش هو بشمان، (۱۳۵۶): اساس اشتقاد فارسی، ترجمه جلال خالقی مقدم، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، جلد اول
- (۵۵) هومند، نصرالله، (۱۳۶۹): پژوهشی در زبان تبری (مازندرانی)، کتابسرای طالب آملی، چاپ اول